

29
Trib. Suprem
Col. Militar

Dos. 215/954 Vol 19.

40005 ~~Vol 22~~

DOSAR

Ancheta *Proces-verbal*
de interogatoriu de martorilor lui

Jacob
Alexandru

Data

P148/22

1532036

P 000148, Vol. 22

Ur

1

VIII

O P I S

=====

Vol.IV.R.

1. p.v. de interogatoriu ale martorilor ... pag. 2308

2

3 Iunie 1952

Ministerul Afacerilor Interne
U. M. Nr. 01230
Județul Cluj

pe la
as. Iacob

DECLARAȚIE.

Subsemnatul KLEIȚI ALEXANDRU, drept sinteză a rapoartelor și notelor mele anterioare, și în baza acestui material care a rezultat din investigațiile mele informative declar după cum urmează:

Pe IACOB ALEXANDRU, l-am cunoscut personal în luna Mai 1945, când am avut funcțiunea de Subinspector la Inspectoratul Regional de Poliție Cluj.

De la început am văzut că Inspectorul Regional PATRICIU MIHAI s-a împrietenit foarte mult cu dânsul întâlnindu-se zilnic.

Nu-mi amintesc exact dacă în Toamna anului 1945 s'au mai târziu, odată am fost chemat în lipsa lui PATRICIU la Partid, unde IACOB ALEXANDRU, s'a interesat despre o chestiune de Securitate în sensul că, cum merge treaba în cauză, și totodată dându-mi și sfaturi în legătură cu executarea acțiunii.

Eu din aceasta am văzut - precum s'a dovedit aceasta complet ulterior - că Inspectorul PATRICIU MIHAI informează regulat pe IACOB ALEXANDRU de toate acțiunile mai importante și în general de întreaga activitate a muncii de Securitate.

Odată, cu o altă ocazie asimilată am și spus lui PATRICIU că după părerea mea nu este bine că de întreaga activitate a Securității să fie informați zilnic organele de Partid, deoarece noi suntem responsabili pentru munca noastră și mai ales pentru păstrarea secretului.

Inspectorul PATRICIU, la acestea mi-a făcut observație în sensul că eu nu înțeleg sensul legăturilor cu Partidul. Dar sunt sigur că a și spus părerea mea mai sus arătată lui IACOB ALEXANDRU, deoarece la proxima dată când m'am întâlnit am văzut că IACOB este și mai îngâmfat și mă tratează și mai de jos în jos decât până atunci.

Încă în acele timpuri am auzit de la diferiți tovarăși din Cluj, că IACOB ALEXANDRU este de nesuferit

..//..

de toți din cauza atitudinii sale de îngâmfare și ironică. Deasemenea s'a vorbit în Cluj, în acel timp, și de modul de viață a lui IACOB ALEXANDRU, în sensul că până când oamenii muncii din Cluj, au suferit mult din cauza crizei de alimente și de urcarea zilnică a prețurilor IACOB ALEXANDRU, a trăit în cel mai desăvârșit belug în locuința sa luxoasă din Str. Republicii Nr.12, palat care era proprietatea soției sale. Am auzit astfel că la familia IACOB se face chefuri după chefuri unde curge vinul și sampania.

Stiu că încă în acele timpuri atât la IACOB ALEXANDRU, cât și la KLEIN BANDI era invitat la masă destul de dese ori PATRICIU MIHAI.

În cece privește discutarea tuturor problemelor de Securitate între PATRICIU și IACOB ALEXANDRU, aceasta bine înțeles s'a continuat și pe mai departe. Astfel mai ales când era cercetat faimosul spion UNGVARI ALEXANDRU, apoi social democratul de Dreapta HORVATH DENES - ambii cercetați personal de către PATRICIU și fără ca subsemnatul, sau tov. EINHORN să fi fost informați de mersul cercetărilor - și încă în câteva cazuri similare, PATRICIU a stat ore întregi la Partid. și cred că în baza unor îndrumări primite de la IACOB a continuat, respectiv a terminat acele cercetări.

Îmi mai amintesc concret și de unele intervenții făcute în majoritatea cazurilor telefonic de către IACOB, în unele chestiuni, astfel de exemplu, după ce a telefonat IACOB lui PATRICIU, peste puțin timp a sosit la el SCHLAIFER STEFAN, ca să primească o autorizație de port revolver. Nu-mi amintesc dacă în acel timp, SCHLAIFER STEFAN /soțul lui LUKACS LILI care era amanta lui IACOB ALEXANDRU/ lucra atunci la Administrativul Regionalei de Partid, sau nu mai era acolo?. Au - fost și alte cazuri similare de care în prezent nu-mi amintesc exact.

După ce subsemnatul am fost trecut - fără voința mea - de PATRICIU de la Siguranță la conducerea Inspectoratului de Poliție Cluj, în vara anului 1947, deasemenea deseori și verbal și telefonic am primit intervenții din partea lui PATRICIU, intervenții în dosul cărora a stat aproape exclusiv IACOB ALEXANDRU.

4

Astfel de exemplu, când un oarecare GUTHFRID /?/ proprietarul magaziei "BARZA" din Cluj, era arestat de poliție, deoarece a fost găsit la domiciliu lui o cantitate de aur de mină, PATRICIU, a intervenit telefonic rugându-mă ca să-l pun în libertate pe GUTHFRID, deoarece "în ilegalitate a lucrat cu tov. IACOB .../", eu am răspuns lui PATRICIU, că nu cunosc activitatea politică a lui G. dar în orice caz el fiind deja predat Parchetului Cluj, nu mai am nici o posibilitate de a dispune în cauza sa. La aceasta, peste cca. 30 minute PATRICIU m'a rechemat tot telefonic, rugându-mă să vorbesc eu cu Procurorul Șef în sensul arătat mai sus de el. Eu la aceasta am spus că nu pot să vorbesc.

Iar cu o altă ocazie și personal și telefonic am fost rugat de Patriciu, ca să vorbesc cu Direcția Generală a Poliției pentru eliberarea pașaportului lui Dr. SAMU DEZIDERIU. Eu am răspuns că nu pot să vorbesc și ulterior am auzit că a vorbit PATRICIU Personal.

Cu o altă ocazie, adică de mai multe ori, am fost rugat de PATRICIU personal cât și telefonic, ca să fac raport, apoi să urgentez la București la Direcția Generală a Poliției /sau Miliției/?/ înscrierea unei mașini de lux marca "KORD" pe numele lui, mașina ce a primit o cadou de la IACOB ALEXANDRU, care era atunci deja Ministru Adjunct. Înscrierea mașinei nu știu dacă s'a făcut sau nu până la urmă - deși eu am urgentat printr'un raport aceasta - deoarece, după cum am aflat ulterior s'au ivit mai multe încercături în privința dreptului de proprietate și contractul de vânzare al acestei mașini care era inițială proprietatea fostului Rege Carol II., apoi a ajuns în proprietatea lui KLEIN BANDI, de la el la IACOB ALEXANDRU și de la IACOB drept cadou la PATRICIU.

În acest interval de timp, adică între anii 1945- și până în primăvara anului 1950, -când eu eram mutat de la conducerea Regionalei de Miliție Cluj, la Direcția Generală a Miliției București - știu că legăturile de prietenie între PATRICIU MIHAI și IACOB ALEXANDRU, au ajuns până la maximum posibil, PATRICIU fiind invitat întodeauna la diferite vânătoare, unde au luat parte IACOB ALEXANDRU, și de multe ori LUCA VASILE, PATRICIU furnizând drept cadou multe arme valoroase de vânătoare, atât pentru

IACOB ALEXANDRU a cât  i pentru LUCA VASILE. Aceste arme de vânătoare - cred ca numărul lor era cu mult peste 10 buc a i - erau cumpărate de PATRICIU cu ni te pre uri ridicole de mici, pre uri cari varia intre 10% - 50% din valoarea reală a acelor arme . Aceste cumpărări de arme , cu astfel de pre uri, au f est format apoi obiectul unor coment ari nefavorabile la adresa Securității in general,  i in special la adresa Colonelului PATRICIU.

Deasemenea mai știu că, tot in acest interval de timp , când IACOB ALEXANDRU, venea din "ucure ti la Cluj, a locuit intodeauna la locuinta lui PATRICIU.

Uneori - aceasta incep nd de atunci când eu eram incă Subinspector  i Adjunctul lui Patriciu adică in anii 1945-1947/ - Patriciu a lipsit de la serviciu  i câte 2-3 zile, fiind la vânătoare cu IACOB ALEXANDRU sau cu LUCA VASILE.

In cece prive te antecedentele  i activitatea de inainte  i după eliberarea Ardealului de Nord, ale lui IACOB ALEXANDRU: aceasta am inceput s'o cunosc abia din vara anului 1950, când in urma unor sarcini politice primite, am inceput in mod organizat o actiune informativă in aceasta privin a. Atunci am in eles  i o serie intreg a de evenimente de mică sau de mai mare importantă, care sau int amplat - ca de exemplu interven iile - după primăvara anului 1945, cu participarea  i in jurul lui IACOB ALEXANDRU,  i alte probleme.

Un capitol deosebit de important, după p rererea mea, este faptul că IACOB ALEXANDRU, nici'o dată nu era arestat de organele Siguranței fasciste maghiare in cei 4 ani de ocupa ie a Ardealului de Nord, când intregua conducere a Partidului Comunist din ilegalitate, deasemenea  i conducerea Regională a "Ajutorului Rosu" era arestat.

Cum a reesit aceasta din declar a ia numitei SIMANDI ROZALIA, la care a fost găzduit IACOB ALEXANDRU din Sept. 1941  i p n a in Aug. 1943, in Cluj, Str. Almog Nr.13: IACOB ALEXANDRU in acest interval de timp era c antat de organele Siguranței fasciste NUMAI O SINGURA DATA  i anume intr'un mod extraordinar de superficial, IN MOD CU TOTUL NEOBISNUIT DIN PARTEA JANDARMĂRII

HORTISTE, ORGANUL CARORA SA INTERESAT NUMAI LA POARTA DE INTRARE A CASEI DE LA SIMANDI ROZALIA, IN SENSUL DACA LOCU-ESTE SAU NU ACOLO IACOB ALEXANDRU AL CARUI SEMNALMENTE ERAU PERFECT DE BINE CUNOSCUTE DE SIGURANTA. Este cu atat mai interesant, acest procedeu unic, de urmarire-a unui fruntas comunist bine cunoscut, de catre Siguranța Maghiară, intrucât este cunoscut că, IACOB ALEXANDRU:

1/. A rămas cu locuința in această casă, fără intrerupere 2 ani de zile, deși între timp Siguranța hortistă a efectuat in Cluj, cele mai masive arestări de comuniști și de simpatizanți ce s'au făcut vre'o dată in Ardeal !

2/. In tot acest interval de timp, IACOB ALEXANDRU, când era acasa, a stat liniștit - in anotimpuri potrivite - in grădina casei, fiind culcat pe un scaun de grădină și învățând cu febrilitate limba Engleză, deși grădina in cauză era inconjurată numai de un gard invechit de sârmă ghimpată, deci, toată lumea din vecinătate sau din stradă il putea vedea perfect de bine pe el.

3/. Tot in acest interval de timp - ca si înainte sau după aceasta, de altfel - IACOB ALEXANDRU a umblat in ori ce ora a zilei, dar mai ales ziua, pe străzile cele mai aglomerate a Clujului, in mod liber, fără a-și schimba infățișarea, doar rareori vara cu ochelari mai negrii de soare !

4/. IACOB ALEXANDRU, in tot acest timp, a umblat săptămânal de mai multe ori in ce-a mai eleganta frizerie din centrul Clujului, in salonul de frizerie "POTYE", pentru barberit, frizerie unde erau clienți o serie intreagă de elemente de vază a Aparatului de Stat fascist, generali si ofițeri superiori din armată, ofițeri dela serviciul de contraspionaj, precum si ofițeri a-i Siguranței Hortiste !

5/. IACOB ALEXANDRU, a schimbat locuința sa din Str. Almos Nr. 13 din Cluj, in Iulie sau August 1943, nu pentru că a fost căutat - in modul arătat mai sus - de Siguranța hortistă, ci pentru faptul că chiriasa principală a casei SIMANDI ROZALIA, fiind inspăimântată din cauza venirii Subofițerului de Jandarmi : a somat pur si simplu in mod categoric pe IACOB ALEXANDRU să părăsească acea casă.

După studierea materialului informativ in ceea ce priveste, această parte, cu privire la modul de liberă

4

mişcare în oraşul Cluj, şi rămânerea sa timp atât de îndelungat, în una şi aceeaşi casă în perioada celei mai cumplite prigoane : nu sunt dispus să cred , că IACOB ALEXANDRU, era ce-a mai mare minune a conspirativităţii, , şi nici aceea că această atitudine a sa să fie considerată ca "greşeli grosolane conspirative" cari însă din motive necunoscute, totuşi nu au fost exploatare, de Siguranţa fascistă , ci cred că spatele lui IACOB ALEXANDRU, libera sa mişcare şi aşa zisa "indrăsneala" sa cu privire la desconsiderarea totală a celor mai elementare reguli a tehnicii conspirative: toate acestea au fost bine asigurate în mod direct sau indirect CHIAR DE CĂTRE SIGURANŢA FASCISTĂ !

Şi în ce priveşte relaţiile lui IACOB ALEXANDRU, în cadrul muncii conspirative cu diferiţi tov. sunt pline de evenimente care dau de bănuţ în mod serios în sensul celor arătate mai sus.

Astfel de exemplu din declaraţia lui GRUNFRID ILIANA , a reuşit că în perioada de 1941-1943, ea a primit una după alta o serie întregă de sarcini conspirative dela IACOB ALEXANDRU, şi chiar mai multe într'o singură zi / sau săptămână ?/ sarcini dintre cele mai periculoase spre executare în acele timpuri, deşi IACOB ALEXANDRU a ştiut foarte bine că această tovarăşe de câteva săptămâni atunci, era deja complet filată de organele siguranţei, urmărită pas cu pas, astfel că, căderea sa era iminentă. Deşi chiar tov. GRUNFRID ILIANA a relatat această situaţie a sa lui IACOB ALEXANDRU: acesta totuşi a cerut în mod energic executarea tuturor sarcinilor date de el ! Aceasta este cu atât mai grav întrucât Tov. G.I. în acel timp avea un rol destul de important în organizarea muncii conspirative, având legături directe chiar cu unii tovarasi din conducerea Regională, astfel că, ar starea sa în mod sigur a periclitat şi libertatea a altor tovarasi.

Încă un punct important în activitatea lui IACOB , între anii 1940-1944, este relaţiile sale cu BALOGH ETGAR ? care era încredinţat cu sarcini speciale pe linia aşa zisei " BEKA PART" /Partidul Păcii/ din Cluj, de ştiut fiind că scriitorul BALOGH ETGAR la rândul său a avut în tot timpul ocupaţiei hortiste, cele mai strălucite legături personale şi politice cu pictorul BALAZS PETER.

..//..

BALAZS PETER in tot timpul ocupației Maghiare era in serviciul Contraspionajului Corpului 9 de Armată Hortiste din Cluj, el mai înainte făcuse acolo stagiul militar propriu zis, apoi la cererea sa - după terminarea stagiului - a fost încadrat in armată ca activ cu gradul de Serg.Maj. - El însă avea dela început și până la sfârșit o situație cu totul specială. La serviciul de Contraspionaj unde a fost in tot timpul omul de încredere a Sefului Contraspionajului și anume a Colonelului SIMON EUGEN.

Astfel fiind BALAZS PETER deși avea grad mic a primit mereu misiuni dintre cele mai confidentiale, misiuni cari in general au fost executate numai de ofiteri, sau chiar de ofiteri superiori al aceluia serviciu.

El timp îndelungat a și locuit chiar lângă Biroul Colonelului SIMON ca să fie la îndemână ziua sau noaptea in ori ce moment.

Când subsemnatul am sondat informativ aceste probleme, stând de vorbă in acest an și in anul trecut cu pictorul BALAZS PETER, el mi-a spus că el ar fi făcut unele servicii Partidului in acel timp și a susținut totodată ca despre acest serviciu are cunoștință și BALOG ETGAR. - Când am cerut să se precizeze ce anume servicii a făcut el Partidului in timpul când era la Serviciul de Contraspionaj ? BALAZS PETER abia a putut enumera 2 cazuri concrete și anume că o dată ar fi înștiințat de Prof. GALL GABOR că ar fi vorba să fie concentrat in armată, sau așa ceva, al doilea caz relatat de BALAZS nu mi-l mai aduc aminte, in ori ce caz era o chestiune mărunță. Până la urmă eu am ajuns la concluzie ca relațiile dintre BALAZS și serviciul de contraspionaj erau tocmai invers decât cele prezentate de el mie. Și anume BALAZS PETER AL CONTRASPIONAJ NU ERA INFORMATORUL PARTIDULUI CI DIN CONTRA EL ERA INFORMATORUL CONTRASPIONAJULUI CARE A FOLOSIT PE DEPLIN LEGĂTURILE SALE, ADICA A LUI BALAZS CU UNII TOVARAȘI SI SIMPATIZANȚI DIN ILLEGALITATE !

Acastă parte a problemei, prezintă încă multe puncte de exploatat - după părerea mea - deoarece BALAZS PETER nu este exclus să fi fost un fir de legătură - prin BALOG ETGAR sau prin alții - între serviciul de Contraspionaj și IACOB ALEXANDRU ?

Imi mai aduc aminte de următoarele puncte mai interesante din acel material informativ pe care l-am reușit să-l adun în cadrul acelei investigațiuni și pe care l-am înaintat locului în drept pe linie politică:

1/. IACOB ALEXANDRU, încă înainte de 1940, a avut legături personale cu profesorul de liceu RONA SAMOILA din Satul Mare, precum și cu fiul acestuia. Din unele informații a reușit că Profesorul RONA era în acel timp informatorul Siguranței din Satul Mare. Deasemenea fiul lui CARE după 1945, a plecat în străinătate ar fi fost ajutat de IACOB ALEXANDRU la procurarea pașaportului.

2/. IACOB ALEXANDRU, a fost intim prieten cu un oarecare BRETTER TIBERIU care era angajat după 1945 la Banca de Stat din Satu Mare, iar mai înainte a avut funcțiune timp îndelungat de interpret sau ceva Secretar la Misiunea Militară Americană din România. Acest BRETTER la verificare a fost exclus din Partid. El a avut o întâlnire în vara anului 1950, la Constanța, la Mamaia sau în altă parte din jurul Constanței cu IACOB ALEXANDRU. Probabil a avut și alte întâlniri în acea perioadă fără a putea afla când și unde?

3/. Atât între anii 1940-1944, Consiliul de Administrație al fabricii Dermata era compus din stăpîni regimului Fascist, ca de exemplu Contele VESELENYI și alții cari desigur au avut la rândul lor legături strânse cu conducătorii Aparatului de Stat Militar și Polițienesc și iar pe alta parte ei erau în intime legături și cu familia FARKAS, proprietarul Dermatei /Tatăl soției lui IACOB ALEXANDRU/ și nu este exclus ca și aceste relații au fost folosite pentru asigurarea liberei mișcări a lui IACOB ALEXANDRU în perioada ocupației fasciste. Tot în acest capitol trebuie să amintim și pe MIKO IMBRE senior, care înainte de anul 1940, era Jurisconsult al Fabricii Dermata, iar după 1940, în tot timpul ocupației horticiste era prim Președintele Tribunalului din Cluj. fiul acestuia MIKO IMBRE junior, totodată era Deputat și secretarul general pentru ardealul de Nord al Partidului Guvernamental Hortist.

4/. Mai ales după 1945, Iacob Alexandru a avut relații pe linia Social Democrat, cu SOLOMON SABIN /cu care mi se pare a lucrat pe linia sindicală și înainte de 1945, în Cluj/, Acest SOLOMON SABIN după 1945 ar fi

avut misiunea primită personal de la IACOB ALEXANDRU, ca să-l informeze de anumite chestiuni din cadrul Partidului social - Democrat, unde activa SOLOMON.

SOLOMON SABIN, la rândul lui în 1940 era susținut din încredințarea Colonelului BECK /Comandantul hortist al orașului Cluj/ prin Consilierul Municipal MUTH /care era Seful Serviciului Militar de la Primăria Cluj,/ în diferite chestiuni încă nelămurite, iar înainte de 1940, tot acest SOLOMON SBIN era exclus din P.C.R. din cauza atitudinii și activității sale fracționiste Toțkiste activitate ce a continuat timp îndelungat. Deasemenea SOLOMON SABIN tot înainte de 1940 ar fi avut legături și cu SIGURANTA.

5/. În perioada anilor 1940-1944, IACOB ALEXANDRU direct sau prin SCHLAIFER LILI a avut legături cu numitul PAUL HOZAGH care era atunci funcționar superior al legației Elvețiene din Budapesta.

6/. Din declarațiile date din partea fostului Ajutor de Notar Public FULOP ARACIU din Cluj, a reieșit o serie de fapte grave, ca de exemplu, contrabanda de valute și bijuterii din România în Elveția și Franța: contra bandă organizată de IACOB ALEXANDRU, pentru "a salva" astfel averea familiei FARKAS precum și averea altor persoane cu care a avut legături. O serie întregă de persoane, fost capitaliști, exploataori, au fost ajutați de IACOB ALEXANDRU ca să părăsească țara, ca de exemplu: FARKAS IGNATIU și FARKAS EUGEN din Turda, frații HIRSCH. Unul dintre ei fostul proprietar al Fabricii de Ipcos din Agbireș, iar al doilea fost fabricat de cherestea. Apoi Medicul Dr. SAMU DEZIDERIU fost Medic al U.N.R.A-I, la fel comerciantul SOMOH, care a executat tehnic contrabanda cu bijuteriile soției lui IACOB ALEXANDRU și alte persoane cu antecedente similare, ca cei de mai sus.

Deasemenea tot cu ajutorul direct al lui IACOB ALEXANDRU a reușit să plece în Palestina în vara anului 1950, din București și amanta sa SCHLAIFER LILI precum și soțul acesteia SCHLAIFER STEFAN contra cărui ar fi fost emis în acel timp un mandat de arestare din cauza diferitelor afaceri ilegale.

Mai târziu după ce a intrat în vigoare deja dispoziția în ceea ce privește greutatea bagajelor ce pot

duce cu ei emigranții pentru Izrael /adică 75 Kgr. / IACOB ALEXANDRU împreună cu LANG-LUNGU de la Ministerul Comerțului Exterior au aranjat eliberarea unei autorizații speciale, complet ilegală din partea Ministerului Comerțului Exterior, ca apoi pe baza acestei autorizații speciale să poată fi trimise din R.P.R. în Izrael pentru SCHLAIFER LILI nu mai puțin decât 4 camere de mobile cu cele mai valoareose mobile, 2 frigiderice electrice, câteva randuri de portelanuri dintre cele mai scumpe, precum și civoare persiane și altele, adică o avere întreagă! În aceste mobile apoi a fost clădită în diferite părți secrete ale mobilierului bijuterii, valute și alte valori ale unor persoane din anturajul lui IACOB ALEXANDRU și probabil chiar și acele care erau proprietatea chiar a lui IACOB! /de altfel IACOB ALEXANDRU a avut această metodă de a ține aur și bijuterii proprietatea sa la prietenii săi de afaceri cum a fost cazul și cu numitul HIRSH pe care l-a trimis apoi în Palestina în Iarna sau primăvara acestui an./

Este interesant de menționat că de această contrabandă mare, „legalizată” am aflat la timp adică înainte de executarea sa, totuși timp îndelungat pe linia administrativă aceasta nu a fost oprit. Nu știu ce s'a întâmplat până la urmă cu expedierea acestui mobilier, etc.

Unii dintre prietenii de afaceri a lui IACOB ALEXANDRU erau în Cluj printre alții: HEIM TIBERIU care în prezent lucrează la Uniunea Cooperativelor din Cluj, precum și SOLOMON ANTAL, care la rândul lor trebuie să știe probabil multe din afacerile lui IACOB, mai ales în ce privește expedierea organizată a averii lui și a altora în Palestina, în Franța și Elveția și deasemenea ajutorul dat de IACOB unor elemente afaceriste ca aceștia să poată pleca în străinătate.

7/. De afaceri cu cocosei și cu valute a lui IACOB ALEXANDRU, înainte, în timpul și după prima stabilizare în 1947, pot da măsuriri printre alții ADAM-SCHVART ERNEST, MARKOVICS OLGA care în prezent este la Centrofarm din Cluj, apoi numiții CHERTES Z și WEISZBERGHER ambii de la Centrofarm Cluj,

8/. Trebuie să menționăm că IACOB ALEXANDRU, chiar până în ziua demascării lui, prin ajutorul unor organe administrative, a reușit să lovească în unii cari în timpul investigațiilor informative de mai înainte au dat declarații cu conținut grav contra lui. Astfel de exemplu a fost cazul fostului Ajutor de Notar Public FULOP AKACIU din Cluj,

in contra căruia aparatul Justiției din Cluj, a acționat cu promptitudine dându-i maximum de pedeapsă posibilă. Aceasta cu toate că rolul lui FULOP In cauza respectivă nu era complet clarificată și totodată adevărații beneficiari și falsificării contractului care a format obiectul procesului, ori au scăpat complet, ca de exemplu comerciantul SUCIU din Turda, ori au fost mai ușor condamnați și lăsați liberi, cum de exemplu inspectorul sau Ing.C.F.R. BREBAN din Cluj.

Instanța /Secția Penală a Curții de Apel Cluj,/ a respins in mod ilegal cerere de expertiză grafologică a lui FULOP ACATIU, care a fost condamnat la un an închisoare, arestat imediat și trimis la Gherla. Asesoarea Populară NEICA VIORICA, care in trecut era in serviciul familiei lui IACOB ALEXANDRU, respectiv a familiei soției sale și care a menținut cu IACOB și după 1947, cele mai strânse legături, a fost aceea care a "reprezentat" in mod direct interesele lui IACOB in instanță. Ea de altfel până la acest proces era mereu in secția civilă, iar înainte de proces a fost băgată "pe neașteptate" in instanța penală care judeca procesul lui FULOP.

In aceasta chestiune, a avut rolul său bine inteles și Parchetul Curții Cluj, in frunte cu Procurorul Șef ORBINAS.

Un al doilea caz din categoria demai sus / mai precis in cece priveste modul și mijloacele de luptă a lui IACOB ALEXANDRU pentru înlăturarea oamenilor societăți periculoși pentru el/ era acela a lui BALLAUER ANTON și el in ultimii 2-3 ani a dat mai multe declarații cu privire la afacerile murdare ale lui IACOB ALEXANDRU.

In August 1951, și el era însă lovit cu aceeași metodă jagodiste de IACOB fiind invinuit că ar fi trădat "locuinta conspirativă" al acestuia din Cluj, in perioada 1941-1944.

Denunțul lui IACOB ALEXANDRU precum și alte 2 denunțuri similare iscalite de fosta soție a lui IACOB și de prietenul lui, au fost predate personal de IACOB tov.VOITINOVICI care telegrafic sau telefonic a ordonat arestarea imediată a lui BALLAUER ANTON.

Cu toate că in trecutul lui BALLAUER ANTON, sunt multe faze cu puncte dubioase, care trebuiesc cer-

cetate cu mare atenție și în adâncimile ei, totuși în ceea ce privește învinuirile aduse de IACOB ALEXANDRU și în baza cărora a fost ordonată arestarea lui BALLAUER ANTON, aceste învinuiri, după cum rezultă aceasta din dosarul cauzei : sunt aproape complet neintemeiate.

Și procurorul care a cercetat acest dosar /Procurorul HARAGUS/ din Cluj, a ajuns la acest rezultat pe care l-a și raportat la timp în Iarna anului 1951 spre 1952, tov. VOITINOVICI la București, cu toate acestea a primit însă ordin ca să-l încadreze pe BALLAUER ANTON - în baza învinuirilor din denunțul lui IACOB ALEXANDRU - în legea contra criminalilor de război.

Este cert că IACOB ALEXANDRU a urmărit atât în cazul lui FOLÓP AKATIU cât și în acel al lui BALLAUER, ~~at~~ ca să se răzbune pe acestia din cauza declarațiilor lor date în contra lui, deasemenea ca să-i pună pe ambii în imposibilitate de a mai vorbi.

În ambele aceste cazuri executantul principal în apărarea intereselor lui IACOB ALEXANDRU: era tov. VOITINOVICI care de altfel și la 1 Martie 1952 când era la Cluj, în convorbirea sa cu mine să arătat pe față legăturile sale cu IACOB ALEXANDRU, așa cum am arătat aceasta în mod amănunțit în rapoartele mele înaintate pe linia politică, după 15 Martie 1952.

În această parte a problemei IACOB ALEXANDRU nu persoana lui FOLÓP AKATIU sau BALLAUER ANTON este important ci RAMIFICAȚIA LEGATURILOR LUI IACOB ALEXANDRU PE LINIA ADMINISTRATIVĂ al cărui existență și amploare trebuie să reeasă probabil și din alte cazuri concrete, în afara de cele 2 mai sus amintite.

Deasemenea și modul cum a fost rezolvat chiar cazul subsemnatului decatre Tov. VOITINOVICI dovedeste încă o dată existența relațiilor de mai sus.

În ceea ce privește ramificația legăturilor lui IACOB ALEXANDRU și implicarea în aceasta a unor organe importante administrative, nu trebuie să pierdem din vedere nici așa că:

În toamna și Iarna anului 1950, când subsemnatul am executat în Cluj, o serie de investigații informative în cazul lui IACOB ALEXANDRU: IACOB care pro-

babil era informat de aceasta, de unii tovarăgi din Cluj, precum și mai ales de către Colonelul PATRICIU - care era cel mai intim prieten a lui din Cluj - a venit fără nici'un motiv serios foarte deseori din București la Cluj.

Intodeasuna când a sosit alocuit la Colonelul PATRICIU. Astfel între zilele de 25 - 30 Sept. 1950, IACOB ALEXANDRU a stat 3 zile în Cluj, locuind la Patriciu. În una din zilele acestea PATRICIU toată ziua n'a venit în birou, fiind tot timpul împreună cu IACOB.

Deasemenea și între zilele de 20 și 30 Dec. 1950, IACOB ALEXANDRU A FOST în Cluj, unde a stat 3 zile întâlnindu-se cu PATRICIU / este interesant de menționat că tot în această săptămână, adică în ziua de 22 Dec. responsabilul de Cadre al Regionalei S.M.T. Cluj, întâlnindu-se cu FULOP AKATIU pe stradă la amenințat că în cazul dacă continuă să se ocupe "cu treburile tov. ministru IACOB" va fi nimicrit! deștiut fiind că în acel timp Directorul Regional al S.M.T-ului Cluj, era IACOB ERNEST, fratele lui IACOB ALEXANDRU, iar în cece privește amănunțelile omului lui acestea au fost duse la îndeplinire în Martie sau Aprilie 1951, când FULOP AKATIU era condamnat și arestat în modul arătat mai înainte, în această declarație./.-

Și în zilele de 15 - 17 Dec. 1950, IACOB ALEXANDRU era la Cluj, în ziua de 17 el împreună cu tov. VAIDA VASILE au luat masa la Colonelul PATRICIU.

Între 1 - 8 Ianuarie 1950, din nou era la Cluj, IACOB ALEXANDRU STĂN aici mai multe zile, cu ocazia aceasta sub pretextul de boală de ulcer. El a stat mai multe zile în Clinică unde era vizitat de unii tovarăși dela Regionala de Partid Cluj, precum și de Colonelul Patriciu.

Astfel, el mereu a căutat să se informeze chiar la fața locului și cu ajutorul oamenilor lui de mersul acelor investigații.

Sunt o serie întreaga de puncte încă nelămurite - cel puțin în cece privește faza cunoscută de mine - din problema IACOB și multe din aceste puncte nu le pot să le enumăr aici nici în mod vag deoarece notele le-am înaintat forurilor competente politice în acel timp și notele mele existente nu sunt îndestulătoare pentru enumerarea detaliată a acestor puncte.

15

Unul din aceste puncte este de exemplu si persoana lui Dr. TUKA LADISLAU un fost ofiter hortist care a lucrat si pentru Serviciul de Contraspionaj si care chiar după 1944 toamna , adică după eliberarea Clujului era Secretarul General al Fabricii Dermata din Cluj si mâna Dreaptă a lui KLEIN BANDI care era atunci Directorul General al Fabricii, la rândul său acesta Dr. TUKA LADISLAU era prieten bun si cu spionul UNGVARI ALEXANDRU care deasemenea după 1945 era angajat la Dermata unde era responsabilul "cultural" pana la arestarea sa.

In ceace priveste pe TUKA LADISLAU, acesta era atât de bine văzut atât de KLEIN BANDI, precum si de IACOB ALEXANDRU, că ia fost incredințat un loc impozant in asa zisa comisie de purificare a elementelor reacționare ...

In caz de nevoie si in măsura in care pot să utilizez notele mele anterioare in acea ta problemă: voi putea completa cele de mai sus pe care susțin si semnez.

Cluj, la 3 Iunie 1952.

A. Keleti
KELETI ALEXANDRU.

16

C O P I E

3 August 1952
Dată în fața noastră
Slt. de Securitate

D E C L A R A T I E

Subsemnatul KOLI IOAN, născut la 5 Februarie 1905 în comuna Pecica Reg. Ared, fiul lui Andrei și Ecaterina ambii decedați, de profesie tâmplar, originea socială muncitor, avere nu posed, ca studii am 6 clase primare, cu serviciul militar estivalăcut cu gradul de caporal, la Atelierul de Reparații a Caroului II. Armată Galați, căsătorit am un copil, de naționalitate maghiară, cetățenie română, înainte de 23 August 1944 am făcut parte din P.C.R. iar după 23 August 1944 am făcut parte din P.M.R. până în toamna anului 1948 când am fost exclus, judecat am fost în 1937 de către Tribunalul Militar Timișoara pentru ofensa stabelului național și condamnat la 6 luni și o zi închisoare, în 1938 de Tribunalul Ared pentru activitate în colectarea de fonduri pentru războiul din Spania și condamnat la una lună închisoare și loco lei amenă și în 1943 de către Tribunalul Militar Timișoara pentru activitate comunistă și condamnat la 6 ani muncă silnică și 2 ani închisoare corecțională, cu ultimul domiciliu în Ared str. A francoș. 1-3, referitor la cele întrebate declar următoarele:

INTREBARE:

- Când l-ați cunoscut pe Iacob Alexandru?

RASPUNS:

- Pe Iacob Alexandru l-am cunoscut în primăvara anului 1940 la Timișoara fiindu-mi prezentat de tov. Pauchet Iosif.

INTREBARE:

- Care au fost legăturile D-tale cu Iacob Alexandru?

RASPUNS:

- Cu Iacob Alexandru am avut legături de colaborare, el fiind secretar politic al Reg. P.C.R. Banat iar eu responsabil cu munca sindicală ca instructor tot la Reg. Banat.

INTREBARE:

- Ce misiuni ai primit dela Iacob Alexandru în 1940?

RASPUNS:

- Iacob Alexandru mi-a dat misiunea de a organiza linia sindicală prin revindecări făcute de muncitorii organizați de mine în Regiunea Banat, Centrale Industriale și miniere.-

INTREBARE:

- Cum ai dus d-ta aceste misiuni la îndeplinire?

RASPUNS:

- Aceste misiuni le-am dus la sfârșit organizând consiliul de muncitorii mineri din Valea Jiului - Petroșani și Vulcan,

14

cu muncitorii dela Reșița, Oțelul Roșu și Iacob, Arad și Timișoara. Aceste consfătuiri le-am făcut arătând linia sindicală și cum să se organizeze în cererea de revindecări.-

INTREBARE:

- Dacă au fost căderi din rândul tovarășilor pe care ai fost trimis de către Iacob Alexandru să-i organizeze?

RASPUNS:

- Nu-mi amintesc să fi fost căderi în rândul tovarășilor pe care am fost trimis de Iacob Alexandru să-i organizeze.-

Accasta este declarația pe care o dau, susțin și semnez

Arad 3 August 1952

sa/Koli Ioan

peșta conformitate

3 August 1952
to the Hon. Secy
Ministry
Jawahar
Lal
Nehru

Belarusie

International State Year, under the patronage 1952 in
Paris by the first list of authors on 'European and American States'

de preface together, original forms were, categories
social sciences, and the part, the study on a clear
part, the service under the patronage of

Republic of Belarus and the League III - French Reg-

Yalta, according to the spirit of the Yalta Conference

of the League of Nations, the year 1948 was the year of the

April in 1937 the League of Nations, the year of the

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

League of Nations, the year of the League of Nations

Yalta Year

-1-

Răspuns:

Tacub Alexandru mi-a dat misiunea de a organiza liuda
judicială prin revendicări făcute de comunități organizate de mine
în Reg. Baia, centrale industriale și miniere.

Intrebare:

Cum ai dus d-ta aceste misiuni la îndeplinire?

Răspuns:

Acste misiuni le-am dus la sfârșit organizând compe-
turi cu comunități miniere din Valea Jiului - Petroani și
Sulcan, cu comunități dela Rerita, Oțelul Roșu și Lugoj,
Arad și Timișoara. Acste comunități le-am făcut avânt
liuda' judicială și cum să se organizeze în servoa de revendi-
cări.

Intrebare:

Dacă au fost căderi din rândul tovarășilor pe care ai
fost trimis de către Tacub Alexandru să-i organizezi?

Răspuns:

Nu-mi amintesc să fi fost căderi în rândul tovarășilor
pe care am fost trimis de Tacub Alexandru să-i organizez.

Acasta este declarația pe care o dau, scrisă și semnată.

Arad, 3 August 1912

Thali J.

Dosar
Jurnal

19

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Mortora KLEIN IOSEPOVICI REGHINA, medic de copii, născută la 15 Noembrie 1909 în Cluj, fiica lui SIMION și TERESA, domiciliată în București Str. Grigore Mora Nr. 14.-

8 Octombrie 1952, București
Interogatoriul a început la ora
" s'a terminat la "

Intrebare:

Când ai cunoscut d-ta pe IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

Pe IACOB ALEXANDRU l-am cunoscut la Cluj în anul 1933 1934 în timp ce eu făceam parte din mișcarea studentească Democrată.- Pe el l-am mai cunoscut la locuința lui WEG ECATERINA, unde venea și el cu KARDOS VASILE.-

După anul 1940 am avut legături pe linie de mișcare cu el.- În anul 1941 l-am întâlnit odată pe stradă și mi-a spus să adun banii dela medicii pe care-i cunoșteam eu, ceea ce am făcut și banii îi predam lui, acest lucru l-am făcut până în 1944 când am fost arestată.-

Intrebare:

Cum ți-ai desfășurat d-ta activitatea în anii 1940 - 1944?

Răspuns:

Eu făceam parte până în 1941, dintr'o celulă financiară a partidului condusă de VERES FRANCESC, apoi am avut legături cu WERMAN EUGEN (decedat) până la plecarea acestuia în lagăr, apoi mi-am pierdut legătura până când am întâlnit pe IACOB ALEXANDRU, cu care am avut legătură până la arestarea mea în 1944.-

Intrebare:

Ce știi despre activitatea lui IACOB ALEXANDRU în timpul cât ai avut legătură cu el?

Răspuns:

Nu știu nimic, știu numai că-i dam bani, pleca, etc.
ss/Klein Iosepovici Reghina

In anul 1944 primăvara, din Martie am început să locuiesc cu el împreună și mai apoi a venit și soțul meu care fugise din Geton, astfel am stat până când eu am fost arestată.-

Intrebare:

Cum ai fost d-ta arestată?

Răspuns:

Eu am mers cu IACOB ALEXANDRU la HAIM TIBERIU la prăvălia "Borza" să ducem acolo un buletin de identitate pentru soția lui LEB ALEXANDRU, care fugise din Geton.- Când mergeam spre prăvălie pe drum ne-am întâlnit cu BODA VASILE care fusese portar într-o casă unde eu mergeam deseori și mă cunoștea, iar atunci era militar.- IACOB A intrat în prăvălie iar eu am continuat drumul singură.- Pe drum am fost oprită de BODA VASILE care a chemat un polițist și i-a spus că eu sunt evreică și sunt comunistă.-

Eu aveam acte false și milițianu n'a vrut să mă aresteze, BODA a chemat pe un alt polițist și m'au arestat și dus la poliție.- In timpul acesta IACOB ALEXANDRU era în prăvălie și între timp a ieșit și a plecat.-

BODA cu polițistul au mers să-l caute în prăvălie însă plecase.- Eu am fost eliberată mai târziu când venise armata roșie.-

Intrebare:

Ge știi d-ta despre afacerile făcute de IACOB ALEXANDRU după eliberare?

Răspuns:

Stiu că a avut două magazine de Droguerie, Unidrag Sanodrag, și un magazin de încălțăminte însă nu știu cum erau administrate și câți bani lua el de acolo.-

Despre alte afaceri eu nu știu decât din auzite.-

După ce am cetit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întru-totul cu cele declarate de mine, susțin și semnez propriu, ne-silită de nimeni.-

ss/Klein Reghina.-

Lt. de Securitate

Enoiu Gheorghe.-

BN/5/ex.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Martone Klein Iosefovici Reghinu medic de capii
reșutit la 15 noiembrie 1909 în Cluj fiica lui dr. Iosef
Terzie Iosefovici în Brașov Nr. Grigore nr. 4514
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

Munții 8 Octombrie 1952
Orașul Brașov.

Interogatorul a început la ora _____ și _____ minute
" s'a terminat la " _____ și _____ "

Intrebare: Când și cum ați cunoscut pe doctorul Alexandru
Rozynus de la oraș Alexandria l-a cunoscut la
Cluj în anul 1933-1934 în timp ce eu făceam
parte din mișcarea studentescă de revoluție. Pe
el l-am cunoscut la locuința lui Dr. Ștefan
unde venea și el cu Kardos Iosif.

Ampe anul 1940 am avut legături pe linie
de mișcare cu el. În anul 1941 l-am întâlnit
adesea pe strada și mi-a spus că alina banii
pe la medici pe care-i cunoșteam eu, pentru că
făcuse o bonă în judeca lui, după care l-am
vădit până în 1944 când s-a fost arestat.

Intrebare: Cum ti-ai desființat de activitate
în anii 1940-1944?

Răspuns: Eu făceam parte până în 1941, de
celelalte organizații a fostului Comitet de Peșeri,
Frontul, apoi am avut legături cu Veronica
Ruzicu (decedat) până la plecarea acestuia

Semnătura.

Martone Klein

Urmare: in lagor, apoi mi-am pus din legatura
pauza cand am intrat pe la rob Alexandru
cu care am avut legatura - pauza la
istoria mea in 1944.

Intrebare: Ce stii despre activitatea lui
Alexandru Alexandru in timpul cat ai avut
legatura cu el?

Raspuns: In stia unice, stia unice ca-i
dau bunu pleca etc. In anul 1944 primora
din noie am inceput sa luam cu el
in prima si mai apoi a venit si satul
meu care fugise din getan, apoi am
stat pauza cand eu am fost odata

Intrebare: Cum ai fost odata odata?

Raspuns: Eu am mers cu Alexandru
la Halm Tiben la provalia Borza si
succesiv ocazi in buletin "de abilitate
pentru ocazi lui Alex Alexandru care fugise
din getan. Cant mergeam ocazi personale
pe drum ne-am intrat cu Bada Vasile
care fusese pater intr-o ocazi unde eu
mergeam descri si mi-am amintit par atunei
era militar. Bada a intrat in provalia
in eu am intrat drumul ocazi.

Pe drum am fost ocazi de Bada Vasile
care a chemat mi palitot si i-a spus
sa eu sunt corica si sunt comunist.

In ocazi ocazi false si unicitate nu a
putut si mi-a ocazi, Bada a chemat pe
un alt palitot si mi-a ocazi si dus la
palitot. In timpul ocazi lui Alexandru
eu nu mergeam si intru timp a venit

Semnatura,

L. Alex.

Urmare: si a plecat.

Bata la plecatul au mers si - l caute in
 proutie mozi plecoe. In amput chibuta mei traji cau
~~atitese~~ omula rone -

Inlebar ce stii sta dupa apante facute
 de tarab flex onu dupa eliberare.

Respins: Sta ce a avut tana unizonu
 de fraguic, unidrag, suudrag, si un
 magazin de in alta unente mozi un stu
 cub erau aduun strate si cali buni
 lua el de eolo -

dupa alta apantii eu un stu dent din supia.

Dupa ce am citit prezentul pces verbal
 pe interogatori puvant ce vorant si am constat
 ca corespunde intrubatul cu cele de conote de
 mine suste a si de unez papia unelita
 de unam.

Archetator

G. J. J. J. J.

Alte; deen

Semnatura,

Dosar

23

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martora **KEBIN IOSEPOVICI REGHINA**, medic de copii,
născută la 15 Noembrie 1909, în Cluj, fiica lui **SIMION** și
TEREZA, domiciliată în București Str. Grigore Mora Nr.14.-

8 Oct. 1952, București

Interogatoriul a început la ora 11,30

" s'a terminat la " 11,30

Intrebare:

Când ai intrat d-ta în mișcarea muncitorească?

Răspuns:

Am intrat în anul 1932 în mișcarea muncitorească și
am activat în tot timpul ilegalității, iar după eliberarea
am activat până în 1946 în P.M.R. de atunci nu mai activez
în P.M.R. deoarece am situația neclară întrucât din anul
1946 m'am îmbolnăvit și n'am mai activat.- Acum situația
mea se află spre verificare la Controlul de Partid.-

Intrebare:

Când ai cunoscut d-ta pe **BALAUER ANTON**?

Răspuns:

L-am cunoscut la Cluj în anul 1935-1936 prin cumna-
tul meu **ERNESTER SAMOIL** (decedat).-

Intrebare:

Ce știi d-ta despre activitatea lui **BALAUER ANTON**
între anii 1940-1944?

Răspuns:

Nu știu nimic și nu l-am văzut în această perioadă
decât în anul 1944 prin luna Septembrie în timp ce eram
arestată la poliția maghiară din Cluj.-

Intrebare:

Cum l-ai văzut d-ta pe **BALAUER ANTON** la poliția
maghiară din Cluj?

Răspuns:

Era bombardament și deținuții au fost scoși din
Celule și duși în pivniță la adăpost.- Când am trecut
curtea am văzut pe **BALAUER ANTON** sus la poliția politică,
sta acolo și desigur m'a văzut și el pe mine.-

././.

ss/Klein Reghina

Până atunci eu declarasem că sunt sora mea MARIA și că am fugit din Getoș și m'au crezut.- A doua zi după ce am fost văzută de BALAUER am fost chemată la cercetări și bătută spunându-mi că nu sunt MARIA ci sunt REGHINA.

Acestea m'a făcut să cred că BALAUER ANTON m'a divulgat.-

Intrebare:

Dacă ai dat d-ta vre-o declarație despre BALAUER ANTON și cui?

Răspuns:

Am dat una după eliberare în 1945 la Siguranță în Cluj, și una în anul 1951 la cererea lui IACOB ALEXANDRU. Nu știu precis cui am predat-o lui IACOB sau lui COSMA VASILE, care fusese însărcinat de IACOB s'o ia. -

In declarația dată lui IACOB am scris același lucru.-

IACOB ALEXANDRU mi-a spus că BALAUER se plimbă și că trebuie să înfunde pușcăria că este bandit.-

După ce am cetit procesul verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde cu cele declarate de mine, susțin și semnez.-

ss/Klein Reghina. -

Lt. de Securitate

Enoiu Gheorghe.-

BN/Copie.

25

Proces-Verbal de interogatoriu

Martoul Klein - Tesyovici Reghinu medic de capii
~~Arestat~~ nascuta la 15 noiembrie 1909 in Cluj fiica lui Simon
si Tereza, ^(Date de stare civilă, ultimul domiciliu) Amialetii in Bucuresti Str. Gigas nr. 214

Miercuri 8 Octombrie 1952

Oraşul Bucuresti -

Interogatorul a inceput la ora 11 și 10 minute

" s'a terminat la " 11 și 30 "

Intrebare: Când ai intrat do in miscarea nunciaturilor?

Raspuns: Am intrat in anul 1932 in miscarea nunciaturilor și am activat in tot timpul legalității lor. După eliberare am activat până in 1946 in P.N.R., de atunci nu mai activez in P.N.R. din cauza situației necorecte intru care din anul 1946 m'am îmbolnavit și n'eu mai activez. Amu activitatea mea se afla spre verificare la Controlul de Partid.

Intrebare: Când ai cunoscut do pe Balanier Anton?

Raspuns: L-am cunoscut la Cluj in anul 1935-1936 prin cumnatul meu Dr. Walter Anu (debut).

Intrebare: Ce știi do despre activitatea lui Balanier Anton între anii 1940-1942?

Raspuns: Nu stau nimic și nu l-am răzut in aceasta perioada - deat in anul 1944 prin luna Septembrie in timp ce eram arestată la poliția maghiară din Cluj -

Valeriu Anu

Urmare: Interbos cum l-a vazut d-l pe Balauer Antu
la palatia maghiora din Cluj?

Raspuns: Era bomba dument si detonatiu
au fost scasi din celule si dusi in fixuata la
aerport. Cind am trecut luntre' am vazut pe
Balauer tura sus la palatia palatice, sta
propt si desigur m'a vazut si el pe mine.

Pentru atunci eu detonaseam sa sunt
sora mea hoia si ci am fugit din gata
si maina ceput. A doua zi dupa ce am
fost vazuta de Balauer am fost chemata
la aratori si batute - spundandu-mi ca
eu sunt Maria Ciocoghina.

Auaste m'a facut si cind cu Balauer
futura m'a divulgat

Interbos dora ai dat d-l vrea de doctore
dupa Balauer d-l si cui?

Raspuns: Au dat miea dupa elabore in
1945 la d'ignora in Cluj, si reuse in anul
1951 lai curia lui Boris Alex andru.

Am stiu foris cum am predat-o lui
Iacob sau lui Cosma v'ile con poses
m'arcurat de Iacob o'ra la -

In declaratia d-l: lui Iacob am omis unele
lucuri -

Iacob Alexandru mi-a spus ca Balauer
se p'unde si a trebue si in funde p'ucaria a
este b'ndit.

Dupa ce am citit prausul verbal de
interrogatoriu inovent ce auvent si am constat
ca cocropunde cu cele declarate de
m'arcurat si scuzez -

Interrogator
Interrogat

Semnatura,

Ilieci Acam

Strict Secret
ht

La dosarul lui Iosepovici
26

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martora KLEIN IOSEPOVICI REGHINA, funcționar (medic uman) născută în Cluj la 15 Noembrie 1909, fiica lui Simon și Pereza, domiciliată în București str. Grigore Mora nr. 12.-

30 Ianuarie 1953, București.

Interogatoriul a început la ora 23,00

" s'a terminat " . . .

Intrebare:

Dacă dvs. aveți vre-o rudă în armata U.S.A.?

Răspuns:

Da, soțul meu KLEIN ANDREI are un văr originar din Bistrița, care este ofițer medic militar în armata americană, numele acestuia nu mi-l amintesc.-

Intrebare:

Când l-ați cunoscut dvs. pe acesta?

Răspuns:

Eu l-am cunoscut în anul 1945 când a venit la Cluj din Germania sau Austria, era în uniformă de ofițer american. El a venit în țară să se intereseze de casele lui dela Cluj și Bistrița, bijuterii a mai căutat ce rămăseseră dela părinții lui.-

Când a venit în Cluj a locuit la noi 2-3 zile, apoi a plecat înapoi în Austria unde spunea că va lucra la un spital acolo.-

Intrebare:

Cu cine a mai luat el legătură la Cluj?

Răspuns:

A făcut vizită lui IACOB ALEXANDRU sau a venit IACOB la noi și a discutat cu el. Deasemeni el făcea curte lui fiica lui MEDREA HEDVIGA, cea mică, care acum este în București. Ea a venit la el în timp ce era la noi acasă, au mers împreună la plimbare însă nu știu unde, cred că el a fost și la ei acasă (la MEDREA).

A mai venit la el în timp ce era la noi un medic tânăr care fusese coleg cu el, acest medic tânăr este din familia lui LUNGU STEFAN dela Fructexport. Acest medic este acum în București.-

ss. Klein Iosepovici Reghina

Imi amintesc că ofițerul american, ruda soțului meu numește HOLBERG FRANCISC.-

Intrebare:

Ce a discutat IACOB ALEXANDRU cu HOLBERG FRANCISC?

Răspuns:

HOLBERG FRANCISC în timpul legalității dăduse actele sale lui IACOB ALEXANDRU să se folosească de ele. IACOB ALEXANDRU a fost cu actele lui HOLBERG la Budapesta și pe drum l-a legitimat, fiind incomplete i-a luat numele în scris și IACOB l-a prevenit să știe de acest lucru iar HOLBERG a spus că va spune la Poliție adevărul. Discuțiile lor au fost pe această chestiune.-

Intrebare:

Dvs. ce ați discutat cu el?

Răspuns:

Mai mult despre medicină. El n'a stat acasă, a umblat după averea lui. El făcuse medicina în Cluj.-

Intrebare:

Cum a ajuns el în armata americană?

Răspuns:

El a fost deportat și a fost eliberat de armata engleză sau americană și l-a luat la spital unde a lucrat, fiind medic bun a fost încadrat în armată așa povestea el.-

Intrebare:

După plecarea lui ați mai avut legături cu el?

Răspuns:

Nu am mai avut. Nu mi-a scris și de atunci nu mai știu unde este.-

Nu-mi amintesc bine cine mi-a spus că a primit o scrisoare de la el mai târziu ori fiica lui MEDREA HEDVIGA, ori medicul acela care era prietenul lui.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde cu cele declarate de mine, susțin și semnez propriu.-

ss. Klein Iosepovici Reghina

LT. DE SECURITATE

Enoiu Gheorghe

28

Proces-Verbal de interogator

~~_____~~ Klein Iosef Reghina judet
oras (medic uman) resenta in Cluj la 15 Nov. 1949
fiica lui Imura si Tereza abundanta in Bucuresti
Str. Grigore Gora nr 12 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

Vineri 30 Ianuarie 1952

Orașul Bucuresti

Interogatoriul a inceput la ora 13 și 00 min.
„ s'a terminat la „ și „

Intrebare: Saric dvs. carei v-a ruba in oraste
USA?

Raspuns: Da satul meu Klein Andri
me va originar din Bistrita care este
medic multor in oraste americane, numele
meu mi-l amintesc.

Raspunsor laud l-ati cunoscut dvs. pe
queste?

Raspuns: Eu l-am cunoscut in anul
1945 cand a venit la Cluj din Germania
cu Austria, era in uniformă de ofiter
american. El a venit in Romania si se intereseze
de casele lui de la Cluj si Bistrita, si jutea
mai centat de cunoscesea de la postula lui.

Bond a venit in Cluj a locuit la noi 2-3
lile apoi a plecat inapoi in Austria unde
sa va lucra la un spital scola

Intrebare: cu cine a venit la el la Cluj

Semnătura,

Klein

Urmare: la Cluj.

Intrebar: A facut vizita lui Jacob Alexandru sau a venit doar la noi si a discutat cu el. Deosebeni el facu vizita la fiica lui Hedra Hedviga, care nuca vor acum este in Bucuresti. Ea a venit la el in timp ce era la noi noua, au mers impreuna la plimbare in si un student, cred ca el a fost si la ei acasa (la Hedra).

A mai venit la el in timp ce era la noi un medic tanar care fusese coleg cu el, acesta medic tanar este din familia lui Lingre Stefan de la Fructosport. Acest medic este acum in Bucuresti, ~~si~~

- Ami amintesc ca spitalul american, pe data celui lui meu se numeste Halberg Francis.

Intrebar: Ce a discutat doar Alexandru cu Halberg Francis?

Raspuns: Halberg Fr. in timpul legaturii sau actiunii ^{si} lui Jacob Al. si se vorbea de el. Jacob Al. a fost cu actiunile lui Halberg la Bucuresti si pe drum l-a legatant, fiind incomplete i-a luat unele in sens si Jacob l-a prezentat si stoc de acest lucru iar Halberg a spus ca va spune la baliful american. Discutata lor care pot pe aceasta chestiune.

Intrebar: Ars. ce ati discutat cu el?

Raspuns: Mai mult despre medicina. El n'a stat acasa a umblat dupa averea lui. El face medicina in Cluj -

Semnatura,

D. Hely.

Urmare: Intrebare: Cum se aguna el in ornamta
Americane

29
Raspuns: El a fost deportat si a fost
eliberat de ornamta engleza sau americanii
si l-a luate la spital unde a lucrat, fiind
habila buna a fost in carat in ornamta sau
parasta el.

72892
Intrebare Dupa plearea lui ate mai avat
lyturi de el?

Raspuns: In am mai avat, un uer-a
surs si de atunci nu mai stia unde e.

Nu-mi amintesc si ce s-a spus
cu a parut esus ore dela el mai tarziu
si face lui Hedra Hobuiga, ori medicale
sule con era pretorul lui.

Dupa ce am citit prezintul proces
verbal de interogant am avut curiozitate
si am constatat ca corectiunile de cele
pe clonite de mine sunt si zambesc papai

Anchet
ont. de

Iliescu

Semnatura,

30

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul KARDOS VASILE, de profesie profesor născut la 8 Mai 1912 în Satu Mare, fiul lui VICTOR și IUIZA, cu ultimul domiciliu în București Str. Ion Ghica Nr. 1, în prezent condamnat 1 Octombrie 1952, București

Interogatoriul a început la ora 20,40
" s'a terminat la " 23,30.-

Intrebare:

Arată d-ta când ai luat legătura cu mișcarea muncitorească?

Răspuns:

Am luat legătura cu mișcarea muncitorească în anul 1929 prin IULIU CSEHI în prezent profesor la Cluj și GHEORGHE STEINER decedat în Spania.-

Intrebare:

Când și cum ai devenit d-ta informatorul Siguranței?

Răspuns:

În anul 1934, fiind căutat de Siguranță, eu m'am prezentat singur la biroul comisarului POP LEONTIN și acolo m'a recrutat informator și mi-a dat dispozițiuni să-i dau informații despre toată activitatea comunistilor dela Cluj.-

Intrebare:

Cât timp ai fost informator?

Răspuns:

Am fost informator câteva luni de zile.-

Intrebare:

Ce informații ai furnizat d-ta Siguranței?

Răspuns:

Am predat materiale de partid ca manifeste, broșuri ziarul Scânteia, Tânărul Leninist, Vörösi Erdely, Studentul Revoluționar, și odată m'a întrebat despre oamenii cu care aveau legătură la Universitate, eu i-am indicat două nume pe KEPIKE FRANCISC și ROTH ALEXANDRU.- Am descris pe membrii biroului celui din care făceam eu parte, fără să le dau numele pe care de altfel nici nu le cunoșteam pe atunci.-

././.

ss/Kardos V.

Am dat ca persoană cu care țineam legătura din partea regionalei pe o femeie cu numele de SOFIA, care avea acest nume conspirativ; După 23 August 1944 știu că lucra la C.C. P.M.R. și se numea SABINA IESANU (?) *zi*

Imi mai punea întrebări de fiecare dată, iar dacă eu știam răspundeam.-

Am ținut tot timpul legătura numai cu comisarul POPP LEONTIN.-

Intrebare:

Când l-ai cunoscut d-ta pe IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

Pe IACOB ALEXANDRU în jurul anului 1927 la Satu Mare unde eram elev la liceu și el era deasemeni elev la Școala comercială.- Ne vedeam la orele de religie mozaică unde mergeam și eu și el la același profesor.-

Intrebare:

Care au fost relațiile dintre Dvs.?

Răspuns:

Eram în relații de simple cunoștințe și n'aveam atunci nimic deosebit cu el.-

După ce am terminat liceul eu am plecat în Franța de unde m'am întors în anul 1932. În toamna anului 1932 l-am întâlnit la Cluj în casa părinților ECATERINEI WEG, pe atunci era activist de partid.- Tot în anul 1932 WRODI ANDREI la Satu Mare mi-a spus că IACOB ALEXANDRU sprijină ajutorul Roșu și dă ajutor tehnic la partid.-

În anul 1934 la o conferință regională la care am luat parte era și IACOB ALEXANDRU prezent și cu acea ocazie am aflat că făcea parte din secretariatul regionalei P.C.R. În anul 1934 toamna, am locuit cu el 2-3 zile în aceeași cameră.-

Intrebare:

Despre IACOB ALEXANDRU ai fost întrebat la Siguranță?

Răspuns:

Nu am fost întrebat.-

Intrebare:

D-ta ai comunicat la siguranță despre activitatea lui IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

Nu am comunicat deoarece eu nu am comunicat despre activitatea tuturor celor pe care-i cunoșteam.- ss/V.Kardos.

././.

După anul 1934 l-am mai văzut numai după 23 August 1944,
pe IACOB ALEXANDRU.-

După ce am cetit prezentul proces verbal de interogatori
cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde cu cele declara-
te de mine, susțin și semnez propriu.-

322
ss/V.Kardos

Lt. de Securitate

Enciu Gheorghe.-

Proces-Verbal de interogator

Arestat ml. Carlos Vasile de profesie profesor născut la
8 mai 1912 în satul mare fiul lui Victor și Luiza, cu ultimul
domiciliu în București Strada Ghia No 1 în prezent condamnat.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

nașterii 1 Octombrie 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 20 și 40 min.

„ s'a terminat la „ 23 și 30 „

Intrebare: Arată-Mă când ai luat legătura cu mișca-
rea muncitorească?

Răspuns: Am luat legătura cu mișcarea
muncitorească în anul 1929 prin Iuliu Căchi
în prezent profesor la Cluj și Gheorghe Steiner decedat
în Spania.

Intrebare: Când și cum ai devenit de la informa-
torul siguranței?

Răspuns: În anul 1934, fiind cantat de
siguranți, eu nu am prezentat suferin la
biroul comisariului P. P. Leontiu și rol
mă recunosc în fațetă și mi-a dat
dispozitivul și-i dau informații despre
trata activității comunistilor de la Cluj.

Intrebare: Căi timp ai fost informator?

Răspuns: Am fost în fațetă câțiva
ani de zile.

Intrebare: Ce informații ai furnizat de la

Semnătura,

V. Kaudy

Urmare: sigurantei?

Raspuns: Am prestat materiale de partid ca manifeste, brosură, ziarul Frontiera, Tinarul luminat, "Verden Erdly", studentul revolutiei noastre odata m'au intrerbat despre oamenii cu care aveam legatura la Universitate, eu i-am indicat doua nume pe Kerpilke Francis si Rooth Alexandru. Am spus pe membrii braului studentii din care faceam eu parte fara sa le dau numele pe care dealtfel nici nu le cunoasteam pe atunci.

Am dat ca persoana care trimisese legatura prin poarta regimului pe o femeie cu numele de ~~Sofia~~ ~~con~~ ~~ca~~ ~~era~~ ~~o~~ ~~un~~ ~~nume~~ ~~conspira~~, dupa 23 Aug. 1944 stia ca luca la Cl. Bihor si se numea Sabina Tesaru. (?)

Ami mai pusese intrebari de ficior dati si doua eu stiam raspundeam.

Am tinut tot timpul legatura numai cu comisarul Papp Lentin.

Intrebari: Cui se cunoastea sta pe Iosab Alexandru?

Raspuns: Pe Iosab Alexandru in anul anului 1927 la satul mare unde eram elev la liceu si el era de asemenea elev la scoala comerciala. Ne vedeam la orele de religie muzica unde mergeam si eu ori el la oculos profesor.

Intrebari: Cui se poate relata despre dvs.?

Raspuns: Doamne nu relata de exemplu

Semnatura,

Kerpilke

Urmare: umostate si u'alesu stnaci unice
probat in el.

34
După ce am terminat liceul m
am plecat în front de unde m'am întors
în anul 1932. În toamna anului 1932
l-am întâlnit la Cluj în casa familiei
Ecaterinei Neg, pe stăru cu situație de
pauză. Tot în anul 1932 Vorodî Andrii la
situație m'a spus că vorbește Alexandru
sprijină ajutorul Rom și să ajute tehnic
la proiect.

În anul 1934 la o conferință regi-
onală - la care am luat parte era
și Ion Alexandru prezent și cu oca-
zia am aflat cu precizie poziția
secretariatului regional PC R.

În anul 1934, în vremea am locuit în
el 2-3 zile în aceeași cameră.

Întrebare: După Ion Alexandru se știe
într-o măsură sigură?

Răspuns: Nu am fost întrebat.

Întrebare: Ați avertizat la siguranță
după activitatea lui Ion Alexandru?

Răspuns: Nu am comunicat nimic în
un comunicat despre activitatea
tuturor celor pe care i-am văzut.

După anul 1934 l-am văzut în zile
muli după 23 August 1944 pe Ion Alexandru.

După ce am citit prezenta
verbal de interogatori am avut cunoștință
și am constatat că vorbesc de unele detalii și
fapturi și dintr-un raport.

Ion Alexandru
Anghel
Anghel

Semnătură,

V. Kardos

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

35

Arestatul KARDOS VASILE, de profesie funcționar, născut la 8 Mai 1912, în Satu Mare, fiul lui Victor și Luiza, cu ultimul domiciliu în București str. I. Ghica nr. 1, în prezent condamnat.-

11 Octombrie 1952, București.

Interogatoriul a început la ora 12,00

" s'a terminat " . . .

Intrebare:

Când ai cunoscut d-ta pe IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

L-am cunoscut la Satu Mare în anii 1927-1929.-

Intrebare:

Când ai locuit la Cluj cu el în aceeași locuință?

Răspuns:

Am locuit în toamna anului 1934, 2-3 zile când eu venisem la Cluj pentru complectarea unor examene de licențe.-

Intrebare:

Când ai aflat d-ta că IACOB ALEXANDRU face parte din conducerea mișcării muncitorești din Cluj?

Răspuns:

Tot în toamna anului 1934 cu ocazia unei ședințe la care am participat și eu și IACOB ALEXANDRU.

Intrebare:

Cât timp ai fost d-ta informator al Siguranței?

Răspuns:

Din primăvara anului 1934 și până în vara anului 1934 luna Iunie sau Iulie când am fost abandonat deoarece am plecat din Cluj la Satu Mare.-

Intrebare:

Ai vorbit despre IACOB ALEXANDRU la Siguranță?

Răspuns:

Nu-mi amintesc să fi vorbit despre el, cred că n'am vorbit.-

Intrebare:

Ai fost întrebat de el la Siguranță?

Răspuns: Nu-mi amintesc.-

După ce am citit cele declarate, susțin și semnez propriu.

LT. DE SECURITATE

ss. Kardos Vasile

Gh. Enoiu

Proces-Verbal de interogator

Arestat pe Kardos Vasile de profesie funcționar înscris la 8 mai 1912 în situație fiul lui Victor și alia cu uterul familiei în București în 1. Ghela koi ai prezent condamnare (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

Sambata 11 Octombrie 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 12 și 00 min. s'a terminat la " și "

Intrebare: Când ai cunoscut pe Ștefan Alexandru?

Răspuns: L-am cunoscut la data morții în anul 1927-1929

Intrebare: Când ai locuit la Cluj cu el în orice locuință?

Răspuns: Am locuit în Târnava a doua anul 1930 2-3 zile când eu am mers la Cluj pentru a participa la un examen de licență -

Intrebare: Când ai aflat de la Ștefan Alexandru face parte din conducerea organizației unicești din Cluj?

Răspuns: Fapt în Târnava a doua anul 1934 cu ocazia unei ocazii la care am fost a put să-l văd pe Ștefan Alexandru -

Intrebare: Cât timp de fapt de reprezentant al organizației?

Răspuns: Din primăvara anului 1934 și până în vara anului 1934 luna Iunie sau Iulie când am fost abandonat deoarece am făcut din

Semnătura, V. Kardos

Urmare: doi Clej' la fata leor.

Intrebare Si vorbit despre Iacob Alexandru
la figurata =

Raspuns: Nu - nu amintesc si fi vorbit
despre el, cat si a i am vorbit.

Intrebare Se pot intrebat de el la
figurata?

Raspuns: Nu - nu amintesc.

Dupa ce am citit prezentul proces verbal
de interogatoriile surant cu urmasii si am constat
ca raspunsurile cu cele declarate de mine dintr-o

si comune
Bucuresti
1950

Bucuresti:
V. Cardoș

Semnatura,

✓ 34

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata KALMAN ELIENA, lectoră la Universitatea Bolyai din Cluj, domiciliată în Str. Bethlem Nr. 20, născută la 31.VII.1915 la Cluj, declar următoarele în legătură cu arestările mele din partea Siguranței burghezo-moșierești.-

Prima dată am fost arestată în 1933 Toamna (luna nu o țin minte) într'o după amiază pe la 5 ceasuri de la biroul unde eram funcționară, o întreprindere de tricotaje, IDIT proprietatea Dönhart și BERGNER EMERIC, după câte îmi amintesc arestarea a fost făcută de comisarul ORLESCU, dacă era însoțit de cineva sau nu, nu-mi amintesc, și am fost dusă într'o mașină pentru a face percheziție la locuința mea. Pe drum comisarul mi-a cerut buletinul de indentitate și deoarece acolo figura o adresă mai veche unde nu mai locuiam (Xenopol lo) m'a întrebat de ce n'am anunțat la biroul populației schimbarea domiciliului. Eu i-am răspuns că fiind venită nu de mult de la țară, eu nu cunoșteam importanța acestor lucruri.-

Fiind întrebată unde stau în prezent am spus că stau la vărul meu SIMON NICOLAE avocat, Str. 6 Martie 26. Când am sosit acolo și am intrat, văzând spaima vărului meu și dându-mi seamă că nu trebuia să le cauzez această neplăcere tocmai lor, care mi-a arătat multă dragoste, am luat masa la ei etc. am spus (când comisarul voia să facă percheziție) că eu propiu zis am stat aici, am dormit doar câteva nopți aici după sosirea de la Soncuta, acum stau în str. Dogarilor (4).-

Notez că ducând siguranța la Dr. SIMON m'a condus faptul că el nu are în casă nimic compromițător, deci percheziția nu-l atinge. El a confirmat spusele mele, că nu stau la el și astfel ne-am dus la adresa dată de mine unde deasemenea nu locuiam.- La locuința mea (nu știu precis adresa) nu voiam să-l duc, deoarece era material ilegal în casă. Ajunși în Str. Dogarilor, unde locuisem înainte de asta, și astfel cunoșteam

././.

acolo o fostă vecină de cameră, o simpatizantă, o fată dela Tg. Mureș-al cărui nume nu l-am reținut știind că n'are material ilegal în cameră, am spus că stau aici. Fata s'a purtat cum se cade și a acceptat că stau acolo. Comisarul mi-a cerut să-i arăt hainele mele în dulap. Am deschis dulapul și el fără să insiste prea mult, în aparență cred că a acceptat să sunt hainele mele, și nici n'a procedat la vreopercheziție mai amănunțită. A făcut câte o observație în glumă că sunt șmecheră, sau așa ceva, dar nu a fost brutal, nici cu cele două fete (căci mai era una în cameră, afară de cea amintită, însă nu mai rețin nimic despre ea) nici cu mine, ci m'a luat cu mașina și m'a dus la Siguranță.-

Acolo, nu peste mult mi-a arătat o fotografie a lui IACOB ALEXANDRU, întrebându-mă dacă îl cunosc. Eu crezând că așa trebuie să conspir, am spus că nu-l cunosc. Apoi am fost lăsată fără să fiu întrebată ceva (cel puțin nu-mi amintesc deloc) și care pela miezul nopții ORLESCU m'a condus acasă, adică la Dogarilor Nr.4, unde am spus că stau, spunându-mi că mă conduce să vadă dacă nu l-am păcălit și stau într'adevăr acolo. N'a intrat cu mine în casă ci s'a întors dela poartă. Eu am intrat și am și rămas parcă acolo câteva zile.-

Peste puțin timp am plecat la Soncuța Mare Reg. Baia Mare la părinți. Pela începutul primăverii (1934) am primit o scrisoare dela Cluj dela VEGH ECATERINA, care m'a chemat să ocup un post, un pretext, de fapt pentru ca să nu mă întâlnesc cu IACOB ALEXANDRU care urma să plece a doua zi la Tg. Mureș în ilegalitate. A și plecat pentru că la Cluj era urmărit dela data arestării mele când poliția l-a căutat în locuința lui, unde nu l-a găsit, deși pe strada aproape de casa lui s'a întâlnit cu polițistii care însă nu l-au recunoscut, după cum mi-a povestit el mai târziu.-

A doua seară am fost arestată în Martie 1934 dela locuința mea, Str. Măloașa Nr.7 ca gazdă aveam pe un zugrav, mi se pare Albert. Am fost dusă într'o dimineață de doi agenți nu știu cine erau. Am fost ținută timp de aproape 2 săptămâni fără interogatoriu acolo, până când am făcut scandal, am eșit în curte și m'am restit la TODIRASCU, mi se pare că el era, casă nu mai mă țină acolo. Atunci am fost dusă la etaj în fundul clădirii unde am fost interogată, nu-mi amintesc de cine și de câte ori.

39

Tin minte doar că la un moment dat am fost întrebată despre un material ilegal pe care l-aș fi avut la mine, după afirmația lor și ce material era și ce am făcut cu el. Aici trebuie să amintesc că de fapt cu ocazia primei mele arestări eu bătusem la mașină din biroul meu, un material pe care apoi l-am împachetat și BERGNER când a văzut că vine poliția, sau după arestarea mea poate l-a aruncat în sobă.-

Eu, când mi sa pus brusc întrebarea am crezut că Siguranța știe totul și pierzându-mi capul am spus că da, am avut la mine un material pe care BERGNER l-a aruncat în sobă. BERGNER și mi se pare și DENNHART fiind chemații și confrunțați cu mine și BERGNER spunându-mi ca să nu-l distrug, el are familie etc. și nici nu știe despre nimic (parcă așa a spus) eu am retras ceea ce am afirmat înainte ca să-i scot pe ei din încurcătură. Ceea ce m'am mai întrebat ulterior despre acest material și ce am răspuns, îmi amintesc doar foarte vag, mi se pare că după ce am negat că l-am avut, n'au mai insistat. De asemenea nu mi-aduc aminte dacă s'a dresat un proces verbal sau mai multe, dacă l-am iscălit vreunul sau nu. Îmi mai amintesc de ultimul interogatoriu în fața lui POP LEONTIN, când m'a întrebat dacă l-am frecventat pe IACOB ALEXANDRU și ce am văzut în camera lui. Eu am început să descriu mibilierul, ceea ce l-a întârâtat pe POP LEONTIN și a început să sbiere la mine, m'a făcut obrpasnică și a spus că nu mă va mai trata ca pe o studentă ci ca pe o proletară.-

Fiind acolo și căpitanul CALUGARU, acesta în acelaș timp cu mine a fost arestată BORGHIDA ANA (dar nu împreună cu mine) pe care am văzut-o doar la Siguranță, dar nu am putut vorbi cu ea, -La fel și cu ARON MAXIMILIAN, care a fost arestat tot atunci (III 1934) și pe care l-am văzut doar, însă nu am vorbit nici cu el. Apoi l-am văzut și la închisoarea militară unde am schimbat doar câteva cuvinte.-

ss. KALMAN EIBNA,

L-a sfătuit să mă bage la celula secretă după ce voi fi trimisă la Tribunalul Militar ceea ce sa și întâmplat. Am stat acolo circa 2 săptămâni la secret. Aici am făcut o greșală mare, stând de vorbă prin geam cu tovarăși din celulele vecine (erau acolo tineri care au căzut cu Regionala UTC Oradea unul numit FODOR, un șofer și încă unul pe care nu-l mai țin minte) am început să le povestesc cum am fost arestată cum am

derutat poliția etc. Doi (sau trei) agenți dela închisoare m'au ascultat și și-au notat ce-am spus eu. Astfel am fost chemată în fața unui judecător instructor (sau comisar, procuror nu știu) care mi-a pus în față declarația făcută de cei care m'au ascultat. - Dacă am recunoscut ceva și am iscălit vreun proces verbal în legătură cu asta, nu știu precis dacă mi se pare că da. -

S'a ajuns la desbaterea în fața tribunalului militar unde totul a decurs formal din motivul următor, tatăl meu care era avocat la Soncuta Mare, avea un client, un moșier cu influență NILVAN ALEXANDRU, care cunoscându-l bine pe președintele consiliului de război, a întocmit în favoarea mea, a căpătat propimisiunea că voi fi achitată. Cine au fost membri tribunalului militar, câți înși au fost, cum îl cheamă pe avocatul apărător, toate acestea nu le țin minte. Știu că au fost citații și cei doi tovarăși cu care am stat de vorbă în celulă. Nu știu precis ce întrebări mi s-au pus și ce răspunsuri am dat știu doar că nu se insistat mult asupra cazului meu, explicabil din moment ce activitatea era dinainte hotărâtă. Faptul că nu mai țin minte amănuntele desbaterii se explică și prin starea mea de atunci, mia fost foarte mare rușine în fața tovarășilor și pentru faptul că am descoperit și pentru că am scăpat, deși fără voia mea, căci tata nu ma întrebat când am recurs la intervenția, că am scăpat, spun prin intervenția unor burghezi. -

Tin să declar că între cele două arestări atunci când am sosit dela Soncuta (prin Februarie 1934) chemată fiind de scrisoarea mai sus amintită a lui VEGH KATO mergând pe o străduță îngustă au venit în față ca mine doi bărbați nu le-am dat atenție fiindcă îmi părea necunoscuți. -

Ajunși în fața mea, iar eu vrând să trec mai departe, unul sa oprit în fața mea zâmbind foarte vesel. Era IACOB ALEXANDRU pe care nu l-am recunoscut (deși din 33 trăiam împreună) atât era schimbat complect, purtând ochelari verzi (sau negri) și având mustăți ceea ce l-a făcut de nerecunoscut. -

După a doua arestare sa stat acasă la părinți câteva luni. În toamna aceluiaș an (1934) am venit din nou la Cluj unde l-am întâlnit pe IACOB ALEXANDRU care se întorsese dela Tg. Mureș și activa din nou la Cluj, chiar sub nume fals (gazda lui îi zicea dl RITTER sau RICHTER). -

Peste câteva zile mi-a trimis sarcină de partid de a pleca la Brașov unde urma să activez la tehnica de partid. Astfel am plecat la Brașov unde am stat circa 8-9 luni lucrând

41

la tehnică, unde am tras la sapirograf ziarul Igaesag și manifeste.-

În tot timpul șederii mele la Brașov l-am întâlnit o singură dată pe IACOB ALEXANDRU în primăvara anului 1945 când el fiind în trecere la Brașov m'a căutat. Mi-a spus că a fost trimis la București unde va activa deacum înainte. În vara acestui an am plecat din nou la Boncuța, deoarece tovarășii mi-au spus să-mi procur acte legale și să activez în organizațiile legale.-

Pela sfârșitul verii a sosit dela București IACOB ALEXANDRU care mi-a povestit că tovarășii dela Comitetul Central au căzut și deoarece Partidul n'a putut descoperi cine a fost provocatorul, toți activiștii dela C.C. printre care și el au fost trimiși la muncă de jos. A spus că el găsește justă această măsură și el ar fi procedat la fel în locul tovarășilor.-

Totuși s'a văzut că a fost o gravă lovitură pentru el. În toamna aceluiaș an ne-am căsătorit și ne-am mutat la Satu-Mare. El a intrat ca muncitor necalificat la fabrica de vase Princa cu intenția de a putea organiza pe muncitori și a conduce luptele lor pentru revindecări. Astfel a și reușit să devină secretar al Sindicatului, mi se pare al metalurgiștilor, și să organizeze și să ducă la bun sfârșit greva muncitorilor dela fabrica de vagoane Unio.-

S'a bucurat de mare simpatie și încredere din partea muncitorimii dela Satu-Mare. Muncitorii veneau des pela Sindicat cu toate problemele lor. În ajunul zilei de 7 Noiembrie, nu știu precis dacă a fost în 1936 sau 1937, am fost arestați amândoi, împreună cu alți tovarăși. Eu și câțiva tovarăși am fost eliberați după o zi iar IACOB și alți câțiva tovarăși peste 2 zile. IACOB ALEXANDRU nu se aștepta la o închisoare preventivă, ci la ceva mai grav, mi-a atras atenția să mă port în mod demn, căci astfel nu vrea să știe de mine. Au fost găsite asupra noastră broșuri de ale lui Lenin și altele (nu editate din țară ci din străinătate) care au fost apoi puse într'un dulap în sală unde ne păzea un gardian. Când gardianul a ațipit el a scos cu grije broșurile în parte le-a aruncat în dosul dulapului iar câteva le-a băgat în sân și apoi ieșind la V.C. le-a nimicit.-

În Inuarie 1938 ne-am mutat la Cluj unde IACOB ALEX. și-a continuat activitatea ilegală. Am locuit pe rând în str. Rakocz (fost Grigorescu) nr.8 (acum 12) apoi tot GRIGORESCU Nr.38 (acum 42) pe urmă în str. Drăgălina 124, iar în anul 1940 în str. Băii (clădirea unde actualmente se află creșa cooperativei Victoria). În acest răstimp pentru a avea o ~~oarecare~~ acoperire în fața autorităților

42

IACOB ALEXANDRU a făcut contabilitate (cu ora) dar nu lucra decât într'un singur loc, mi se pare vreo oră pe zi. Mai târziu tov. LEB ALBERT (azi LUNCAN) având o mică întreprindere unde se fabrica chiag, IACOB de câte ori călătorea în provincie făcea pe voiajorul cu acest chiag.-

Cu câteva zile înainte de izbucnirea războiului (în Iunie 1941) ce am plecat acasă la părinți iar IACOB ALEXANDRU a trecut în ilegalitate. Dela această dată am primit orice legătură cu el și nu l-am văzut până la întoarcerea mea din depărtare, în vara anului 1945. De fapt încă din 1940 noi nu ne-am mai înțeles, așa încât în acest an sa pus între noi problema divorțului, ceea ce sa și întâmplat în 1946.-

Menționez că în primvara anului 1940 IACOB a plecat la Timișoara unde a stat până la dictatul din Viena. Câtva timp, vreo lună și ceva am stat și eu cu el acolo.-

În anul 1940 l-am văzut odată stând de vorbă cu HAVADI IOSIF, dar nu cunosc nimic despre legăturile dintre ei.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propiu.-

KALMAN ELENA,

Declarație

Subsemnata Kălmău Eleana lectoră la
Univ. Bolyai din Cluj, domiciliu în str. Bethlen
20, ~~am~~ născută la zi 10. 1915 la Cluj, declar
următoarele în legătură cu arestările mele
din partea Siguranței burghezo-moderate:

Prima dată am fost arestată în 1933, Franța
(luna nu o știu minte) într-o după-amiaza
pe la 5 ceasuri dela biroul unde eram func-
tionară, o întreprindere de Tricotaje, T.D.S.T.,
propo. Benhart și Bergner Emecie; după
câte îmi amintesc arestarea a fost făcută
de comisarul Orlesca - căci era însoțit de cine-
va sau nu nu mi amintesc - și fusese în frunte
mașină pentru a face perchițiție la locuința
mea. Pe domn comisarul mi-a cerut buletinul
și ~~mi~~ deoarece acolo figura o adresă mai
veche unde nu mai locuim (Xenopol 10?)
măa întrebat de ce n'am anunțat la bir.
populației schimbarea domiciliului. Eu i-am
răspuns că fiind venită nu de mult dela tată
eu nu cunoșteam importanța acestor lucruri.
Fiind întrebată unde stau în prezent am
 spus că stau la vărul meu Simon Nicolae, advo-
cat str. 6 Martie 26. Când am scris acolo
Kălmău Eleana

și am intrat, văzând ~~spun~~ ^{un} bărbului meu
 și dându-mi seama că ~~nu~~ ^{nu} trebuia să le cau-
 țez această neplăcere ~~stăru~~ lor, care mi-au
 arătat multă dragoste, am luat masa la cîet.
 am spus (cînd comisarul voia să facă perchi-
 zitiv) că eu propun țis nu stau aici, am dormit
 doar câteva nopți aici după sosirea dela
 Somența, acum stau în str. Dogariilor (4?)
 Notez că ducînd signorante la Dl. Simon
 m'a condus faptul că el nu are în casă
 nimic compromițător, deci perchiizia nu-l
 atinge. El a confirmat spuseli mele că
 nu stau la el și astfel ^{ne-} ~~am~~ ^{am} dus la adresa
 dată de mine unde deosemena nu locuim.
 Locuim la locuința mea (nu știu precis adresa)
 nu voiam să-l duc, deoarece era material
 ilegal în casă. Ajunși în str. Dogariilor
 unde locuim înaintea de asta, și astfel
 cunoșteam acolo ^{hostă} o vecină de cameră o sim-
 patizantă, fata dela Tg. Mures, al cărei nume
 nu l-am reținut, știind că n'are material
 ilegal în cameră, am spus că stau aici. Fata
 s'a purtat cum se cade și a acceptat că
 stau acolo. Comisarul mi-a cerut să-i arăt
 hainele mele în dulap. Am deschis dulapul
 și el fîcî să insiste prea mult, în apăsătoare
 - cred eu - a acceptat că sunt hainele mele

Valentin Iliescu

H nici n'a procedat la vre~~un~~ percheziție mai
amănunțită. A făcut câte două observații, în glu-
mă că sunt pomecheră - sau așa ceva - dar nu
a fost brutal, nici cu cele două fete (căci mai
era una în cameră afașa de cea amănunțită, însă
nu m'as rețin nimic despre ea) nici cu mine,
ci m'a luat cu răzina și m'a dus la Siguranță.
Acolo, m'aste mult mi-a arătat o fotografie
a lui Jacob Alexandru, întrebându-mă dacă îl
cunosc. Eu crezând că așa trebuie să conspir
am spus că nu-l cunosc. Apoi am fost lăsată
fără să fiu întrebată ceva (cel puțin nu mi
amintesc deloc) și am plecat miercuri noaptea. Orles-
cu m'a condus acasă - adică la Bogorilor 4,
unde am spus că stau, spunându-mi că mă con-
duce să vadă dacă nu l-am păcălit și stau
într-adevăr acolo. N'a intrat cu mine în
casă ci s'a reîntors dela poartă. Eu am ie-
tat și am și rămas până acolo câteva zile.
Pește puțin timp am plecat la Sopotu Mare
(Reg. Baia Mare) la părinți. Pe la începutul
primăverii (1934) am primit o scrisoare dela
Chiș, dela Vechi Ecaterina, care m'as chemat
să ocup un post - un pretext - de fapt
pentru ca să mă înfăluiesc cu Jacob A. care

Nălmăcu
Alexandru

46

urma să plece a doua zi la ~~Tg. Jiu~~ Ionescu, în ile-
galitate. A și plecat pentru că la Cluj era urmărit
de la data arestării mele, când poliția l-a cău-
tat în locuința lui, unde nu l-au găsit, desi
pe strada aproape de casa lui l-a întâlnit
cu polițistii care însă nu l-au recunoscut
după cum mi-a povestit mai târziu.

A doua oară am fost arestată în Martie 1934,
de la locuința mea, str. Măloasa 7, ca gardă aveam
pe un singur, mi se pare Albert. Am fost dusă
în tolo dimineată de doi agenți, un stin cine erau.
Am fost ținută timp de aproape 2 săptămâni
fără interogatoriu acolo, până când am făcut
scandal, am ieșit în curte și mi-am răsthit la
Todirascu - mi se pare că el era - ca să nu mă
mai țină acolo. Atunci am fost dusă la etaj
în fundul clădirii unde am fost interogată
nu mi-amintesc de cine și de câte ori. Țin
mintea doar că de un moment dat am fost
întrebată despre un material ilegal pe care l-am
fi avut la mine, după afirmația lor, și ce mate-
rial era și ce am făcut cu el. Aici trebuie
să amintesc că de fapt cu ocazia primei mele
arestări eu bătușem la masina din birou un
material pe care apoi l-am împachetat și
Mălăușanu

Mălăușanu
Mălăușanu

47

Bergner când a văzut ~~un~~ ~~material~~ sau după
 arestarea mea poate, l-a aruncat în sobă.
 Eu când mi s'a pus truse în tebură am cre-
 zut că Dignomita știe totul și pierzându-mi
 capul am spus că da, am avut la mine
 un material pe care Bergner l-a aruncat în
 sobă. Bergner și, mi se pare și Dembart fiind
 chemați și confrontați cu mine și Bergner spun-
 ându-mi că să nu-l distreg, el are familie
 etc, și nici nu știe despre nimic (parcă așa
 spus), eu am retras ceea ce am afirmat înain-
 te ca să-i scot pe ei din încurcătură. Ceea ce
 m'au mai întrebat ulterior despre acest material
 și ce am răspuns, mi amintesc doar foarte vag,
 mi se pare că după ^{ce} am negat că l-am avut,
 m'au mai insistat. De asemenea nu mi-a dus
 aminte dacă s'a dressat un proces verbal sau
 mai multe, dacă l'am iscălit vreunul sau nu.
 Mi mai amintesc de ultimul interogatoriu
 în fața lui Pop Leonțiu când m'a întrebat
 (ce am văzut) dacă l-am frecventat pe David A.
 și ce am văzut în camera lui. Eu am început
 să descriu mobilierul, ceea ce l-a întârziat
 pe Pop l. și a început să abordeze la mine, m'a
 făcut obraznică și a spus că nu mă va mai
 trata ca pe o studentă ci ca pe o proletară.
 Fiind acolo și căpitănelul Călugăru, acesta

Udumbeș

Udumbeș Xena

5/a 48

În același timp cu mine a fost arestată
și Boghida Ana (dar nu în prezență cu mine)
pe care am văzut-o doar la Siguranță
dar nu am putut vorbi ^{cu ea} ~~simile~~. La fel
și cu Fron ~~ball~~ Aleximilian, care a fost arestat
tot atunci (III. 934) și pe care l-am văzut
doar, însă nu am vorbit. ^{nici cu el} Apoi l-am văzut
și la înclătarea militară unde am schimbat
doar câteva cuvinte.

Kálmán J.

Kálmán J.

49

Se știa că să mă bage la celulă secret după ce voi fi trimisă la Tribunalul militar ceea ce s'a și întâmplat. Am stat acolo cea 2 săptămâni la secret. Aici am făcut o gresală mare: strângând de vorbă prin geam cu foștii din celulele vecine, (erau acolo Finerii care au căsătorit cu regionalele UTC. Oradea, unul numit Fodor, un profesor și încă unul pe care nu-l mai știu minte) am început să le povestesc cum am fost arestată cum am deservit politica, etc. Doi (sau trei!) agenți de la închisoare ne-au ascultat și și-au notat ce am spus eu. Astfel am fost chemată în fața unui judecător instructor (sau comisar?, procuror? nu știu) care mi-a pus în față declarația făcută de cei care m'au ascultat. Dacă am recunoscut ceva și am iscălit vreun proces verbal în legătură cu asta, nu știu precis, dar mi se pare că da.

S'a ajuns la dezbateri în fața tribunalului militar unde totul a decurs formal din motivul următor: Tatăl meu care era avocat la Somența - M. avea un client, un moșier cu influență Nilvan Alexandru, care cauzându-l bine pe președintele consiliului de pătători, a intervenit în favoarea mea.

Ademura?

a căpătat promisiunea că ~~vor~~ fi achitată.
 Cine au fost membrii tribunalului militar, câți
 însi au fost, cum îl chema pe avocatul apăra-
 tor toate acestea nu le știu minte. Știu că au
 fost citati și cei doi țovărăși cu care am stat
 de vorbă în celulă. Nu știu precis ce în febrări
 mi s'am pus și ce răspunsuri am dat, știu
 doar că nu s'a insistat mult asupra cazu-
 lui meu - explicabil din moment ce achita-
 rea era dinainte hotărâta. Faptul că nu
 mai știu minte amănuntele dezbaterii se ex-
 plică și prin starea mea de atunci: mi-a
 fost foarte mare rușine în fata țovărășilor
 și pentru faptul că am deconspirat și și pt.
 că am scăpat - desi făcând voia mea, căci
 tata nu m'a înțebăt când a reus la inter-
 venție - că am scăpat, spun, prin inter-
 venția unor bughezi.

- Îmi să declar că între cele două arestări,
 atunci când am sosit dela Somcuta (prin
 Februarie 1934) chemată fiind de scriboarea
 mai sus amintită a lui Leigh Kató mergând
 pe ~~strada~~ o strădută îngustă au venit în fata
 cu mine doi bărbați pe care eu cărota nu le-am
 dat atenție fiindcă îmi păreau necunoscuți.

Ajunsi în fata mea, ^{(iar} când să trec mai departe
 Mălan în Ileana

unul s'a oprit în fața mea ~~lambind~~ foarte
vocal. Era Jacob H. pe care nu l-am recunos-
cut (deși din 33 trăiam împreună) atât era de
schimbător - camuflat, purtând ochelari verzi
(sau negri) și având mustăți, ceea ce l-au făcut
de nerecunoscut.

- După a doua arestare am stat acasă la
părinți câteva luni. În toamna aceluiaș an
(1934) am venit din nou la Cluj, unde l-am
întâlnit pe Jacob H. care se înforsesse de la Tg.
Mures și activa din nou la Cluj, dar sub nume
fals (garda lui îi zicea dl. Richter (sau Ritter?))

Peste câteva zile mi-a transmis sarcina de partid
de a pleca la Brașov unde urma să activez
la tehnica de partid. Astfel am plecat la
Brașov unde am stat cca 8-9 luni lucrând
la tehnică, unde am tras la sașirograf și am
Tgalesag și manifeste. În tot timpul, pe lângă mele
la Brașov l-am întâlnit o singură dată pe
D. H. în primăvara anului 1935 când el fiind
în funcție la Brașov m'a căntat. Mi-a spus că
a fost trimis la București unde va activa de acum
înainte. În vara acestui an la am plecat
din nou la Somoș, deoarece tovarășii mi-au
spus să-mi procur acte legale și să activez
Klein în D.

52

în organizația legată, ~~se știe~~ în anul 1931

Pela pînă în veni a avut dela București 2.7.

care mi-a povestit că hrăniți dela Spitalul

Central au căutat și de vremea Patiturii n'a pu-

tut încă descoperi cine a fost perpetratorul,

toti activisti dela C.C. ^{printe care și el} au fost trimisi la muncă

de jos. A spus că el găsește jindă această muncă,

și el ar fi prezent la fel în locul hrăniților.

Toturi o'a văzut că a fost grădărituri lor în

partea el. În forma aceluia au ne-am că-

-mă totit și ne-am mutat la Săta-Mare. El a

înțeles că muncitorii realizat la fabrica de

orade Priuete cu intenția de a putea organiza pe

muncitorii și a conduce luptele lor pentru libera-

țion. Astfel a și reușit să devină secretar

al Sindicatatului - mi se pare al metalurgistilor -

și să organizeze și să ducă la bun sfârșit pe

muncitorilor dela fabr. de organe unio.

Și a început de mare simpatie și încredere din par-

tea muncitorimii dela Săta-Mare. ^{Munca Faptă} Se știe veneau des

pe la Sindicatul cu frate portelmele lor.

În ajunul zilei de 7 Noiembrie - nu știu precis

dece a fost în 936 sau 37, am fost arestat și am în-

dat, împreună cu alți țărani. Eu și cu câțiva

țărani am fost eliberați după o zi și ias după

și alți câțiva țărani și peste 2 zile. După P. nu

~~se~~ se accepta la o arestare pe care și o, ci la

ceea mai grav, mi-a atârnat alături de ma-

Reședința 2.

Reședința Decan

43

port în mod demn, căci altfel nu vrea să stie
de mine. Au fost găsite asupra noastră broșuri
de ale lui Lenin^{și altele} (une editate din Franța și din străinătate)
care au fost apoi puse într-un dulap în sala
unde ne păzea un gardian. Când gardianul
a atipit el a scos cu grijă broșurile, în parte
le-a aruncat în dosul dulapului, ^{iar} câteva le-a
băgat în sân și apoi ieșind în W.C. le-a trimi-
sit.

În Ianuarie 1938 ne-am mutat la Cluj
unde Jacob H. și-a continuat activitatea ile-
gală. Am locuit pe rând ~~în~~ str. Răkóczy (fost
Griqorescu) nr. 8 (acum 12) apoi tot Griqorescu
nr. 38 (acum 42), pe urmă ~~pe~~ în str. Brăgălina nr. 124,
iar în anul 1940 în str. Băii (clădirea unde
actualmente se află cresa coop. Victoria) ~~pe~~
am în acest răstimp pentru a avea o mare
acoperire în fața autorităților Jacob H. a făcut
contabilitate (cu oșă), dar nu lucra decât într-un
singur loc, mi se pare, vreo oșă pe Zi. Mai târziu
for. Seb Albert (azi Duncan) având o mică între-
prindere unde se fabrica chiag, Jacob de câte ori
călătorea în provincie făcea pe voiajorul cu acest
chiag.

Cu câteva zile înainte de izbucnirea războiului
lui (în Iunie 1941) eu am plecat acasă la părinți
iar Jacob H. a făcut în ilegalitate. De la aceas-
tă dată am pierdut orice legătură cu el și nu
l-am văzut până la înfrângerea mea din de
Kliment Stane

54
portare, în vara anului 1945. De fapt încă
din 1940 noi nu ne-am mai înțeles, așa încât
în acest an s'a pus între noi problema divorțu-
lui, ceea ce s'a și întâmplat în 1946.

Menționez că în primăvara anului 1940 Iacob
a plecat la Timisoara unde a stat până la
elictatul din Viena. Cătorva timp, vreo lună
și ceva, am stat și eu cu el acolo.

În anul 1940 l-am văzut ~~și~~ odată stănd
de vorbă cu Havadi Jozif, dar nu cunosc ni-
mic despre legăturile dintre ei.

Aceasta îmi este declarația pe care o
dau, susțin și semnez propriu

Kálmán Ileana

✓ 55

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martora KLAMAN ELENA, lector, născută la Cluj la 31 Iulie 1915, domiciliată în Cluj Str. Bethlem Nr. 20.-

Miercuri 7 Octombrie 1953 Cluj
Interogatoriul a început la ora 9.45
" s'a terminat la " 10.10

Intrebare:

Ai declarat dta că în toamna anului 1935 te-ai căsătorit legal cu IACOB ALEXANDRU. După ce v'iați căsătorit de câte ori a mai fost el arestat până în anul 1941 ?

Răspuns:

O singură dată în anul 1936 (?) la Satu-Mare de 7 Noembrie, după aceea nu mai știu să fi fost arestat vreodată.-

Intrebare:

După ce v'iați mutat din nou din Cluj a mai fost arestat ?

Răspuns:

După câte știu eu n'a mai fost arestat.-

Intrebare:

Unde a-ți locuit împreună în Cluj după ce v'iați căsătorit ?

Răspuns:

După ce am venit dela Satu-Mare am locuit;
La familia FRITSEH din Str. Grigorescu Nr. 8 timp de câteva luni.-

La familia UJVALOSY (?) pe Str. Grigorescu Nr. 38 timp de una lună. La ing. ANGELESCU din Str. General Drăgălina Nr. 124 unde eu aflam la Dictatul dela Viena.-

Intrebare:

Unde a locuit IACOB ALEXANDRU în Cluj înainte să se căsătorească cu dta ?

.//.

56

Răspuns:

In anul 1933 a locuit până a fost arestat de Siguranță pe Tunarilor (Dostoewski) Apoi a locuit pe str.Moșilor.În vara anului 1934 locuia undeva pe Dragalina,dar nu știu unde precis.În 1934 toamna și până în vara anului 1935 eu am lucrat la Orașul Stalin.Dela Orașul Stalin eu am mers la Soncuta Mare și numai știu unde a locuit,dealtfel și el a văzut acolo în vara anului 1935 dela București.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu susțin și semnez propiu,-

LT MAJ DE SECURITATE,
ENOIU GHEORGHE

KALMAN ELENA,

NC.3.ex.

54

Proces-Verbal de interogatoriu

hoțar Kelman Helena lectură noastră
Arestat
în Cluj la 21 Dec 1955 domiciliată în Cluj Str
Bethleem nr 20 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

Miercuri 7 Oct 1953

Orașul Boncuște

Interogatoriul a început la ora 9 și min. 45
" s'a terminat " " 10 " " 10

Intrebare: Si declarati ca in Toamna anului
1935 ti-ai casatorit legit cu larab Alexandra;
dupa ce o viata casatorie de cate ori a unei fiute
ce ar fi ar fi ostet pana in anul 1941?

Raspuns: O singura data in anul 1936 (?)
la Intu hon de colaborare dupa o viata
cu un soț cu care am fiut ostet ocadate

Intrebare: Dupa ce o viata casatorie din ace
la Cluj ce un fiute ostet?

Raspuns: Dupa ce am fiut cu un soț
ostet.

Intrebare: Unde ati locuit in prima
in Cluj dupa ce o viata casatorie?

Raspuns: Dupa ce am fiut la Intu hon
am locuit:

- La familia Fritsch din Str Gyrgorescu nr 8
in Cluj de cate ori un soț

- La familia Ujrosy (?) pe Str Gyrgorescu

Iscałitura,

Kálmán Helena

Urmare: und N=38 timp de una luna
- La lug Colțeașescu din Str. G. Dragalina
N=124 unde se aflau la dictatul de la Viena.
- Intrebare: Unde a lucrat locul Alexandru în
Cluj înainte și se casătoria cu sta?
Răspuns: În anul 1933 a lucrat puțin la
fost cartat de Siguranta pe Tunorlov (Dostoievski).
Apoi a lucrat pe Str. Mălăieș. În vara anului
1934 lucra undeva pe Dragalina dar
nu știu unde. În 1934 Traian și peu
în vara anului 1935 eu am lucrat la Orșada
Stalin de la Orșada în acea vreme la Școala
Școala și nu mai știu unde a lucrat, de altfel și
el a lucrat o vreme în vara anului 1935
la București.

Dupa ce am citit raportul peu
rebat de interrogatori Școala și Școala
Școala

Kalmán Iléana

58

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Martora KALMAN ILEANA, născută la 31 Iulie 1915 în Cluj, fiica lui HENRICH și EVA, de profesie lectoră, cu domiciliul în Cluj Str. Bethlen No.20.

9 Ianuarie 1954- Cluj

Interogatoriul a început la ora 8,30

" s'a terminat la ora 10,03

Intrebare ;

Unde ați locuit Dvs. în perioada 1938-1940?

Răspuns;

Din toamna anului 1938 am locuit pe Str. Gral. Dragalina No.124 până în anul 1940, când m'am mutat pe Str. Băii (azi căminul de zi Victoria).

Intrebare ;

Cu cine ați locuit Dvs. în casa de pe Str. Dragalina 124?

Răspuns;

În casa de pe Str. DRAGALINA No.124 am locuit împreună cu fostul meu soț anume IACOB ALEXANDRU.

Intrebare ;

Din câte apartamente se compunea clădirea respectivă?

Răspuns;

Nu pot să precizez din câte apartamente se compunea clădirea respectivă însă aproximativ a fost cinci apartamente deoarece clădirea respectivă se compunea din două etaje plus un fel de subsol unde a fost o ~~bucătărie~~.

Intrebare ;

Ce locatari a mai locuit în acel imobil?

Răspuns;

La subsol a locuit comerciantul BERKOVICS cu familia sa care cred că a murit în deportare, însă trăește fiul lui în Cluj, la parter nu știu cine a locuit, la etaj întâi a locuit familia ing. ANGHELESCU și eu cu soțul meu, la etajul doi au locuit două femei singure.

././.

59

Intrebare ;

Ing.ANGHELESCU a avut copii?

Răspuns;

Soția Ing.ANGHELESCU a avut doi fii dela primul soț, însă în momentul de față nu știu nimic despre ei.

Intrebare ;

Cine a mai știut că IACOB ALEXANDRU a locuit în acel imobil?

Răspuns;

Despre faptul că IACOB ALEXANDRU împreună cu mine am locuit pe Str.Dragalina No.124 a știut KERTESZ REZSO, SZENKOVICS ALEXANDRU, deasemeni a știut frații lui IACOB, ERNO și BANDI și locatarii din acel imobil.

Intrebare ;

Dacă în timpul ce locuiați pe Str.Dragalina No.124 ați fost arestată?

Răspuns;

În perioada aceasta cât am locuit pe Str.Dragalina No.124 nu am fost arestată și numai căutată de poliție în absența mea.

Intrebare ;

Dar soțul Dvs. IACOB ALEXANDRU a fost arestat?

Răspuns;

Din toamna anului 1938 până în primăvara anului 1940 cât a stat IACOB ALEXANDRU la adresa de mai sus nu a fost arestat și nici căutat de Siguranță. În primăvara anului 1940 IACOB ALEXANDRU a plecat la Timișoara trimis de partid unde a stat până la Dictatul dela Viena când s'a reîntors în Cluj. În perioada aceasta după cum știu eu nu a fost arestat.

Intrebare ;

În timpul ce ați locuit pe Str.Dragalina , IACOB ALEXANDRU a locuit legal la această adresă?

Răspuns;

Da, aceasta a fost locuință legală?

Intrebare;

Dacă în perioada 1938-1940 ați mai locuit și la alt număr de pe Str.Dragalina?

Răspuns;

Nu am locuit.

Intrebare ;

Din câte camere se compunea etajul I, unde ați locuit și Dvs.

600

Răspuns;

După cum îmi reamintesc, etajul I, a avut trei camere, bucătărie și baie.

Intrebare ;

In câte camere ați locuit Dvs.M

Răspuns;

Am locuit într'o singură cameră cu intrare separată.
După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constata că corespunde întocmai cu cele declarate de mine susțin și semnez.

Anchetator
SIT.DE SECURITATE

ss.KALMAN ILEANA

Nagy Wilhelm,

3 ex./E.M.

61

Proces-Verbal de interogatoriu

 Martona Kalmann Gleanu, născută la 31 Iulie 1915 în Cluj, fieca lui Gleuic și Eva, de profesie lectură, cu domiciliu în Cluj Str. Bethlehem Nro. ^{Bethlen} (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

9 ianuarie 1954

Orașul Cluj

Interogatoriul a început la ora 8 și min. 30

" s'a terminat " " 10 " " 3

Intrebare: Unde a-ți locuit din perioada 1938-1940?

Răspuns: Din toamna anului 1938 am locuit pe Str. General Drăgălina N 124 până în anul 1940, când m'am mutat pe Str. Băii. (az căminul de zi Victoria).

Intrebare: În cine a-ți locuit o-ți în casa de pe Str. Drăgălina N 124.

Răspuns: În casa de pe Str. Drăgălina N 124 am locuit împreună cu fostul meu soț, amicul Jacob Alexandru.

Intrebare: Din câte apartamente se compunea clădirea respectivă?

Răspuns: Nu pot să precizez din câte apartamente se compunea clădirea respectivă însă aproximativ a fost unei apartamente douăzeci clădirea respectivă se compunea din două etaje plus un

Îscălitura,

Kalmann J.

Urmare: Fel de subrol unde a fost o latăuise.
Antelbarei, ce boatară a mai scris în
a cel inestil?

Gușpursi: La subrol a scris conerianul
Berbaries cu familia sa care cred că
a murit în deparbare, însă trăeste fiul
lor în clug, la parter nu stia cine a
scris, la etajul întâi a scris familia
inginerului Șughelescu și eu cu soțul
meu, la etajul doi a scris două femei
răsunare.

Antelbarei: Inginerul Șughelescu a avut
copii?

Gușpursi: Totă ingineria lui Șughelescu
a avut doi fii de la primul soți. Au ră
în momentul de față nu stia nimic
despre ei.

Antelbarei: Cine a mai știut că Huse
Alexandru a scris în acei inestil?

Gușpursi: Despre faptul că Huse
Alexandru înprensă cu mine am lă-
scit pe st. Diașălina și m. a știut
Mertens Reșă, Berbaries Alexandru, dea-
rearea a știut grați lui Huse, însă ni
brandi ni boatară și în acei inestil.

Antelbarei: Dar că în timpul ce locuiau
pe st. Diașălina și m. ați fost arestați?

Gușpursi: Am petrecut această căt am
scris pe st. Diașălina și m. nu am
fost arestați ei numai căntăta de
politie în absența mea.
Antelbarei: Dar soțul d-^{te} Huse Șughelescu

Unare: a fost vestit?

62

Răspuns: Din perioada anilor 1938 până în primăvara anului 1940 cât a stat Nicolae Alexandru la adresa de mai sus nu a fost vestit și nici căutat de siguranță. Au primăvara anului 1940 Nicolae Alexandru a plecat la Timișoara trimis de partid în cele a stat până la biroul de la Viena când sa reîntors în Cluj. Au perioada aceasta după ce s'în în ma a fost vestit.

Intrebare: Au timpul ce ați locuit pe st. Brăgălina Nicolae Alexandru a locuit lângă la aceasta adresă?

Răspuns: Da, aceasta a fost locuința Rega în.

Intrebare: Preîn perioada 1938-1940 ați mai locuit și la alt număr de pe st. Brăgălina?

Răspuns: Nu am locuit.

Intrebare: Din câte camere se compunea etajul întâi unde ați locuit și de huc?

Răspuns: După cum în reamintesc etajul întâi a avut trei camere, două ține și baie.

Intrebare: Au câte camere ați locuit de huc?

Răspuns: Au locuit întâi singura cameră cu intrare separată.

După ce am citit preșentul proces

Urmare: verbul de interogatoriu avut cu
avut si am constatat ca in toc-
mai corespunde cu cele declarate de
mine surti si semnuz.

Indetator
Semnitate

Martora

Kalman Steany

Semnatura

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul KONH HILLER, născut la 26 Ianuarie 1891 în orașul Cluj, fiul lui SIGISMOND și REGINA cu ultimul domiciliu în Cluj Str. Zola Nr.1.

7 Ianuarie 1953 Cluj.

Interogatoriul a început la ora 21 și min ..
" s'a terminat la " ..și " ..

Intrebare:

Când și în ce împrejurări ați cunoscut pe NEMES VASILE?

Răspuns:

Pe NEMES VASILE l-am cunoscut în perioada 1930 la Turda unde am avut o ședință conspirativă în atelierul lui de pantofărie.

Intrebare:

Ce știți despre chemarea lui NEMES VASILE în Cluj la o întâlnire în perioada 1933-35?

Răspuns:

Imi amintesc că a fost o întâlnire cu NEMES VASILE însă nu pot să precizez în ce împrejurări s'a făcut acest lucru. Ulterior am aflat dela o persoană al cărui nume îmi amintesc că întâlnirea sus menționată s'a referit la acea că NEMES VASILE sa consfătuia cu mine referitor la o întâlnire pregătită de IACOB ALEXANDRU întâlnire pe care NEMES a găsit suspect. Eu l-am sfătuit ca să nu se prezinte la această întâlnire. NEMES VASILE a aflat ulterior că dacă sar fi prezentat la acea întâlnire ar fi ajuns(în) victimă al unei provocări, necunoscând din partea lui însă conform comunicării susmenționate IACOB ALEXANDRU a fost implicat.

Intrebare:

Dacă cunoașteți și alte fapte despre NEMES VASILE?

./.

ss/ Conh Hiller,

Răspuns:

69

Stiu că NEMES VASILE în prezent conduce un atelier mai mare de pantofărie al unei cooperative din Str. David Ferenți.

După ce am citit prezentul proces verbal cuvânt cu cuvânt susțin și semnez.

Maritorul,

ss/ Konh Hiller,

Proces-Verbal de interogatoriu

Martorul ~~Shouh~~ Miller, născut la 26 Ianuarie 1931 în orașul Cluj, fiul lui Sigismund și Regina
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu ultimul domiciliu în Cluj str. Zola 1

7 Febr. 1953

Orașul Cluj

Interogatoriul a început la ora 21 și min. 5
" s'a terminat la " și "

Intrebare: Când și tuce tupejurați
ați-unosuți pe Nemes Vasile

Răspuns:
De Nemes Vasile am unosuți în
perioada 1930 la Turda unde am
avut o secință conspirativă în ato-
lierul lui de pantofărie.

Intrebare:
Ce știți despre chemarea lui Nemes
Vasile în Cluj la o întâlnire în pe-
rioda 1933-35

Răspuns:
Nu amintesc că a fost o întâlnire
cu Nemes Vasile însă nu pot să pro-
vizez tuce tupejurați să facet acest
lucru. Ulterior am aflat dela o per-
soană alcărui nume nu tu
amintesc că întâlnire sus mențio-

Iscălitura,

Kohutiu

Urmare: nat sa referit la ceea ca Nemes Vasile sa confăcut in mine referitor la întâlnirea pregătită de Gabab Alexandru întâlnire pe care Nemes a găsit suspect. Cu un sfătuit ca să nu se prezintă la aceasta întâlnire. Nemes Vasile a aflat ulterior că data sa și prezentat la aceea întâlnire ar fi ajuns (cu) victimă al unei provocări, nemunând din partea mi țusa conform comunicării susmenționate Gabab Alexandru a fost replicat.

Intrebare:

Dacă unoraști și alte fapte despre Nemes Vasile?

Răspuns

Am că Nemes Vasile reprezintă conducător un atelier mai mare de pantofarie al unei cooperative din str. David Ferentii.

După ce am citit prezentul proces verbal urăscet în urăscet sustin și semnez

Investigator

Securitate

Mag

Marton

Adhese

Declarație

Subsemnatul KOHN HILLEL născut la 26.Iunie 1891, în orașul Cluj, fiul lui Sigismund și Regina /Hirsch/, de profesie profesor universitar la Universitatea Bolyai și la Institutul de Științe Juridice și Economice din Cluj, cu apartenența politică în trecut membru al PCR. în ilegalitate, mai târziu în legalitate, în prezent exclus din partid, căsătorit, cu 2 copii, cu ultimul domiciliu în Cluj, Str. Zola Nr.1. etaj III. apart Nr.9.,

prin prezenta declar următoarele despre Szabó Iuliana /zis Iuși/:

Cu Szabó Iuliana m'am întâlnit prima oară în a doua jumătate a lunii Noiembrie 1940 la Conferința Regională a P.C. Maghiar, Organizația din Ardealul de Nord.

Mai târziu m'am întâlnit cu ea în a doua parte a lunii Decembrie când Secretariatul Regional a făcut legătură conspirativă ~~și~~ între mine și între dânsa. Anume: în urma plăcerii membrilor Secretariatului Regional din Ardealul de Nord, rămânând singur eu în Cluj, s'a format din partea secretariatului un secretariat provizoriu pe timpul absenței membrilor secretariatului, iar Szabó Iuliana a fost și ea cooptat prin hotărârea secretariatului ca membra în secretariatul provizoriu. Membrii acestui secretariat provizoriu, care a activat de la începutul Ianuarie 1941 până la 1. Martie 1941., au fost: Fazekas Ioșif, Hoványi Ileana, Szabó Iuliana și subsemnatul, care eram responsabilul acestui secretariat.

Prin urmare de la începutul Ianuarie 1941 am avut legătură organizatorică cu Szabó Iuliana, ne-am întâlnit în sedințe, cari au avut loc bilunar, în afară de aceste sedințe, am avut legături cu Szabó Iuliana în diferite chestiuni organizatorice.

La 1. Martie am hotărât dizolvarea formală a organizației de partid, pentru a induce în eroare organele polițienești și pentru a reorganiza mai bine organizația din Ardealul de Nord, din punct de vedere conspirativ. De acest timp m'am întâlnit cu Szabó Iuliana mai rar, Szabó Iulia fiind trimisă la Târgu-Mureș, să aștepte acolo directivele de mai departe.

Fost de mine
Kohn Hillel

Kohn Hillel

Depre Szabó Iuliana in acest timp stiam din informatiunile tovarasilor din secretariat atat, ca ea a fost muncitoare in Uzinele Dermata, ca acolo a activat ca simpatizant al miscarii comuniste in anii pe la 1937-1938, mai tarziu a fost ridicata din productie si fost pusala munca ilegala. Din partea tovarasilor din secretariat ea a fost caracterizata mie ca o tovarasa buna si de incredere. Totusi dat fiind ca nu cunoasteam mai inainte pe Szabó Iuliana si nu cunoasteam mai de aproape trecutul ei, am avut o atitudine mai rezervata, mai conspirativa fata de dânsa. Nu am informat pe dânsa despre detaliile muncilor si liniilor conduse de mine, etc. Nu in mica masura se datoreste acestui fapt ca dânsa mai tarziu - dupa caderea ei si dupa ce a devenit provocatoarea - nu a putut sa tradeze detaliile muncilor si liniilor conduse de mine si astfel mi-a reusit sa tainuesc pana la capat aceste.

Tot in acest timp /Ianuarie-Februarie 1941/ aflam dela Szabó Iuliana, ca ea este de origine secuiasca, din comuna Nagyborosnyó, fost județul Trei Scara /actualmente dupa cum stiu comuna Borosteu Mare, regiunea Stalin/ si ca are acolo o mama vaduva. In munca sa Szabó Iuliana arata râvnă si punctualitate,

Eu am comunicat aceasta imprejurare cu tovarasi din secretariat, resp. din secretariat provizoriu, precum si faptul ca eram rezervat si mai conspirativ fata de dânsa. Acest lucru a determinat secretariatul, ca Szabó Iuliana sa fie scoasa din secretariatul regional, fiind trimisa si mai departe la Targu-Mures cu directiva, de a astepta acolo directivele de mai departe a secretariatului. Aceasta s'a intamplat in lunile Aprilie si Mai 1941, in care am avut cu Szabó Iuliana cate o sedinta.

In luna Iunie 1941, intre 5-7. acestei lune am facut o calatorie din incredinta area secretariatului provizoric nou, format din tov. Racz Iuliu, Fazekas Iosif si din mine, o calatorie cu scopul de a lua contact cu mai multi tovarasi din Valea Muresului. Am fost la Tg. Mures, la Reghin, la Gheorgheni. Legaturile le a facut Szabó Iuliana, care cunoastea regiunea din punct de vedere organizatoric si care m'a insotit in acest drum. Dupa caderea ei, Szabó Iuliana a tradat aceasta calatorie, detaliile acesteia.

Dupa atacul fascist-hitlerist in contra Uniunii Sovieti-

Voluntieri

ce, Szabó Iuliana s'a prezentat la Cluj, ca să primească
lămuriri asupra situației ivite în urma izbucnirii războiului și a primii eventual sarcini. Secretariatul ahotărât să
înă cu ea o sedința, care a și avut loc la 27.Iunie 1941
într'o casă pe lângă pădurea Holia. Aici am discutat o serie
de chestiuni politice-organizatorice, iar după ce ni-a com-
municat că Ungaria horthystă a declarat și ea războiul Uniunii
Sovietice, deci am ajuns în starea de război, am discutat
chestiuni diferite în legătură cu noua situație, trăcând
sarcinile comunistilor. Szabó Iuliana a primit sarcinile
să meargă la Valea Mureșului, să ia contact cu tovarășii, să
sondeze atmosfera între muncitori și țărani, să strângă im-
presii și să se întearce peste 8-10 zile la Cluj, să ne dea
informații, sau să trimeată pe cineva dintre tovarășii cu
asemene informații.

La 6 Iulie pe aceeași cale conspirative, prin care Szabó
Iuliana s'a prezentat la Cluj la 26.Iunie ca să ia contact
cu secretariatul, s'a prezentat un individ la mine declarându-
se ca un tovarăș trimis ~~de partea~~ partea tovarășilor din
Târgu-Mureș. Presupunând că e vorba de trimisul lui Szabó
Iuliana, l'am primit, iar după un scurt schimb de cuvinte am
constatat că Szabó Iuliana abuzând de calea de legătură,
a trimis un agent al poliției horthystă. Am încercat să scap
de el, însă agentul s'a arestat și având 2-3 ajutători de a-
genți, s'a escortat la Janadarmăria din Calea Moșilor. Am vă-
zut că Szabó Iuliana a trădat legăturile noastre, a trădat
organizația noastră. Peste 2 zile, după ce contraespionajul
nici prin tratamentul barbar cunoscut nu a ajuns la mine la
rezultatul dorit, agenți au dus în fața mea pe Szabó Iuliana
spre confruntare. Szabó Iuliana atât cu ocazia aceasta cât
și mai târziu în decursul cercetărilor din lagerul din Someșeni,
prin diferite forme de confruntări, a trădat în șir
mișcarea noastră, dând organelor de contraespionaj horthyst la
Someșeni cele mai detaliate informații asupra mișcării ilegale,
a fost confruntată cu mine și cu o serie de alți tovarășii
în lagerul din Someșeni, și a aruncat în față noastră fapte
negate și răspunsuri de noi.

Szabó Iuliana pe urmă a fost dusă din Someșeni la di-
ferite orașe, unde ea a arătat poliției locuința acelor tova-
rășii, acărora nume ea nu l'a cunoscut, însă și-a adus înainte de
locuința, adresa lor.

Voluntari

*stere de mine
Voluntari*

*stere de mine
Voluntari*

Pe la 25-27 Iulie Szabó Iuliana a fost adus inapoi la Someșeni, iar peste câteva zile a fost dusă la Acăș /fostă Akosfalva, fost. județul Mureș/, pe lângă Târgu-Mureș, unde a fost un lagăr de cercetări pentru comuniștii din Valea Mureșului. Pe la mijlocul Septemvriei 1941 Szabó Iuliana a fost adus iar la Soomeșeni și dat fiind că peste câteva zile lagărul de cercetări din Soomeșeni a fost dizolvat, cercetări terminându-se la 20. Sept., Szabó Iuliana împreună cu alți 6 tovarăși a fost dusă la Budapesta, în închisoarea din Str. Conti.

Eu în intretimp fiind dus tot la Budapesta, mai târziu la Vași, prin' un proces militar am fost condamnat la 13. Martie 1942 în Vași, la temnița grea pe viață, fiind interzisat tot în temnița din Vași. La sfârșitul Ianuariei 1943 am fost escortat la Budapesta ca să fiu ascultat ca martor în procesul comuniștilor din Ardeal, grupa Nemeș Iosif, Szabó Iuliana și alți. Aici am fost tot confruntat cu Szabó Iuliana care în urma confrunțării sale cu mine, a fost nevoită să recunoască și să declare, că a trădat existența arhivei partidului, iar arhiva nu s'a putut găsi în urma negării mele cu toată, că agentul al contraespionajului m'a amenințat cu împușcare punând revolverul său - în prezența Iuliei Szabó - pe tâmpla mea.

1941

Eu de la 6. Iulie până la sfârșitul Oct. 1944 am stat în diferite închisori, temnițe din Ungaria Horthystă, în Nembr. 1944 am fost dus de regimul Szalasi la Cetatea Militară din Komárom, iar de acolo am fost transportat de poliția militară hitleristă /GESTAPO/ la lagerul hitlerist din Germania DACHAU și BUCHENWALD. Aici întâlnindu-mă cu mai mulți tovarăși din Ardeal, am aflat șirul trădărilor comise de Szabó Iuliana, provocările comise de ea, comportarea ei la dezbaterile proceselor comuniștilor din Ardeal, comportare de provocatoare.

După eliberare din lagerul hitlerist Buchenwald, întorcându-mă acasă la Cluj, la 23. Iunie 1945, am aflat mai ~~am~~ cu deamănuntul comportarea, trădările, provocările lui Szabó Iuliana, precum și date asupra dăderii sale, care a precedat căderile generale din 6. Iulie 1941, arestările în masă, executate din partea contraespionajului horthyst în baza trădărilor lui Szabó Iuliana, comise înainte de 6. Iulie 1941, adică înainte căderilor în masă.

Stăp de mine
Kobuslin

Kobuslin

Aici menționez, că la desbaterea militară a unui grup de comunist din Ardeal, ținută în Va⁴, între 10-13 Martie 1942, maiorul Nemeth, conducător al cercetărilor făcute de organele de contraspionaj horthyst în Ardeal, fiind ascultat ca expert, a făcut o dare de seamă amănunțită despre rolul lui Szabó Iuliana. Conform acestora Szabó Iuliana a făcut încă în Târgu-Mureș - deci înainte de căderile în masă din Ardeal - mărturisiri detaliate despre organizația comunistă din Ardealul de Nord, iar contraspionajul horthyst s'a apucat de arestarea în masă a tovarășilor comuniști în posesiunea acestor mărturisiri. Tot maiorul Nemeth a declarat, că în cursul cercetărilor de mai departe Szabó Iuliana a dat și alte declarații, între aceste una de 110 pagini. Sunt mai mulți tovarăși, cari a fost prezenți - în calitate de acuzați - la acest proces și cari deasemenea știu despre declarațiile făcute de maior Nemeth.

După eliberare, împrejurările căderii lui Szabó Iuliana precum și comportarea ei de provocatoare, am aflat de următoarele:

tov. Lautmann Renca, Cluj, la Școala de cadre partid de 6 luni,

tov. Szilagyí Alice, Cluj, la Org. Crucea Roșie, cari au stat împreună cu Szabó Iuliana în închisoare, în aceeași celulă, mai departe au fost împreună cu Szabó Iuliana acuzați în procesul din Budapesta, ținut în luna Ianuarie și Februarie 1943.

Tot în aceeași celulă au fost împreună cu Szabó Iuliana tov. Fischer Susana, Cluj, la revista Dolgozó nő /UFDR/

tov. Gusman Elisabeta soția lui Lórinicz Ernest, București, la C.C. al UFDR.,

tov.

✓ Révfalvi Paraschiva, București, la Minist. Inv. Superior

Simsi Viorica soția lui Wechsler Iacob, secretar la Comitetul Democrat Evreesc, centrala București,

În fața acestor tovarăși Szabó Iuliana a făcut o mărturisire despre căderea sa și despre comportarea sa în fața organelor de contraspionaj horthyst, o mărturisire făcută în celula de închisoare din Budapesta.

Tot despre purtarea lui Szabó Iuliana poartă de defa informații tov. Kaim Mauriu, avocat, Cluj, Str. Doja 22. care în luna Iulie 1941 a stat împreună cu Szabó Iuliana la poliția de stat din Sighet.

În procesul din Budapesta, ținut între Ian-Febr. 1943,

Woluhinec

Szabó Iuliana a fost și ea condamnată la 7 ani închisoare. Bine înțeles această condamnare a fost formală fiindcă autoritățile nu avrūt să se demaște prin punerea pe picior liber a lui Szabó Iuliana. După ~~condamnarea~~, Szabó Iuliana după cum știu, a stat în temnița de femei din Marianosztra /Ungaria/, împreună cu alte condamnate, dar după cum mi-a - duc aminte, nu a fost împreună cu comuniștii, resp. comunistele condamnate și izolată de ei. Referitor la șederea în temnița din Marianosztra a lui Szabó Iuliana ar putea să dea lămuriri

tov. Elena Farcaș lector universitar la Univ. Babeș, Catedra de Econ. Politică, Cluj.

După eliberare s'au răspândit zvonuri despre Szabó Iuliana, că ar fi fost văzută în Ardeal după eliberare, însă aceste zvonuri nu s'au dovedit reale. Se poate presupune că Szabó Iuliana dintr'o închisoare horthystă a fost dusă la Germania în timpul retragerii armatei hitleriste și horthyste și cu aceasta ocazie i s'a dat libertate din partea unei autorități germane, americane, engleze, adică i s'a dat drum liber.

*Corectat de mine
Voluntar*

Despre ~~intrarea~~ ^{intrarea} lui Szabó Iuliana în mișcarea comunistă ilegală din Ardeal, despre împrejurări prin care ea a fost scoasă din producție - din Uzinele Bernata unde ea lucra - și a fost pusă la muncă organizatorică în mișcarea ilegală, tov. Fischer Susana /Cluj, la revista Dolgozó Nő, la UFDR./, ~~mi-a~~ mi-a comunicat după eliberare, că Szabó Iuliana a fost ridicat din producție și a fost pusă la munca de partid, devenind ^{aceasta} activist, s'a întâmplat în baza inițiativei lui Jakob Alexandru, care a insistat la acest lucru cu toate avertismentele Susanei Fischer, că nu crede ca Szabó Iuliana să corespundă unui post de activist. Prin recomandările lui Jacob Alexandru, Szabó Iuliana a ajuns mai întâi în organizația locală din Cluj a P.C.R. în ilegalitate, iar mai târziu în organele regionale de partid.

*Scris de mine
Kobyl*

Aceasta declar, susțin și semnez.
Cluj, la 13. Februarie 1953.

Voluntar

DECLARAȚIE.

Subsemnatul Dr. Klein Ernest, medic director al Spitalului Unificat Dr Victor Babes din Timișoara, membru de Partid din anul 1945, simt de datoria mea de a aduce la cunoștința Partidului următoarele:

In legătură cu fostul ministru adjunct al Finanțelor, Iacob Alexandru am de comunicat unele fapte, care pot avea importanță. Le redau in cele ce urmează:

- L-am cunoscut încă din anii de liceu, fiind amândoi originari din fostul județ Satu-Mare. Eu am urmat Liceul Mihail Eminescu, iar el Liceul Comercial din Satu-Mare. In acel timp relațiile noastre erau superficiale, întâlnindu-ne la unele cercuri de lectură, sau manifestări extrașcolare. Pe atunci Iacob Alexandru era cunoscut, drept un elev bun, dar urșuz, care nu prea se apropia de colegii săi.

In anul 1932, la vârsta de 17 ani, am luat bacalaureatul și am plecat de acasă, pentru a urma Facultatea de Medicină dela Cluj. Aici nu am întreținut niciun fel de legături, întâlnindu-ne rar. Știu, că era in-scris intr' o vreme la Academia Comercială din Cluj. Deasemenea știam, că activează pe linie de Partid, dar nu știam niciodată, ce rol are.

După mai mulți ani ne-am întâlnit in condițiuni cu totul speciale, pe care le descriu in detaliu:

- In anul 1944 făceam parte dintr' un detașament de lucru in cadrul armatei hortiste, in calitate de medic al unității. Unitatea noastră lucra uneori pe front, lucrând la săparea tranșeelor, repararea drumurilor, podurilor etc. In spre sfârșitul verii anului 1944, mai ales după ac-tul dela 23 August, armata maghiară se pregătea pentru apărarea granițelor dinspre România. Unitatea noastră a fost adusă la Turda, unde a lucrat la reparațiile podului de peste Arieș, care era in bătaia artileriei sovietice. Noi, cei din detașamentele evrești de lucru, așteptam ocazia să dezertăm, ceea ce s' a și ivit, astfel, că in ziua de 10 Oct. 1944 am reușit să dezertăm in comuna Mociu, din fostul județ Cluj.

Cu câteva zile înainte acestui eveniment, pe la 1 Oct. 1944 am avut ocazia să viu la Cluj, insoțind un transport de răniți și bolnavi evrei din detașament. Am nutrit speranța, că in acest oraș, unde am petrecut șapte ani de studenție și unde am avut un mare număr de prieteni, tovarăși și cunoscuți, voiu putea să mă ascund, să nu mă mai duc inapoi la Turda, cu atât mai mult, că unii tovarăși din unitate, de ex. tov. Kallos Iosif, artist al Operei Maghiare de Stat din Cluj, a reușit să dezerteze cu câteva zile mai inainte.

Spre dezamăgirea mea, familiile, pe care eu contam, nu m-au primit,

arătând, că ar fi un risc prea mare. Cei câțiva tovarăși, ale căror adrese le știam, ~~de~~ puteau fi găsiți. Astfel trebuia să mă întorc la unitate, neavând niciun adăpost și niciun ban la mine. 73

În această stare, ~~er~~ mergând pe stradă, am fost acostat de un individ, care mi-a spus următoarele: " Klein, tu nu mă cunoști ? "

Uitându-mă mai atent la respectivul l-am recunoscut pe fostul elev dela Satu-Mare, Iacob Alexandru, care se schimbase mult: era bine îmbrăcat, își lăsase o mustață mare, avea aspectul unui om bine situat.

Văzându-mă prost îmbrăcat și slăbit, m-a întrebat, dacă am bani. Eu am răspuns, că nu am niciun ban în buzunar și că sunt flămând. El nu m-a mai întrebat nimic, și-a scos portmoneul și mi-a dat o bancnotă de o sută de Pengö, ceea ce echivala ca ~~valoare~~ de cumpărare cu 200 Lei actuali. Cu această ocazie am remarcat, că portmoneul era plin de multe bancnote asemănătoare. Nu mi-a spus, decât să nu amintesc nimănui de întâlnirea noastră, apoi repede a plecat.

În acele zile m-am gândit mult asupra acestei întâlniri, pe care nu știam, cum s-o interpretez. Iacob Alexandru era cunoscut la Cluj în două calități: ca evreu și comunist. Ori în niciuna din aceste calități nu putea să se plimbe pe străzile unui oraș, unde eu însumi mi-am dat seama într' o singură zi, cât este de greu, în aceea atmosferă, care preceda eliberarea orașului. Am ajuns la concluzia, că a fost un act de curaj, neavând altă interpretare mai justă. Notez, că după eliberare, fiind la Cluj i-am restituit ~~bani~~ bani primiți în scurt timp.

La lumina noilor evenimente, după demascarea lui Iacob, ca element dușmănos, antistatal, după ce am cunoscut ~~popul~~ ~~său~~ în activitatea deviatorilor de dreapta, am reconsiderat acest fapt, relatat mai sus. Consider, că faptul, că Iacob Alexandru putea să umble nestingherit bine îmbrăcat și cu bani mulți în buzunar într' un oraș, unde era bine cunoscut în calitatea lui de evreu și comunist, nu se poate datori pur și simplu curajului său. În orașul Cluj, de unde populația evreiască a fost deportată în întregime, pericolul de a fi arestat era extrem de mare în acele zile din 1944. Deasemenea am avut ocazia să constat, că agenții poliției politice cunoșteau nu numai pe comuniști, dar chiar pe simplii studenți cu sentimente sau convingeri democratice. Astfel, consider, că este greu de presupus, că se putea, ~~ca~~ Iacob să nu fie de repetate ori recunoscut și arestat, umblând pe străzile orașului Cluj.

Am crezut necesar, să fac această declarație, în convingerea, că eventual ar putea servi Partidului și autorităților la elucidarea unor fapte insuficient lămurite.

Timișoara, la 14 Febr. 1953

Dr. Klein Ernest
Spitalul Dr. V. Babes Timișoara

DECLARAȚIE

Subsemnatul KUPAS ANTON, născut în anul 1891 Ianuarie 16, în Baia Sprie, fiul lui MIHAI și MARIA, profesia frizer, în prezent sunt căsătorit la mina Baia Sprie, sunt membru de partid din anul 1945, am activat și în ilegalitate din anul 1920, declar următoarele la întrebările puse.

Cunosc pe BURA MIRON care a fost la poliție din anul 1920-1921.

Il cunosc ca unul care a servit cu mare zel regimul burghezo-moșieresc, a urmărit pas cu pas pe comuniști. Pe mine m'a urmărit și m'a arestat de 5-6 ori, a arestat și pe MENELENSCHI IGNATIU, pe RATH OIGA, HERSCOVICI BERTA și totdeauna când a fost ceva sărbători internaționale.

BURA a făcut și speculă cu comercianți între care a fost și PARAS ARMIN- care a fost tatăl vitreg al lui IACOB ALEX., care în acea perioadă a fost un copil tânăr.

În Baia Sprie a fost un tov. cu numele de LATNER- care mi-a făcut cunoștință cu IACOB ALEXANDRU și cu WOLF FRANCISCH, spunând că sunt băeți buni și pot avea încredere în ei.

Știu că BURA MIRON a locuit la mama lui IACOB ALEXANDRU, în timpul acesta IACOB ALEXANDRU a fost la școala din Soncuța și Satu Mare numai rareori venea acasă.

După cum îmi aduc aminte BURA a locuit la mama lui IACOB ALEXANDRU, după moartea lui POROS și avea locuință mare- și acea cameră avea intrare separată.

Alte amănunte nu cunosc.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și semnez după ce a fost citită în fața mea.

Baia Sprie
4 Iunie 1953

ss. KUPAS ANTON

11 Iunie 1953

Declarație

75

data nouă
S. Agreș

Subnumele Ștefan Anton născut în anul 1891. I 16. în Baia Sprie județul Mureș în Vichera Marie - profesor Frider, în prezent sunt căntăritor la cinema Baia Sprie. am membru de partid din anul 1945. am activat și în ilegalitate. din anul 1920. declor următoarele la întrebările puse. -

Cunosc pe Bura Nicou care a fost la politică din anul 1920-și.

El cunosc ca unul care a servit ca mare cel regimul burghez-monarhic a urmărit pas cu pas pe comuști. Pe mine ma urmărit și mi-a arestat. de 5-6 ori. m arestat și pe hede lusch și matiu. pe Ruth Olga. Huseorici Poenta. și todeauna când se făc ceva sărbătoare internațională.

Bura a făcut și opunla cu comuștii. între care a fost și Poros Bruiu - care a fost tatăl mtrup a lui Jacob Hecoum dnu, care în acea perioadă a fost un capil tânăr.

În Baia Sprie a fost un tor. cu numele de Leitner - care a făcut cunoștință pe mine cu Jacob Hecoum dnu și cu H. H. Franciscu. spunând că

Ștefan Ștefan

sunt băieți buni și pot avea încredere în ei. -

Știu că Dăbura Mirou a locuit la
mama lui Jacob Alexandru în timpul aceste
Jacob A. a fost la școală la Sărmănta și Salupore
și mai târziu venea acasă. -

După cum îmi aduc aminte Dăbura
a locuit la mama lui Jacob Alexandru
după moartea lui Doras și avea locuință
mare - și avea camere avere în trei
separați.

alte amănunte sau cunosc.

această notă este declarativă pe care o
dau și semnez. după ce a fost citită în fața
mea

București la 4 Iunie 1953

Ștefan Prodan

74

Proces-Verbal de Interogatoriu

24 Iunie 1954 Orașul Cluj
Interogatoriul a început la ora 15 și — minute. Interogatoriul s'a terminat la ora 18 și 45 minute.

Eu, Lt de securitate Gagy Vilhel
am interogat în calitate de anchetator pe martorul
(pe ~~accuzat~~, ~~testimoniu~~ martorul)

1. Numele Kereszteri 2. Prenumele Eugeu

3. Anul, luna și ziua nașterii 25 sept 1897 4. Numele părinților

Edmond și Elena 5. Locul nașterii Reghin

Reghin România

6. Cetățenia România 7. Naționalitatea Maghiară

8. Apartenența politică P.M.R. din ce an 1945

9. Studii 2 clase de liceu 1911 în Reghin
(când, unde și ce școală a absolvit)

10. Profesia Tâmplar 11. Ultimul loc de muncă și funcția
Centru de librărie Cluj, șef de cadre

12. Ultimul domiciliu Cluj Str. Alexandru Vlașuta 41.

13. Situația familială Căsătorit cu Gics Aurelia
(soția, copil, numele lor, vârsta lor, domiciliul și ocupația)

de 50 ani fost creșterea, copii Edit
de 23 ani Lt. maj. la Militia Blăjești și
Aurelia plotnică la Militia Bătești.

14. Origina socială Mic-burghez, fără avere
(averea părinților până la 23 August 1944 și în prezent)

în prezent decolorat.

15. Poziția socială

16. Activitatea politică până în 1947 din 1921 pînă în 1924
(În ce partide politice a fost. Participare în alegeri)

a fost membru Partidului Comunist.
Da a participat la alegeri.

Semnătura,
Eugeu

17. Decorații, distincții și premii guvernamentale

Nu am fost
(Înainte de 23 August 1944)

18. În ce armată a făcut serviciu, grad, funcție *cu situația*
militară ne satisfăcut din
cauza că nu a corespuns fiziceste.

19. Dacă a fost prizonier

(unde și când)

20. Dacă a fost în străinătate, unde, când și în legătură cu ce

Nu am

21. Dacă a fost judecat, când, din ce cauză, de cine și la ce pedepse a fost condamnat

Da, a fost judecat în 1943
pentru activitate comunistă, de
autoritățile hostile, condamnat
la 6 luni închisoare, făcând scuză și eliberat.

Întrebare: *ce funcții ați îndeplinit*
din după eliberarea Clujului
până în 1945?

Răspuns: După eliberare am
fost subșef de politic la poliția
politică pînă în luna 1945 cînd
am fost scos din politică fără
să-mi comunico motivul.

Întrebare: *În perioada aceasta*
ai cunoscut o persoană cu
numele de Iașob Alexandru?

Răspuns: Da am cunoscut
o persoană cu numele de
Iașob Alexandru care în acel
 timp a fost membru în con-
ducerea partidului comunist
din Cluj.

Întrebare: *Cînd și în ce împre-*
jurări l-ai cunoscut pe Iașob

Semnătura

Iușcă Căpă

Urmare: Alexandru?

11 78
Răspuns: Pe Jacob Alexandru l-am cunoscut din 1936 când venoa în prezență cu alți tovarăși din conducerea Regională de Partid la mine în locuința unde țineau sedințele ilegale.

Întrebare: Ce legături ai avut de la cu Jacob Alexandru?

Răspuns: Din 1936 pînă în 1940 cu Jacob Alexandru propriu zis nu am avut legături directe de cît le puneam la dispoziția locuinței mele pentru ținerea sedințelor ilegale de partid. Din 1940 și pînă la eliberare nu l-am mai văzut pe Jacob Alexandru.

După eliberarea Clujului m-am dus la Partidul Comunist și găvind acolo pe Jacob Alexandru m-am prezentat că stau la dispoziția partidului. Atunci Jacob mi-a eliberat o dovadă în care se arăta că am fost în ilegalitate luptător antifascist. După aceasta i-am comunicat lui Jacob că la mine acasă există material de partid de pus de Konrad Hiller în- ca în ilegalitate pentru a loți grăbit. Acest material se compunea din cărți broșuri și diferite scripte cît și lucrări scrise la marea de

Urmas: scrie. Jacob Alexandru mi-a spus
ca tot materialul ce s-a gaseste
la mine sa-l aduc si sa-l dau la
biblioteca particulii.

Dupa citeva zile sinodul se infinta
politia politica mi-a prezentat din
nou la Jacob Alexandru si am
cerut sa fie si eu trecut. Jacob
imediat mi-a dat o hirtie in
acel scop cu care mi-a prezentat
la politie la Bogzhi Nicolae care a
fost sub chestor care ma taca-
dant cu functia de sub-sef la sectia
politica.

Jacob Alexandru era nemulțumit
cu activitatea mea intrucit spu-
nea cineu crestez oamnei pentru
care noi nu avem legi si inter-
venea ca sa punem in libertate
pe elementele burgheze cum a fost
prefectul Clujului sub oca patra
horticista Dr. Tuedi Iosuan Estionu,
Vitez Bicheti Ispud si Bonolati si alti
nici odata nu a intervenit pentru
un element muncitor.

In urma interventia lui Jacob
seful sectiei anume Bogzhi a
oliberat persoanele solicitate
de catre Jacob Alexandru

Tot in acel timp am acertat pe
Galina Domocos secretarul lui
Gordachi Stolber seful serviciului

Semnatura

I. I. Egan

111

Urmare: personal de la politie instructiu respectivul a fost agent provocator al politiei hortiste, provocind ca cotatenii sa urca lte in timpul raz' boiului Radio Moscova iar pe urma le denunta.

Ca toate ca am avut dovezi, suspensiva lui, Gordachii a protestat impotriva acestei arestari si a intervenit la fratele sau de la partid anume Gordachii Ludovic. Eu dupa aceasta am fost chemat la partid de catre Jacob Alexastov care mi-a raportat faptul ca am arestat pe Galua. După aceasta in lipsa mea am hotarit sa ma schimb de la politie, lucru ce mi sa intimplat. După ce am fost schimbat eu m-am dus la Jacob Alexastov in repetate rânduri si am cerut sa se verifice cazul meu el mi-a promis acest lucru insa a tarâgânat verificarea ptina fiind in politie sa facet reorganizările iar eu am fost lasat afara. După aceasta Jacob mi-a spus ca cazul meu sa verificat si intrecit m-am dus sa vinovat sa ma prezint la Inspectoratul de politie pentru sa fiu reorganizat. Ajungind aici mi sa comunicat ca schimbat este

Urmasare: complet și nu există loc
pentru mine. Reîntorcându-mă
la Jacob, aceasta mi-a spus că
o să-mi dea un alt post. Dar văzînd
că Jacob nu s-a rezolvat această
problemă m-am reîntors la marea
mea de timpuri.

Încheiere! Ce curioși oltă despre biju-
tăriile confiscate de la Babits?

Răspuns! Știu că aceste bijutării
după ce au fost confiscate de la
Babits a fost depozitat într-o ca-
mera de lingă biroul lui Cioclu
Ioan chestorul din acel timp
la politic. În primole zile din luna
Martie 1945 eu împreună cu alți
tovarăși stînd în biroul ofite-
ra lui de servicii am fost che-
mați de chestorul Cioclu Ioan
în biroul lui ca să-i ajutăm
ceva. În biroul lui Cioclu am fost
arstapat de către Jacob Alexantru
care a sosit la politic cu o masi-
nă lux condus de el. Cioclu ne-a
explicat pe scurt că (au) bijutăriile
și un covor persian confiscat de la
Babits trebuie să-l prodăm particulă-
rui și pe noi ne-a chemat aceste
obiecte să le încărcăm în marina
lui Jacob Alexantru. După ce toate
obiectele au fost încărcat Jacob
Alexantru a plecat singur cu ma-

Semnătură

Ioan Cioclu

Urmare: siua pe care il conducea.
După câteva zile chestorul luciu
Goan ma cheamă în biroul său

stej de mîndri
H. E. E. E.

ma intrebat
cine o prelata lista cu inventarul
facut cu ocazia confiscării averii
lui Balitz organelor sonetice, in-
tuncit spunea el, organele sonetice
cere sa aceste bucurii să le fie produt
lor tratatului de armistitiu. Tot de o dată
a arătat că ei o săvârșit o ilegalitate
ciud aceste bișutări ba produt lui
Jacob Alexandru. Eu am arătat că
nu am cunostință de acest fact.

doz de
H. E. E. E.

Am curios veci factul cum a
fast rezolvat aceasta chestiune
intuncit cu peste un mult time
am fast indepărtat de la Politie.

Intrebare: Cine mai are cunostință
că bișutările sau arătate am
fast prelate lui Jacob Alexandru?

Răspuns: Despre acest lucru mai
are cunostință și Kökö și Argad
fast detectiv în acel time supre-
zent domiciliu în Uj Str. Budei
Nagy utak. cca la nr 50. Jacob o ține
care a fast și sofer la partid. El este
lillich este în Bucuresti.

După ce am citit proiectul proces-
verbal cu vînt cu vînt și am arata-
tat că intorc mai corespunde cu cele decla-
rate de mine rustiu și se se mez.

Indicatul
4

Semnătura
Konrad E. E.

Államvédelmi Hatóság.

Szigoruan titkos!

F e l j e g y z é s.
Kádár János elítélt vallomása Jakab Sándorról.

Budapest, 1953. márc. 12.

Államvédelmi Hatóság.

102-1504/1953.

Szigoruan titkos!

82

F e l j e g y z é s
Farkas József vallomása Jakab Sándorról.

Budapest, 1953. február 24.

Államvédelmi Hatóság.
VI/4.osztály.

Szigoruan titkos!

Tárgy: Kádár János sajátkezűleg írt vallomása.

83

F e l j e g y z é s

Jakab Sándorról felvett jegyzőkönyv helyesbitéséről.

Budapest, 1953. március 23.

A jegyzőkönyvbe - saját téves állításom következtében - a valóságnak meg nem felelő adat került.

A jegyzőkönyvben szereplő textil-üzlet tulajdonosnőjének neve Szenkovics Mária, nem Jakab, román állampolgárnak, hanem Szenkovicsnak, a román szakszervezeti tanács elnökének nővére.

Szenkovics Mária-ra vonatkozó egyéb jegyzőkönyvi adat - legjobb tudomásom szerint - a valóságnak megfelel.

Szenkovicsot, a román szakszervezeti tanács elnökét, nem ismerem.

Kádár János sk.

Tárgy: Kádár János elitelt vallomása Jakob Sándorról.

84

F e l j e g y z é s.
Budapest, 1953. március 12.

Jakab Sándort 1943 nyarán ismertem meg, Szirmai István révén.

Szirmai Istvánnal 1943 február végén kerültem kapcsolatba, mint pártvezetőségi tag. Szirmai akkor az észak-erdélyi mozgalom Budapesten élő összekötője volt. Rövidesen Szirmait is bevontam a pártvezetőségbe, melynek akkor tagjai voltak Tonhauser Pál, Péter Gábor és én. Szirmai feladata maradt továbbra is, hogy fenntartsa az összeköttetést az észak-erdélyi mozgalommal. Vele 1943 novemberig voltam kapcsolatban, amikor Szirmai lebukott.

1943 márciustól novemberig Szirmai rendszeresen beszámolt nekem az erdélyi mozgalom működéséről. Ő összekötők útján, - akik egyszerű párttagok voltak - tartotta az összeköttetést az erdélyiekkel. Összesen két alkalommal fordult elő, hogy az erdélyi mozgalomból vezető funkcionárius jött Budapestre. Az egyik egy magyarul beszélő román tanár volt. A másik pedig Jakob Sándor, akinek a nevét csak 1948-ban tudtam meg. E két alkalommal Szirmai megkért, hogy a két funkcionáriussal én is beszéljek és vegyek részt a találkozón. Így ismertem meg Jakabot.

1943 nyarán egy Sváb-hegyi vendéglőben volt a találkozó. A megbeszélés kb. másfél órát tartott. Jakab, Szirmai és én voltunk jelen. Az erdélyi mozgalom életéről és lehetőségeiről volt szó. Legfőbb kérdés volt, hogy miként lehetne a román-magyar elmentéket áthidalni a mozgalom szempontjából. Szervezeti kérdésekről, vagy lebukásokról nem beszéltünk.

Ezután Jakabbal 1948-ig nem találkoztam.

Ugyanebben az időszakban Szirmai többször adott pénzt a Párt részére. Amikor ilyen összegeket átadott nekem, megemlítette, hogy a pénz egyrésze egy nőtől származik, akinek textilüzlete van, szimpatizáns és az üzleti jövedelem nagyrészt felajánlotta a Párt részére. Később megtudtam, hogy ez a nő Jakob Sándor testvére.

1948-ban néhány napig Bukarestben voltam. Szabadságom első napjait ott töltöttem. A második napon feljött hozzám az akkori román pénzügyi államtitkár, Jakob Sándor. Megtudta, hogy Bukarestben tartózkodom és felkeresett. elmondta, hogy ő volt az az erdélyi funkcionárius, aki 1943-ban a Sváb-hegyi vendéglőben velem találkozott.

Később János

85

Néhány percig beszélgettünk, majd meghívott másnapra ebédre. A meghívást elfogadtam, de a látogatásra nem került sor.

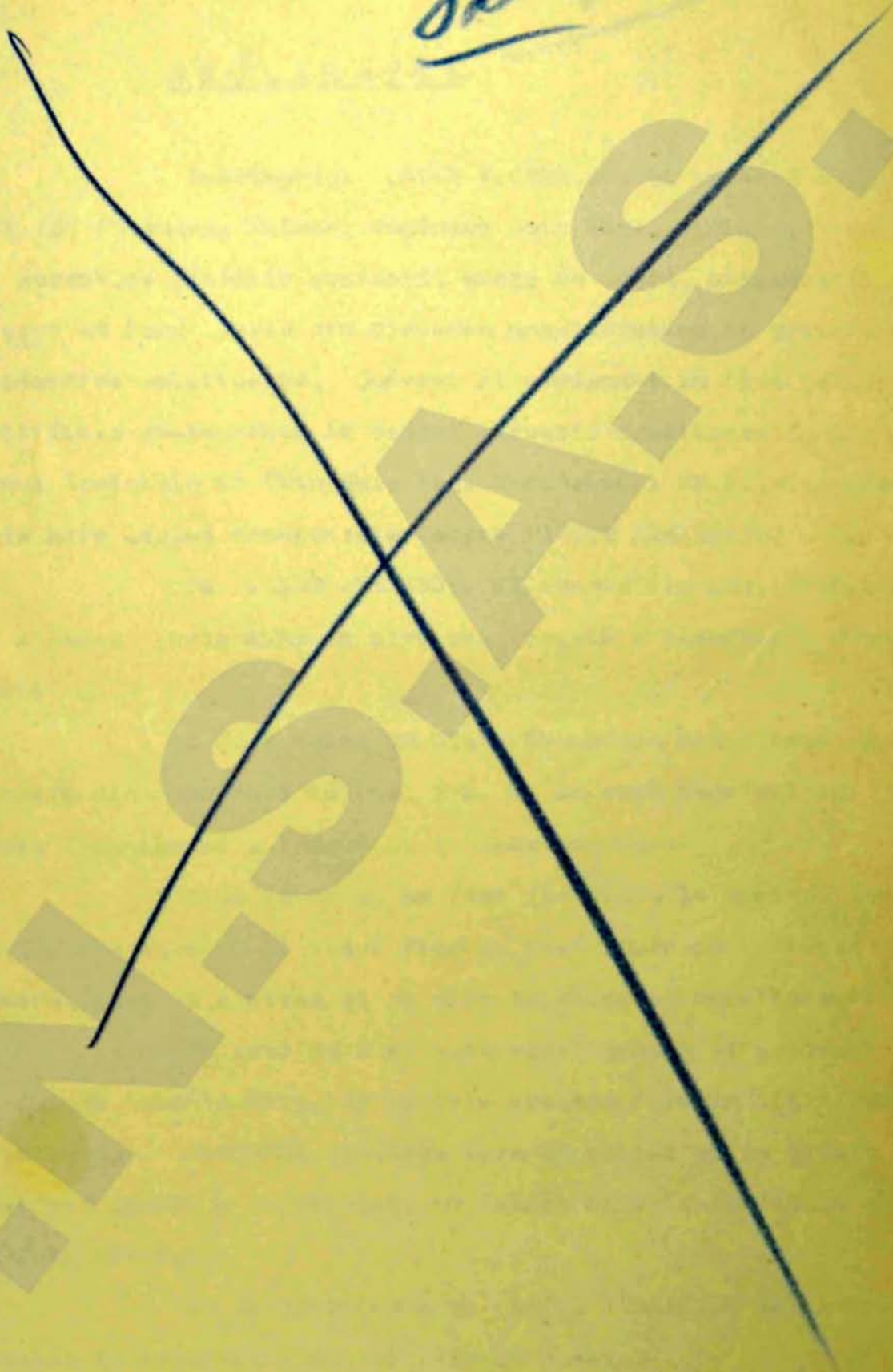
Emlékezetem szerint kb. 1946-ban Szirmai szólt nekem, hogy az a nő, aki 1943-ban a mozgalmat anyagilag támogatta és akinek textil-üzlete volt, súlyos beteg és rossz anyagi körülmények között él. 1950 nyarán a Pártközpontban felkeresett engem egy kb. 35-40 év körüli, sánta nő /nevére nem emlékszem, de határozottan tudom, hogy nem Jakabnak hívták./ Támogatásért fordult hozzám. Valószínűleg Szirmai ajánlására keresett fel engem. Elmondta, hogy ő Jakab Sándor román pénzügyi államtitkár testvére, szeretne munkát kapni, de nem akar fivéréhez fordulni segítségért. Ekkor tudtam meg, hogy ez a nő Jakab testvére. Megígérttem a támogatást és emlékezetem szerint valamelyik könyvkiadóvállalatnál helyeztem el.

Jakab Sándorral kapcsolatban mást mondani nem tudok. Megemlítem, hogy Szirmai Istvánnak jól kell ismernie Jakabot, mert a múltban kapcsolatban voltak és Szirmai egyébként is igen tájékozott volt az észak-erdélyi mozgalom működéséről.

Leóoldor János

Készítette: GT.
Gépelte: EF-né.
Készült: 1 pld-ban.
2 old.

86

[Faint, illegible text visible through the paper, likely bleed-through from the reverse side.]

84

DECLARATIE

Subsemnatul LAZAR VOCTOR, nascut in anul 1915, III.12, in comuna Halmeu, regiunea Baia Mare, fiul lui Francisc si Aurora, de profesie contabil, avere nu posed, necasatorit, in trecut am facut parte din miscarea muncitoreasca, in prezent neincadrat politiceste, judecat si condamnat am fost pentru activitate desfasurata in cadrul miscarii muncitoresti, cu ultimul domiciliu in Satu Mare str. Malinovschi Nr.12, regiunea Baia Mare, declar urmatoarele despre IACOB ALEXANDRU:

Pe IACOB ALEXANDRU il cunosc din anul 1928, stiu ca a facut parte ~~din~~ in miscarea ilegala a tinerilor comunisti.-

Am fost coleg de clasa la scoala superioara de comerti din Satu Mare in anul I-a. Eu am rams repetent in clasa I-a, iar el a trecut cu o clasa mai sus.-

Timp de un an am fost in gazda la bunicul meu in prezent decedat si acest timp am stat impreuna in aceas camera. Dansul m, a atras si pe mine in miscarea muncitoreasca-

In anul 1922 el a terminat scoala si a plecat in comuna Somcuta Mare, iar eu dela aceasta data am tinit legatura cu tov. BORGHIDA ANA, deca care in acela an am primit manifest pentru a fo difuzate in Halmeu si cu care ocazie eu am fost arestat.-

Nu am cunostinta ca IACOB ALEXANDRU sa fi fost arestat in intervalul anului 1928-1922 vara.-

Deasemenea cand eu am fost arestat si adus la Siguranta din Satu Mare, nu am fost intrebat in legatura cu IACOB ALEXANDRU si nu am dat nici o declaratie in acest sens.-

88

In miscarea ilegala nucleul nostru in care am fost impreuna cu IACOB ALEXANDRU nu am avut misiuni speciale si ne-am ocupat cu educarea noastra. Pot sa spun ca a fost unul dintre acei pe care am cunoscut in miscare, cari erau cei mai devotati pentru cauzele muncitoresti.-

In anul 1972, m,am despartit de IACOB ALEXANDRU si nu ne-am mai revazut nici odata.-

Aceasta imi este declaratia pe care o dau si semnez propriu.-

Satu Mare la 7 August 1952,

ss.Lazar Vactor

conformitate.
L. Vactor

Declarație

89

7. August 1952
 în foto masată
 Ministerul Afacerilor
 U. M. Nr. 0123

Subsemnatul Lazar Victor, născut în anul 1915 III. 12, în comuna Flămănești, regiunea Baia-Mare, fiul lui + Francisc și + Aurora, de profesie contabil, avere nu posed, necesătorit, în trecut am făcut parte din mișcarea muncitorească, în prezent neincadrat politiceste, judecat și condamnat am fost pentru activitate desfășurată în cadrul mișcării muncitorești, cu ultimul domiciliu în Satu-Mare, Str. Malinowski № 12, regiunea Baia-Mare, declar următoarele despre Facob Alexandru:

Pe Facob Alexandru îl cunosc din anul 1928, știu că a făcut parte în mișcarea ilegală a tinerilor comunisti.

Am fost coleg de clasă la Școala Superioară de Comerț din Satu-Mare în anul întâi. Eu am rămas repetent în clasa întâia, iar el a trecut cu o clasă mai sus.

Împ. de un an a fost în gazdă la bunicii mei în prezent decedat și acest timp am stat împreună, în aceeași cameră. Dănsul m'a atras și pe mine în mișcarea muncitorească.

În anul 1932 el a terminat școala și a plecat în comuna Somcuta-Mare, iar eu de la aceasta dată am ținut legătura cu tov. Borghida Ana, deca rare în același an am primit manifeste pentru a fi difuzate în Flămănești și cu care ocazie eu am fost arestat.

Nu am cunoștință ca Facob Alexandru să fi fost arestat în intervalul anului 1928-1932 vara.

Lazar

pagina 2.

Deosemenesa, când eu am fost arestat și adus la Siguranța din Satu-Mare, nu am fost întrebat în legătură cu Jacob Alexandru, și nu am dat nici-o declarație în acest sens.

90

În mișcarea ilegală, nucleul nostru în care am fost împreună cu Jacob Alexandru, nu a avut misiuni speciale și ne-am ocupat cu educarea noastră. Pot să spun că a fost unul dintrea acei pe cari am numorut în mișcare, cari erau cei mai devotați pentru cauzele muncitorești.

În anul 1932, m'am despărțit de Jacob Alex. și nu l'am mai revăzut nici-o dată.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o semnez propriu.

Satu-Mare, la 7 August 1952.-

Lazăr

91

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

Martor LASZLO IULIU, născut la 11 Mai 1902 în Tg. Mureș, fiul lui Maria, decedată, de profesia croitoreasă, necăsătorită, cu ultimul domiciliu în Tg. Mureș Str. Vörösmarty Nr. 24.-

13 Mai 1953.

Orașul Tg. Mureș.

Interogatoriul a început la ora 10 și 15 min.-

" și terminat la " 15 și - min.-

Intrebare: În ce limbă doriți să fiți interogați?

Răspuns: Doresc să fiu interogat în limba maghiară și procesul-verbal de interogatoriu să fie scris tot în limba maghiară.-

Intrebare: Ce știți despre SZABO IULIANA?

Răspuns: Am cunoscut pe SZABO IULIANA în cursul lunii Mai 1940, care era activista a Partidului Comunist ilegal, activând la Cluj, de unde ne-a dus diferite îndrumări pentru Conducerea Partidului Comunist al Jud. Mureș, al cărui membru eram și eu, mai știu atâtea că a fost o femeie muncitoare.

Intrebare: Când v-ați căsătorit cu SZABO IULIANA?

Răspuns: În luna Mai 1941 m, am căsătorit cu SZABO IULIA, fiindcă am văzut că este activistă a Partidului Comunist ilegal, dar am trăit împreună numai nelegitim.

Intrebare: Când și din ce cauze ați divorțat dela ea?

Răspuns: La 7 Iunie 1941 Contraspionajul maghiar a arestat o parte dintre membrii al Partidului Comunist din ardealul de Nord. Cu aceasta ocazie am fost reținut și eu și SZABO IULIANA. După acestea am despărțit una dela alta, din cauza că eu am fost dus la Contraspionajul din Acățar, iar SZABO IULIANA, la Contraspionajul Cluj.-

La 14-15 August și SZABO IULIA a ajuns la Acățari, unde am observat că el a devenit trădătoarea Partidului. Am convins de acest lucru și mai bine cu ocazia procesului nostru la Budapesta în ziua de 8 Ianuarie 1943, unde a trădat pe noi toți, arătând în fața fiecăruia că, cu cine unde și când a întâlnit, tot atunci a arătat despre fiecare ce sarcini a avut, ce muncă a desfășurat.

Din cauza celor de- mai sus s, a întâmplat că ne-am divorțat.

92

țat cu toate că ea nu a vrut.-

Intrebare: Când ați vorbit ultima dată cu SZABO IULIA?

Răspuns: După ce s, a dat sentința la procesul din Budapesta, pe noi ne-a transportat la penitenciarul din Cluj, unde am vorbit la ultima dată cu SZABO IULIA, unde ea a cerut un vorbitor și mi-a rugat ca să mă iert pentru ea, dar eu am refuzat.

Stiu că după aceasta a cerut să fie dus la Marianostra și astfel, nu peste mult timp SZABO IULIA a fost dus.

Intrebare: Unde este în prezent și cu ce se ocupă SZABO IULIA?

Răspuns: Din Iulie 1943 am despărțit de la ea și după aceasta dată nu am întâlnit cu ea și după aceasta nici ideie nu am că unde poate să aple în prezent sau cu ce se ocupă, de interesat am interesat, dar n, am auzit nimic despre ea. Stiu că SZABO IULIA, este din comuna Boroșneul mare sau Boroșneul mic, raionul Sft. Gheorghe și după cum am auzit mama ei și acum a domiciliază acolo.-

Intrebare: Dacă mai aveți ceva de arătat?

Răspuns: In luna August sau Septembrie 1945 a venit la mine un tovarăș muncitor de la CFR., care atunci a venit din București, unde a fost la școala de cadre, fiind trimis de organizația jud. de Partid Mureș. (Foarte puțin a știut. ungu-rește, de statura mijlocie, cam slab, acum are cca. 38-40 ani). Adresa exactă și nici numele acestuia nu știu, dar era de undeva de la Câmpie (Reg. Cluj). Acest CFR-ist, mi-a spus că la București într-un restaurant a întâlnit cu o femeie desteaptă, care i-a spus că cunoaște pe mine și tot atunci m, a rugat pe mine că, cumva ar trebui să fie adus acasă ca să nu se strică acolo.

Eu am gândit că, poate că a fost SZABO IULIA, deoarece după cum mi-a povestit acest CFR-ist, femeia aceea a avut o voce răgușită.

Tot atunci mi-a spus că a adus o scrisoare pentru o femeie din Dealul-Pietros (Tg. Mureș), scrisoare pe care a predat jos la Frizeria de pe lângă stațiunea de autobuș din Tg. Mureș, după care va prezenta femeia respectivă pt. care a fost dusă.-

După aceasta eu m, am dus la Securitatea Statului de atunci și am raportat șefului Tov. ANDREI, care în prezent este la Securitatea Statului din București.

Tov. ANDREI, a trimis după scrisoarea la frizerie și a invitat și pe respectiva, pentru care a fost adresată scrisoarea, la Securitate.

După toate acestea eu i-am propus tovarășului ANDREI, ca să mă trimită cu cineva la București după aceasta femeie ca să descoperim, dar dânsul n-a fost de acord cu propunerea mea, ci a raportat Securității Statului din București, căruia rezultat a fost că, în răspunsul ce a primit de acolo a fost scris că este necunoscut.-

Tin să menționez că în scrisoarea susarătată a fost și o fotografie, care, dacă-mi amintesc bine încă este la mine-

Alte ceva în legătura cu aceasta problemă, nu știu.-

-După ce am cetit prezentul proces-verbal și am constatat că corespunde din cuvânt în cuvânt cu cele declarate de mine verbal, îl sustin și semnez.-

ss.Laszlo Iuliu.

ANCHETATOR:

III DE SECURITATE,
ss-Kovacs Albert.

Pentru conformitate,
Gereb *J. Iuliu*

Proces-Verbal de interogator

^{Martor}
~~Arestat~~ Laçoşo Juliu, născut la 11 Mai 1902 în Tg. Mures, fiul lui Maria decedată de profesie croitor, ne cunoscut cu ultimul domiciliu în Tg. Mures Str. Vorosmarosy No 29.

(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

13 Mai - 1953.

Oraşul Tg. Mures -

Interogatoriul a început la ora 10 și 15 min.

„ s'a terminat la „ 15 - și - „

Intrebare: În ce limbă doriți să fiți interogată?

Răspuns: Doresc să fiu interogată în limba maghiară și proces-verbalul de interogator să fie scris tot în limba maghiară.

Kérdés: Mit tud Szabó Juliánáról?

Felelet: Megismertettem Szabó Juliánával 1940 májusában mind aktivista néző az illegális működő Kommunista Pártnak és Kolozsváron működöt ahonnan hozott különböző utasításokat a volt Magyar Magyar Párt vezetőjének amelynek én is tagja voltam még tudom azt, hogy munkás nő volt.

Kérdés: Mikor vette el Szabó Juliát feleségül?

Felelet: Én 1941 május havában el vettem feleségül Szabó Juliát mivel láttam, hogy illegális aktivista volt a Kommunista Pártnak de csak törvénytelenül élünk együtt.

Kérdés: Mikor és miért vált el tőle?

Semnătura,

[Signature]

Urmare: Felelet: Mivel 1941 június 7-én a magyar kem-
elharították az észak Erdélyből működő illegális Kommu-
nista Pártnak egy bizonyos létszámát elfogták
ekkor engemet és Szabó Juliát is elfogták, ezután
elszakítottunk egyik kamarikától én az akosfalvi
kemelharítottához és Szabó Julia a Kolozsvári
kemelharítottához került.

Augusztus 13-15-én Szabó Julia is
Akosfalvára került ahol észre vettem, hogy a
Párt arculója lett, meg tisztábban rájöttem 1943
Janus 8-án kezdődő Targyaláson, ami Pesten
volt és itten mindenkit elárult személe,
hogy kivel mikor és hol találkozott és ugyan
akkor mindenkit megmondott, hogy milyen
munkát végzett és milyen beosztása volt.

Ezekből kifejezőleg történt az, hogy
szakítsunk egyik kamarikával mind az mellett,
hogy én nem akart.

Kérdés: Mikor beszélt Szabó Juliával utoljára?

Felelet: Miután meg történt Budapesten az el-
itélés le szállították a Kolozsvári kortánba ahol
beszéltem utoljára Szabó Juliával. ahol kért egy
beszélést és kért engemet, hogy kísérjék meg
még, amit én visszautasítottam.

Ezután tudom, hogy el kérezték
Máninostvára Szabó Julia is egy elis vitték
rövid időn belül.

Kérdés: Most jelenleg hol lakik és mivel fog-
lalkozik Szabó Julia?

Felelet: Mind el szakítottunk egyik kamarikától
1943 júliusában és aztán nem találkozom vele

Semnătura, *Chirilă Gheorghe*

Urmare: aytan fogalmam nincs, hogy hol lehet vagy
mivel foglalkozik ideklodni ideklodtem de
nem hallottam semmit róla.

Ajt: hogy a aytan Szalai Julia
nagy Borosnyai vagy kis Borosnyai közig. Lepsi-
szentgyörgyi Racón, lakos volt és Szalai Juliának
az após anyja most is ottan lakik, ahogy én ha-
llottam.

Kérdés: Ha meg van valómás mondani
valójá?

Felelet: 1945 Augustus vagy September hónap-
jába fel kereset egy vesztés elvtárs aki, akkor jött
nagy Bukarestből. Őt kider iskolából, akit a
Maros megyei Párt szervezet küldött abba az
iskolába (nagyon keveset tudt magyarul kiarna
sugar közép terméti most körülbelül lehet 38-40 éves)

A fontos ismét nem tudom is a
nevet sem, hanem valahonnan a megyéig volt
egy a fent említett vesztés mikor hozzám jött
akkor mesélte, hogy találkozt egy értelmes nővel
az egyik vendéglőbe, és azt mondta, hogy ismer
engemet is ugyan akkor őt engemet hogy
valahogy, hogy kéne hozatni, hogy ott ne legyen
törek.

Eni gondoltam, hogy hátka Szalai
Julia volt mert az illető vesztés mesélte, hogy
kerékelt hangja volt a nőnek.

Ugyan akkor mondta, hogy hozt
egy levelet a köves dombró egy nőnek is azt
a levelet le adta a borbély újlettel az unta
állomás mellett Marosvásárhelyen amiért írt

Semnătura,

afinli gyju

Urmare: fog meri az a nő akinek hozta.

Ékor en dmentem az akkori
állambiztonsági szervekhez és ottan jelentett-
em a főnöknek Andrei elvtárnak aki jelen-
leg a Bukaresti állambiztonságnál van
Andrei elvtárs a levelet el hozatta a kucaly-
tól és a levél akinek volt a megjelölés is
fel hivatta az állambiztonsághoz.

Északon en javasoltam An-
drei elvtárnak, hogy engedjen valakinek kül-
dön fel Bukarestbe aytóni a nő után hogy
ismerjék ró, viszont ő nem fogadta a javas-
latom hanem írt a Bukaresti állambiz-
tonsághoz aminek az volt az eredménye, hogy
még írtak, hogy ismeretlen.

Megjegyzem azt, hogy (ha) a
fenti említett levélbe volt egy fonkép amit
ha jól emlékszem hát még nála is van.

Más esetet ezzel kapcsolatban
nem tudok.

Mintán el olvastam jelen kihódga-
tási jegyzőkönyvet és megilapítottam, hogy
talál szorol szora mindazokkal amit en szor-
belileg el mondtam, fent tartom és alá írom.

Christi 1954

Anchetator,
St. de Securitate
Stancu's Albert

✓ 96

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martorul LEB ALEXANDRU, funcționar, născut la 15 Sept-1913 în comuna Borșa-Cluj, fiul lui ARMIN și ROZALIA, cu ultimul domiciliu în Cluj Str. Pavlov Nr.5.-

7 Iunie 1953 Cluj.-

Interogatoriul a început la ora 10

" s'a terminat la " 13.15

Intrebare:

De când cunoști d-ta pe IACOB ALEXANDRU și ce relații ai avut cu el ?

Răspuns:

Il cunosc pe IACOB ALEXANDRU din anul 1940 de când act va în partid împreună cu fratele meu LEB (LUNCAN) ADALBERT. In aceeașă perioadă eu împreună cu fratele meu LUNCAN ADALBERT aveam o mică fabricuță de Cheag. După Dictatul dela Viena, în Ardealul se luase o serie de măsuri împotriva minoritățile naționale care nu aveau nici-o ocupație bine determinată. IACOB ALEXANDRU activând în partid împreună cu fratele mei LUNCAN ADALBERT, a căzut împreună de acord ca IACOB să fie trecut în statele de salariu ale atelieru lui în funcția de vânzător. În această calitate de vânzător, se putea deplasa în orice oraș pentru a vinde produsele. Sub acest pretext de voiajor IACOB ALEXANDRU a asigurat călătoriile sale pe care le făcea în diferite orașe din Trnasilvania unde el (IACOB) ducea activitate politică.-

Intrebare:

Ce știi d-ta despre activitatea lui IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

Știu că IACOB ALEXANDRU sub pretext de voiajare mergea în diferite orașe din Transilvania și se prezenta la atelier cam rar, ^{din} zina câte știu eu IACOB ALEXANDRU se deplasa mai des la Tr. Mureș în acea perioadă 1940-1941. In luna Iunie 1941 a venit la mine la atelier în str-Anton an Nr.19, doi agenți care făceau parte din contra-spionajul maghiar și m-a întrebat direct de IACOB ALEXA

././.

DRU, ce funcție are acesta și unde (ste în prezent. I-am spus că este
voiajor și sa deplasat în provincie și că se află în Tr. Mureș. Ace-
ta a cerut mai detaliat că dacă merge și mai departe de Tr-Mureș
și i-am spus că merge până la Reghin. Acest lucru i-am spus și lui
fratelui meu LUNCAN ADALBERT adică, că IACOB a fost căutat de contra-
spionajul maghiar. Acești agenți nu știu cum se numeau la început
2-3 zile sa interesat numai de IACOB ALEXANDRU și a stat în perma-
nență în fața atelierului nostru, iar noaptea avea o casă vis-avis
de atelieru unde agenți păzeau intrarea în curtea atelierului. Stiu
că știa de pază un agent înalt blond, avea o față lunguiată și slab
și vorbea cu un ton foarte închis, După cc. 3.4. zile dimineața a
fost arestat fratele meu LUNCAN ADALBERT care până atunci deși era
cunoscut de politic, că este proprietarul atelierului, nici nu sa inte-
resat despre el-

Intrebare:

IACOB ALEXANDRU a fost arestat cu această ocazie ?

Răspuns:

Nu știu dacă IACOB ALEXANDRU a fost arestat în Iunie
1941 când a fost căutat și urmărit de organele de contraspionajul
maghiar, dar știu însă că după cc. a o zi două în urma arestării fra-
telui meu LUNCAN ADALBERT, agenții contraspionajului maghiar care
veghea curtea și intrările atelierului, sau retras și nu au mai veni
niciodată, la atelier să-l caute pe IACOB ALEXANDRU. Menționez că
acești agenți care făceau de pază la atelier în fiecare zi mă între-
ba dacă a sosit IACOB ALEXANDRU. În ultimele două zile după arestare
fratelui meu LUNCAN ADALBERT, nu ma mai întrebau nimic despre IACOB
ALEXANDRU. Deasemenea nici IACOB ALEXANDRU după ce a fost căutat de
contraspionajul maghiar nu a mai dat niciodată pe la atelier, unde
era angajat ca voiajor.-

Intrebare:

Din care motiv organele de contraspionajul maghiar
a încetat să-l mai urmărească pe IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns:

Nu știu concret de ce organele de contraspionajul ma-
ghiar a încetat să -l mai urmărească pe IACOB ALEXANDRU, dar știu
că după ce IACOB ALEXANDRU nu a mai fost urmărit de contraspionajul
maghiar din luna Iunie 1941, a fost arestat foarte mulți conducători
membri și simpatizanți ai partidului comunist din Ardeal. Astfel ști
că a fost arestat KOHN HILLYVERS PAUL, SIMA IULIU, NEMES IOSIEF
RATZ LUDOVIC și alții. Desi IACOB ALEXANDRU după câte știu eu, avea
funcția de conducător în Partidul Comunist din Ardeal, și era cunos-
cut și la început căutat de organele contraspionajului maghiar, el
nu a fost arestat cu această ocazie și nici în 1943 când a fost
iarăși arestat în masive.- .//.

Intrebare:

Ce știu d-ta despre activitatea lui IACOB ALEXANDRU după arestările din 1941?

Răspuns:

98

După arestările din anul 1941 eu nu l-am mai văzut pe IACOB ALEXANDRU până în 1943 toamna, când l-am întâlnit pe podul din piața Karl Marx. Cu această ocazie am stat de vorbă cu IACOB ALEXANDRU și la despărțire mi-a spus să nu spui la nimeni că l-am văzut. - L-am mai întâlnit pe IACOB ALEXANDRU în August 1944 în str. Dijinei unde se află cartierul pentru munca obligatorie a evreilor. Cu această ocazie am cerut părerea lui IACOB ALEXANDRU ca să ne spună care să fie atitudinea avreilor luați la munca obligatorie în această perioadă când trubele sovietice se apropiaseră de granițele Ungariei, practic nu am primit nici-o îndrumare numai atât că vor veni a doua zi și voi primi îndrumarea necesară. IACOB ALEXANDRU nu a mai revenit și nu l-am mai întâlnit decât după eliberare. -

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constata că el corespunde în totul cu cele declarate de mine susțin și semne nesilit de nimine. -

LT. DE SECURITATE,

Gh. Diță

ss. Leb Alexandru,

NC.3.ex.

99

Proces-Verbal de interogatoriu

~~Arrestat~~ martorul Sel. Alexandru, funcționar, născut la 15
Sept 1913 în com. Borsa-Cluj, județului Arad în România
(Data de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu ultimul domiciliu în Cluj str. Pavlov. N° 5.

Azi 7. Iunie 1953.

Orașul Cluj.

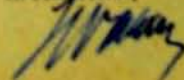
Interogatoriul a început la ora 10 și min.

s'a terminat " " 13 " " 15

Intrebare: De când cunoști și ta pe soacol Alexandru
și ce relații ai avut cu el.?

Răspuns: Știu cunosce pe soacol Alexandru din
anul 1940 de când activa în partid împreună cu
fratele meu Sel (Luncan) Adolbert. În această perioadă
eu împreună cu fratele meu Luncan Adolbert
aveam o mică fabrică de cheag. După război
de la Viena, în soacol pe buan o serie de măsuri
impunative minoritatilor naționale care nu aveau
nici o ocupație bine determinată. Soacol Alexandru
activând în partid împreună cu fratele meu
Luncan Adolbert, a căzut împreună de acord
ca soacoli să fie înținți în stățile de soacoli
ale stăției în funcția de soacoli. În această
calitate, de soacoli, se putea deșta în orice
oraș pentru a vinde produsele. Sub acest
partid de soacoli Soacol Alexandru a onșurat
călătoriale sale pe care le făcea în diferite

Iscăltura,

Urmare: sione din Transilvania unde el (Jacob) ducea activitate politica. -

Intrebare: Ce sti o-ta despre activitatea lui Jacob Alexandru?

Raspuns: Sti ca Jacob Alexandru sub pretext de vizajor mergea in diferite orase din Transilvania si se prezenta la atelier cum rar... din cate sti eu Jacob Alexandru se deplasa mai des la Sg. Mures in acea perioada: 1940-1941. - In luna Iunie 1941 a venit la mine la atelier in Str: Antan Pau N: 10, doi agenti care faceau parte din contraspionajul Maghiar si m-a intrebat direct de Jacob Alexandru, ce functie are acesta si unde este in prezent. - Iau spus ca este vizajor si sa deplorat in provincie si ca se afla in Sg. Mures. Acestia au cerut mai detalii ca daca merge si mai departe de Sg. Mures si iau spus ca merge pana la Reghin. - Acest lucru iau spus si lui patile meu Jucan Adolbert adica ca Jacob a fost cautat de contraspionajul Maghiar. - Acesti agenti (nu sti cum se numea) la inceput 2-3 zile sa interesat numai de Jacob Alex, si a stat in permanenta in fata atelierului nostru, iar noaptea avea o casa vis-a-vis de atelier unde agenti pazea intrarea in curtea atelierului. - Sti ca stitea de pază un agent inalt, blond, avea o fata lunguista si stăta si vorbea cu un ten parte inchis. - Supra cea 3-4 zile, dimineata a fost arestat patile meu Jucan Adolbert. - eu pana atunci din era cunoscut de patile

Iscaitura.

W. M. M.

Urmare: ca este praputatul steluului nici nu sa
interogat despre el.

Intrebare: ¹⁰⁰ Jacob Alexandru a fost arestat
cu ocazia aceasta?

Raspuns: Nu stiu daca Jacob Alexandru
a fost arestat in Iunie 1941 cand a fost cautat
si urmarit de organele de contraespionaj Maghiar,
dar stiu insa ca dupa cea a zi doua,
in urma arestarii fratelui meu Iuncan,
Adelbert, agenti contraespionajului Maghiari
care vegheau curtea si intrarea steluului
sau rehas si nu a mai venit nici odata
la atelier sa l caute pe Jacob Alexandru.
Mentionez ca acest agent care pcam de
partea la stelu in prcam zi mai intaba dca
a snt Jacob Alex. In ultimele doua zile
dupa arestarea fratelui meu Iuncan Adelbert,
nu ma mai intabot nimic de Jacob
Alexandru. Deorencea nici Jacob Alexandru
dupa ce a fost cautat de contraespionajul
Maghiar nu a mai dat nici odata pe la
atelier unde ma angajiat ca veriozar.

Intrebare din care parte organele de contraespionaj
Maghiare a incetat cel mai urmaroia pe
Jacob Alexandru?

Raspuns: Nu stiu concret dca organele
de contraespionaj Maghiar a incetat cel mai
urmaroia pe Jacob Alexandru, dar stiu
ca dupa ce Jacob Alex. nu a mai fost
urmarit de contraespionajul Maghiar din
Iunie Iunie 1941, a fost arestat parte
multa conducatori, membri si simpotizanti

Semnatura.

W. H. H. H.

101

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

24 iunie 1954.

Orașul Cluj

Interogatoriul a început la ora 7,30. Interogatoriul s-a terminat la ora 10,30.

Eu, Lt.de Securitate NAGY WILHEIM, am interogat în calitate de anchetator pe numitul LEB OLGA, născută la 22 ianuarie 1911, fiica lui IACOB și ROZALIA, în Cluj-Reg.Cluj, de cetățenie și naționalitate română, fără partid, 2 cl.de liceu în 1925 -Cluj,casnică, cu ultimul domiciliu în Cluj str.Moșilor No.86, căsătorit cu LEB IOAN, de 45 ani, responsabil cu protecția muncii la Uniunea Cooperativelor Reg.Cluj, un copil de 7 ani, cu domiciliul str.Moșilor No.86, părinții nu au posesat nici-un fel de avere, în prezent sunt decezuți. Nu a fost membră în partide politice. După 23 august 1944 a participat la toate alegerile. Nu a primit decorații. A fost în Germania deportat 1944. Nu am fost condamnat.

Intrebare; In declarația dtale din 22 septembrie 1950 ați arătat că în 1944 aprilie, fostul patron a dvs. anume STOSSEL va preda două casete de bijuteri. Arătați dvs.eu ce scop va fost predat aceste bijuterii?

Răspuns; Bijuteriile mi-a fost predate cu scopul ca eu să le ascund la cumnata mea anume FRID KATO, care a fost de naționalitate maghiară, iar după eliberarea să le restituim lui(STOSSEL.)

Intrebare; Ați reușit să ascundeți aceste bijuterii?

Răspuns; După ce STOSSEL mi-a predat caseta cu bijuteriile eu m-am dus la cumnata mea și i-am cerut ca bijuteriile respective să le ascundă iar după eliberare, aceste bijuterii vom preda Partidului Comunist și nu lui STOSSEL.

Intrebare; Ce bijuterii conținea casetele respective?

Răspuns; Prcis nu-mi aduc aminte ce a fost conținutul casetelor, dar aproximativ au fost ceasuri de aur marca

Schafbausen, Omega, Doxa, atît de mînă cît și de buzunar, au fost inele cu piatră de britialnt și cercei tot cu pietre de priliant, brățări de aur, tabacheră de aur, lănțișoare din aur, verighete, madalioane și alte piese din aur vechi.

Intrebare; Ce s-a întîmplat cu bijuteriile subarătate?

Răspuns; Aceste bijuteri au fost ascunse de cumnata mea (FRID KARTO) pînă la eliberare. După eliberarea Clujului și înainte de sosirea mea acasă din depărtare, cumnata mea conform înțelegeri noastre casetă cu bijuterii a dus-o la Partidul Comunist și a predat-o lui IACOB ALEXANDRU care în acel timp făcea parte din conducerea Regionalei de Partid- Cluj.

În 1945 iunie, cînd am sosit din depărtare acasă am cerut dela cumnata mea bijuteriile însă cumnata mea mi-a răspuns că bijuteriile respective conform înțelegeri noastre a predat lui IACOB ALEXANDRU DELA Regionala de Partid Cluj. Auzind acest lucru m-am dus la IACOB ALEXANDRU dela care am cerut să-mi restituie cîteva bucăți din bijuteriile respective sau sămi dea ajutor bănesc, întrucît nu aveam nici ce să mănînc în alt timp. IACOB ALEXANDRU mi-a promis că voi fi ajutat însă pe urmă a refuzat spunîndu-mi să mă duc să lucrez din nou la firma STOSSEL care între timp a sosit acasă și a deschis din nou prăvălia. Eu i-am arătat că este imposibil sa mă reîntors la această firmă după cele petrecute întrucît STOSSEL cerea cu insistență restituirea bijuteriilor (STOSSEL nu a știut că bijuteriile au fost predate partidului). După multă insistență IACOB ALEXANDRU prin luna septembrie sau octomvrie mi-a dat 5 milioane lei prin caseria partidului (casierul a fost un oarecare SWARTZ).

Intrebare;

Cine mai are cunoștință despre faptul că bijuteriile susarătate au fost predate de către FRID KATO lui IACOB ALEXANDRU?

Răspuns; Despre acest lucru mai are cunoștință și ROT OCSI, cu care cumnata mea a fost la Partid unde a predat aceste bijuterii lui IACOB ALEXANDRU.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvînt cu cuvînt și am constatat că întocmai corespunde cu cele declarate de mine susțin și semnez.

Anchetator,
Lt.Nagy Wilhelm

ss.LEB OLGA

102

Proces-Verbal de Interogatoriu

24 Iunie 1954 Orașul Cluj
Interogatoriul a început la ora 7 și 30 minute. Interogatoriul s'a terminat la ora 10 și 30 minute.
Eu, Lt de Securitate Nagy Vilhelms de anchetator pe matora
am interogat în calitate de (pe arestatul, reținutul, martorul)

1. Numele Leb 2. Prenumele Olga
3. Anul, luna și ziua nașterii 22 Ianuarie 1911 4. Numele părinților Fiu Jozsef și Rozalia 5. Locul nașterii Cluj
6. Cetățenia Română 7. Naționalitatea Evreu
8. Apartenența politică fără partid din ce an
9. Studii 2 clase de liceu în 1925 Cluj (când, unde și ce școală a absolvit)
10. Profesia Casnică 11. Ultimul loc de muncă și funcția
12. Ultimul domiciliu Cluj Str. Motilor Nr 86
13. Situația familială Căsătorită cu Leb Ioan (soția, copii, numele lor, vârsta lor, domiciliul și ocupația)
de 45 ani, responsabil cu protecția muncii la Uniunea Cooperativelor Rog. Cluj, un copil de 7 ani, cu domiciliu Str. Motilor Nr 86.
14. Origina socială Părinții nu au posedat (averea părinților până la 23 August 1944 și în prezent)
nici un fel de avere în prezent sunt decedați.
15. Poziția socială
16. Activitatea politică până în 1947 Nu a fost membră (In ce partide politice a fost. Participe în alegeri)
în partide politice.
După 23 August 1944 a participat la toate alegeri.

Semnătura,

L. N. Olga

17. Decorații, distincții și premii guvernamentale

Nu are
(înainte de 23 August 1944)

fast

18. În ce armată a făcut serviciu, grad, funcție

19. Dacă a fost prizonier

(unde și când)

20. Dacă a fost în străinătate, unde, când și în legătură cu ce

în Germania deportat 1944.

21. Dacă a fost judecat, când, din ce cauză, de cine și la ce pedepse a fost condamnat

Nu are fast

Intrebare: În declarația d-tale din 22. sept. 1950 a-ți arătat că în 1944 după ce fostul patrone a dnr. Hermann Hössel va predat două casete de bijuterii. Arătați-mi dnr. cu ce scop va fost predat aceste bijuterii?

Răspuns: Bijuteriile mi-a fost preluate cu scopul ca eu să le ascund la cununata mea amica Frieda Kato care a fost de naționalitate maghiară, iar după eliberare să le restituim lui (Hössel)

Intrebare: A-ți răsunat să ascundeți aceste bijuterii?

Răspuns: După ce Hössel mi-a predat casete cu bijuteriile eu mi-am dus la cununata mea și i-am cerut ca bijuteriile respective să le ascundă iar după elibera-

Semnătura.

Liliana

11
Urmare: re, aceste bijutării voru puda Partidului Comunist și lui lui Stössel.

Intrebare: Ce bijutării continuă casetele respective?

Răspuns: Precis nu-tu aduc aminte ce a fost continutul casetelor, dar apuse-mativ au fost ceasuri de aur marca Schaffhausen, Omega, Dora atât de mică cât și de buzuruc, au fost inele cu pietre de briliant și cercei tot cu pietre de briliant, brățări de aur, tabachiera de aur, lanțisoare din aur, verighete, medalii și alte pere din aur veche.

Intrebare: Ce sa întâmplat cu bijutăriile sus arătate?

Răspuns: Aceste bijutării au fost ascunse de cunoscuta mea (Fidel Kato) și la eliberare. După eliberarea Clujului și înainte de sosirea mea acasă din deportare, cunoscuta mea conform înțelegerii noastre casetele cu bijutării a dus la Partidul Comunist și la predat lui Jacob Alexandru care în acel timp făcea parte din conducerea regională de partid Cluj.

În 1945 Iunie când am sosit din deportare acasă am cerut dela cunoscuta mea bijutăriile însă cunoscuta mea mi-a răspuns că bijutăriile respective conform înțelegerii noastre a predat lui Jacob Alexan-

Semnătura,

Leh Olga

Urmare: din dela Regionala de Partid Cluj;
Injind acest lucru m-am dus la
Jacob Alexandru dela care am cerut
să-mi restituie câteva lucruri din bi-
juteriile respective sau să-mi dea
ajutor bănești întrucât un aveam
nici ce să ierduc în acel timp.

Jacob Alexandru mi-a promis
că voi fi ajutat însă pe urmă
a refuzat spunându-mi să mă-
duc să lucrez din nou la firma
Stössel care în acea vreme a sosit ac-
să și a deschis din nou prăvălia.
Eu i-am arătat că este imposibil
să-mă reîntorc la aceasta firmă
după cele petrecute întrucât Stössel
cerea cu insistență restituirea
bijuteriilor (Stössel nu a știut că bi-
juteriile au fost preluate partidului).
După multă insistență Jacob Alexan-
dru prin luna sept. sau octombrie
mi-a dat 5 milioane lei prin casieria
partidului. (casierul a fost un asociat
svart)

Întrebare: Cine mai are cunoștință
despre faptul că bijuteriile sus
arătate au fost preluate de către
Frid Kato lui Jacob Alexandru?

Răspuns: Despre acest lucru mai
are cunoștință și Rot Jeri cu
care comunicată încă a fost la
partid unde a prelat aceste bijuterii

Semnătura,

Likilge

Urmare: lui Gheorghe Alexandru 104
După ce am citit proiectul proces
verbal de interogatoriu curînt cu
curînt și am constatat că în
locurile corespunzătoare ca cele dec-
larate de mine susțin și seam-
nez.

Interogator
Lt. Maxy

L. G. Gheorghe

Semnătura:
L. G. Gheorghe

105

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul MUNTEANU SIMION, fost lt. de miliție, născut la 5 Mai 1891, în comuna Slimnic-Raionul Sibiu, fiul lui Simion și Suzana, cu ultimul domiciliu în Pitești str. Revoluția din Octombrie nr.48.-

Vineri 19 Septembrie 1952, Făgăraș.
Interogatoriul a început la ora 18,00
" s'a terminat " 20,20.

Intrebare:

Când ai intrat d-ta în poliție și ce funcțiuni ai ocupat?

Răspuns:

Am intrat în poliție la Siguranță la Arad la 1 Martie 1919 și apoi am fost trecut imediat ca șef al poliției de frontieră Curtici unde am stat până în 1921, când am fost mutat ca șef al poliției de frontieră Halmeiu unde am stat până în anul 1926. În anul 1926 am fost mutat la Baia Mare ca șef al Brigăzii de Siguranță iar în 1929 am fost mutat la Satu Mare unde am fost șef al Biroului de Siguranță până în anul 1938, apoi am fost mutat la Alba Iulia tot ca șef al Siguranței până în 1940, apoi am fost mutat la Tr. Severin ca comisar la poliția gării apoi la biroul judiciar.- În 1941 am fost mutat la Slatina, unde am condus biroul administrativ apoi la Bir. de Populație până în 1949, când a luat ființă Miliția am trecut la Biroul Autorizații și am fost și ajutor de comandant al Miliției Județene Slatina, unde am stat până la 20 Ianuarie 1951 când am fost șters din controalele Miliției.-

Intrebare:

Arată d-ta cine ți-au fost informatorii în problema muncitorească în anii 1930-1940 cât d-ta ai fost șef al Siguranței la Satu Mare și Alba Iulia?

ss. Munteanu Simion

.//.

106

Răspuns:

În timpul cât am fost la Baia Mare șef al Siguranței, a fost un informator în problema muncitorească pe care-l avea agentul DARAFĂLEANU ALEXANDRU, care mi l-a prezentat și mie în anul 1926; era muncitor și avea 23 ani, nu-mi amintesc numele lui. El da informații despre tineretul muncitoresc din Baia Mare.-

La Satu Mare în timpul cât am fost șef al Siguranței, eu personal n'am avut informatori. Știu că o singură dată am propus unei tinere BELEGER ETA dar n'a dat informații.-

Informațiile despre mișcarea muncitorească le aduceau FILIP TRAIAN, DANISTEANU MIHAI și BERCZY CORNEL care aveau și informatori; eu nu am cunoscut numele informatorilor și nici nu i-am văzut niciodată.-

Deasemeni la Alba Iulia n'am avut informatori.-

Intrebare:

D-ta afirmi că n'ai avut informatori, totuși în timpul cât ai fost șef al Siguranței la Satu Mare au fost arestați și trimiși în judecată de Siguranță, o serie de elemente care activau în mișcarea muncitorească; cum explici aceasta?

Răspuns:

Echipa compusă din BERCZY CORNEL, FILIP TRAIAN, DANISTEANU MIHAI care lucra în problema muncitorească aveau și informatorii și ei arestau.-

Intrebare:

D-ta ca Șef al Siguranței nu știi cum, pe cine și pentru ce arestau ei?

Răspuns:

Bu aflam după ce-i aducea la Siguranță.-

Intrebare:

Cine au fost elementele aduse de ei la Siguranță?

Răspuns:

Au fost aduși STEINBERGER (?) care a fost găsit răspândind manifeste. Ceilalți care au fost aduși pentru o confruntare în legătură cu MOZES DODI.-

Intrebare:

În timpul cât ai fost șef al Siguranței la Satu Mare, ai auzit d-ta de o persoană cu numele de JAKAB ALEXANDRU?

ss. Munteanu Simion

107

Răspuns:

Da, am cunoscut acest nume, dar persoana nu-mi este cunoscută.-

Intrebare:

Ce știi d-ta despre IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

Imi amintesc că despre numele lui am auzit dela agenții care lucrau în subordinea mea însă nu-mi amintesc nimic ce am auzit.-

Intrebare:

Despre prof. RONA SAMUILA ce știi?

Răspuns:

Nu-mi este cunoscut acest nume.-

Intrebare:

Dar cu BRETTER TIBERIU ce legături ai avut?

Răspuns:

Am fost prieten cu el, știu că activa în mișcarea muncitorească, când am aflat despre aceasta n'am mai avut legătură cu el decât de bună ziua, însă informator n'a fost niciodată. Deasemeni pe soția lui BRETTER TIBERIU o vedeam pe stradă, însă n'am avut niciodată alte legături cu el.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde intrutotul cu cele declarate de mine, susțin și semnez propriu.-

ss. Munteanu Simion

IT. DE SECURITATE

Enoiu Gheorghe

CM/3 ex.

Proces-Verbal de interogator

Arestat el Munteanu Anion, fost Lt. de milicie, nascut
la 5 noi 1891 in Com. Slimnic, Raionul Pitesti, fiul
lui Anion si Susana, cu ultimul domiciliu in
Com. Pitesti Str. Revolutia din Octombrie N° 48
Ymeni 19 Sept 1952

Oraşul Fagaras

Interogatoriul a inceput la ora 18 și 00 min.
„ s'a terminat la „ 20 și 20 .

Intrebare: Cand ai intrat in politica si
ce functiuni ai ocupat?

Răspuns: Ame intrat in politica la figuranta
Avd Nr 1 Martie 1919, si apoi am fost trecut
medicat ca sep al politiei de frontiera Curtici
unde am stat pana in 1921, cand am fost
mutat ca sep al politiei de frontiera Halmeu
unde am stat pana in anul 1926. In anul
1926 am fost mutat la Baia Mare ca sep
al brigzii de figuranti iar in 1929 am
post mutat la Satu Mare unde am post
sep al biroului de figuranti pana in anul
1938, apoi am fost mutat la Alba Iulia
tut ca sep al figurantii pana in 1940,
apoi am post mutat la Tr Severin ca
comisar la politia garii apoi la biroul
judiciar. In 1941 am post mutat la
Hatvan unde am condus biroul aduisti-

Semnătura,

Urmare: apoi al bir de populatie pana in 1949 cand
a luat functia militara care trece la biroul
autoritatii si cum fost si ajutor de consilier
al militiei judetene. Alina unde am stat
pana la 20 Iunie 1957 cand am fost pter
din controalele militiei.

Intrebare Arata ste cum ti-au fost informatia
in problema numitorasa in anii 1930-1940
cat ste ai fost sup al figurantii la Baia Mare,
si Alba Iulia?

Raspuns: In timpul cat am fost la Baia
Mare sup al figurantii a fost un informat
in problema numitorasa pe care l-am
cunoscut pe Sarapoleanu Alexandru, care mi
l-a prezentat si mie in anul 1926 era
numitor si avea 23 ani, nu mi-am amintit
numele lui - El da informatii despre tinentul
numitoresc din Baia Mare.

La Baia Mare am in timpul cat am fost sup
al figurantii in personal n-am avut informatii.
Stiind ca o singura data am spus unui tiner
Balegh ste dar n-a dat informatii.

Informatia despre uiscarea numitorosa
de catre Filip Traian, Dăniș Traian
Luhai si Beregy Cornel care erau si
informatii in anii am amintit numele
informatiilor si mie mi i-au vizat
inca odata.

De asemenea la Alba Iulia n-am avut in-
formatii.

Intrebare: Ste aporuni ca n-ai avut in-

Semnatura,

Urmare: formatori, tot usi in timpul cat si sunt
sef al figurantii la satul ~~109~~ au fost
instituti si trimisi in judecata de figuranti o
serie de elemente care actiunea in unisono
numitorescu, cum explica acesta?

Raspuns: Echipa compusa din Berzy Lovel
Filip Traicu, devistecaua lui si care lucra in
prezenta numitorescu oca si in formatori
si ei aratau.

Intrebare: Ote sa sef al figurantii un stii cum
sa une si pentru ce aratau ei?

Raspuns: Eu apleam dupa ei - i atucea la
figuranti.

Intrebare: Cum au fost elementele aduse
si ei la figuranti?

Raspuns: Au fost adusi Steinberger (V) care
a fost gant raspandit manifeste, Cialhali care
a fost adus pentru a conferinta in legatura cu hojele de

Intrebare: In timpul cat ai fost sef al figurantii
la situarea ai avut ote de o persoana cu numele
de Jakob Alexandru?

Raspuns: Da mihi este cunoscut acest nume
dar persoana nu-mi este cunoscuta.

Intrebare: Ce stii ote despre broas Alexandru?

Raspuns: Mui amintesc sa despre numele lui
am avut ote aguti cu lucrul in subordina
mea insa nu-mi amintesc numele ce am avut.

Intrebare: Despre Broas kova familia ce stii?

Raspuns: Nu-mi este cunoscut acest nume.

Intrebare: Dar cu Bretter Tibicim se legatura ai
avut?

Semnatura,

Urmare: Roșniș - Suu fost prieten cu el, știu
că ația în misiunea muncitorească, cum
am aflat despre aceasta și am mai avut legătura
cu el decât se poate zice, așa așadar nu
fost niciodată. Deosemeni pe sora lui Brețea
Tiberiu o vedeam pe strada lui și am avut
mădăta altă legătură cu ea.

Dupa ce am citit prezentul proces
verbal de interogatori, văd că eu vorbesc
și am constatat că corectitudinea tuturor
pe care deducă de mine trebuie să se realizeze propriu
închietator,

semnatura,
nume

Semnătura,

110

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul Munteanu G. Simion, născut la 5 Mai 1891 în com. Slimnic, Raionul Sibiu, fiul lui Simion și Susana, cu domiciliul în Slatina Str. R. din Olt Nr. 48.-

26 Februarie 1953, Făgăraș

Interogatoriul a început la ora 10,40

" s'a terminat la "

Intrebare:

Cunoști un polițist cu numele de BURA?

Răspuns:

Cunosc pe BURA MIRON, fost comisar ajutor din anul 1925 când era șeful detașamentului de poliție Baia Aspră.- Cred că era originar dintr'o comună din jurul Băii Mari.-

Intrebare:

În ce probleme a lucrat Bura Miron și ce informatori cunoști d-ta cu care a lucrat BURA MIRON?

Răspuns:

El deținea funcția de șef al detașamentului de Poliție Baia Aspră timp de mai mulți ani 1925-1930.- În această calitate lucra în toate problemele de poliție, iar dacă avea sau nu informatori nu știu fiindcă legături de serviciu sau de prietenie nu am avut cu el.-

Intrebare:

Când l-ai văzut ultima dată pe BURA MIRON și unde se află acesta în prezent?

Răspuns:

Ultima dată l-am văzut pe BURA MIRON prin anul 1936 în Satu Mare. Nu știu unde se găsește în prezent.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde cu cele declarate de mine îl susțin și semnez.-

ss/Munteanu Simion.

Lt. de Securitate.-

BN/3/ex.

111

Proces-Verbal de interogator

Arestat Munteanu S. Simion, născut la 5 Mai
1891 în com. Blimni Raionul Sîrbu, fiul lui Simion
și Susana, cu domiciliu în Stațiunea J. R. om. Oct. Nr. 48
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

26 Februarie 1953

Orașul Făgăraș

Interogatoriul a început la ora 10 și 40 min.
„ s'a terminat la „ și „

Intrebare: Cunosti un politist cu numele de
Bura ?

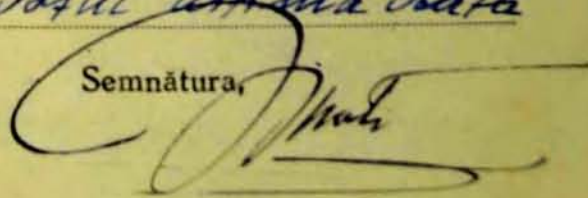
Răspuns: Cunosc pe Bura Miron, fost consi-
son ajutor din anul 1925 când era șeful deta-
șamentului de politică Băia Herculă. Căci că
era originar dintr-o comună din jurul
Băii Mări.

Intrebare: În ce probleme a lucrat Bura
Miron și ce informații cunosti de la el sau
a lucrat Bura M ?

Răspuns: El deținea funcția de șef al
detașamentului de politică Băia Herculă timp
de mai mulți ani - 1925 - 1930. În această
calitate lucra în toate problemele de po-
litică, ion căci avea sau nu informații
nu știu fiindcă legături de serviciu sau de
prețerie nu am avut eu el.

Intrebare: Când l-ai văzut ultima dată

Semnătura,

Urmare: pe Bursa Miron si unok se afla acesta
in prezent?

Răspuns: Ultima dată l am văzut pe
Bursa Miron prin anul 1936 în Satu Mare
Nu știu unok se găsește în prezent.

După ce am citit prezentul proces verbal
de interogatoriu eu eu vănt și am
constatat că ei vorbesc în cele declarate
de mine și susțin și stau.

Anchetator:

Securitate

Semnătura:

Semnătura,

112

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul MANDRUȚ IULIU, născut la 13.II.1933 în
Câmpia Turzii fiul lui TANASE și CLARA, cu ultimul domiciliu
în Turda Str. Cloșca Nr. 13.-

19 Sept.1952, București

Interogatoriul a început la ora 12,

" s'a terminat la " 12,40.-

Intrebare:

Dacă între persoanele identificate de d-te între anii
1930 -1940 că desfășurau activitate comunistă, ai identificat
și o persoană cu numele de IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

Nu am identificat nici-o persoană cu acest nume, eu
am avut trei informatori cu numele de IACOB însă aceștia au
fost IACOB EUGEN, care mi-a propus să-l fac informator însă
nu l-am folosit, IACOB MARTIN tâmplar și fratele lui tot
tâmplar.-

Intrebare:

Dar o persoană cu numele de OTTO ai cunoscut în acel
timp?

Răspuns:

Nu am cunoscut.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interoga-
toriu cuvânt cu cuvânt susțin și seenez propriu nesilit de
nimeni.-

ss/Măndruț Iuliu

Lt. de Securitate

Enoiu Gheorghe.-

BN/3/ex.

MM

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat pe numele lui Juliu născut la 13 11 1893
fiul Corupia Turzii fiu lui Tanase și Clara
pe ultimul domiciliu în Îmbrăuș Str. Șosea nr. 13

Date de stare civilă (ultimele domiciliu)

Anul 19. 9 1952

Orașul Bunesti

Interogatorul a început la ora 12 și 00 minute

s'a terminat la „ 12 și 40 ”

Intrebare:

Dacă între persoanele identificate
de dle. între anii 1930-1940 caș de pînă
peu acte actate comuniste, ai identifica
și a persoanelor pe numele de locas
Alexandru?

Răspuns: Nu am identificat nicio persoană
pe acest nume, eu am avut trei informații
pe numele de locas înșiși aceluia au fost
locas Angiu care mi-a propus să-l fac în-
formate înșiși mi l-au folosit, locas Martin
timpul și faptele mi tat timp br.

Interogator: Au o persoană pe numele de Otete
și cunoscut în acel timp?

Răspuns: Nu am cunoscut
după ce am citit pe scurt
proces verbal de interogatoriu cuoau ca
cunoscut Martin și cunoscut peoaua nescit
de nimeni

Mod. 185

Interogator,
[Signature]

Semnătura,

Handreș Juliu

114

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul MANDRUT IULIU, de profesie fost agent de Siguranță, născut la 13.II.1893 în Câmpia Turzii, fiul lui TANASE și CLARA, cu ultimul domiciliu în Turda Str. Cloșca Nr. 13.-

29 Septembrie 1952, Făgăraș
Interogatorul a început la ora 11
" s'a terminat la " 12.-

Intrebare:

Cât timp ai funcționat d-ta la Siguranță?

Răspuns:

Am funcționat la Siguranță din anul 1922 și până în anul 1940.-

Intrebare:

Cu ce te-ai ocupat d-ta între anii 1930 și 1940 ca funcționar al Siguranței?

Răspuns:

Am lucrat în toate probele mele, inclusiv în problema comunistă pe linie informativă și de cercetări.-

Intrebare:

Arată d-ta cine ți-au fost informatorii între anii 1930-1940?

Răspuns:

Informatorii mei între anii 1930 și 1940 mi-au fost: IACOB MARTIN și fratele lui, ambii erau tâmplari la Cluj, GRUN ERNEST tâmplar din Cluj, REINHERTZ ERNEST, tînă chigiu, BUGSOR tapițer.-

Intrebare:

Ce informații ți-au furnizat aceștia?

Răspuns:

Mi-au dat informații despre toate acțiunile mișcării muncitorești.-

Intrebare:

Ce știi d-ta în legătură cu arestarea secretariatului C.C. - P.C.R. din anul 1936?

ss/Mândruț Iuliu.

///.

115

Răspuns:

Nu știu nimic. Cluju n'a lucrat niciodată probleme care să se lucreze la București.-

Intrebare:

Cunoști vre-o persoană din fotografia ce ți se înfățișează?

Răspuns:

Nu pot s'o identific.-

Intrebare:

Dacă ai mai cunoscut și alte persoane cu numele de IACOB?

Răspuns:

Au cunoscut pe frații IACOB, pe IACOB EUGEN, etc. În afară de aceștia eu n'am mai avut pe nimeni cu numele de IACOB care să-mi fi fost informator.-

Intrebare:

Ancheta îți cere să arăți sincer toți informatorii pe care i-ai avut?

Răspuns:

Informatorii mei i-am arătat mai sus pe toți, alți n'am mai avut.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este identic cu cele declarate de mine, susțin și semnez.-

ss/Mândruț Iuliu.-

Lt. de Securitate

Enoiu Gheorghe.

BN/3/ex.

116

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat pe numele lui Handruț Iuliu de profesie foto agriculter de domiciliu
născut la 13 II 1893 în Campia Turzii județul Cluj
Cluj, cu ultimul domiciliu în Truda
Cluj nr: 13

Anul 19 Septembrie 1952

Orașul Făgăraș

Interogatorul a început la ora 11 și 00 minute

s'a terminat la „ 12 și 00 ”

Intrebare: Câte timp ai funcționat de la
la funcția?

Răspuns: Am funcționat la
funcția din anul 1929 și până în
anul 1940.

Intrebare: Cu ce te-ai ocupat de
între anii 1930 și 1940 ca funcționar
de organizație?

Răspuns: Am lucrat în toate problemele
inclusiv în problema comunismului pe
linia informatorilor și de securitate.

Intrebare: Arăți de cine ai fost
post. informatorilor între anii 1930 și

Răspuns: Informatorii mei între anii
1930 și 1940 mi-au fost:

Ștefan Martin și fratele lui
cuibă erau complotari la Cluj.
Grigore este complotar în Cluj.

Semnătura,

Handruț Iuliu

Urmare: Reinbert & acest, tunc dupa ~~Bucuresti~~
(Bucuresti) tapiter
Intrebare Ce in formati ti-au furnizat
documente

Raspuns Mi-au dat in formatii
dupa toate actiunile muncii
muncii -

Intrebare Ce actiuni au in legatura cu
constatarea P.C.R. din anul 1936

Raspuns Nu stiu nimic. Celui nu
luni in vederea problemei care
se pune la Bucuresti -

Intrebare Cunoaste vre o persoana
cui grafografia se poate identifica?

Raspuns Nu pot sa identific,

Intrebare Sau au mai cunoscut
si alte persoane cu numele de ~~trub~~?

Raspuns Nu cunoscut pe fratii
publici ~~trub~~ ~~trub~~ etc. De apa
de curier se nu cunosc au
pe numele cu marile de ~~trub~~
dore sa-mi fi pot in formatii.

Intrebare Bucheta iti ce au avut
sinceritati informatiuni pe care i-au
avut?

Raspuns: Informatiuni nici i-au
avut nici din pe toti, alii nici
nu au avut -

Dupa ce am avut prezentul
proces verbal de interogatori au avut
in actiune si ocazionala ca este
identice cu cele declarate de mine omnia si omnia

 Bucheta
si de sinceritate
Renovos

Semnatura,
Mandruș Gulin

114

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arestatul MANDRUT IILIU, născut în comuna Câmpia Turzii la 13 Februarie 1893, fiul lui TANASE și CLARA, fost agent de Siguranță, cu ultimul domiciliu în com.Turda Str.Cloșca No.13.

14 Septembrie 1953- București

Interogatoriul a început la ora 21,30-

" s'a terminat la ora 1,10.

Intrebare ;

In perioada anilor 1929-1933 cu ce te ocupai Dta și în ce oraș?

Răspuns;

In perioada anilor 1929-1933 eram agent de Siguranță la Chestura Cluj.

Intrebare ;

In afară de funcția de agent ai m_ai îndeplinit vre-o altă funcție în această perioadă?

Răspuns;

In toată această perioadă am îndeplinit funcția de agent la Chestura Cluj.

Intrebare ;

In ce problemă ai lucrat Dta și cât timp din această perioadă?

Răspuns;

Intre anii 1929-1933 m'am ocupat de problema muncitorească și comunistă.

Intrebare ;

In problema muncitorească și comunistă în care ai lucrat Dta te-ai folosit de informatori?

Răspuns;

Da m'am folosit.

Intrebare ;

Ce informatori ai avut Dta în cadrul problemelor arătate mai sus în perioada anilor 1929-1933?

././.

Răspuns;

În această perioadă am avut ca informatori în problema muncitoarească și comunistă pe frații IACOB MARTIN de profesie tâmplari, REINHERT ERNEST tinichigiu, GRUN ERNEST tâmplar BUSCAR după câte îmi amintesc era de profesie tapițer. În afară de aceștia am mai primit informații în mod ocazional de la numitul FODOR BALASZ care mă informa despre starea de spirit a muncitorilor de la atelierele C.F.R.Cluj. Nu l-am folosit în mod organizat și nici nu conta ca informator. Tot în această perioadă am fost rugat de către IACOB EUGEN de profesie strungar în fier să-l primesc ca informator.

El stătea în Cluj la un unchi de al său care se numea tot IACOB și avea restaurant lângă sanatorul "Cosmuța" (Felecvar). Nu l-am primit deoarece nu l-am considerat om serios. Alt informator mi-a fost ROSENFELD .

Întrebare ;

Arată Dta cum au fost recrutați acești informatori ?

Răspuns;

Pe REINHERT ERNEST l-am recrutat în felul următor; pe Str.Regele Ferdinand No.95 din Cluj era sediul unor hoți de buzunare. Acești hoți erau găzduiți de mama lui REINHERT. Eu mă duceam deseori pe la locuința ei pentru a prinde din acești hoți de buzunare. REINHERT ERNEST văzând că mama lui este deseori prinsă că adăpostește pe acești hoți mi-a spus că vrea să-mi furnizeze diferite informații în legătură cu mișcarea muncitorească aceasta desigur cu scopul de a nu face vreun rău mamei sale. Astfel a fost **recrutat** ca informator. IACOB MARTIN a venit la mine odată în timp ce mă plimbam pe stradă și mi-a spus că vrea să devie informator lucru ce eu l-am și făcut iar prin el am cunoscut apoi pe fratele său mai mic care mi-a devenit deasemeni informator.

Pe GRUN l-am recrutat datorită faptului că la domiciliul său am făcut mai multe percheziții iar cu ocazia unei m'a întrebat ce ar putea el face pentru a scăpa de aceste percheziții. I-am răspuns că există o modalitate și astfel l-am recrutat ca informator.

Numitul BUCSAR a fost condamnat la vre-o două luni închisoare iar după ce și-a executat pedeapsa într'una din zile m'a așteptat în fața abatorului pe unde eu treceam spre casă și mi-a spus că vrea să devină informator.

Astfel l-am recrutat pe BUCSAR. ROSENBERG era încă în timpul cât eram la Poliție prieten cu el, el fiind și un informator a poliției și astfel l-am recrutat să lucreze și pentru Siguranță.

FODOR BAIASZ după ispășirea pedepsei de o lună sau două închisoare a venit la mine și mi-a spus că nu mai face parte din mișcare. Eu am intervenit la C.F.R. pentru al angaja lucru ce s'a și făcut iar apoi l am folosit ocazional ca informator pentru starea de spirit a muncitorilor.

Intrebare ;

Ce informații ți-au furnizat ei în legătură cu mișcarea muncitorească?

Răspuns;

În legătură cu mișcarea muncitorească îmi furnizau informații ca răspândiri de manifeste, persoane pe care să le supraveghez, locul unde se vor ține diferite manifestații sau adunări muncitorești și alte informații de acest gen.

Intrebare ;

Cu ce erau aceștia retribuiți?

Răspuns;

Frații IACOB erau retribuiți cu bani de către POP LEONTIN direct pentru că erau și informatori lui iar câteodată le dădeam eu acești bani. Celorlalți le făceam diferite servicii pe la biroul populației sau le găseam diferite servicii Ex.;GRUN ERNEST pe care l-am angajat la fabrica Transilvania.

Intrebare ;

Cine mai lucra din cadrul Siguranței Cluj în problema comunistă?

Răspuns;

Din cadrul Siguranței Cluj s'a ocupat de problema comunistă în afară de mine, GRUIA ENACHE în prezent e mort, BECA GAVRIIA decedat, MARCU ALEXANDRU II decedat și MORARU VASILE.

Intrebare ;

Ce informatori aveau aceștia ?

Răspuns;

Nu cunosc ce informatori aveau aceștia. POP LEONTIN știu că avea un informator cu numele conspirativ " MOȘU " era de statură mică, gras, de profesie croitor, avea părul alb era bătrân.

Intrebare ;

Până când te-ai folosit Dta de acești informatori ?

Răspuns;

M'am folosit de ei până prin anul 1938 în afară de ROSENFELD care a murit înainte de acea dată.

Intrebare ;

Ce activiști sau isimpatizanți ai mișcării muncitorești ai cunoscut Dta din acel oraș?

Răspuns;

Din orașul Cluj am cunoscut ca activiști în perioada anilor 1929-1933 pe următorii; FRIDER EUGEN, DASCALU EUGEN, IOJĂ ILEANA, IACOB MARGARETA, HICHEL RUDOLF, BOU MARGARETA, HERMAN ZOITAN zis TARZAN, NAGY BELA, IOJA BELA, MARTON IOSIF primar, STRANSCHI GHEZA, DAN STEFAN, SON ALEXANDRU, KOMUVES SAMU, MANAS AUREL, Dna. KAHAN GOLDSTEIN și alții.

Intrebare ;

Din cadrul Sindicatului Metalurgic ai cunoscut pe secretar?

Răspuns;

Da l-am cunoscut era TIBERU PALFI.

Intrebare ;

Care dintre ei au fost arestații de poliția Cluj?

Răspuns;

Dintre cei arătați mai sus au fost arestați toți în afară de PALFI TIBERIU și GOLDSTEIN secretarul sindicatului croitorilor.

Intrebare ;

Cine se ocupa de cercetarea celor arestați în problema comunistă?

Răspuns;

Cu cercetările celor arestați în problema comunistă se ocupau cei ce lucrau în această problemă printre care și eu iar actele de trimitere în Justiție le încheia TODERASCU care era ofițer de poliție.

Intrebare ;

Toți cei arestați erau trimiși în Justiție sau erau puși și în libertate?

Răspuns;

Nu erau toți trimiși în Justiție ci erau puși și în libertate.

Intrebare ;

La punerea lor în libertate li se făceau propuneri?

Răspuns;

Eu personal nu am făcut nici-un fel de propuneri nimănui cu ocazia punerii lor în libertate.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întru totul cu cele declarate de mine susțin și semnez.

Anchetator,
SLT.DE SECURITATE,

Pop Virgil

Anchetat ,

MANDRUT IULIU

122

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Măndruț Iuliu născut în com. Cămpuța Turzii la 13 Februarie 1893 fiul lui Tănase și Clara
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
fost agent de siguranță cu ultimul domiciliu în com. Turda Str. Clasa Nr 13

14 Septembrie 1953

Orașul Guraștii

Interogatoriul a început la ora 2 și min. 30
s'a terminat " " " " 10

Intrebare: În perioada anilor 1929-1933 pe ce te ocupai și în ce eres?

Răspuns: În perioada anilor 1929-1933 eram agent de siguranță la Chestura Cluj.

Intrebare: În afară de funcția de agent ai mai îndeplinit vre-o altă funcție în această perioadă?

Răspuns: În toate această perioadă am îndeplinit funcția de agent la Chestura Cluj.

Intrebare: În ce probleme ai lucrat și cât timp din această perioadă?

Răspuns: Toți anii 1929-1933 m-am ocupat de problema muncitorească și comunistă.

Intrebare: În problema muncitorească și comunistă în care ai lucrat și te-ai folosit de infiltratorii?

Îscălitura,
Măndruț Iuliu

Urmare: Răspuns: Da. Si-au jaloit.

Intrebare: Ce informatii ai avut Sta
in cadrul problemelor aritate mai sus
in perioada anilor 1929-1933?

Răspuns: In aceasta perioada am avut
ca informatori in problema munitorie
si comunisti pe fratii Jacob Hartig de
profesie tanplarii, Reinbert Bruet
tancligiu, Brün Bruet tanplar, Buscar
dupa jate in activitate era de profesie
Capiter. In apară de aritate, am mai
primit informatii in mod ocazional
dela numitul Fodor Balazs care ma
informa despre starea de spirit a
munitorilor dela atelierele C.R. Cluj.

Nu l-am jaloit in mod organizat si
nici nu seula ca informator. Tot
in aceasta perioada am fost rugat de
cane Jacob Eugen de profesie tanplari
in pier să-l primesc ca informator.
El stătea in Cluj la un sing' unchi
de al său care a numea tot Jacob
si avea restaurant lângă saucerul
"Cosmuta" (Falevar) Nu l-am primit
desarice nu l-am considerat cum
series. Al informator mi-a fost Rosefeld

Intrebare: Frate Sta cum au fost recrutatii
acesti informatori?

Răspuns: Pe Reinbert Bruet l-am recrutat
in jatul uruatar: pe lui Regula Ferdinand
Nr. 95 din Cluj era pedinel unor hoteli
de buzuare. Acesti hoteli erau gârduiti.

Iscălitura,

Măndruț Iuliu

MB

Urmare: de mama lui Reubert. Cu ma' ducam
 desori jela locuinta ei pentru a prinde din
 acesti hoti de huzurare. Reubert brust
 vârand pe mama lui este desori priuio
 pe adăposteste pe acesti hoti. mi-a spus
 pe vrea pe-mi pînă în vîră diferite infor-
 mări în legătura cu un noua munci-
 torescă deastă deșgur în țigul de
 a nu pece uremă pînă mama: suli
 Astfel a fost recutat ca informator.
 Jacob Hartui a venit la mine odată
 în timp ce ma' plimbam pe strada și
 mi-a spus pe vrea pe devine informator
 lucru pe eu l-am înțeles iar price
 el am pomenit apoi pe fratele său
 mei vîc care mi-a devenit pe
 asemenea informatori.

Pe Spîn brust l-am recutat datorită
 faptului pe la domiciliul său am
 făcut mai multe perchezitii iar pe
 ocazia unuia ma uikitat ce pe
 pută el face pentru a păpa de acest
 perchezitii. F-am răpus pe există o
 modalitate și astfel l-am recutat
 pe informator.

Numitul Busar a fost condus
 la are' o ducă lui închisare iar
 după ce si-a occubit pedrapa într'una
 din zile ma asteptat în fata abatorului
 pe unde eu treceam spre casa și
 mi-a spus pe vrea pe devine infor-
 mator. Astfel l-am recutat pe Busar.

Semnătura,

Măndruț Zulia

Urmare: Rosemfeld era una in timpul sat erau
la Petitiu prieten cu el, el fiind si un
informativ a politiei si astfel l-au
recrutat sa lucreze si pentru siguranta
Fodor Galatz dupa incheierea pedepsei
de o luna sau doua inchisoare a venit
la mine si mi-a spus sa nu mi
prece parti din micare. Cu am intrasut
la C. F. R. pentru al angaja lucru pe
sa si facut iar apoi l-au plecat ocazional
ca informativ pentru starea de spirit a
muncitorilor.

Intrebare: Ce informatii ti-au furnizat ei
in legatura cu miscarea muncitoreasca?

Raspuns: In legatura cu miscarea muncitore-
asca i-am furnizat informatii ca raspundere
de manifeste, persoane pe care sa le
supraveghez, locul unde se orteau
diferite manifestatii sau adunari
muncitoresti si alti informatii de acest
gen.

Intrebare: Cu ce erau acestia petiuiti?

Raspuns: Fratii Jacob erau petiuiti cu
banii de catre Corp Scoutii direct pentru ca
erau si informativi lui iar rati odota
le dadeau cu acesti bani. Celoralti
le faceau diferite servicii pe la biroul
populatiei sau le gerasu diferite
servicii de: trimis bruceu pe care l-au
angajat la fabrica Transilvania.

Intrebare: Cine mai luca din cadrul
sigurantei cu privire in problema comunisti?

Semnatura,

Mandruț Iulian

- 5 -

MS

Urmare: de mama lui Reinbert, ~~la~~ una dusa
desori pe la locuinta ei pentru a prinde din
acesti hoti de hircumare. Reinbert este
vărând pe mama lui este desori prisa
pe adăpostele pe acesti hoti. mi-a spus
pe vrea pe mi pînă în seara de seara infor-
mati in legătura cu unisarea munci-
tească deatti deigur pe secul de
pe pe pe ore un sau unu: pale.
Astfel a fost recitat pe imperator.
Jacob Hartui a venit la unu odată
in timp pe una plimbau pe strada si
mi-a spus pe vrea pe de vrea informati
luna pe eu l-au si potut iar price
el sau recitat apoi pe fratele sau
mei unu care mi-a devenit de
asumeni informatori.

La Spün este l-au recitat de vrea
septului pe la de vrea sau sau
poent mai multe perhexiti iar pe
ocazia unia ma vithat ce pe
puta el face pentru a papa de aceti
perhexiti. F-au papus pe exito o
modelitate si astfel l-au recitat
pe imperator.

Munitel Bussar a fost condus
la ore o dusa lui inchisore iar
dupa pe si-a exentat pe dusa in pusa
dun zile ma pteptul in pta abatorului
pe unde eu treceam spre casa si
mi-a spus pe vrea pe de vrea infor-
mator. Astfel l-au recitat pe Bussar.

Semnatura,

Mandru Julia

Urmare: Röyquus: Din cadrul sigurantei Cluj sa
 ocupat de problema comunisto-rui apra
 de mine; Guia buache in prezent e
 mort, Beca bavită deudat, Karren
 Alexander II deudat și Horaru Vanile

Tutubore: Ce informativi aveam acestia?

Röyquus: Nu punam ce informativi aveam
 acestia. Un Scoutii stiu ca avea un infor-
 mator cu numele conspirativ "nosu" era
 de statură mică gros de profesie preitor avea
 parul alb na hătrău.

Tutubore: Când ai fost în Sta de
 pesti informativi?

Röyquus: A-am fost în ei până prin
 anul 1938. in apra de Rosenfeld care a
 murit inaintea de avea data.

Tutubore: Ce activisti sau simpatici sauti
 si miscării muncitoresti ai avut
 Sta din anul 1938?

Röyquus: Din cadrul Cluj am avut
 ca activisti in perioada anilor 1929-
 1933 pe urmatorii: Spider Eugen,
 Danolu Eugen, Toja Klara, Jacob
 Margareta, Hichel Rudolf, Bon
 Margareta, Herman Lottan și
 Tarzan, Nagy Bela, Toja Bela, Harton
 Josif junior, Spavaki Gheza, Don
 Hiper, Ion Alexandru, Komuves
 Samu, Karas Luce, Sta Kahau.
 Goldstein și alții.

Tutubore: Din cadrul sindicatului
 metalurgic ai avut pe

Signatura,
 Mandruș Tudor

Urmare: Interogator?

Präsumptus: Sa 1-an puserunt era Tiberu
Valpi

Interrogare: bare dicitur si an post arrestati
de politica eius?

Präsumptus: Dicitur per arrestati eius per an
post arrestati toti in afera de Valpi
Tiberu si Goldsteine secretum iudica-
tului creiterilor.

Interrogare: bine se ocupa de secretarea
celor arrestati in problema comunista?

Präsumptus: Cu secretările celor arrestati
in problema comunista se ocupa per
se surse in aceste probleme prietne
care si in var actiile de tinutere in
justitie la inchisa Toderasce care era
ofitir de politie.

Interrogare: Toti cei arrestati erau tinuti
in justitie sau erau pusi si in libertate?

Präsumptus: Nu erau toti tinuti in justitie
si erau pusi si in libertate.

Interrogare: La pusera lor in libertate
li se faceau propuneri?

Präsumptus: Cu personal un an facut
nici un fel de propuneri in privinta
per scapa puseri lor in libertate.

Dupa ce am citit prezentul proces
verbal de interogatoride produs se
cuvant si an constatat se parecunde
nicu totul pe cele declarate de unice
justiei si fuznoz.

Intestat;

Interogator
per
[Signature]

Mandruș Gulin
Semnatura
M

✓
125

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul MANDRUT IULIU, născut în com. Campia Turzii la 13 Februarie 1893 fost agent de Siguranță, cu ultimul domiciliu în Turda Str. Cloșca No. 13.

15 Septembrie 1953- București
Interogatoriul a început la ora 16,20
" s'a terminat la ora 19.

Intrebare ;

Cunoști o persoană cu numele de ORLESCU CONSTANTIN ?

Răspuns;

Da cunosc. ORLESCU CONSTANTIN mi-a fost șeful meu.

Intrebare ;

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut ?

Răspuns;

Pe ORLESCU CONSTANTIN l-am cunoscut în anul 1921 în timp ce eu eram agent la poliția Cluj unde și el avea aceeași funcție.

Intrebare ;

Din ce an a intrat ORLESCU în cadrul Siguranței Cluj?

Răspuns;

ORLESCU CONSTANTIN a intrat în cadrul Siguranței în anul 1929 ca agent de Siguranță.

Intrebare ;

Cu ce se ocupa ORLESCU în cadrul Siguranței?

Răspuns;

În anul 1929 a avut funcția de șef al biroului informații până prin anul 1933 când a fost înlocuit de TODERASCU GHEORGHE și el a fost mutat ca șef al poliției gării din Dumbrăveni.

Intrebare ;

Ce sarcini îi reveneau ca șef al biroului informativ?

Răspuns;

Sarcina lui erau cercetările și încheierea actelor de trimitere în Justiție însă făcea și muncă de teren.

././.

Intrebare ;

Ce înțelegi Dta prin muncă de teren?

Răspuns ;

Prin munca de teren executată de ORLESCU CONSTANTIN înțeleg aceia că lua parte la diferite ședințe, aduna informații cu ajutorul informatorilor ce-i avea, lua parte la arestări și percheziții etc.

Intrebare ;

Ce informatori avea ORLESCU CONSTANTIN în mișcarea muncitorească?

Răspuns ;

Nu cunosc informatorii lui ORLESCU CONSTANTIN.

Intrebare ;

După înlocuirea lui cu TEODORESCU GHEORGHE, ORLESCU unde a fost mutat?

Răspuns ;

După înlocuirea lui ORLESCU cu TEODORESCU el a fost mutat pela diferite circumscripții de poliție din Cluj.

Intrebare ;

In timpul cât a fost pela diferite circumscripții de poliție se mai ocupa de problema muncitorească?

Răspuns ;

Nu se mai ocupa.

Intrebare ;

Până când a stat ORLESCU pela aceste circumscripții?

Răspuns ;

După câte îmi amintesc ORLESCU a stat pela diferite circumscripții până la dictatul dela Viena. Inainte de dictat a fost avansat la gradul de comisar iar apoi a fost mutat ca șef al poliției de gară din Dumbrăveni.

Intrebare ;

Până când a fost ORLESCU CONSTANTIN în Dumbrăveni?

Răspuns ;

ORLESCU CONSTANTIN a stat în Dumbrăveni până prin anul 1943 când a fost împușcat pe peronul gării de un ofițer german în picior, Din cauza răni care s'a infectat a murit în anul 1943.

Intrebare ;

Ce mai cunoști Dta în legătură cu ORLESCU CONSTANTIN?

Răspuns;

In afară de cele arătate mai sus nu cunosc altceva despre ORLESCU CONSTANTIN.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întru totul cu cele declarate de mine susțin și semnez.

Anchetator

ss.MANDRUT IULIU,

Pop Virgil

3 ex./E.M.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul băndrul Juliu născut în com. Cămpușu
 Turzii la 13. Feb. 1893 fost agent de siguranță
 în ultimul domiciliu în Turda Nr. Clasa 13.
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

15 Septembrie 1955

Orașul Zăurești

Interogatoriul a început la ora 16' și min. 30

" s'a terminat " " 19 " " —

Intrebare: bunostii o persoană cu numele
de Orlacu Constantin?

Răspuns: Da numai Orlacu Constantin
 mi-a fost nepot meu.

Intrebare: Când și în ce împrejurări l-ai
 văzut?

Răspuns: Pe Orlacu Constantin l-am
 văzut în anul 1921 în timp ce eu
 eram agent la poliția Cluj unde fă
 ceam acea aceeași funcție.

Intrebare: Cum și pe ce intrat Orlacu
 în cadrul siguranței Cluj?

Răspuns: Orlacu Constantin a
 intrat în cadrul siguranței în anul
 1929 ca agent de siguranță

Intrebare: Cum și pe ce văzut Orlacu
 în cadrul siguranței?

Răspuns: În anul 1929 a avut funcția

Iscălitura,

Mandant Juliu

Urmare: de șef al biroului informații până
prin anul 1933 când a fost înlocuit
de Todorescu Gheorghe și a fost
mutat pe șef al poliției gării din
Dumbrăveni.

Intrebare: Se pare că și succesorul lui
ca șef al biroului informații.

Răspuns: Biroua lui erau peritajurile
și încheierea actelor de înmormântare sau
justiție civilă părea și onerabil de
tare.

Intrebare: Ce vite legi și prin muncă
de țară?

Răspuns: Prin muncă de țară ocupată
de Orlescu Constantin vite legi aici a
pe la parte de diferite fedinte,
și caștăviri ale mizeriei comuniste,
aduna informații cu ajutorul infor-
matorilor ce era avea, la parte
la prestării și percheziții etc.

Intrebare: Ce informatori avea Orlescu
Constantin în timpul muncii?

Răspuns: Nu știam informatorii lui
Orlescu Constantin.

Intrebare: După înlocuirea lui pe
Todorescu Gheorghe, Orlescu unde a
fost mutat?

Răspuns: După înlocuirea lui Orlescu
pe Todorescu el a fost mutat
pe la diferite circumscripții de
poliție din Oltenia.

Intrebare: În timpul cât a fost

Iscălitura,

Măndruț Gheorghe

Urmare: pela diferite circumscripții de poliție se mai ocupa de problema minorității?

Răspuns: Nu se mai ocupă.
Intrebare: Până când a stat Orlescu pela aceste circumscripții?

Răspuns: După câte i-am amintit Orlescu a stat pela diferite circumscripții până la dictatul dela Viena. Înainte de dictat a fost avocat la gradul de comisar iar apoi a fost mutat pe cap al poliției de poră din Dumbrăveni.

Intrebare: Până când a fost Orlescu constabil în Dumbrăveni?

Răspuns: Orlescu constabil a stat în Dumbrăveni până prin anul 1943 când a fost înlesat pe personal gării de un ofiter german în pînă. În cauza răni care se înfăptuiește a murit în anul 1943.

Intrebare: Se mai cunoaște în legătură cu Orlescu constabil?

Răspuns: În afara de cele arătate mai sus nu cunosc alt ceva despre Orlescu constabil.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatori am vădit că punând ni am constatat că corespunde într-un totul pe cele declarate de mine susținut în jurul

Refe. 2010
1943

Măndruț Zulia

Semnătura.

✓
130

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arestatul MANDRUT IULIU, născut în comuna Câmpia Turzi la 13 Septembrie 1893, fost agent de siguranță, cu ultimul domiciliu în Turda Str. Cloșca No. 13.

16 Septembrie 1953 București
Interogatoriul a început la ora.....
" s'a terminat la ora

Intrebare ;

Cunoști o persoană cu numele de IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns;

Da. Numele îmi este cunoscut. Cunosco o persoană din Cluj cu numele de IACOB SANDOR.

Intrebare ;

Când l-ai cunoscut Dta pe IACOB SANDOR și unde ?

Răspuns;

Pe IACOB SANDOR l-am cunoscut după câte îmi amintesc prin anul 1936 la sediul sindicatului metalurgist din Cluj. Numele străzii nu mi-l amintesc însă știu că era o stradă prima la stânga cum mergeai pe Str. Dorobanț înspre vama Someșeni. Strada era vis-avis de Tribunal iar clădirea era tocmai în fundul străzii la No. 5:7.

Intrebare ;

Cu ce ocazie l-ai cunoscut pe IACOB ALEXANDRU (SANDOR)?

Răspuns;

După câte știu IACOB ALEXANDRU mi-a fost semnalat de la Siguranța Oradiei și eu m'am dus la secretarul sindicatului metalurgist PALFI TIBERIU pentru a mă interesa despre el.

Cu această ocazie în timp ce discutam cu PALFI a venit și IACOB ALEXANDRU.

PALFI când a intrat IACOB ALEXANDRU pe ușă mi-a spus în limba maghiară ; " uite tocmai e aici". Eu nu aș fi vrut să știu IACOB că m'am interesat de el și atunci i-am spus lui IACOB că de ~~sia~~ mă interesam de el pentru că nu îl cunoșteam.

..//..

131

Intrebare ;

Cum arăta atunci IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns;

Era un om de statură mijlocie, nu era nici slab și nici gras, avea o față plină totuși, părul creț de culoare negricioasă și purta freza pe spate, bine îmbrăcat, era în vârstă de 25-26 ani.

Intrebare ;

Din ce motiv te-ai dus la PALFI să te informezi și nu te-ai dus și în altă parte ?

Răspuns;

M'am dus la PALFI să mă informez pentru că IACOB ALEX. nu era înscris la biroul populației de unde îi puteam lua adresa și să mă informez de la locul unde domiciliază.

Intrebare ;

De câte ori ai fost la PALFI pentru a te informa despre IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns;

După câte îmi amintesc am fost la PALFI de vreo două ori. A doua oară m'am dus la PALFI și acesta mi-a spus printre altele pe care nu mi le mai reamintesc că " e un mare comunist" în limba maghiară.

Intrebare ;

Pentru ce motiv erau necesare aceste informații asupra lui IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns;

Era necesară această informare pentru că IACOB ALEX. ne-a fost semnalat ca comunist de către Siguranța Oradia după câte știu.

Intrebare ;

Ce cunoști Dta din activitatea lui IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns;

Stiu că IACOB ALEXANDRU a ținut câteva cuvântări la Sindicatul Metalurgiștilor la care am participat și eu. Era strigat de majoritatea muncitorilor sub numele " IACOB elvtaras" (Tov.IACOB) în limba maghiară.

Intrebare ;

Ce mai cunoști despre IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns;

Altevea nu mai cunosc pentrucă la un moment dat a dispărut și nu l-am mai văzut.

Intrebare ;

S'a luat vreo măsură de către Siguranță împotriva lui?

Răspuns;

Nu îmi amintesc să fi luat vre-o măsură împotriva lui .

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întru totul cu cele declarate de mine susțin și semnez.

Anchetator
SIT.DE SECURITATE

ss.MANDRUT IULIU

Pop Virgil

3 ex./E.M.

133

Proces-Verbal de interogator

Arestatul Măndreșul Julius născut în comuna Ciampia Turzi la 13 Septembrie 1893 fost agent
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
de siguranță pe ultimul domiciliu în Turda
Str. Cleșca Nr. 13

16 Septembrie 1953

Orașul Gușteriți

Interogatoriul a început la ora _____ și _____ min.

„ s'a terminat la ora _____ și _____ min.

Intrebare: Știți o persoană cu numele
de Jacob Necandru?

Răspuns: Da. Numele i-ai cunoscut.
Cunosc o persoană din Cluj cu numele de
Jacob Sander

Intrebare Când l-ai cunoscut și pe Jacob
Sander și unde?

Răspuns Pe Jacob Sander l-am cunoscut
după ce l-ai cunoscut pe anul 1936
la sediul sindicatului metalurgist din
Cluj. Numele știrii nu mi-l cunoscut
într-o zi că era o șodie prima la
stânga meu mergeai pe Str. ~~Știrii~~
în țipre vama ~~Sovieteni~~. Strada era
vis-a-vis de Tribunal iar stădica
era tocmai în fundul știrii la
Nr. 5-7.

Intrebare: Cu ce ocazie l-ai cunoscut

Semnătura,

Măndreșul Julius

Urmare: pe Jacob Alexandru (sacerdot)

Răspuns: După căte știu Jacob Alexandru mi-a fost semnalat de la Securanta. Prada și eu ne-am dus la secretarul sindicatului metalurgist Valpi Tiberiu pentru a mă interesa despre el.

Cu această ocazie în timp ce discutăm cu Valpi a venit și Jacob Alexandru. Valpi când a văzut Jacob Alexandru pe una via spus în limba maghiară: „uite tocmai e aici”. Eu nu mi s-a vrut să știu Jacob că ne-am interesat de el și atunci i-am spus lui Doct să de ceva mă interesam de el pentru că nu îl cunoșteam.

Întrebare: Cum arăta atunci Jacob Alexandru?

Răspuns: Era un om de statură mijlocie, nu era nici pleh nici gros avea o față plină tînăr, părul cret de culoare negricioasă și purta priza pe spate, bine îmbrăcat, era în vîrstă de 25-26 ani.

Întrebare: Și pe unde te-ai dus la Valpi să te informezi și nu te-ai dus în altă parte?

Răspuns: Ne-am dus la Valpi să ne informăm pentru că Jacob Alexandru nu era vizitat la biroul poporului de unde îi puteam lua adresa și să mă informez de la locul unde

Semnătura,

Mircea Tulin

Urmare: demiciliaza.

Intrebare: De câte ori ai fost la Palpi pentru a te înfruma despre Jacob Alexander?

Răspuns: După câte i-am anunțat, am fost la Palpi de un'o dată ori. A doua oară m-am dus la Palpi și acesta mi-a spus printu altu pe care nu mi-l mai reamintesc că „e un mare comunist” în limba maghiară.

Intrebare: Pentru ce motiv erau necesare aceste înfrumări asupra lui Jacob Alexander?

Răspuns: Era necesară această înfrumare pentru că Jacob Alexander ne-a fost reevaluat ca comunist de către figurații Pradca după câte știu.

Intrebare: Ce puosti? De ce din activitatea lui Jacob Alexander?

Răspuns: Știu că Jacob Alexander a ținut câteva cuvânturi la sindicatul metalurgistilor la care am participat și eu. Era sfârșit de majoritatea membrilor sub numele de „Jacob elotar” (Iov. Jacob) în limba maghiară.

Intrebare: Ce mai puosti despre Jacob Alexander?

Răspuns: Altceva nu mai puos pentru că la un moment dat a dispărut și nu l-am mai văzut.

Semnătura.

Bandent Fulin

Urmare: actul.

Interogare: Sa luat vre'o măsura de
către siguranță nipatriva lui?

Răspuns: Nu i-ai amintit să fi
luat vre'o măsura nipatriva lui

După ce am citit prezentul proces
verbal de interogatoriu surănt pe
surănt și am constat că corespunde
întru totul pe cele declarate de
mine surănt și surănt.

Interogator

19

Interogant
Măndruț Iulian

✓ 135

PROCES VERBAL DE IDENTIFICARE
=====

Comuna București anul 1953 luna Septemvrie ziua 18.

Interogatoriul a început la ora 13,30

" s'a terminat la ora 15.

Eu, Slt.de Securitate POP VIRGIL, în calitate de
anchetator, am procedat la identificare și am interogat în
calitate de arestat;

Numele și Pronumele MANDRUT I.IULIU.

Data nașterii Anul 1913 Februarie 13

Locul nașterii Câmpia Turzii

Domiciliul actual Turda Str.Cloșca 13

Naționalitate și cet; română

Apart-politică ; fost membru al Partidului Național
Popular.

Studii ; șase clase primare

Ocupațiunea ; fost agent de poliție

Starea materială ; posedă una casă cu două camere
bucătărie.

Orig.socială ; părinții agricultori fără pământ

Dacă a fost arestat,
judecat, condamnat ; A fost arestat la 17 Iulie 1948
judecat și condamnat la 25 ani
M.S.de către Curtea Criminală
Cluj la 3.III.1952 pentru cerce-
tări abuzive.

Intrebare ;

Ti se prezintă trei fotografii.Pe care dintre aceste
persoane le recunoști?

Răspuns;

Persoana din fotografia Nr.1 îmi este necunoscută.
Persoana din fotografia Nr.2 îmi este cunoscută însă nu pot
preciza cine este și unde am cunoscut-o. Persoana din fotogra-
fia Nr.3 îmi este cunoscută.

././.

136

Intrebare ;

Cine este persoana din fotografia Nr.3 ?

Răspuns;

Persoana din fotografia Nr.3 este identică cu IACOB ALEXANDRU, despre care m'am informat în anul 1936 la PALFI TIBERIU secretarul sindicatului metalurgist din Cluj. Declarații mai amănunțite despre I ACOB ALEXANDRU le-am dat în declarațiile mele anterioare.

ss.MANDRUT IULIU

Recunoașterea a fost dusă de Slt.POP VIRGIL.
SLT.DE SECURITATE,

Pop Virgil

3 ex./E.M.

MINISTERUL SECURITĂȚII STATULUI

134

PROCES-VERBAL DE IDENTIFICARE

Comuna Gururești anul 1953 luna Septemb. ziua 18

Interogatorul a început la ora 13³⁰

s'a terminat „ „ 15 -

Eu, Sublocotenent de Securitate Pop. Birgie
(gradul, numele, prenumele și funcția)
în calitate de anchetator;

am procedat la identificare și am interogat în calitate de arestat
(martor sau arestat)

1. Numele și prenumele Măndruț I. Iuliu
2. Data nașterii lun. 1913 Februarie 13
3. Locul nașterii Câmpia Turzii
4. Domiciliul actual Turda Str. Clasca 13
5. Naționalitatea și cetățenia română
6. Apartenența politică (în trecut și prezent) fost membru al
Partidului Național Popular
7. Studii (școli teoretice, speciale, etc.) clase primare
8. Ocupațiunea fost agent de politic.
(întreprinderea sau instituția și funcția)
9. Starea materială posedă una casă pe două camere
lucătoare.
10. Origina socială parinti agricultorii fără pământ
(ocupațiunea părinților și starea lor materială)

11. Dacă a fost arestat, judecat, condamnat, etc. A fost arestat la 17. Iulie 1948
(când, de către cine)
judecat și condamnat la 25 ani H. S. de către Curtea
Criminale Cluj la 3^{III}. 1952 pentru săvârșirea abuzivă
(pentru ce)

Observație: Fiecare pagină a procesului verbal se încheie de către arestat sau martor, iar ultima pagină și de către anchetator.

Măndruț Iuliu

138

Locul pentru fotografii

Declarația de identificare

Intrebarea:

Fi se prezintă trei fotografii. Pe care dintre aceste persoane le recunoaște?

Răspuns: Persoana din fotografia Nr. 1 i-mi este necunoscută. Persoana din fotografia Nr. 2 i-mi este necunoscută însă nu pot preciza cine este și unde am cunoscut-o. Persoana din fotografia Nr. 3 i-mi este necunoscută.

Intrebare: Cine este persoana din fotografia Nr. 3?

Răspuns: Persoana din fotografia Nr. 3 este identică cu Jacob Alexandru despre care m-am informat în anul 1936 la Balpi Tiberius secretarul sindicatului metalurgist din Cluj. Declarații mai amănunțite despre Jacob Alexandru le-am dat în declarațiile mele anterioare.

Spăndruț Iuliu
Recumpartarea a fost dusă de S. Pop Virgil
S. Pop Virgil

139

Proces-Verbal de interogator

Arestatul Măndruț Iuliu născut la 13. II. 1893
în com. Cămpia - Turzi de prof. fost agent de siguranță
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu ultimul domiciliu în Turda Str. Clusca Nr. 13

32 Septembrie 1953

Orașul Zimbori

Interogatoriul a început la ora _____ și _____ min.
„ s'a terminat la ora _____ și _____ min.

Intrebare: În declarațiile date anterioare
ai arătat pe numele pe Yacob Alexandru
și o parte din activitatea pe Arata-
5to dacă susținem că a fost vre-
dăre arestat de către siguranța Cluj?

Răspuns: Nu î-mi amintesc că
Yacob Alexandru să fi fost arestat
de către siguranța Cluj.

Intrebare: Același ș. ti. ș. se ș. să știți
dacă Yacob Alexandru a fost judecat
sau condamnat de către Tribunalul
din Cluj?

Răspuns: Nu știu faptul că Yacob
Alexandru să fi fost judecat sau
condamnat de către Tribunalul Cluj

Intrebare: Cunoașteți o persoană cu
numele pe Aron Maximilian?

Răspuns: Da, cunosc pe Aron Maximilian.

Semnătura,

Măndruț Iuliu

Urmasare: Sutubore: Cine este Aron Maximilian si pe numesti ota pui activitatea lui?

Răspuns: Aron Maximilian era un inductor al miscării muncitorești.

Sutubore: Aron Maximilian a fost arestat pe câte siguranță?

Răspuns: Da. Susnumitul a fost de mai multe ori arestat de către siguranță.

Sutubore: Pentru ce motive a fost arestat?

Răspuns: A fost arestat pentru răspândire de manifeste.

Sutubore: A fost trimis în justiție pentru aceste fapte?

Răspuns: Da a fost trimis în justiție.

Sutubore: Supremă su sine a fost trimis în justiție?

Răspuns: Supremă su el au fost trimise mai multe persoane în justiție însă nu pot preciza care au fost aceste persoane.

Sutubore: Precizează ota la ce data a fost trimis Aron Maximilian în justiție?

Răspuns: Aron Maximilian a fost trimis în justiție prin anul 1931 sau 1932.

Sutubore: Pe pedepse au fost trimisi în justiție supremă su Aron Maximilian? Dar el?

Semnătura,

Măndruțului

149

Urmare: Răspuns: Nu stiu ce pedespe pe primit și trimisi în justiție expresă pe Aron Maximilian și nici el se pedespe a luat.

Intrebare: Arata-^{to} dacă șiu letul pe care a fost trimis în justiție Aron Maximilian a fost vre'unul condamnât în contumacie?

Răspuns: Nu cunoșc acest fapt.

Intrebare: Ce legăturii a avut Jacob Alexandru cu Siguranța din Cluj?

Răspuns: Nu a avut nici o legătură.

Intrebare: De ce se servicii tr-a făcut Jacob Alexandru?

Răspuns: Nici odată nu mi-a făcut nici un fel de servicii.

Intrebare: Cu cine șiu cadrul siguranței Cluj avea legăturii Jacob Alexandru?

Răspuns: Nu a avut legături pe nimeni din cadrul siguranței.

Intrebare: Pe ce bază faci sta afirmația că Jacob Alexandru nu a avut legăturii pe nimeni șiu cadrul siguranței Cluj?

Răspuns: Fac aceste afirmații pentru că dea avea vre'o legătură pe cineva șiu cadrul siguranței Cluj trebuia să știu și eu. Nu cred să fi fost înfirmatorul cuiva șiu cadrul siguranței.

Semnătura,

M. Alexandru G. Iuliu

Urmare: După ce am silit prezentul proces-
verbal de interogatoriu înaint pe
sunt și am constatat că prezintă
într-un titlu pe cele declarate de mine
Astăzi și pentru

Arhetator
de securitate;
nu /

Arhetator
Măndreț Gulin

Semnătura,

4/2 mi

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul MANDRUT ILIE, născut la 13 Februarie 1893 în com. Câmpia Turzii, de profesie fost agent de siguranță, cu ultimul domiciliu în comuna Turda Str. Cloșca Nr. 13.-

23 Sept. 1953 București.-

Interogatoriul a început la ora 10

/ s'a terminat la " 12.31

Intrebare:

În procesele verbale de interogatoriu anterioare ai arătat că cunoști pe numitul IACOB ALEXANDRU. Arată dta în continuare ce cunoști despre el ?

Răspuns:

Tu să precizez că a doua oară când ne-am dus la PALFI TIBERIU pentru a mă informa despre IACOB ALEXANDRU care ne-a fost semnalat ca curier, PALFI mi-a spus adresa lui IACOB ALEXANDRU cu domiciliul pe Str. Drăgălina Nr. 124. Aceasta sa întâmplat în anul 1936. PALFI TIBERIU a discutat cu mine cu acea ocazie, timp de o oră, iar apoi ma întrebat dacă mai știu adresa pentru că eu nu mi-a înotasesm nicăeri. Eu i-am spus că o știu pentru că nu am memorie slabă. După aceasta la doua, trei zile împreună cu agenți *Gusia* ENACHE și MARCU ALEXANDRU în prezent decedați ne-am dus la locuința lui IACOB ALEXANDRU am efectuat o percheziție la care am găsit niște manifeste și niște manuscrise, după câte îmi amintesc IACOB ALEXANDRU era de profesie croitor și lucra la o prăvălie de stofă care avea și atelier, lângă magazinul Pasca pe str. fost Regele Ferdinand (de la poșta spre centru cam a treia prăvălie era aceasta la care lucra IACOB ALEXANDRU).-

IACOB ALEXANDRU își lua dela acest magazin lucru, și îl executa la locuința sa fiind ajutat de o femeie de națion

././.

142

nalitate română cu care trăia în concubinaj.-

Cu această ocazie IACOB ALEXANDRU a fost arestat și înaintat Tribunalului Militar Cluj, La vre'o lună după arestarea lui IACOB ALEXANDRU m'am întâlnit pe stradă cu concubina sa și am întrebat-o ce-i face soțul. Ea mi-a răspuns că "stă acolo" vasăzică la închisoare. Nu știu de ce pedeapsă a fost condamnat iar pe urmă despre el nu am mai știut nimic.-

Intrebare:

Arată d-ta dacă în momentul când ai discutat cu PALFI TIBERIU această problemă despre IACOB ALEXANDRU mai era ciena de față ?

Răspuns:

Nu îmi amintes să fi fost cineva prezent la discuția noastră. Intre timp ce discutam mai intrau în birou diferiți funcționari iar noi atunci tăceam.-

Intrebare:

Ce a-ți discutat timp de o oră ?

Răspuns:

În acest timp discutam despre chetiuni muncitorești nemulțumirile muncitorești etc.-

Intrebare:

Ce ți-a mai spus PALFI TIBERIU despre IACOB ALEXANDRU

Răspuns:

Cu această ocazie PALFI mi-a mai spus că IACOB ALEXANDRU e un mare comunist.-

Intrebare:

Arată d-ta cum arată casa în care locuia IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns:

Casa era așazată pe partea dreaptă a străzii cum mergeai spre Str. Rigorescu și era printre ultimile din stradă dacă nu chiar ultima. După câte îmi amintesc avea o poartă de fier sau tinichea. La intrarea în curtea avea două scări de piatră. Restul gradului era de piatră, înalt și nu se putea vedea în curte. Curtea era mică iar casa era clădită în fundul ei, mică.-

Intrebare:

La ce oră din zi sau noapte a fost arestat de dvs. IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns:

A fost arestat înainte de masă.-

Intrebare:

Unde a fost dus după arestare ?

Răspuns:

După arestare a fost dus la chestura poliției de pe str-
Mareșal Foch (calea Victoriei)

Intrebare:

De către cine a fost cercetat IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns:

Nu știu precis de cine a fost cercetat însă cred că a
fost cercetat de către ~~TERAȘCU~~ GHEORGHE care era șeful birou-
lui informații și el se ocupa cu cercetările.-

Intrebare:

Acest IACOB ALEXANDRU despre care vorbești în această
declarație este indentică cu persoana indentificată de dta în pro-
cesul verbal de indentificare din ziua de în care l-ai indentifi-
cat ca fiind în fotografia cu numărul 3.-

Răspuns:

Da. este unul și același.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interoga-
toriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul
cu cele declarate de mine susțin și semnez nesilit de nimeni.-

ANCHETATOR
SLT. DE SECURITATE,

ss. Mândruț Ilie.

Pop Virgil

144

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Măndreșcu Iuliu născut la 13 Februarie 1893
în com. Câmpia Turzii de prof. fost agent de siguranță
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu ultimul domiciliu în com. Turda Str. Cloșca 13

33 Septembrie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și min. —
" s'a terminat " " 12 " " 31

Intrebare: În prezenta verbale de interogatoriu
anterioare ai arătat că cunoști pe unuștel
Yacob Alexandru. Vrei să în continuare
ce cunoști despre el?

Răspuns: Țin să precizez că a doua
oară când m-am dus la Balpi
Tiberiu pentru a mă informa
despre Yacob Alexandru pe care
l-am cunoscut pe surier, Balpi
mi-a spus adresa lui Yacob
Alexandru ca domiciliul pe
Str. Drăgălina Nr. 124. Aceasta se
întâmplă în anul 1936. Balpi
Tiberiu a discutat pe mine
pe acea seară timp de o oră
sau apoi m-a întrebat dacă mai
știu adresa pentru că eu nu
mi-o notasem nicăieri. Pe

Iscălitura,

Măndreșcu Iuliu

Urmare: i-am spus pe o plina putruco
pe un memoriu slab.

Dupa aceasta la dno. lui xeli
reprezentu pe agenti frua
busche si mare. Alexandru
si prezint decedati pe-am dus
la locuinta lui Gheorghe Alexandru
am efectuat o perchezitie la
sore am gasit niste manuscrise
si niste manuscrise, dupa care
i-mi amintesc. Gheorghe Alexandru
era de profesie profesor si lucra
la o pravitie de stapa sare
aceia si atelier langa monastirea
basii pe str. port. Regula Ferdinand
(dela pita spre cealalta parte
de la pravitie era aceasta
la care lucra Gheorghe Alex.)
Gheorghe Alexandru i-si lua de
lucru dela acest magazin si
il executa la locuinta sa
fiind ajutat de o femeie de
notorietate romana pe care
traia in concubinaj.

Cu aceasta scorie Gheorghe Alex.
a fost arestat si inaintat
tribunalului militar Cluj
La ora o dno. cumi dupa arestarea
lui Gheorghe Alexandru m-am intalnit
pe strada cu concubina sa si
am vazut lat-o pei pece satul
pe care mi-a raspuns ca, sta acolo

Iscolitura
Dandru Fulcu

Urmare: vasoara la inchinare. Nu stiu la ce pedicapsa se pot pedinauat iar pe urma despre el un am mai stit nimic.

Intrebare: Brate! Sta dea in momentul cand ai discutat cu Valpi Tiberiu aceste probleme despre Jacob Meaudou mai era piuva de pită?

Răspuns: Nu i-mi amintesc po fi pot piuva prezent la discutia noastră. Tutu timp se discutau mai intreu in birou diferite punctiuni iar unii atunci țineau.

Intrebare: Ce ai discutat timp de o ora?

Răspuns: In acut timp discutau despre shortinii muncitoresti, mormult dintrii muncitorilor etc.

Intrebare: Ce ti-a mai spus Valpi Tiberiu despre Jacob Meaudou?

Răspuns: Cu aceste ocazie Valpi mi-a mai spus ca Jacob Meaudou e un mare comunist.

Intrebare: Brate! Sta puiu arata cosa in care locuia Jacob Meaudou?

Răspuns: Cosa era arata pe partea dreapta a strada puiu mergi spre Str. brigadieru si era printre ultimii doi strada dea pe chior ultima.

Dupa pate i-mi amintesc avea o poarta de fier sau tinichea. La intrarea in patea avea dacia rarii

Semnatura.

Mironel Gulea

Urmare: de piatra. Restul gardului era de
scandura, uialt, si nu se putea vedea
in parte. Curtea era mica iar casa
era plodita in fundul ei, mica.
Tutubore: La pe oara din si sau
maph a fost crestut de ^{locul} ~~locul~~ ^{locul}
Alexandru?

Cu o sutura
"scandura"
a fost
inlocuit
de un
cu scindura
"piatra"
Mandru

Răzvan: A fost crestut inaintea de
musa.

Tutubore: Unde a fost dus dupa
crestore.

Răzvan: După crestare a fost dus
la chestura Politiei de pe strada
Maresal Foch (Calea Victoriei)

Tutubore: De cate vine a fost percutat
crestut Gheorghe Alexandru?

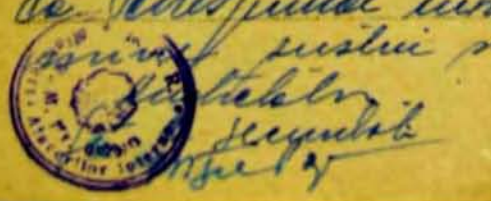
Răzvan: Nu stiu precis de cine
a fost percutat inta pred pa a
fost de este Federasau Sherghe
cu era seful biroului informati si
el se ocupa cu percutante.

in vintul
"crestut" a
fost stes de
muse
Mandru

Tutubore: Este Gheorghe Alexandru dupre
pore vorbesti in acesti declarati
este identica cu persoana identi-
ficata de Sta in procesul verbal
de identificare lui Gheorghe
in care l-au identificat pe piind
in fotografia cu Nr 3.?

Răzvan: Da. Este unul si acela.

Dupa ce am putut prezenta proces verbal de
interpretare curant cu parent si am constatat
ca corespunde inta totul cu cele declarate de
sustii si parent.

Semnatura
Mandru Gheorghe

146

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arestatul MANDRUT IULIU, născut la 13 Februarie 1893 în comuna, Compia-Turzii, de profesie fost agent de Siguranță, cu ultimul domiciliul în Turda Str. Cloșca Nr. 13.-

28 Septembrie 1953 București.-

Interogatoriul a început la ora 22.45

" s'a terminat la " 24.30

Intrebare:

Arată dta dacă ai discutat cu cineva despre cercetarea lui IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns:

Despre arestarea lui IACOB ALEXANDRU nu am discutat cu nimeni nici înainte de arestarea, nici după arestarea lui.-

Răspuns:

În procesul verbal anterior ai arătat că odată cu arestarea lui IACOB ALEXANDRU dta împreună cu ceilalți doi agenți i-ai făcut și o percheziție domiciliară. Arată dta dacă ai avut mandat de percheziție ?

Răspuns:

Da, am avut mandat de percheziție, pentru că fără el nu puteam efectua percheziția.-

Intrebare:

Cine a eliberat mandatul de percheziție?

Răspuns:

Nu știu precis de cine a fost eliberat. Cu obținerea lui se ocupa TODORASCU șeful biroului informații. În orice caz trebuia să fie eliberat sau de Parchetul militar sau de Parchetul civil, eu cred că acesta a fost de la cel civil pentru că majoritatea le luam de acolo fiindcă ei dădeau mandate de percheziție imediat fără multe intervenții.-

././.

147

Intrebare:

Arată dta cum arăta soția lui IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns:

Soția lui IACOB ALEXANDRU era de statură mijlocie, părul de culoare castanie închis, în vârstă aproximativă de 24 ani, față lunguiată, plină la corp avea un mers foarte grăbit era vioale, vorbea și limba maghiară.-

Intrebare:

Cunoști o persoană cu numele de SZABO IULIANA zisă IUFIA ?

Răspuns:

Numele îmi este foarte cunoscut printre activații mișcării muncitorești.-

Intrebare:

Dar pe KALMAN ILSANA o cunoști ?

Răspuns:

Nu îmi este cunoscut acest nume.-

Intrebare:

Dta pe soția lui IACOB ALEXANDRU ai mai văzut-o înainte de arestarea lui IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns:

Nu, nu am mai văzut-o.-

Intrebare:

Dar după arestarea lui ?

Răspuns:

După arestarea lui IACOB ALEXANDRU nu am mai văzut-o o singură dată, împrejurările și ce am discutat cu ea le-am arătat într'un proces verbal de interogatoriu anterior. După aceasta nu am mai văzut-o nici pe ea.-

Intrebare:

După arestarea lui IACOB ALEXANDRU ai arătat că l-ai dus la chestura de poliție. Arată dta cum l-ai predat aici sau ce ai făcut cu el ?

Răspuns:

În chestura pe IACOB ALEXANDRU împreună cu cei doi agenți l-am predat lui TODERASCU.-

Intrebare:

Unde își avea biroul TODERASCU GHEORGHE ?

Răspuns:

TODERASCU GHEORGHE își avea biroul la St. I unde aveam și noi agenți biroul nostru.-

Intrebare:

Unde era arestul Siguranței ?

Răspuns:

Chestura Cluj avea arestul în curtea pe partea dreaptă și era formată din trei camere.--

Întrebare:

IACOB ALEXANDRU unde a fost încarcerat după arestare?

Răspuns:

IACOB ALEXANDRU a fost încarcerat în acest arest arătat mai sus .-

Întrebare:

Cine făcea paza arestului?

Răspuns:

Paza arestului era sub comanda intendentului care se numea COȘ era o persoană foarte grasă, înalt era șef de secție avea domiciliul în Cluj, undeva prin cartierul Marinescu el și în timpul ocupației maghiare avea jandarm. COȘ era ajutat la pază de gardieni care erau circa 300 și se perindeau, pe când fiecare la paza arestului câte 24 ore.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întotdeauna cu cele declarate de mine susțin și semnez.-

SLT DE SECURITATE.
POP VIRGIL

ss.MANDRUT IULIU,

NC.3.ex.

149

Proces-Verbal de interogatoriu.

Întrebatul Găndruț Gulin născut la 13
Februarie 1893 în com. Cămpia - Turzii de
prof. post agent de siguranță pe ultimul
deceniu în Tuda Str. Clasca 13

28 Septembrie 1953

Pragul Găndruț

Interogatoriul a început la ora 22⁴⁵
- " - " a terminat la ora 24³⁰

Întrebare: Brate G^{le} Găndruț
pe cineva despre arestarea lui
Jacob Alcaudru?

Răspuns: Despre arestarea lui Jacob
Alcaudru nu am discutat cu
nimicui nici înainte de arestare
nici după arestarea lui.

Întrebare: În procesul-verbal
anterior ai arătat că odată cu
arestarea lui Jacob Alcaudru
G^{le} împreună cu ceilalți trei agenți
i-ai fost și o percheziție. Deși
cunoscut, brate G^{le} de ce ai avut
mandat de percheziție?

Semnătura,

Găndruț Gulin

Urmare: Răzvanus: Sa nu amintesc de
perchezitie pentru că jura el nu
puteam efectua perchezitia

Intrebare: Cine a eliberat mandatul
de perchezitie?

Răzvanus: Nu știu precis de cine
a fost eliberat. Cu siguranță s-a
se ocupa Toderascu, șeful biroului
informații. Cu orice caz trebuia
să fie eliberat sau de biroul
militar sau de biroul civil
eu cred că acesta a fost de la
cel civil pentru că majoritatea
le luam de aceluși judecătoresc
eliberare mandate de perchezitie
imediat jura multe interdicții

Intrebare: Bato și cum arăta
fatia lui Gheorghe Alexandru?

Răzvanus: Fatia lui Gheorghe Alexandru
era de statură mijlocie, părul
de culoare castanie, ciur, în
vârstă aproximativă de 24 ani,
fața lunguțică, plină la corp
avea un mic părut grăbit era
violet, vorbea și limba neagră

Intrebare: Cum s-a prezentat pe
numele de Stăvo Iuliana și fati?

Răzvanus: Numele i-mi este foarte
cunoscut prin activitatea muncii
muncitorești.

Intrebare: Dar pe Kalman Ileana

Semnătura,

Măndruț Iuliu

Urmare: r punitii?

150

Răspuns: Nu i-mi este pusecvent
ceest nume.

Interbare: Sta pe fatia lui Foch
Alexandru ai msi răcut-o
mianth de arestarea lui Foch Alex?

Răspuns: Nu, nu am msi răcut-o

Interbare: Dor după arestarea lui?

Răspuns: După arestarea lui Foch
Alexandru am msi răcut-o o o

si pură dote impunorile si se
am discutat pe ea la-cu am aritat
int' un proces verbal de uche roga-
torii ulterioar. După aceasta nu
am msi răcut-o msi pe ea.

Interbare: După arestarea lui
Foch Alexandru ai aritat pe
l-ai dus la chestura de Politie.

Prile Sto pui l-ai predat aici
peu pe ai faent pe el?

Răspuns: La chestura pe Foch Alex
eu impunth pe msi dci agenti. l-am
predat lui Toderoscu.

Interbare: Unde i-si areea biroul
Toderoscu Ghenghe?

Răspuns: Toderoscu Ghenghe i-si areea
biroul la St. I. unde pusecvent si
msi agenti biroul nostru.

Interbare: Unde era arestul Sgumului?

Răspuns: Chestura cuj areea arestul
cu mte pe partea diepti si ea
pusecvent dci bei comune.

Semnatura

Urbandru Iulin

Urmare: Intrebare: Soch Alexandru unde
a fost invariat dupa nastere?

Raspuns: Soch Alexandru a fost
invariat in acest acest aratat curi
pus.

Intrebare: Cine picese poza crestului?

Raspuns: Poza crestului era sub
cunoscute intendentului pe se
murea Cos era o persoana foarte ^{curiositate}
grasa, uita era ^{"apiter" a} ^{post} ^{de} ^{mine} ^{de} ^{mine}
causa domiciliul in Cluj medusa pe in Mandru
cotierul scrierilor el si in timpul
ocupatiei maghiare a fost jandarm.

Cos era apitat la poza de gardieni
care erau circa 300 si se perindau
pe rand fiecare la poza crestului
cete 24 ore

Dupa ce am putut prezenta proces-
verbal de interpretare eu am putut
si am putut sa corectez
utru totul in cele din urma de
mine sustin si pentru

Intator
de semnatura

prestat
Mandru Iuliu

151

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul MANDRUT IULIU, născut la 13 Februarie 1893 în com.Câmpia Turzi, de profesie fost agent de Siguranță, cu ultimul domiciliu în Turda Str.Cloșca No.13.

28 Septembrie 1953- București
Interogatoriul a început la ora 11,15
" s'a terminat la ora 14.

Intrebare ;

Arată Dta împrejurările în care l-ai arestat pe IACOB ALEXANDRU din locuința sa depe Str.Dragalina ?

Răspuns;

In 1936 eu împreună cu GRUIA și MARCU, ambii agenți de Siguranță din Cluj l-am arestat pe numitul IACOB ALEXANDRU dela domiciliul său depe Str.Gral.Dragalina, fiindu-ne semnalat ca curier comunist.

Intrebare ;

Cum arăta casa în care locuia IACOB ALEXANDRU și de unde l-ați arestat Dvs.?

Răspuns;

Casa era situată pe Str.Dragalina No.124 gardul dela stradă era din piatră clădită, poarta era de tinichea iar la intrare în curte erau două scări de piatră. Dela poartă până la casă care era situată în fundul curții, era o alee care avea o lățime de 1,50 m. și care ducea până la intrarea în casă. In dreapta acestei aleei era o grădiniță cu flori și alte verdețuri. Casa era fără etaj, o casă mai veche la fațadă avea o ușă și două geamuri deoparte și alta q uși.

In spatele casei era un zid de piatră mai înalt cași casa. Casa se compunea după câte îmi amintesc din două camere. Una mare unde lucra el cu soția, iar în stânga era o cameră mai mică.

152

Precizează Dta timpul în care a fost arestat și felul cum a fost arestat?

Răspuns;

IACOB ALEXANDRU a fost arestat de mine și GRUIA, și MARCU în vara anului 1936 într'o zi înainte de ora prânzului. Ușa casei era deschisă fiind vară. După ce am intrat în casă împreună cu ceilalți agenți și i-am spus că avem autorizație de percheziție, l-am percheziționat pe IACOB ALEXANDRU și în buzunarele lui am găsit niște manuscrise comuniste. Soția sa era foarte agitată și IACOB ALEX. în tot timpul căuta să o liniștească. Apoi am trecut la percheziția domiciliară iar printre actele lui am găsit încă ceva material după câte îmi amintesc erau niște manifeste. După aceasta l-am poftit până la Siguranță. L-am dus pe Str.Gral.Dragalina până la primul pod peste Someș, aici am trecut podul și am eșit în parc apoi pela Teatrul Maghiar l-am dus la chestura depe Str.Cal.Victoriei. Aici l-am predat lui TODERASCU care a condus anchetarea lui. La anchetă eu nu am asistat cred că GRUIA a asistat. Stiu că a fost înaintat Tribunalului Militar. Nu știu ce s'a mai întâmplat cu el după acesta nu l-am mai văzut sau auzit despre soarta lui.

Intrebare ;

În clădirea în care locuia IACOB ALEXANDRU mai domicilia cineva ?

Răspuns;

Nu mai locuia nimeni în afară de ei doi (IACOB și soția).

Intrebare ;

Dle.MANDRUT, alea care ducea dela poartă la ușa locuinței sale cum era ?

Răspuns;

Alea care ducea dela poartă la ușa locuinței sale era dreaptă.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întru totul cu cele declarate de mine susșin și semnez.

Anchetator
SIT.DE SECURITATE

Arestat,
ss.MANDRUT IULIU

Pop Virgil

3 ex./E.M.

153

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Măndreucă Iuliu născut la 13 Februarie 1893 în com. Câmpuia Turzii de prof. post agent de siguranță cu ultimul domiciliu în Turda Str. Cloșca 13.

(Data de stare civilă, ultimul domiciliu)

28 Septembrie 1953

Orașul Zemești

Interogatoriul a început la ora 11 și min. 15 s'a terminat " " 14 " " "

Intrebare: Kato Str. împrejurările în care l-ai arestat pe Iacob Măndreucă din locuința sa de pe Str. Dragalina Rămpus. În 1936 eu împreună cu Iulia și marele ambasi agenti de siguranță din Cluj l-am arestat pe prietenul Iacob Măndreucă de la domiciliul său de pe Str. General Dragalina fiindu-ne furnizat ca prieten comunist. Intrebare: Cum arăta casa în care locuia Iacob Măndreucă și de unde l-ati arestat? Răspuns: Casa era situată pe Str. Dragalina Nr. 124. Gardul dela stradă era din piatră pădită. Poarta era de tinichea iar la intrare în curte erau două ferestre de

Îscălitura,

Măndreucă Iuliu

Urmare:

piatră. De la poartă până la
casă care era situată în fundul
curții, era o alec care avea
o lățime de 1,50 m. și care ducea
până la intrarea în casă. Această
drapete astfel aleci era o grădiniță
cu flori și alte verdețuri.

Casa era fără etaj, o poartă mai veche
la intrare avea o ușă și două
ferestre deasupra și alta a uii.
În spatele casei era un zid de
piatră mai înalt ca în casa.

Casa se compunea după pată și un
amplasament din două camere. Una
mare unde lucra el și soția
și în stânga era o cameră mai
mică.

Intrebare: În ziua de timpuriu în
care a fost arestat și felul cum
a fost arestat?

Răspuns: Jacob Alexander a fost
arestat de mine și Gheorghe, și Gheorghe
în vara anului 1936 într-o zi
miercuri de ora prânzului.

În casa era descrisă în
vară. După ce am intrat în casă
într-o zi pe scările de la ușa și
într-o zi pe scările de la ușa
de pechezitate, l-am perchezitat
pe Jacob Alexander și
în birourile lui am găsit
multe manuscrise comuniste

Iscălitura,

Măndruț Iuliu

Urmare: Sotia sa va poarte agitata si
 facit Alexandru in tot timpul canta
 pe o limisteara. Apoi sau beut
 la perchezitia domiciliara iar priete
 acelu lui sau gasit nico peba
 material dupa iate i-va amintesc
 erau niste manuscrite. După aceasta
 l-am peptit până la siguranță.
 L-am dus pe Str. General Dragalina
 până la primul pod peste fons.
 aici sau trecut podul si am exil
 in parc apoi pe la Teatrul Trăgăria
 l-am dus la chestura de pe
 Str. Calea Victoriei. Iii l-am
 predat lui Todorascu care a
 condus anchetarea lui. La
 anchetă eu nu am asistat pred
 că grăia a asistat. Iii că
 a fost inaintat Tribunalului
 Militar. Nu Iii e sa noi
 uităm un plat pe el după acesta
 nu l-am mai văzut fac
 auzit despre soarta lui
Intrebare: Cu clădica in
 care locuia, facit Alexandru
 mai domiciliu vinera?
Răspuns: Nu mai locuia vinera
 înafra de ei doi (facit si
 sotia.
Intrebare: Cu îndrept alcea eu
 duca dela poartă la wa
 locuitorii sau cum era?

Semnătura.

Măndruț Teodora

Urmare: Răzvan: Alina era ducea dela
partea sa usa locuului: fole
era ducepta.

Dupa ce am petil prezentul
proces verbal de interogatoriu
punant pe punant si am constatat
ca raspunde intru totul cu
cele declarate de mine justic
si fumez

Incaltator

St. de securitate
Anu 19

Arrestat
Mandruț Iuliu

Semnatura,

Mandruț Iuliu

155

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arestatul MANDRUT IULIU, născut la 13 Februarie 1893 în com. Câmpia Turzii, de profesie fost agent de siguranță, cu ultimul domiciliul în Com. Turda Str. Cloșca Nr. 13.-

5 Octombrie 1953 București.-
Interogatoriul a început la ora 11
" s'a terminat la " 14

Intrebare:

Cunoști o persoană cu numele de ARON MAXIMILIAN?

Răspuns:

Da o cunosc.-

Intrebare:

Când l-ai cunoscut dta pe ARON MAXIMILIAN și unde ?

Răspuns:

Pe ARON MAXIMILIAN l-am cunoscut prin anul 1931 ca făcând parte din mișcarea tineretului comunist. Pe ARON MAXIMILIAN l-am cunoscut cu ocazia arestărilor sale pentru răspândirea de manifeste. ARON MAXIMILIAN a fost arestat de mai multe ori de către Siguranța Cluj și tot de mai multe ori a fost trimis în Justiție.-

Intrebare:

Arată dta dacă odată cu arestarea lui ARON MAXIMILIAN era arestate și alte persoane pentru același fapte sau nu ?

Răspuns:

ARON MAXIMILIAN a fost arestat în totdeauna împreună cu alte persoane pentru același fapte.-

Intrebare:

Arată dta ce persoane au fost arestate și trimise în Justiție odată cu ARON MAXIMILIAN ?

././.

Răspuns:

Nu pot preciza ce persoane au fost arestate și trimise în Justiție odată cu ARON MAXIMILIAN .-

Intrebare:

La ce pedepse a fost condamnat ARON MAXIMILIAN de către Justiție ?

Răspuns:

Nu-mi reamintesc la ce pedepse a fost condamnat.-

Intrebare:

Dacă cu ocazia arestărilor grupului în care activa ARON MAXIMILIAN erau arestate toate persoanele din acest grup

Răspuns:

În majoritatea cazurilor toate persoanele din grup erau arestate.-

Intrebare:

Cu ocazia proceselor lui ARON MAXIMILIAN au fost cazuri de condamnare și contumacie ?

Răspuns:

Nu mi amintesc să fi fost cazuri de condamnării și contumacie.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întru totul cu cele declarate de mine susțin și semnez.-

ANCHEATOR
SIT DE SECURITATE

ss. Mândruț Iuliu

POP VIRGIL

NC.3.ex.

154

Proces Verbal de interogatoriu.

Testatul Gănduț Julius născut la 13
Februarie 1903 în com. Ciompiu Turzii de
profesie fost agent de siguranță pe ultimul
demnitate în com. **Turda** Str. Clasa 13
5 Octombrie 1943

Nomul Gănduț
Interogatoriu a început la ora 11
- - - - - Se termină - - - - - 14

Interogare: Cunoști o persoană pe
numele de Brou Maximilian?

Răspuns: Da o cunosc.

Interogare: Când l-ai cunoscut și unde?

Răspuns: Pe Brou Maximilian l-am
cunoscut prin anul 1931 ca făcând
parte din micrea tinereții
Comunist. Pe Brou Maximilian l-am
cunoscut cu ocazia arestării sale
pentru răspundere de manifeste.

Brou Maximilian a fost arestat de
mai multe ori de către siguranța
Cluj și tot de mai multe ori a fost
trimis în justiție.

Interogare: Kratoș Șta. Socă relatează pe
arestarea lui Brou Maximilian

Semnătura,

Gănduț Julius

Urmare: erau arestate si alti persoane
pentru aceleasi fapte sau nu?

Răspuns: Bron Maximilian a fost
arestat în tot deoara împreună cu
alte persoane pentru aceleasi fapte

Întrebare: Alți se persoane
au fost arestate și trimise în justiție
odată cu Bron Maximilian?

Răspuns: Nu pot preciza ce persoane
au fost arestate și trimise în justiție
odată cu Bron Maximilian

Întrebare: La ce pedepse a fost
condamnat Bron Maximilian
de către justiție?

Răspuns: Nu i-uni reamintesc la
ce pedepse a fost condamnat

Întrebare: Dacă nu știa
creștinilor grupului în care activa
Bron Maximilian erau arestate
toate persoanele din acest grup?

Răspuns: În majoritatea cazurilor
toate persoanele din grup erau arestate
Întrebare: Cu ceora procedurii lui Bron
Maximilian au fost pozorii de condamnării
în continuare?

Răspuns: Nu i-uni amintesc să fi fost
pozorii de condamnării în continuare
După ce au citit prezentul proces-verbal de întrebări
sunt să se pună și au acceptat să coopereze de
câtre totul în cele dedicate de mine
justiție și securitate. — Brutal;

Justiție
Securitate;

Semnătura,

Măndruț Iulian

✓ 158

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul MANDRUT IULIU, născut la 13 Februarie 1893 în comuna Câmpia Turzii, de profesie fost agent de siguranță, cu ultimul domiciliu în Turda Str. Cloșca Nr. 13.-

15 Octombrie 1953 București.-

Interogatoriul a început la ora 12.10

" s'a terminat la " 14.10

Intrebare:

Cine se ocupa din cadrul siguranței Cluj de urmărirea persoanelor care activau în cadrul mișcării muncitorești în anii 1930-1935 ?

Răspuns:

Din cadrul siguranței Cluj cu urmărirea persoanelor ce activau în mișcarea muncitorească în perioada 1930-1935 mă ocupam eu, agenții MARCU ALEXANDRU, GRUIA ENACHE și BECA GAVRILA.-

Intrebare:

În afară de cei arătați mai sus nu se mai ocupa nimeni de urmărirea persoanelor ce activau în mișcarea muncitorească ?

Răspuns:

De problema muncitorească se ocupa și POP LEONTIN care ne dădea directive și ne aducea la cunoștință anumite evenimente ce se vor întâmpla și pe care noi nu le cunoșteam.

Intrebare:

Cu ce se ocupa fiecare din aceștia ?

Răspuns:

POP LEONTIN avea în cadrul mișcării informatori cu care ținea legătura și ne dădea nouă directive și instrucțiuni cum să procedăm la identificarea comunistilor. De mișcarea muncitorească sa ocupat și ORLESCU CONSTANTIN care avea și el informatorii cu care ținea legătura, făcea supravegherii lua parte la arestării, percheziții și dresa acte de trimitere

././.

159
în Justiție după ce termina anchetarea persoanelor arestate. Toate acestea le-a făcut până în anul 1933 când a fost mutat la un comisariat din Cluj, în locul lui venind TODIRASCU GHE-ORGHE. TODIRASCU nu avea informatorii el făcea mai mult acele lucrări care nu necesitau părăsirea biroului. Astfel se ocupa de cercetării, dresa acte de trimitere în Justiție, întocmea rapoarte, referate, circulării în legătură cu persoanele ce erau urmărite comunicând rezultatul direcției. Cu multe ocazii lua parte la percheziții. Noi agenții; eu, MARCU, GRUIA și BECA aveam următoarele atribuții, făceam supravegheri, cercetării, percheziții domiciliare, luam parte la diferite adunări și ședințe ale muncitorilor și țineam legătura cu informatorii.-

Intrebare:

Ce cunoștea serviciul de siguranță Cluj despre activiștii din mișcarea muncitorească în acea perioadă ?

Răspuns:

Serviciul de siguranță Cluj cunoștea despre activiștii mișcării muncitorești cu cine țin legătură, ce activitate desfășoară în ce anturaj se găsește.-

Intrebare:

Ce arestări de comuniști s'au făcut în această perioadă ?

Răspuns:

În această perioadă au fost arestați; HERMAN ZOLTAN zis TARZARE, HIKEL RUDOLF, DASCAL EUGEN, FOLDER EUGEN, BOM MARGHITA, IACOB MARHITA, IOJA ILEANA, IOJA BELA, NAGY BELA MARTON IOSIF, JENIOV, ARON MAXIMILIAN, HOVADY IOSIF și alții a căror nume nu mi-l reamintesc.-

Intrebare:

Cine a luat parte la arestarea lor ?

Răspuns:

La arestarea lor luam parte eu, GRUIA, MARCU și până în anul 1933 ORLESCU CONSTANTIN.-

Intrebare:

Pentru ce au fost arestați aceștia ?

Răspuns:

Au fost arestați pentru difuzarea de manifeste.

Răspuns:

Toți aceștia au fost arestați pentru răspândire de manifeste ?

Răspuns:

160
Îmi amintesc că BORGHIDA ANA că a fost arestată de către siguranța Cluj prin ani 1932-1933. Ea locuia undeva pe strada Pata sau prin împrejurările acestei străzi. Eu nu am luat parte la arestarea ei. Îmi amintesc că era bănuită ca și curieră comunistă și la percheziție i s'au găsit în fuste cusute niște hârti privind mișcarea. Aveastă problemă o poate lămuri în mod sigur POP LEONTIN pentru că el dădea directive și mandate de percheziție. Informatorii ce îi aveam eu nu au dat nici-un fel de informații despre ea ceea ce mă face să cred că POP LEONTIN a aflat prin informatorii săi.-

Intrebare:

Dar despre KALMAN ELENW nu vrei să vorbești ?

Răspuns:

Despre KALMAN ILEANA nu îmi amintesc.-

Intrebare:

Cum poți afirma că nu o cunoști, doar ea a fost arestată și trimisă în Justiție de către Siguranța Cluj în această perioadă ?

Răspuns:

Cu Pop Leontin
Îmi amintesc de KALMAN ILEANA am văzut-o o singură dată într'un birou la siguranță era de statură mijlocie, părul de culoare neagră, avea nasul lunguț, ochi mari și avea aproximativ 22 ani. Nu am stat de vorbă cu ea. Știu că părinții ei nu locuiau în Cluj ci în provincie. Eu nu am luat parte la arestarea ei și nici la cercetare. Nu cunosc deasemeni nici faptul de cine a fost arestat sau cercetat.-

Intrebare:

Cine mai era în birou în momentul când ai văzut-o data pe KALMAN ILEANA ?

Răspuns:

Cu Pop Leontin
Era într'un birou la etaj și era de față POP LEONTIN, un gardian care stătea du ea nu îi știu numele și inepatul MUNKACS ION după câte îmi amintesc.-

Intrebare:

Dar despre descinderea ce sa făcut la fabrica lui BERGNER din strada Tunarilor Nr.4 nu îți amintești ?

Răspuns:

Nu îmi amintesc despre aceasta descindere la fabrică, însă știu că sa făcut o descindere la locuința lui BERGNER EMER de pe str. Andrei Muresanu eu împreună cu TODIRĂȘCU și GRUIA ENACHE.-

161

Intrebare:

Pentru ce a-ți făcut descidare acolo ?

Răspuns:

Am făcut această descidare pentru a face o petheție domiciliară.-

Intrebare:

Ce a-ți ridicat de acolo ?

Răspuns:

Nu am ridicat nimic de acolo și BERGNER nu a fost arestat negăsind nimic la locuința lui.-

Intrebare:

Cunoști o persoană cu numele de ZADOR ARCADIE dela fabrica Dibela din Cluj ?

Răspuns:

Nu îmi amintesc de această persoană .-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde într'utotul cu cele declarate de mine susțin și semnez.-

ANCHETATOR
SLT DE SECURITATE,

ANCHETAT,
ss.MANDRUT IULIU

POP VIRGIL,

NC.3.ex.

162

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Hănduț Tului născut la 13 Februarie
1893 în com. Cămpia Turzii de prof. fost agent de
siguranță în ultimul domiciliu în Turda Str.
(de stare civilă, ultimul domiciliu)
Clasa Nr. 13

15 Octombrie 1953

Orașul Zimonești

Interogatoriul a început la ora 12 și min. 10
s'a terminat . . . 14 . . . 10

Intrebare: Care se ocupa din cadrul siguranței
Cluj de urmărirea persoanelor care activau
în cadrul mișcării muncitorești în anii
1930 - 1935?

Răspuns: Din cadrul siguranței Cluj se
urmăreau persoanele se activau în
mișcarea muncitorească în perioada
1930 - 1935 mă ocupam eu, agentii
Iancu, Melandru, Ișcuia Bureke și
Beca Savrilă.

Intrebare: Tu aperi de cei arătați
mai sus nu se mai ocupa niciunii
de urmărirea persoanelor se activau
în mișcarea muncitorească?

Răspuns: De problema muncitorească
se ocupa și Pop Leontim care se
dădea directive și se aduna la
cunoștință anumite evenimente

Îscălitura,

Hănduț Tului

Urmare: ce se vor intampla si pe care
sisi nu le cunoastem.

Tutubore: bu se se ocupa fiecare
din acestia?

Trăyner: by Leontiu avea in cadrul
misiunii imperatoriei pe care tinea
legatura si se dădea unia directiune
si instructiuni cum să procedăm
la identificarea comunistilor.

De mizeria munitoareasă pe
ocupat si Orlescu Constructia ceea
avea si el imperatoriei pe care
tinea legatura, păcea supravegherii
sua parte la chestiuni, perchezitii si
dusa acte de trimitere in justitie
dupa ce termina anchetarea

persoanelor arestate. Toate acestea
le-a făcut până in anul 1933 când
a fost mutat la un comisariorat
din Cluj, in locul lui venind

Todirasu sau Gheorghe. Todirasu nu
avea imperatoriei el făcea mai
mult parte misiunii care nu necesi-
tatau până si ca biroului. Astfel se
ocupa de secretarii, dusa acte de
trimitere in justitie, intoarce rapoarte
referate, circularii in legatura, pe
persoanele ce erau uniate comuni-
când rezultatul directiei. Cu multe
cazuri lua parte la perchezitii.

Alti agenti: eu haru, Gheorghe si
Bela ineam misiunile atributii.

Iscălitura,

M. Andreu, Zulu

Urmare: facem in supravegherii, cercetării,
percheziții domiciliare, luam parte
la diferite adunări și fedințe ale
muncitorilor și luăm legătura cu
imperatoarea.

Intrebare: Ce cunoștea serviciul de siguranță
Cluj despre activitatea din uzinarea
muncitorească în acea perioadă?

Răspuns: Serviciul de siguranță Cluj cunoștea
despre activitatea uzinării muncii țărănești
cu mine în legătură, pe activități de jo-
scură și pe anturaj și găsește.

Intrebare: Ce arestări de comunisti s-au
făcut în această perioadă?

Răspuns: În această perioadă au fost
arestații: Herman Lottan zis Tarzan,
Hikel Rudolf, Dascal Lupcu, Frider
Lupcu, Bocu Marghit, Jacob Marghit,
Joja Heana, Joja Bela, Nagy Bela
Marton Zsuzs junior, Thon Vasilescu
Havady Zsuzs și alți a căror nume nu
mi s-a păstrat.

Intrebare: Cine a luat parte la puștaca
lor?

Răspuns: La puștaca lor luam
parte eu, Gracia, Haru și până
în anul 1933 Orlean Constantin.

Intrebare: Pentru ce au fost arestații
aceștia?

Răspuns: Au fost arestați pentru
dispunere de unaciposte.

Semnătura,

Măndruț Iuliu

Urmare: Zutubone: Toti acestia au fost
arestati pentru raspandirea de manifeste?

Raspuns: Da.

Zutubone: De grupul lui Borghida Anu
nu vrei sa vorbesti?

Raspuns: I-mi amintesc de Borghida Anu
ca a fost arestat de catre Siguranta Cluj
prin anii 1932-1933. Ba totuși iudeva
pe st. Pata sau prin injuriile acestei
stazii. Eu nu am luat parte la arestarea
ei. I-mi amintesc sa ma simtita ca si
curiosă comunități și la perchezitie și
s-au găsit în jurul casei multe hărți
privind unirea. Aceasta problema o
puteți lămuri în mod sigur by Scutiu
pentru că el dădea directive și mandate
de perchezitie. Informatorii se îi amau
eu nu au dat nici un fel de informații
despre ea și care nuă sau să pred că
Noș Scutiu a aplat prin informatorii
săi

Zutubone: Dar despre Kalman Kleana
nu vrei să vorbesti?

Raspuns: Despre Kalman Kleana nu i-mi
amintesc.

Zutubone: Cum poți afirma că nu o
cunosti, dacă ea a fost arestată și
trimisă în județ de către Siguranta
Cluj în această perioadă?

Raspuns: I-mi amintesc de Kalman
Kleana am văzut-o o singură dată

Semnatura,

Măndruț Iuliu

164

Urmare: intr' un birou la siguranta era
de statura mijlocie, parul de culoare
neagra, avea nasul lungust, ochi mici
si avea aproximativ 22 ani. Nu am
stat de vorba cu ea. Stiu ca parintii
ei me locuiau in clujci in
provincie. Cu un an luat parte
la arestarea ei si mii la cercetare.
Nu muresc deasemenea mii faptul
de pina a fost arestata sau executata.
Tutubore: bine mai era in birou in
momentul cand ai vazut-o 8^{le}
pe Halman Fleasa ?

Răspuns: Era intr' un birou la etaj
si era de jeto by Securitate, un
gardian care statea cu ea sau ii
stiu numele si inepatul lumesci
Fora dupa cate i-mi amintesc.

Tutubore: Dar despre descinderea
ce s'a facut la fabrica lui Berger
din strada Tutarilor N. 4 nu i-ti
amintesti ?

Răspuns: Nu i-mi amintesc despre
absolut descindere la fabrica, insa
stiu ca sa facut o descindere la
locuinta lui Berger dintr' un
pe Str. Budii Aureliane cu implicare
cu Todirasu si Guia Bucache.

Tutubore: Pentru ce a-ti facut descindere
acolo ?

Răspuns: Nu pot amintesc descindere

Semnatura,

Măndruț Tudor

Urmare: pentru a face o perchezitie domiciliara.
Intrebare: Ce a-hi ridicat de acolo?

Raspuns: Nu am ridicat nimic de
acolo si Bergerer nu a fost
arestat negand nimic la locuinta
lui.

Intrebare: Cu ce o persoana cu nu-
mele de Tudor Bradu dela fabrica
Dibela din Cluj.

Raspuns: Nu si-am amintire de aceasta
persoana.

Dupa ce am citit prezentul proces-
verbal de interogatoriu subit cu
suntent si am constatat ca raspunde
intru totul pe cele puse de catre de
mine sustine si fanoz.

Arhivistator

Substat;

securitate

Mandruș, Iuliu

Semnătura,

✓
165

aprobare la...
cu...

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul MANDRUT IULIU, născut la 13 Februarie 1893 în comuna Câmpia Turzii, de profesie fost agent de siguranță, cu ultimul domiciliu în Turda Str. Cloșca Nr. 13.-

20 Octombrie 1953 București.-

Interogatoriul a început la ora 12

" s'a terminat la " 13

Intrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din ziua de 15 Oct. a.c. ai arătat că d-ta ai luat parte la deschiderea ce sa făcut la locuința lui BERGHNER EMERIC. Arată d-ta în mod amănunțit cum a decurs această deschidere ?

Răspuns:

Eu împreună cu GRUIA ENACHE și TODIRASCU GHEORGHE m'am dus la biroul lui BERGHNER EMERIC de pe strada Dorobanților pentru ai face percheziție. Ajunși la birou sa făcut o percheziție foarte sumară și nu î-mi amintesc să fi ridicat ceva de acolo. După percheziție împreună cu el ne-am dus la locuința sa de pe strada Andrei Mureșanu unde sa făcut o percheziție domiciliară. La această percheziție TODIRASCU a ridicat două cărți spunând că vrea să le studieze apoi le va restitui. BERGHNER ia spus că sunt niște cărți de studiu. După aceasta noi am plecat iar BERGHNER a rămas acasă.-

Intrebare:

Cu ocazia percheziției făcute la biroul și domiciliul lui BERGHNER EMERIC nu s'au ridicat nici-un fel de fotografii ?

Răspuns:

Nu știu să se fi ridicat vreo fotografie în orice caz știu că TODIRASCU la locuința lui BERGHNER a căutat fotografii însă nu mi-a spus ce fotografii căuta. Deasemeni țiu să precizez că nu cunosc faptul că TODIRASCU să fi luat vreo foto-
././.

grafii.-

Intrebare:

Cărțile care i-au fost ridicate lui BERGHNER EMERIC
i-au fost restituite sau nu ?

Răspuns:

Nu cunosc acest lucru .-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde întru-totul cu cele declarate de mine susțin și semnez.-

ANCHETATOR,
SLT DE SECURITATE.
POP VIRGIL,

Arestat,
ss.Mândruț Iuliu,

NC.3.ex.

164

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Mândruț Juliu născut la 13 Feb. 1893
în com. Câmpia Turzii de prof. fost agent de
Speranță cu ultimul domiciliu în Turda (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
Str. Orosca Nr 13

30 Octombrie 1953

Orașul Gușterița

Interogatoriul a început la ora 11 și min. —

s'a terminat . . . 13 . . . —

Intrebare: În procesul-verbal de interogatoriu
dău ziua de 15 Oct. a.c. ai pomenit că 8ta
ai luat parte la demersul ce s-a
făcut la locuința lui Berghner Suresic
brato 8ta în vederea punerii în discuție
a acestui acciunt demersal?

Răspuns: În împreună cu brata buche
și Todoranuc Gheorghe m-am dus la
biroul lui Berghner Suresic de pe strada
Dorobanților pentru a face perchezitie.
Ajunși la birou s-a făcut o perchezitie
peste puneră și nu s-a găsit nimic
să se ridicat prova de acolo. După
perchezitie împreună cu el m-am
dus la locuința sa de pe strada
Ludui Suresianu unde s-a făcut o
perchezitie domiciliară. La această
perchezitie Todoranuc a ridicat

Iscaitura.

Mândruț Juliu

Urmare: deua partii spunsed sa vrea
sa le studieze apoi le va restitui
Zerghuer ia spus sa sunt miste
cartii de studiu. După aceasta un
an pleat iar Zerghuer a rous
acasa.

Interogare: Cu ce maxia percheutici pante
la biroul si domiciliul lui Zerghuer
bucure nu s-au ridicat nici un fel
de fotografie?

Răspuns: Nu stiu sa se fi ridicat vre-o
fotografie in acei caz stiu ca
Toderescu la domiciliu lui Zerghuer
a cãutet printre fotografiile aste
nu mi-a spus ce fotografie cãuta.
Deosemeni, tui sa precizez ca nu
sumos faptul ca Toderescu sa
fi luat vre-o fotografie.

Interogare: Cãtãle pãre i-au fost ridicãte
lui Zerghuer bucure i-au fost restituite
peu sau?

Răspuns: Nu sumos acest lucru

Dupã ce am citit prezentul proces-verbal
de interogatoric sãvãnt eu sãvãnt si
am constatãt ca corospondãntã intrã titlul
pe cele declarãte de unica pãrticã si
femurã.

Bucurestã,
Mãndãnt, Iulian

Subscrisã
si pãrticãtã

Iscãlitura,

✓ 168

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul MANDRUT IULIU, născut la 13 Februarie 1893 în com. Câmpia Turzii de profesie fost agent de siguranță, cu ultimul domiciliu în Turda Str. Cloșca Nr. 13.-

21 Octombrie 1953 București.-
Interogatoriul a început la 10
" s'a terminat la 13

Intrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din ziua de 15 Oct. 1953 ai arătat că printre persoanele cunoscut de dta în perioada anilor 1930-1935 se găsea și ARON MAXIMILIAN. Vorbește dta în ce împrejurării a fost arestat acesta ?

Răspuns:

Stiu că ARON MAXIMILIAN a fost arestat de către siguranța Cluj de mai multe ori, însă nu-mi amintesc să fi luat parte și eu la arestarea lui. Pe ARON MAXIMILIAN l-am cercetat și eu cu ocazia arestărilor sale.-

Intrebare:

Cine au mai fost arestați împreună cu el și pentru ce motiv ?

Răspuns:

După câte îmi amintesc odată cu el au fost arestați HIKEL DEJO, IOJA ILEANA. În total au fost arestări vre-o cinci-șase persoane printre care și IACOB MARGARETA (MANTI) pentru răspândirea de manifeste.-

Intrebare:

De către cine au fost arestați, unde și cât timp ?

Răspuns:

Toți aceștia au fost cercetați de către mine, MARCU și GRUIA la siguranța Cluj timp de 48 ore.-

././.

169

Intrebare:

La ce dată a fost trimis în Justiție ARON MAXIMILIAN pentru acest fapt și împreună cu cine ?

Răspuns:

Nu pot preciza data la care au fost trimis în Justiție însă știu că odată cu el au fost înaintați și cei arătați mai sus.-

Intrebare:

Dintre persoanele cu care a lucrat ARON MAXIMILIAN care nu fuseseră arestați ?

Răspuns:

Au fost arestate toate persoanele de care siguranța a avut cunoștință și ar fi fost complicii cu ARON MAXIMILIAN.-

Intrebare:

Ce a declarat ARON MAXIMILIAN la cercetări ?

Răspuns:

Nu pot preciza ce a declarat ARON MAXIMILIAN la cercetări pentru că el a fost arestat de nenumărate ori și a trecut un timp lung de atunci.-

Intrebare:

Cine a fost arestat în urma declarațiilor date de el?

Răspuns:

Nu îmi amintesc ca în urma declarațiilor date de el să fi fost arestat cineva. ARON MAXIMILIAN în general în timpul cercetărilor răspundea la întrebările noastre unde era manifestele, că le are dela o persoană cu care sa întâlnit anterior însă nu o cunoaște și nici numele nu-l știe.-

Intrebare:

Cine figura în dosarul de trimitere în Justiție ?

Răspuns:

În afară de cei arătați mai sus au mai figurat în dosarul de Justiție și un anume FERENCZI și MARTON IOSIF junior care erau și ei arestați,-

Intrebare:

Toate persoanele care figurau în dosarul de trimitere în Justiție erau arestate ?

Răspuns:

Da, Toate persoanele care erau trecute în dosar au fost arestați.-

Intrebare:

Din dosar rezultă că împreună cu ARON MAXIMILIAN au fost trimise în Justiție și persoane în lipsă. Cine erau aceștia

././.

Răspuns:

Nu cunosc persoanele trimise în lipsă în Justiție în acest lot.-

Intrebare:

Ce condamnării sau dat în acest proces ?

Răspuns:

Nu cunosc condamnările ce sau dat în acest proces însă în orice caz condamnări mai mari de trei patru luni închisoare nu s-au dat.-

Intrebare:

În acelaș lot cu ARON MAXIMILIAN a fost condamnat și o persoană cu numele de IACOB ce ști dta despre acest fapt ?

Răspuns:

Nu cunosc acest fapt însă știe că odată fratele lui IACOB MARTIN a fost condamnat în lipsă de către Tribunalul Militar Cluj fiindcă siguranța Cluj nu la înaintat în Justiție deoarece el furnizase informațiile. Nu știu precis dacă a fost condamnat în acest proces. Acest lucru îl poate ști POP LEONTIN fiindcă el la arestat pe IACOB junior.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constata că corespunde într'u totul cu cele declarate de mine susțin și semnez.-

SLT DE SECURITATE,

POP VIRGIL

Anchetat,

Mandrut Iuliu,

171

Proces - Verbul de interogatoriu

Instatalul Ciandruș Julius născut la 13
Februarie 1893 în com. Cămpia Turzii de prof.
fost agent de siguranță - în ultimul
domiciliu în com. Turda Str. Clasca 13

21 Octombrie 1953

Presul București

Interogatoriul a început la ora 10
-m și a terminat -m 13

Interogare: În procesul verbal de interogatoriu
din ziua de 15 Oct. 1953 ai pretut să pinte
persoane numenute de Sta în perioada
anilor 1930-1935 pe gâra și Aron Maximilian
Herbest. Sta în se împrejurării a fost
arestat acesta?

Răspuns: Știu că Aron Maximilian a fost
arestat de către siguranța Oly de unii multe
ori, însă nu i-am amintire să fi fost
parte și eu la arestarea lui. Pe Aron
Maximilian l-am servit și eu pe ozia
arestărilor sale

Interogare: Cine au mai fost arestați împreună
cu el și pentru ce motiv?

Răspuns: După câte i-am amintire odată
cu el au fost arestați Hikel Dejo, Toja
Gleana. În total au fost arestați un-

Semnătura,

Șandruș Julius

Urmare: cine - care persoane printre care
si Paul Marghita (Mauti) pentru raspundere
de moartea.

Tutubore: De cate ori au fost arestatii,
unde si cat timp?

Răspuns: Tutu arestatia au fost arestatii
de cate ori, termen si termen la
siguranta Cluj timp de 48 ore.

Tutubore: La ce data a fost trimis in
justitie sau la domiciliu pentru acest fapt
si inapoi pe cine?

Răspuns: Nu pot preciza data la care au
fost trimisi in justitie sau sa se odosea
in el sau fost inapoi si pe cine arestatii
mei sau.

Tutubore: Dintre persoanele pe care au arestat
sau la domiciliu care au fost arestatii
arestate?

Răspuns: Au fost arestate toate persoanele
de care am spus ca sunt arestate
si au si fost implicati in tron
domiciliu.

Tutubore: Ce a declarat sau la domiciliu
la arestatii?

Răspuns: Nu pot preciza ce a declarat
sau la domiciliu la arestatii, pentru
el a fost arestat de noi inapoi
si nu a trecut un timp lung de atunci.

Tutubore: Cine a fost arestat in urma
declaratilor date de el?

Răspuns: Nu i-am amintit sa in urma

Semnatura,

Mănduț Iuliu

Urmare: declaratiilor date de el sa fi fost
crestat siuera. Bruc hainu hian
in general in timpul serptorilor
repundera la intrebările noastre de
unde pre manifestele, ca le are
de la o persoana cu care sa intalnit
cuterior siu nu o succese si uia
membrul nu il stia.

Intrebare: Cine figura in desorul de
trinitate in justitie?

Răspuns: In afara de cei arătati mai
sus au mai figurat in desorul de
justitie in un nume Terenzi si
Morton. Josif junior care erau in
ei creatii.

Intrebare: Trate persoanele care figura
in desorul de trinitate in justitie
erau create?

Răspuns: Da. Trate persoanele care erau
trinate in desor care pot creatii.

Intrebare: Din desor rezultă ca in prezent
nu Bron Maximilian au fost trimise
in justitie si persoane in lipsa. Cine
erau acestea?

Răspuns: Nu numai persoanele trimise in
lipsa in justitie au fost.

Intrebare: Ce condamnări sau dat in
acest proces?

Răspuns: Nu numai condamnările se
s-au dat in acest proces siu in
ore poz condamnări mai mari de

Semnătura,

Măndruț, Iuliu

Urmare: lui patru unui victimă nu s-au dat.

Subiect: Cu celes lot pe Bruc Bacinibian
a fost condamnat și o persoană pe
numele de Focșă se știu și de de
avea pept?

Răspuns: Nu amon avea pept în
știu și odată prăble lui Focșă
'martin a fost condamnat în lipsă
de este Tribunalul Militar Cluj
prindecă asiguranta Cluj nu ga
viacintat în justiție deservu el
peruzose informatiile. Nu știu
precis dacă a fost condamnat în
acest proces. Sunt lucru îl poți
știu Pop Leontie prindecă el la
"arestat" pe Focșă junior.

După ce am citit prezentul proces-
verbal de interogatori, eu am pe
curant și am existat în conspiciu
într'un total cu pe declarate de
mine surdii și surdii.

Subiect:
M. D. Stancu
197

Subiect:
Măndruț
Iulian

Semnătura,

14
Spre respectarea
1936

Declarație

Subsemnatul Măndruț Iuliu născut la 13 Februarie 1893 în Comuna Câmpia Turii comunității Turda Str. Clăsoara Nr. 13 fost agent de poliție. Prin prezenta declar următoarele:

Cunoscor pe Jacob Alexandru din anul 1936-1937 când eram dus la sindicatul meteorologilor din Cluj interesându-mă de el la P. Palfi Tiberiu care era secretarul sindicatului meteorologilor, în timpul când eu mă interesam de Jacob Alexandru în același timp a intrat în birou Jacob Alexandru și P. Palfi mi l-au arătat spunându-mi că este chiar aici, eu nu voiam să Jacob să afle că eu mă interesam de el dar P. Palfi nu a fost de stul de imboldent, Jacob atunci a întrebat despre ce este vorba, eu atunci i-am spus că mi sîmnea numai că nu știam cum să știi, la mea rățuie zile după aceea eram dus din nou la sindicat unde am oplot în birou pe P. Palfi și interesându-mă de adresa lui Jacob, P. Palfi mi-a dat adresa din Str. Dragobina Nr. 124.

Măndruț Iuliu

21
După ce eu am mai stat de vorbă cu Palfi timp de o oră și înainte de a pleca m-a întrebat Palfi dacă mai știu ce adresă mi-a dat fiind că eu nu mi-am făcut nici o notă, eu i-am repetat adresa și s-a mirat că re-memorie am.

După cum mi-amintesc Jacob Olib. a fost semnalat ca să se întretine pe la sindi-catul metalurgist din Cluj, dar un studiu de unde a fost semnalat că este un currier comunist.

La cățena zile după ce m-am interesat de adresa lui, m-am dus eu cu agentii Grigora Enache și Harcu Alexandru la locuința lui din Str. Pragolina nr. 124 unde am găsit pe Jacob Alexandru împreună cu o femeie care era rancehina lui, amânolai casianu la masă în haine hărățite, el mi-a declarat că lucrează ca itoriară acasă pentru o firmă de itorarie de lângă poarta centrală. Voi i-am pus în vedere scopul pentru care voi m-am dus, i-am arătat Autorizația de percheție și făcându-i percheție mai mult la actele lui personale unde după cum mi-amintesc am aflat un material comunist în urma căruia fapt lam ridicat și lam dus la siguranța predându-l lui Toderascu Gheorghe care era șeful biroului de informate. Găndruiț Gulin

Eu nu mai știu ce s'a făcut cu Jacobe
unde a fost înaintea nu știu de cât știu
că nu peste mult timp m'am întâlnit
pe Strada în concubinajului întrebându-
mi cu Jacobe dăna o mie spus ce s'a fă-
cut la pușcărie Penitenciarul, știu
mai bine. Eu de atunci nu mai știu
și nici un om auzit ce s'a făcut cu rest
Jacobe Alexandru.

Menționez că Autoritatea de percheziție mi
s'a dat de către Todorușcu Gheorghe, șeful biroului
de informație, Autoritatea nu mi amintesc
de cine s'a dat de Tribunalul militar sau de
Parcul Tribunalului, știu însă că
aveam Autoritate. Mai declar că la întrebare
în lașuntă nu era decât numai Jacobe Alexandru
și concubina sa pe care am văzut-o prime
dată.

Aceasta imi este declarația care sustin
și senșur propriu

Mărdarușcu Feri

26 Decembrie 1953

146

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Moandruț Juliu, născut la 13 Feb. 1893,
în Campia Turzii, Reg. Cluj, fost agent de politică, cu
ultimul domiciliu în orașul Turda, Str. Cluj n° 13
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

7 Ianuarie 1954

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 13 și min. 05
„ s'a terminat „ „ 13 „ „ 45

Intrebare: În continuare pr. verbal de interogatoriu
din 5 Ianuarie 1954, arată ~~de~~ ce persoane
locuiau împreună cu Jacob Alexandru?

Răspuns: În afara de concubina sa
nu mai locuie cu Jacob alte persoane.

Intrebare: Ce apartamente existau lângă
camera locuită de Jacob?

Răspuns: Lângă camera ocupată
de Jacob Alexandru nu au existat
nici un alt apartament.

Intrebare: Din câte etaje se
compunea clădirea în care se afla
situația locuința lui Jacob Alexandru?

Răspuns: Clădirea în care
se afla situația locuința lui Jacob
Alexandru nu avea nici etaj. Nici
nici subsol. Întreaga clădire se
compunea numai din locuința

Iscălitura,

Moandruț Juliu

Jr mare: ocupată de Gheorghe Alexandru.

Întrebare: Ești sigur de cele
ce declară?

Răspuns: Sunt absolut sigur
de cele ce-am declarat în prezentul
proces-verbal de interogatori

Întrebare: Ai declarat adevărul?

Răspuns: Am declarat
adevărul în acest pr. verbal de
interogatori

După ce-am citit prezentul
proces-verbal de interogatori cuvânt
cuvânt și am constatat că corespunde
în totul celor declarate de mine,
măști și semnuri-

Șeful Biroului
Șt. mg.

Măndruț, Iulian

177

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Mănducă Iuliu, născut la 13 Februarie 1893,
în Cămpia Turzii, Reg. Cluj, fost agent de poliție,
(D. te de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu ultimul domiciliu în orașul Turdaș, Str. Plesca, nr. 13

5 Ianuarie 1954

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 8 și min. 05
" s'a terminat " " 14 " " "

Intrebare: În pr. verbale de interogatoriu anterioare
ai arătat că te-ai arătat pe Jacob Alexandru
în Cluj, în str. Drogalina nr. 124. La cât timp
după convocarea sa te-ai arătat în Pelfi l-ai
arătat pe Jacob Alexandru?

Răspuns: Pe Jacob Alexandru l-am arătat
în anul 1936 sau 1934, la câteva zile
după ce l-am văzut în biroul lui
Pelfi, unde m-am interesat la el
despre Jacob Alexandru. La Pelfi

Intrebare: După ce anume te-ai interesat
la Pelfi despre Jacob Alexandru

Răspuns: Eu m-am interesat la
Pelfi despre starea lui Jacob Alexandru.
Despre altceva nu m-am interesat.

Intrebare: De ce te-ai interesat
tocmai la Pelfi?

Răspuns: Eu am interesat la

Iscălitura,

Mănducă Iuliu

Sters de
crimine

Tramare: Palfi, fiind Jacob Alexandru era semnat
la Dignitate ca reprezentant Sindacatul
Metalurgistilor, unde Palfi era secretar.

Intrebare: Cum ai procedat sta la
arestarea lui Jacob Alexandru?

Raspuns: Am primit autorizatie de
perchezitie domiciliara de la comisarul ajutor
Todorascu, in prezent decedat, fost seful
^(ultra) biroului informativ, dupa care insotit
de agentii elbaru Alexandru si Gracia
Crache, ambi motii, m-am dus la
locuinta lui Jacob Alexandru, din Bleg,
str. S-l Drapelului nr. 124. Acolo l-am
gasit prezent pe Jacob Alexandru si
pe concubina sa, amandei lucreau
atunci la o perche de pantaloni barbatesti,
vedea mai binezis Jacob Alexandru
era croitor, iar ea in ajuto. In
camara erau mai multe perchi de
pantaloni barbatesti in lucru. Cu
si cei doi agenti l-am intrabat pentru
sine lucreaza, iar el atunci m-a
spus ca lucreaza pentru un atelier de
croitorie dincolo de poarta. După aceea
i-am aratat autorizatia, am facut
o perchezitie sumara si am gasit
materiale comuniste compromitatoare.
L-am aratat apoi pe Jacob Alexandru,
pe care l-am predat apoi lui Todorascu
Ghe. După ce l-am predat, eu m-am
dus in casa si nu mai stiu ce s-a
petrecut cu el. După catva timp

Isclitura,

Mandru, Iuliu

Armare: croitor, frecventă Sindicatul celtulurgistilor
în loc să meargă la Sindicatul Îmbăcăminte.

Întrebare: Ce ti-e vorba Pelfi despre
Jacob Alexandru în legătură cu aceasta? 178

Răspuns: Pelfi Tiberiu nu mi-e
vorbit nimic în legătură cu aceasta.
El e spus în epoca celor mai sus
scătate că Jacob Alexandru este un
mare comunist.

Întrebare: Din ce se compunea
locuința lui Jacob Alexandru?

Răspuns: Locuința lui Jacob Alexandru
se compunea dintr-o cameră și
bucătărie.

Întrebare: Descrie camera, în
care ai efectuat percheziția domiciliară
și arestarea lui Jacob Alexandru!

Răspuns: Camera avea o ușă
la mijloc, la intrare, vis-à-vis cu
parte de intrare în curte. De la
această parte pornea o scara care
de doi metri lățime și avea 15 metri
lungime presărată cu mici pietre.
Deoparte și de altă o ușă era
câte o fereastră. Camera era destul
de mare și înăuntru avea un dulap,
o masină de cusut, câteva scaune,
un cuier mare. În camera nu am
văzut nici un fel de pistol, probabil
că dormeau în bucătărie.

Întrebare: Unde amuse în

Semnătura,

Mănducă Iuliu

Urmare: nu m' am intalnit cu somenbina
lui Jacob Alexandru pe strada si eu intrebam
despre Jacob, ea mi-a raspuns ca Jacob
Alexandru este la pescaria - eventual
ca somenbina lui Jacob Alexandru, dupa
accent si infatisare pareca a fi romana -
Verba foarte bine romanesca, cu
accent curat romanesc -

Intrebare: In pr. verbale de interogatori
anterioare ca si in pr. verbal de fata afirmam
ca Jacob Alexandru frecventa Sindicatul
elctrologistilor. Atunci cum se explica
faptul ca Jacob Alexandru frecventa acel
Sindicat, cand el era exilat?

Raspuns: Nu pot sa explic faptul pentru
Jacob Alexandru, fiind exilat, frecventa
Sindicatul elctrologistilor. Desigur ca
normal era sa merge la Sindicatul
inbracat minte - si eu m' am mirat
retinut de acest lucru.

Intrebare: Dupa ce - ai mirat de acest
lucru, ce - ai aflat despre aceasta?

Raspuns: Nu am aflat nimic, pentruca
nu m' am interesat de loc despre acest
lucru.

Intrebare: De ce nu te - ai interesat,
cand nimeni afirmam ca te - ai mirat de
faptul mai sus aratat?

Raspuns:eram foarte ocupat
si am neglijat sa ma mai interesez
despre faptul ca Jacob Alexandru, fiind

Semnatura,

Măndruț Iulian

Urmare: cauza ai gănit materiale comuniste compromisive toare?

Răspuns: Da-am gănit pe dulaps de asemeni am gănit și în bugetările sale, ca înd i-am făcut perchiziția stomacilară.

Întrebare: În bugetările ai făcut perchiziție?

Răspuns: Da am făcut perchiziție în bugetările.

Întrebare: Î perchiziție stomacilară se efectuează numai în tr și în ingura incăperii sau în toate incăperile scuipate de persoana respectivă?

Răspuns: Î perchiziție stomacilară de regulă se face în toate incăperile și de pe de locuințele persoanei respectivă.

Întrebare: Face ese stau lecțiile de ce nu ai procedat la Yacob Alexandru la o perchiziție după regulile am scute?

Răspuns: Da am procedat la o perchiziție amănunțită, deoarece în cazul lui Yacob Alexandru, noi am primit ordin să-l judicăm și să-i facem o perchiziție stomacilară foarte sumară.

Întrebare: Dar de afirm să ai gănit în cauza materiale compromisive. Deci este posibil să găsești asemeni ese materiale și în bugetările și în de locuințele

Semnătura,

Mandruț Iulian

Urmasare: celebrate ale locuintei. De ce nu ai trecut
la perchiziti asupra intregii locuinte,
doar te intereseau asemenea materiale?

Raspuns: Este adevarat ca noi am
fi putut gasi eventual materiale compromi-
tatoare, dar noi nu am cautat in
locuinta intrega, fiindca era sau
primul ordin ce ne facem la perchizitie
sumara si fiindca era sau primul
ordin, noi am neglijat sa mai cautam
materiale compromittoare in restul
locuintei -

Intrebare: Raspunsul Stale nu
este verosimil. Arata ca anumite materiale
comuniste compromittoare ai gasit?

Raspuns: Am gasit niste manu-
scrise cu continut comunist facute
de Jacob Alexandru, dupa cat retine, in
limba maghiara. Nu mai retine
exact continutul, dar stiu ce erau
vorbe de propaganda.

Intrebare: Cine a fost de
fata cand Stale ai facut perchizitia?

Raspuns: In sfera de noi
agenti, de Jacob si de concubina sa
nu s-au mai fost nimeni de fata.

Intrebare: In ce timp al
filei ati facut perchizitia?

Raspuns: Am facut perchizitia
fiind inainte de pranz

Intrebare: Cine vi s-a vazut

Semnatura,

Mandruț Iuliu

Urmare: când eti intrat la Jacob Alexandru?

Răspuns: Eu nu știu dacă ne-am văzut cîndeva, când am intrat la Jacob Alexandru.

180
Întrebare: Cît timp a durat
pedagogia?

Răspuns: Toată pedagogia
obștină și corporală a durat vreo
jumătate de ora, după care am plecat
împreună cu Jacob Alexandru, pe care
l-am ridicat și dus la Chestura.

Întrebare: Cine vi s-a văzut
când eti ieșit din casă?

Răspuns: Nu ne-am văzut
nimic, după câte știu eu.

Întrebare: Ce drum eti parcurs
cu Jacob Alexandru până la Chestura?

Răspuns: Am mers pe jos
cu Jacob Alexandru, fără cătușe, pe
str. G. C. Dogelina, am trecut podul
Elisabeta, apoi prin parcul mare,
pe lângă Teatrul Elzevichian. De aici
am mers pe str. Ghe. Barit, pe str.
Ibrihai Viteaz, după care am trecut
pe lângă unitatea de Pompieri, ajungînd
la Chestura.

Întrebare: Pe scut parcurs
cine vi s-a văzut cu Jacob Alexandru?

Răspuns: A fost lume
multă pe drumul pe care noi am
mers cu Jacob Alexandru, dar nu

Semnătura,

Wăndruț Gulin

Urmare: ne-am întalnit cu nici o persoana cunoscută, care să ne întrebă de Iacob Alexandru sau cu care noi dem fi-
stat de vorbă

Întrebare: Cine te-a văzut la
Chestură cu Iacob Alexandru?

Răspuns: La Chestură noi ne-am
dus direct la Tedirosescu, căruia noi
i l-am predat pe Iacob Alexandru.
Deși că la Chestură ne-am văzut
cu Iacob Alexandru gardianul din
poarta nr. 11, alți gardieni, dar nu știu
care gardieni erau și dacă acești gardieni
aveau sau cunoșteau pe persoane
cunoscute de noi sau Iacob.

Întrebare: Cine din Chestură nr.
11 special din Ligerantei au avut
cunoștința de arestarea lui Iacob
Alexandru?

Răspuns: În sfera de noi, agenți nr. 11
de comisarul ajutor Tedirosescu, eu nu
știu dacă au avut cunoștința nr.
11.

Întrebare: Dar cine era
stăruitor, șeful Ligerantei?

Răspuns: Stăruitor era șeful
Ligerantei Pop Leventiu.

Întrebare: Cine era în
drept să ordene în primul rând
arestarea lui Iacob Alexandru?

Răspuns: Pop Leventiu

Semnătura,

Wandruț Julia

Urmare: Era în drept în primul rând, să arătăm
arestarea lui Jacob Alexandru.

Intrebare: În circumstanțe, ~~de fapt~~ ¹⁸¹ este
Popescu Leventin despre această arestare?

Răspuns: Eu nu știu dacă e circumstanțe
sau nu e circumstanțe Popescu Leventin despre arestarea
lui Jacob Alexandru. În mod normal
însași Popescu Leventin trebuia să pună
rezoluția pe hârtiile repetate lui
Tădărescu Ghe. Cu Popescu Leventin eu
nu am discutat niciodată despre
Jacob Alexandru.

Intrebare: Ce persoane totuși au
cunoscute despre perchișticiunea și
arestarea lui Jacob Alexandru?

Răspuns: Nu știu alte persoane
despre acest lucru, în sfera celor
arătate mai sus.

Intrebare: Cu ce oameni vii
doveziți ~~de~~ ^{de} afirmațiile făcute printre
ce perchișticiunea și arestarea lui Jacob Alex.?

Răspuns: Nu pot dovedi
de cât prin concubină lui.

Intrebare: Ce cunosc despre
concubină lui?

Răspuns: Despre concubină lui
Jacob Alexandru nu cunosc nimic
describ. Am văzut, sau cum arătat
și mai sus, numai de două ori, edată
oceană la Jacob Alexandru, eu scapă
perchișticierea și ridică și edată

Semnătura,

Waldemar Julius

Urmare: pe strada, după arstarea lui Jacob
Alexandru, când ea mi-a spus că
este cenebina lui -

Cenebina lui Jacob Alexandru era
de statură mijlocie, corpulentă, avea
părul castaniu închis, picioarele pline,
nu subțiri și buzele cam groase -

După cum am mai arătat până acum
fie românească după înfățișare și
fizică și mai ales după accentul
ei se vedea românească -

După ce-am citit prezentul
proces-verbal de interogatori și am
constatat că corespunde în totul celor
declarate de mine, restul și semnez

Șeful Biroului

Șt. de sec.
amary

Măndruț Juli

Semnătura,

D. of. face ✓

182

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martora MARCOVICI OLGA, născută în com. Dumbrăveni, la 24 Aprilie 1910, de profesie planificatoare la Centrofarm, cu ultimul domiciliu în Cluj, Str. Dobrogeanu Gherea Nr. 21.-

23 Februarie 1953, Cluj

Interogatoriul a început la ora 16

" s'a terminat la " 18,20.-

Intrebare:

Cunoașteți o persoană cu numele de IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

Da cunosc.-

Intrebare:

Când și cu ce ocazie l-ați cunoscut?

Răspuns:

Pe IACOB ALEXANDRU l-am cunoscut în anul 1942 la ADAM ERUS (SCHVARTZ) unde IACOB a locuit.-

Intrebare:

Ce cunoașteți din activitatea dușmănoasă dusă de IACOB ALEXANDRU împotriva clasei muncitoare?

Răspuns:

Din activitatea dusă de IACOB ALEXANDRU împotriva clasei muncitoare cunosc următoarele fapte: IACOB ALEXANDRU s'a însurat cu fiica celui mai mare fabricant din Ardeal fapt prin care a creat o stare de ură împotriva Partidului pentru că muncitorii din Cluj vedeau în IACOB un reprezentant al Partidului un om care trebuia să fie luat ca exemplu.- IACOB ALEXANDRU în relațiile sale cu muncitori se purta foarte distanțat, era îngâmfat.-

În anul 1945 (la sfârșitul lui) am lucrat la caseria firmei "Unidrog", iar mai târziu "Sanodrog".-

La început când am venit la această firmă am știut că este o firmă de Partid.- Mai târziu însă am observat că IACOB ALEXANDRU și-a vârat toată familia în conducerea acestei firme.- Astfel IACOB ANDREI, fratele lui ALEXANDRU, avea 70% din capitalul Unidrogului VAIDA ALEXANDRU 20% și KERTOS ADALBERT 10%, aceasta din anul 1947.-

///.

ss/Marcovici Olga.-

183
Inainte de această dată IACOB ALEXANDRU ridica majoritatea banilor spunând că îi aduce la Partid.- Nu știu dacă a dus sau nu bani partidului.- In timpul inflacției, un mijloc prin care realizau câștiguri era acela de a cumpăra medicamente dela firma "Unidrog" pe care apoi le depozitau în magazin timp de câteva zile ca apoi să le vândă la prețuri mult mai mari.- Astfel de afaceri a făcut IACOB ANDREI și MAGDA IACOB (FARKAS).- In anul 1947 știu că IACOB ALEXANDRU a ridicat dela caseria firmei "Unidrog" o sumă foarte mare de bani fără să spună în ce scop.-

In anul 1946 (după câte îmi amintesc) firma "Unidrog" a cumpărat din Ungaria medicamente cu ajutorul lui SYRMAI STEFAN care le-a adus de acolo.- După câte am auzit dela Tov. SIMION ADAIBERT, aceste medicamente au fost plătite în aur.-

După ce am cetit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susțin și semnez.-

ss/Marcovici Olga.-

Slt. de Securitate

Pop Virgil.-

184

Proces-Verbal de interogator

Arestat Mariora Marcovici Nga vârstă în com.
Dumbrăveni la 1910 Aprilie 24 de profesie
placintăre la Centrul în domiciliu în
Str. Dobrogeana Chiriac Nr. 21
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
23 Februarie 1953

Orașul Chiriac

Interogatoriul a început la ora 16 și — min.
„ s'a terminat la „ 18 și 20 „

Intrebare: Amintiti o persoana în numele
de Jacob Alexander?

Răspuns: Da amintesc.

Intrebare: Când și în ce mare lăți
amintesc?

Răspuns: De Jacob Alexander l-am
amintesc în anul 1942 la Adam Brus
(Schwartz) unde Jacob a locuit.

Intrebare: Ce amintiti din activitatea
dusmănoasă dusă de Jacob Alexander
împotriva clasei muncitoare?

Răspuns: Din activitatea dusă de
Jacob Alexander împotriva clasei muncitoare
amintesc următoarele fapte: Jacob Alex-
andru se încusură cu fida celui
mei mare fabricant din local
fapt prin care a luat o parte de
ură împotriva întregii populații.

Semnătura,

Mariora Marcovici

Urmare: muncitori din Cluj vedeau in
Zorah un reprezentant al verticilului
in sau este trebuia sa fie luat ca
exemplu. Zorah Alexandru in petitiile
sale pe muncitori se purta foarte
distantul era inganfat.

In anul 1945 (la sfarsitul lui)
am lucrat la fabrica "firmei, "Munich"
ier usi tarziu, "Lauoburg"

La inceput cand am venit la
aceasta firma am stiut ca este
o firma de vertid. In tarziu
insă am observat ca Zorah Alex.
si-a varat toata familia in condu
serea acestei firme. Astfel Zorah
Andrei fratele lui Alexandru avea
70% din capitalul "Munichului",
Vaida Alexandru 20% si Kerles
Edalbert 10% aceasta din anul
1947. Inaintea de aceasta data
Zorah Alexandru picia majoritatea
partilor spunand ca ii aduce la
vertid. Nu stiu de ce a dus sau nu
la un vertidului. In timpul infatisii
un mijloc prin care realizeaza
participa era acela de a cumpara
mechanicmente dela firma "Munich"
pe care apoi le depozita in magazine
timp de cetera zile ca apoi sa
le vanda la preturi mult mai
muri. Astfel de afaceri a facut

Semnatura,

Markovics Olga

Urmare: Yosab Andrei si sozda Yosab
(Tereos) In anul 1947 stiu ca
Yosab Alexandru a ridicat odata
cariera firmei, fiindca o suma
frate mare de bani fura to suma
in ce pop.

In anul 1946 / dupa cate in i-mi
amintesc / firma Unidrog a cum-
părat din Ungaria medicamente
cu ajutorul lui Gyrosi Stefan
care l-a adus de acolo. După
cate am auzit dela Sr. Susan
Adalbert acest medicamente au
fost platite in aur.

Dupa ce am citit prezentul proces
verbal de subrogării curant au
curant si am constatat ca ea intervine
cu un dictand de unice fustii si
femeie. Nitura:

Rechtler
Sot de restitutie
7

Markovics Olga

Semnătura,

186

Con. Oct. 1952
Data în fata noastră
președinte: S. Neer
/A. Keleti/

Declarație

=====

Subsemnatul Nemeș Vasilie cu domiciliul în Cluj str. Budai Nagy Antal no.55 de profesiune pantofar, responsabil de producție la cooperativa Solidaritatea Pantofarilor din Cluj, declar următoarele la cele întrebate:

În primăvara anului 1935 când eu eram secretarul județean Turda al "AJUTORULUI ROSU" și concomitent aveam și funcțiunea de responsabil județean al "BLOCULUI CETĂTENESC ȘI MUNCITORESC", într-o zi, a venit la mine în Turda adevărat la locuința lui Baciu Alexandru din Turda /Baciu Alexandru era simpatizantul Partidului și avea în acel timp la Turda, locuința conspirativă folosită de noi/ un tânăr necunoscut din Cluj. Acest tiner, mi a comunicat din partea lui IACOB ALEXANDRU care era atunci secretarul Tineretului Comunist din Cluj, și care a mai avut atunci și sarcina cu răspândirea manifestelor misepare pe regiunea, ca: se mă duc imediat la Cluj unde trebuie să intelnesc în fața casei din str. Unio no.24, cu un tovarăș care ca semn de a recunoaște, va ține în mână, aproape la locul inimei un exemplar al ziarului clujan "Ellenzek". Tinerul curier din Cluj (pe care nominal nu cunosc) a spus, că conf. dispozițiunii lui IACOB ALEXANDRU, am se primesc material de propagandă de la acel tovarăș care va stă în fața casei no.24 din str. Unio din Cluj.

Eu dimineața cu autobus am și sosit la Cluj și mai înainte am căutat pe Kiraly Iosif, apoi am plecat la tov. KOHN HILLEL care era atunci secretarul regional al Partidului și am întrebât pe el, dorind să verific chemarea mea de la Turda la Cluj, dacă el are sau nu cunoștința despre aceasta chemare. El a răspuns că nu știe despre o astfel de chemare, dar totodată însă o tovarășă care era toamă în biroul tov-lui Kohn Hillel era îndemnat de el, ca să se vie împreună cu mine la locul indicat prin trimisul lui IACOB ca astfel, cum a spus atunci tov. Kohn Hillel "nu cumva se fie vreo provocare cu astfel de capcana". Astfel fiind am și plecat împreună cu acela tovarășă spre locul indicat. Pe drum am întâlnit cu BALLAUER ANTON care în acele timpuri era binecunoscut ca activist al regionalei de Partid din Cluj, am amintit și lui că unde mă duc. La aceasta și el a continuat drumul cu noi, deoarece și Ballauer a spus, că pare cam suspect aceasta chemarea a mea în modul indicat de mine. Astfel am ajuns nu pe parte cu numerile cu soți ci mergând pe strada Unio pe partea numerilor fără soți, în apropierea casei no.24 din str. Unio, ajungând astfel la o distanță de circa 20 metri de la omul indicat de curierul lui IACOB. Acest individ într-adever a stat cu ziarul "Ellenzek" în mână în modul descris de curier. În acel moment însă BALLAUER ANTON în mod speriat a șoptit nouă că: "Fugiți că individul este un cunoscut informator al Siguranței" /Ez egy hekus te, menekülj!!/ La aceasta am șters cu toții, iar eu cu primul autobus m'am reintors la Turda.

Am avut temei mare deja la primirea "ordinului" lui IACOB, de a veni la Cluj, și din cauza acestei temei am mers mai înainte și la tov. KOHN HILLEL și tot din acest motiv am povestit cazul și lui BALLAUER, deoarece: cam de vre o an de zile de atunci, mulți tov. a căzut în mâinile Siguranței dintre acei, cari au venit din Cluj la Turda cu vre o misiune de Partid, sau din Turda la Cluj, la fel cu astfel de misiuni. În acele timpuri de exemplu, au căzut atunci

de Vasile

in condițiuni foarte similare, și tov. Rosenfeld, Palfi Antal și alți
al cărori nume nu mă amintesc în acest moment.

Cred că ar fi foarte important, cercetarea mai amănunțite, al
acestei capitole, pentru a vedea rolul precis jucat atunci din partea
lui IACOB ALEXANDRU.

Armes Vasile

Cluj la 6. Octombrie 1952.

187

Proces-Verbal de interogator

Arestat NEMES IOSIF născut la 27 Septembrie 1913 în
Jg. Mureș fiul lui Dionisie și Elena cu ultimul
domiciliu în București Str. Gabriel Peri Nr. 4
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

24 Octombrie 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 0 și 30 min.
„ s'a terminat la „ 8 și 15 „

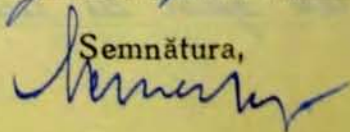
Intrebare: În Procesul Verbal de interogatoriu
din 9 Octombrie 1952 ai declarat că cunoști o
persoană cu numele de Jakob Herondu. Arestă
acestei când și în ce împrejurări l'ai cunoscut?

Răspuns:

Înaintea de al cunoscuti persoanei pe Jakob H. am
cunoscut de el în cadrul neutoriatului după
Dictatul dela Viena, în cadrul unei discuții cu Răz
Iuliu și Pogăceanu V. unde primul a arătat că
mi-l puteam repartiza pe Jakob împreună cu Hovaniy
Elena interesat și în activitatea de Partid din Regimul
Bucurestului au avut poziții quite contrare liniei date
de Comitetul teritorial de Partid acesta fiind considerat
aproape fructivism. Atunci a fost primit concluzion
pe linie juridică în Adunatul de sold.

Prima dată mi'au întâlnit în luna Septembrie 1940
cu Jakob H. pentru a prezenta punctul de vedere al Comita
rii teritoriale în problemele juridice. Legătura permanentă a lui

Semnătura,

Urmare: cu Partidul a anului prii Pogăceanu V. De la această întâlnire nu l'am mai auzit până în luna Septembrie 1944.

Întrebare:

Pe cunoștințe ai de la despre activitatea lui Iakob A. din anul 1940 și până în luna Septembrie 1944 când l'ai văzut pentru a doua oară?

Răspuns:

După eliberarea mea din închisoare la sfârșitul lunii Septembrie 1944 m'am întâlnit cu Iakob A. care mi-a povestit că până la căderea din luna Iunie 1941 a renunțat pe linie sindicală unde era responsabil, pe urmă până la a doua cădere din anul 1943 a renunțat pe linie de Partid. După aceasta s'a dus la Budapesta unde a activat în cadrul Partidului Comunist elogiilor până la înființarea Frontului Păcii în care a activat.

Activitatea a avut-o mai mult în Ardeal în urma căreia a creșt un grup cu care a ținut apoi legătura cu Frontul Păcii.

Întrebare:

Care făcea parte din grupul creșt de Iakob Alexandru în Ardealul de Nord?

Răspuns:

Din acest grup făcea parte următorii: Iakob A., Domolator Ion, Csögör Ludovic, Balogh Edgar, Iordaki Ludovic, Kővaci Kotona Eugen.

Întrebare:

Cum se intitulau și cum era numele acestui grup inițiat de Iakob Alexandru?

Răspuns:

Grupul meu a fost în închisoare pentru prima dată de acest

Semnătura,

[Signature]

Urmare: grup noi l-au intitulat „Grupul intelectual
progresist” si au avut scop scutirea Ungariei din
ra'zboi prin incheierea unei paci negociate cu U.R.S.S.

Intrebare:

188
Ce legaturii ai avut ste cu Iacob Alexandru dela
eliberarea din inchisoare la 19 septembrie 1944 si pana
la eliberarea Belyului?

Raspuns:

In aceasta perioada m-am intalnit de circa patru ori
cu Iacob in cadrul neantunistului Partidului Comunist din
Provincia de Nord. Aceste intalniri au avut loc in diferite
locominte. El m-a intalnit intr-o locomota unde domiciliu
impuneam cu Dr. Klein si Iosifovici Roghina. Apoi m-am
mai intalnit intr-o locomota pe Str. Boas France Nr. 17 sau 21
unde locuia la ofensa, totia unui avocat care era
executat. Aceasta nu mi-a facut deosebire impresia ca ar
fi o simpatizanta comunista. In afara de aceste intalniri
primii data m-am intalnit cu el in ciinutul din
Str. Patzsi unde am discutat despre caderea din anul
1941. El mi-a spus ca a aflat despre acestia n'a reusit sa
re amanda. El mi-a spus ca a reusit sa scrie amine
atunci cand a fost arestat Iosifovici Roghina cu sau locuia
impuneam. In urma acestor discutii nu am avut nici o locuinta,
intra mult mai tarziu, in anul 1949, am tras concluzia
ca este suspect faptul ca a reusit din toate aceste cazuri
altul sau faptul ca el re amine astfel de lucru in
actual si elusa la Budapesta dupa cum mi-a aratat
de exemplu Iosif din Tz. Ellnes. Aceasta ma sa
deduc ca el ar fi avut legaturi cu figuranta.

Tot cu ocazia acestor intalniri mi-a spus ca are legaturi
si re intalnesti la locuinta din Str. Boas France cu Dr. Homo.

Semnatura,

M. M. M.

Urmare: mai, capitou in statul major al armatei a 9-a. cum
furneca diferite informatii si pe care la conving la nu
de esecute, avand venos de el.

Intrebare:

La alti legaturii politice ai mei sunt cu Iakov Alexandru
in aceasta perioada?

Raspuns:

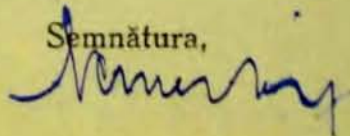
In afara de intalnicile pe care le am avut mai sus
am mai participat impreuna cu Iakov H. la redactarea
manifestului Partidului Comunist din Ardealul de Nord
din care ambele facem parte si in redactarea
(dona voua trei) ameste cu Grupul intelectualilor
procuristi. După ce Iakov H. a organizat acest grup si
prin Domotor Ion a existat legatura cu Toka Bella si
grupul acestuia aceste legaturii au fost pedete odota
cu mine. Cu Simo Iuliu acestuia era Iakov H. si a ocupat
mai mult cu mine singurita in cadrul manifestului
impreuna cu Vasile Paul. Astfel după ce a intrat in
secretariat a pedet legaturile pe care le avea cu
grupul lui Toka Bella si Domotor I. Cu Simo Iuliu
pentru a nu se compromite eventual.

In urma singurita a avut un conflict cu Vasile
Paul din care cauza acesta a reparat sa mai tina legaturii
cu Iakov, după care am tinut cu acesta legaturii. Acest
conflict se deteste faptul ca Toka a convocat o adunata
mai larga la nivel singurita după care eu a aflat
si legaturii cu a Gimes agenti la sunt local
legaturii si pe care eu sau solo.

Intrebare:

Cum facem parte din manifestul Partidului Comunist
din Ardealul de Nord?

Semnatura,

Urmare: Raspuns:

189
Centrul Partidului Comunist din Ardealul de Nord era format din: Nemos Iosif, Simo Iuliu, Iacob Al. a' Vasas Paul, aceasta dela 25 Septembrie pana la 20 Octombrie 1944 cand au venit delegatii P.C.K. si cand amuzis. Partidului a fost reînviata in Comitetul Regional al Ardealului de Nord. In redinta mentionatului dela aceasta data participau si delegatii C.C. al P.C.K. La Hospitalului lui Octombrie au venit la Bucuresti unde m'am prezentat la C.C. al P.C.K.

Intrebare:

Pentru ce motive ai venit in Bucuresti la C.C. al P.C.K. in luna Octombrie 1944?

Raspuns:

Dupa o luna delegatii C.C. al P.C.K. la Blaj, n'a prezentat si un delegat al C.C. al P.C. Magior sau m'a criticat pentru faptul ca am reînviat amuzis. Partidului si ca' pusa organizatiile de Partid este P.C.K. as fi trebuit sa o faca in mod organizat C.C. al P.C.M. La C.C. al P.C.K. m'am prezentat impreuna cu delegatul P.C.M. si reprezentantul C.C. al P.C.M. unde mi-a esunecat ca problema apartenentei Partidului in Ardealul de Nord este deja rezolvata. Am fost primit ca un provocator si mi s'a esunecat sa pusa la lumina situatia unde eu m'as pot sa fac parte din Comitet.

Intrebare:

Ca a fost activitatea Orale politica dupa aceasta din Bucuresti?

Raspuns:

Dupa reînviatarea mea la Blaj am putut reînviata

Semnatura,

[Signature]

Urmare: lui Goldberger Nic. După medon necrotoriul a fost
compus din Goldberger Nic. ca necrot, Vascan Topfil, Ionab
Al. și Simoluliu. După aceasta am plecat la familia
din Tg. allures unde am stat până în Decembrie 1944
când am fost chemat de C.C. al P.C.R. și unde am
primit sarcina să revin pe linie răsărită la Tg. allures.

Intrebare:

Arată anchetele ce sînt oîta după activitatea desfășurată
de Iacob Alex.

Răspuns:

După Iacob Alex. mai amare o serie de anchete care
m-au făcut să presupun că Iacob Alex. ar fi avut legături
cu organele Securității.

Faptul că în afara acestor sale date începutul
activității sale nu a mai fost arestat nici în anul
1941 și nici în anul 1943 și nici după aceasta dată cu
teste că în jurul lui s-au produs o serie de arestări
mai ales prin faptul că el se misca liber fără să țină
seama de regulile Securității, în special și la Budapesta
cu teste că era și evreu.

Loc. Iosif mi-a spus că după el nu s-a văd din legătură
a fost vizitat la locuința lui de Iacob Alex., cu teste că el
era supravegheat de Securitate.

În perioada anilor 1943-1944 Iacob Alex. cu teste că prin
cădutele din 1941 și 1943 era esențial pentru Securitate
totuși se misca foarte liber în țară în societatea deșertată
său.

Iacob Alex. a dus o muncă mare legată de elemente dubioase
cum ar fi rețea avocatului din Str. Pașă Francisc și est. Homo-
noi. Răspunsurile de mai sus sunt întotdeauna de fapt că
a organizat grupul intelectualilor proșiști și legăturile

Semnătura,

[Signature]

Urmare: pe care li-a avut cu rolul Bolta si grupul lui
relatii complete despre activitate si date din activitatea
lui politice cu putina si des Varda V., Pagăcarea S. Petru, lui
Turi Stefan foste membru al lui domiciliat la Blaj:
Dr. Klein Andre, Iosepovici Koghine si Balasz Egon

Dupa ce au citit prezentul proces verbal de interogatoriu
cumint cu curand si au constatat ca corespunde intru
total cu cele discutate de mine pentru si numeroz, necesitate
de curier,

St. de Securitate

König Adrian

190

Semnătura,

191

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul NEMES VASILE, născut la 9 Aprilie 1889 în Turda, fiul lui FRANCIS și SUZANA, cu ultimul domiciliu în Cluj Str. Budai Nagyantál Nr. 54.

9 Ianuarie 1953 Cluj.

Interogatoriu a început la ora . . și min
" s'a terminat la " . . și "

Intrebare:

Când și în ce împrejurări ați fost chemat la Cluj de către IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

În 1933 9 Aprilie am sosit în Turda din Alba-Iulia unde am fost întrenat în închisoarea orașului. După ce am sosit în Turda unde de fapt și imediat am luat legătura cu mișcarea fiind în celălaltă zi adică pe data de 10 Aprilie erau alegerile în oraș. La data de 10 Aprilie 1933 a venit din Cluj un tânăr și mă căutat în cooperativă unde eu lucram ca pantofar, eu în aceaș moment nu eram în atelier ci eram ocupat afară cu propaganda alegerilor. Din atelier numitul SZOCS IOSIF a conduc pe acest tânăr venit din Cluj la mine și mea spus că acest tânăr ma căutat la atelier. Eu am întreat pe acest tânăr cu cel pot servi la care el mea răspuns să mergem undeva fiindă are să-mi comunique ceva urgent, Atunci eu am condus pe acest tânăr la BACS ALEXANDRU care a fost croitor în acel oraș și era membru în Ajutorul Roșă. După ce am ajuns la numitul BACS ALEXANDRU tânărul mia spus că este trimis de către IACOB ALEXANDRU din Cluj și noi să adunăm pe toți locuitori muncitori din Turda într-un loc fiindă are ceva de comunicat urgent în legătură cu alegerea suspectă în acest fapt am găsit acea că la aceasta întrunire să-l chemăm neapărat și pe secretarul

././ ss/ Nemeș Vasile,

192
Partidului pe care a cunoscut nimeni fiind a fost în completă ilegalitate. După acest lucru tov. BACS ALEXANDRU a prins de piept pe acest tânăr și a cerut să arate ce fel de agent provocator este. Tânărul a reușit să scape din prinsoarea lui tov. BACS ALEXANDRU și a fugit. După acest lucru noi neam interesat la Reg. de Partid Cluj despre acest tânăr am primit rezultatul că ei nu au trimis pe nimeni, ci desigur a fost vreun agent provocator, în Primăvara anului 1934 a venit la mine tot un tânăr din Cluj cu parola noastră și îmi spunea că ISAC ALEXANDRU din Cluj a spus că eu să mă prezint în Cluj pe Str. Unio unde o să mă întâlnesc cu un tânăr care av avea drept sub inimă un ziar cu titlul afară de la care o să primesc un pachet cu materiale ilegale. Eu am venit în Cluj pe ziua fixată însă de maș duce la această întâlnire, m'am prezentat la numitul KONH HILLER care era secretarul Partidului Regionalei Cluj și am arătat situația de mai sus și am întrebat dacă are cunoștință despre aceasta întâlnire. KONH HILLER mia spus că el nu are cunoștință despre această întâlnire dar să poate că sunt chemat de secția propagandă. După ce am arătat lui KONH HILLER că unde și înce împrejurări, trebuie să mă întâlnesc pentru a ridica, materialul pe care mia comunicat tânărul care ma anunțat, la masă în același cameră a stat o tovarășe la care KONH HILLER a spus că mă conduc la această întâlnire, Nu cunva să fie vro provocare și să mă aresteze siguranța. Pe drum spre locul de întâlnire m'am întâlnit cu BALNER ANTON care ma întrebat că unde merg, au iam spus că sunt chemat la m întâlnirea arătată mai sus, la acest lucru BALNER mia spus că vine și el cu noi să vadă cine este individul cu care trebuie să mă întâlnesc. După ce am ajuns în apropierea locului indicat am văzut de la distanță pe individul indicat mai sus, după ce am arătat lui BALNER că uite unde este indi vidul cu ziarul, BALNER mea spus să fug imediat din Cluj că acei sunt oameni siguranței, fiind lângă individul indicat, să mai plimbau încă câțiva civili. Eu imediat am plecat acasă în Turda și am adunat conducerea Aju-torului Roșu și am hotărât că noi numai venim în Cluj după materiale iar Clujul să ne trimetă materialul ilegal acasă, Părenea mea a fost și atunci și acum că IACOB ALEXANDRU a fost omul siguranței și acest lucru susțin și azi că IACOB

./.

ss/Nemeș Vasile,

ALEXANDRU a fost omul siguranței fiind astfel nu se putea ca siguranța să cunoască parola noastră dela Partid și secția propagandă cu care venea agenții siguranței.

Intrebare:

Dacă mai știți și alte fapte despre IACOB ALEXANDRU afară de cele arătate mai sus?

Răspuns:

Despre faptele lui IACOB ALEXANDRU afară de cele arătate mai sus nu cunosc altceva fiindcă am ocolit după cele întâmplate mai sus peș și peș, legăturile sale.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în tocmăi cu cele declarate de mine susțin și îl semnez.

Martorul.

ss/ Nemeș Vasile,

194

Proces-Verbal de interogatoriu

Martoul Nemes Vasile, născut la 9 April
1889 în Turda, fiul lui Francis și Lusa
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
ma, cu ultimul dom. Cluj Str. Budai Nagyau-
fal nr. 54

9. Ian. 1953

Orașul Cluj

Interogatorul a început la ora _____ și _____ min.

s'a terminat la „ _____ și _____ ”

Intrebare: Când și în ce împrejurări ați
fost chemat la Cluj de către
Iacob Alexandru.

Răspuns

În 1933 9 April am sosit în Turda
din Alba-Julia unde am fost in-
ternat în închisoarea orașului. După
ce am sosit în Turda unde de
fapt locuiau și imediat am luat
legătura cu mișcarea fiind în
cetățat și adică pe data de 10 April
eram alegeții în oraș. La data de
10 April 1933 am venit din Cluj
un tânăr și măcarat în coop.
unde eu lucream ca pautofar, eu
în acel moment nu eram în at-
elier și eram afar ocupat cu pro-
paganda alegeților. Din atelier

Semnătura
Nemes Vasile

Urmare: murmurul lui Fosif a condus
pe acest tânăr venit din Cluj
la mine si meargus că acest tânăr
nu ma căutat la atelier. Eu
am turebat pe acest tânăr in
cel pot servi la care el mea
răspuns să mergem undeva
fiind are să-mi spună ceva urgent.
Atunci eu am condus pe acest
tânăr la Bacu Alexandru care a
fost croitor in acel oraş si era
membru in Liga tinerilor. După
ce am ajuns la murmurul Bacu
tânărul meargus că este timid
de către Gabriel Alexandru din
Cluj si noi să adunăm pe
toți locuitorii murmurului din
Târnova tuturor lor fiind are ceva
de comunicat urgent in legătură
cu un algeer suspect in acest fapt
am găsit acea că la aceasta întru-
mire să-l chemăm neapărat si pe
secretarul partidului pe care nu
am nosut nimeni fiind a fost
in completă ilegalitate. După acest
lucru tot. Bacu Alexandru a prins
de pept pe acest tânăr si a cerut
sa arete cel de agent provocator
este. Tânărul arăsurit să schimbe
din pueroara lui tot. Bacu A. si
a fugit. După acest lucru noi neam
interesat la Reg. de partid Cluj despre

Semnătura,
Vasile

Urmare: a ceri tănăr tără ampinuit re-
zultatul că ei nu a simis pe mi-
mei ei desigur a fost vreo agent
propagator.

195
În luna martie anului 1954 am venit
la mine tot un tănăr din Cluj
în parafa noastră și în spurce
că Gabab Alexandru din Cluj spus
ca eu să mă prezint în Cluj pe
str. Unio unde oșă mea tătăl
mes se un tănăr care va avea
în mână o cheapă sub inimă
un ziar în titlul afară dela care
oșă primere un pachet în ma-
teriat ilegal. Eu am venit în Cluj
pe zia fixat tără înainte de mas-
duce la aceasta tătălure miam
prezentat la ministrul Konch Hiller
care era secretarul partidului Rep.
Cluj și am arătat situația de mai
sus și am tătălure dacă are
cunoștința despre aceasta tătălure.
Konch Hiller mi spus ca el nu
are cunoștința despre aceasta tătălure
dar să poate că sunt che-
mat de secția propagandă. După
ce am arătat lui Konch Hiller că unde
și tără tătălure tătălure să mă tătălure
pentru asi richia materialul
pe care mea comunicato tătălure
care ma anunțat, la masă în

Semnătura,
Nemes István

Urmare: acelasi camera a stat a fora
răsa la care Kouli Miller spus să
mă conducă la aceasta tutăluire.
Mă înmura să fie un provo-
care și să mă arateze siguranța
de drum spre locul de tutăluire
măm tutăluiră în Balauer Tufou
care ma înțefat că unde merg
eu iam spus că sunt chemat
la tutăluirea arăfata mai sus
la acest lucru Balauer mea spus
că vine și el cu noi să vadă ei-
ne este individul în care trebu-
ia să mă tutăluire. După ce am
ajuns în apropierea locului indicat
am văzut de la distanță pe indi-
vidul indicat mai sus, după ce am
arătat lui Balauer că ~~nu~~ uita unde
este individul în ziarul Balauer
mea spus să fug imediat din Cluj
că acei sunt ameni siguranței
fără băga individul indicat să
mai se plimbe încă câțiva civili.
Eu imediat am plecat acasă în Turda
și am achizat conducerea Ajutorului
Roua și am hotărât că noi numai
venim în Cluj după material
și Cluj să achizita materialul
ilegal acasă. Tărarea mea a fost
și atunci și amu că Gabu & Al.
a fost omul siguranței și acest lu-

Semnătura,
Vernis Vasile

Urmare: eu sus tin in fapt si az ca
Gabab Alexandru a fost omul
sigurantei fiind altfel nu se putea
ca siguranta sa cunoasca parola
noastra de la partid si sectia no-
paganda in care venca agenti
sigurantei.

Interbas

Daca mai cunoasteti si alte fapte
despre Gabab Alexandru afas de
cele arătate mai sus.

Răspuns:

Despre faptele lui Gabab Alexandru
afas de cele arătate mai sus nu
amose altceva fiind eu am ocolit
dupa cele tutamplate mai sus pe
el si pe legaturile sale.

Dupa ce am citit prezentul proces-
verbal de interogatoriu in vânt in
acvânt si am constatat ca corespunde
in formai in cele declarate de mi-
ne sus tin si il remuez

Inchetas
M de Securitate

Marionel
Nemier Naxile

Macab Alex

197

Proces-Verbal de interogator

Arestat-ul Popescu Ghe. Neferi, născut la 19-XII-1882
în comuna Valea Hriilor jud. Mehedinți, jurel lui. Gheorghe
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
și Floarea, de proprie fapt căsătorit, cu ultimul domiciliu în
Cărbunari Str. Teren nr 25.

10. April 1953

Orașul

Gherla.

Interogatoriul a început la ora 14 și 25 min.

„ s'a terminat la „ 15 și 5 „

Intrebare:

Unde ai funcționat între anii 1938-
1940.

Răspuns: În timpul acelor ani am
fost în Timișoara având ca funcție ajutor
comandant al Regimului de Jandarmi, până
în luna Octombrie 1940.

Intrebare: Cât timp ai funcționat în
orașul Boia Nou și totu Boia.

Răspuns: Nu am fost în aceste
orașe mai de mult.

Intrebare: Arătăm în mod conștient
pînă mai curîndem că P-ta ai fost în aceste orașe.

Răspuns: Recolor în mod conștient că eu
nu am fost mai puțin tucere cel puțin puțin
acelor două orașe.

Intrebare: Arătăm de câte ori te-ai
deplasat P-ta în comuna Măre și în ce scop.

Răspuns: În comuna Măre nu am

Semnătura,

A. Popescu

Urmare: Just și aici nu m-am deplăcut niciodată pentru nimic.

Întrebare: Atunci unde te găseai în anul 1933 în ce calitate sau funcție erai.

Răspuns: În acest an și până în 1934 mă găseam la București la școala specială de Jandarmi și Institutul Superior de Studii Științifice de pe lângă Facultatea de Drept, în tot timpul ca zăbăv.

Întrebare: Tu este săvârșit ce i-ai declarat în 1933, fiind mai exact în anul 1933 te găseai la Constanța Mare.

Răspuns: Răspunsul meu este corect pentru care din nou declar că nu am fost la Constanța Mare.

După ce am citit procesul verbal de Interogatori eu văd cu ușurință și am constatat că el conține declarațiile mele sustinute și semnate.

Anchor
Attestat

Audiat
H. I. Popescu

198
Imprevedabil
1987
M. N. R. 012317
M. N. R. 012317

Declarație

Subsemnatul Pop. I. Leutiu, născut la 1. August 1949 în orașul Bistrița, județul Suceava și Buzău, fost membru și șef al Mișcării de Scurtă în Chestura Politică Oly între anii 1970-1974, cu ultimul domiciliu în Oly - Colonia Baza 10214. prieten la persoana lui Jakob Alexander scolar, secol și muncă.

Căpitan Jakob Alexander este în prezent în exil și mi-a vorbit pentru prima dată în forma totală Chestura Karlos Barile. Informațiile să ar fi membru în organizația U.F.C. care are faimă și decorații, reușind să tot atenui și pe un timp și în Mexic, tot amănunțit și o fată, cu un mic sacș de de Maxia, care ar fi servita acelei organizații.

Eu am raportat totul Chesturii Suceava Hăteșanu, care mi-a îndrumat să mă unesc la studii de Regionali, spre a mi produce informații și a determina P.C.R. să schimbă sarcinile necesare organizației sacș de de, care în acel caz nu am fiard pe un portabil nostru colaborator Karlos Barile, adică l-am pus în imposibilitate de a ne mai putea furniza restulul informațiilor de mare importanță și mi l-a furnizat. După ce am fost îndrumat a șefului meu nu am ocupat mai departe de membru Regionali, ci am rămas strict la persoana lui Karlos Barile.

care i. cu furniza săptămânal la cele
două unități și se le ocuam, rezoluții,
circulare, îndrumări și să țideam de către
Departala U. T. C. Națională și locale U. T. C.
Totdeauna mă puneam în posesune cu
Ordonanțe și dispoziții ce le mai făceam și
mă informam și asupra activității organelor
Fata U. T. C. din Universitate, pe care o con-
știam, temporar. Mă și numeam de timpuriu
- lor și activități în cadrul aceluia. Toată
informațiile ce le făceam la Harboarele
la raportul meu și după întâlnirea Clinto-
-nului Simion Hăteganu, care studiam
materialul primit, mă îndreptam să amune-
scă de raportat fașilor superiori și ce omene-
a. secretă și verifica înaintea de a se lua
măsură de împrejuri, după importanța
și actualitatea cererilor semnalate de Harbo-
-rari. Mă și stabileam, că pe Harboarele
de către Simion Hăteganu la recuzat și
nici altă mișcă, cum și între se împre-
-jurări și a recuzat săl adiționale și să l
deținere să. i. în viața informator. Recent
Simion Hăteganu mă și am văd mișcă de
-tăim și, cred că să fiu o a țela per-
-sonală. Secretul el mai avea și informa-
-tor personal, pe care îl ținea în secret și
mă și secretarea nici față de mine, care îl
eram colaborator, dar secretul el și ținea să
mai alba și alți informatori, secretul și mișcă
material de mare importanță, care a l. preluat
în cadrul raportelor și de seamă ce mi l
incredința să le fac, fie în numele lui per-
sonal.

Dr. I. Neamtu

- social, ca sif al institutiei pri in numele
 Chestura, ca si rapoartele avand ca caracterul
 unui tanu de securu. Kardos Barde a fost
 informatorul Chestura sine 1931 si palle cu pui.
 - mava a acului 1935. si cu oest interval de
 timp eu, potrivit ordinului puiuit, nu au au
 mai ocupat de ocuparea Regionala si
 care facea parte Kardos si ma retineam
 strict la materialul informativ ce mi l furniza,
 fie lui propriului incitativa, fie in vana
 speranta ca i o faciam sa se intereseze asupra
 unor chestiuni, care interesau serviciul poli-
 - heni. După plecarea lui Simion Flăteșanu
 de la Chestura, l-a urmas ca chestor Victor E. Pulea.
 Informatorul au ramas acia si si sub cau-
 - ducerea lui, Kardos Barde uita in iunie 1934
 terminandu si facultatea de litere care a uruit o
 ne-a paracit, spuiandu: mica a puiuit cu part
 de profesor la Bradu Mare si trebuie sa plece. Dar au
 insistat asupra ramaneu lui, deoarece intre
 mine si Chestura Pulea colaborarea lui cauze de
 ordine ferocul care tescut foarte subred, adun
 marea parte si necut de pu si pentru acuta un
 au intales si l recuzat ca deotament. După
 plecarea lui Kardos nu au mai sunt informa-
 - tori inediti in Regionala comunista, si nu
 - mai in organizatia locala P.C.R. pe Takab Moutai,
 sine sunt recuzat s.a si observat la incetarea anti-
 - vitatu si vorantei, suspatoriul de politie Cluj, atat
 prin suspatoriul Costene rat si caminul sif Jan
 Stănila si mi facau observati si corau si mi
 intenuifica activitatea, eu in va motivam cu acia
 - de pe se o avocam cu Pulea si cantam sa o
 - del la o ruptura, adia ori Pulea ori eu sa plecam

dela postul de l'oupan. Dararea mea
Tulea era sustinuta de politiciarii liberali
a surorilor si el facer, dar de mine avand nevoie
aceste noiuri ambu' panu' in 1937. cand Tulea, pe
urma unor negocieri in serviciu a fost restituit
si inlocuit cu Korvath Jozsef, venit de la Postul Principiu.
Intelegerea mea cu Tulea s'auie tot pe
-valul Clotorei si ea spora totdeauna si
subiergitorul Vlad Iurel si Stancila sau de la Turda.
-totul de politia lui.

Pentru sa mai succinta ca Clotorea
siuina Flatieganu avea obiceiul de a da
ordine personalului meu subalteru, fiind ca ma
pune la curent si pe mine cu nesabuitate
ca le tinea subalterilor mei si astfel s'a creat
un obicei, ca el in calitate de lui de ref al in-
stitutiei, luera parte mine sa functioneze
la nivelul de raportari, sau in asemenea cazuri
misiuni si mi se raporta mie si direct lui
Flatieganu. Unele instructiuni s'au avut
sambutii Olexa si agentii laudatarii, Gheorghe
si Murea Stefan, sau erau saucum lui de in-
-vedere. Astfel dupa Murea Stefan am aflat ca
elanta instructiuni ale lui Flatieganu, pe care
si le raporta personal in sabinetul lui, ca si
ordinul lui secretare sau coreferenti stauina
vorita prin posta ori sau odobit telefonic in
limbi straini precum si alte misiuni, cum sunt
astazi sau le amon. Cand lipsea dela serviciu
motivan ca au misiuni personale in garaj
Clotorei si stucii, sau au put in derute
sunt lucruri, Flatieganu mi'a saubinat, sau
-uandeu mi si in una amoret, fiind de la lui
Jozsef, principiu al sa serviciu si incapi. Spre un ma
pune sau cu Clotorea, au totat abasta abasta dela
populamentul serviciului
Tap. I. Leontiu

Stăt apentul Stăndruțiu săt și Kucen Ștefan
 pot confidene la pădurea lor că au declarat în
 ocazia pândurii ordine directe ale Directorului,
 fiind că eu să am cunoștință de operațiunile lor,
 Directorul scărându-le discreție. Credea și Pulca a
 procedat la fel, deoarece eu și eu nu mă întâlneau
 de loc la serviciu și pentru care fapt aveam înca-
 -zământ și cu Inspectoratul Regional de poliție, în
 special în partea Inspectoratului Costești, care și-l
 susține pe Pulca și mă portante pe mine la scăr-
 -nea aceluia, care și se plătisea că eu și dau con-
 -suetud. Într-o anu 1930-1937. Eu și mi am în-
 -ter să se și întreprind ore o secretare ori una-
 -rile mijlociva lui Ștefan Ștefan ori a ore-mei
 alte persoane în legătură cu sămurel. Dacă s-a făcut
 ore o asemenea operațiune, nu se poate altfel, decât
 să s-a făcut cu încredințarea mea, altfel ar trebui
 să am cunoștință. În această privință trebuie să
 știu Simion Hateganu, Pulca, Stăndruțiu ori Ștefan
 Ștefan, care, după cum am mai declarat, erau
 oameni deosebiți semnificați, împreună cu Colona,
 Totișanu și Cruiș, totuși deși nu știu și de cum are-
 -menea să foloseau cunoștința Directorului.

Deoarece atât Simion Hateganu cât și D. E.
 Pulca au avut față de mine rezerve și nu m-au
 pus la curent cu informatori lor personali, de la care
 primeam material informativ și cum ai ști că eu
 era mi-l țineam să-l prelucrez, și se putea ca și
 Ștefan Ștefan să și fi fost pe atunci informator ori
 lui Hateganu ori Pulca, dar în special lui Hateganu
 -Simion, la care se am cunoștință că era in-
 -formator de mare calibră, căci și mi s-a prezentat
 material informativ de mare importanță și că eu
 să putea vedea că era colaborator bine inițiat în

materie, dar când resistam și aflăm cine este,
nu că lăsa fără lămurire, zimbându-mi cu ip-
situdine. În această direcție se va fi și
-lebat Flăcău, Pelea, înăndritii și Mucă
Hefau și sunt savoiis că prin dărușii și or putea
lămurii activitatea lui Jakob Lăndor. Eu perso-
-nal nu am avut de-a face cu Jakob Lăndor,
altfel mi-ași aminti de persoana lui, de
activitatea lui și cumic nu m-am făcut să-l
scopos ori să rețin ceva în legătură cu trecutul
lui. Numai așa mi-o pot explica totală mea
neglijență privitor de Jakob Lăndor. Sunt savoiis
că Simion Flăcău este amestecat în această
cauză și este adevarul, nu știu de ce are mo-
-tise. După mine se vede și pentru motivul că
-stium, când i-am raportat vorba de spusele lui
Harold Varile, că ar exista cu Jakob Lăndor în
regionala U.T.C. Flăcău mi-a spus să-mi
amintesc și acum i-mi vine a crede, că această
a făcut-o cu scopul de a-mă înduce și cum
lui cu care probabil că colabora personal și-mi
voia să-mi amintească legăturile ce le are cu el.

Altfel de cercetare a mai avut Flăcău și în
scutul cercetărilor sale savoiis generale și
numai savoiisat fiind cu dărușii și-a făcut ca să
savoiisat de persoanele lui savoiis. În chestia
cu Jakob Lăndor savoiis, când l-am rugat la
Făpăras să-mi lămurască, pentru că am fost corec-
-tat și orau să-mi amintească, mi-a răspuns, cum
după cât i-mi aminteam, nu savoiisat și
-de-așu, că mi-i-a fost informat, și că se la dărușii
savoiis cu dărușii, dar nu savoiisat să lămurască.
Nu pot să cred această și mijlocul că Flăcău
-gănu a fost un savoiisat colaborator iusticia a
Pop. Lăndor

lui Farhas Bora, mai târziu devenit soacii lui
 Jakob Lăudor și poate că și din aceste cauză deosebite
 cu l-a dezvoltat pe Jakob Lăudor. 201

Despre Jakob Lăudor am mai scris apoi
 vorbind pe Petre Bejan, fost ministru Tătărească la
 resortul de economie rațională, care făcând și l'ieșire,
 mi-a scris pe cel din cauza, ca am ambicioși și
 voluie, care adeseori, pe în atitudinea lui jângla
 în mod foarte vizant cu afacerile resortului
 de economie exterior și atunci când a avut să-l
 pleacă la pământ, am intervenit pentru să-l
 ministru Luka Lasko și Teodor Georgeescu care
 i-l sprijineau, fiind omul lor.

Tot despre Jakob Lăudor mi-a vorbit în ces-
 tul serviciului general D. Nicolai Astărcău
 cu care am fost indusă împreună într-o celulă,
 spunându-mi că este așteptat pentru neleguile
 la Ministerul Economiei și în sfârșit mi-a vorbit
 despre el în autoturismul său cu transporta în
 luna Aprilie cor. la Făgăraș, camuștul Frieder
 Eugen din Cluj, care împreună cu unuștoru
 Crăciun și Păcharyș din Cluj călătoreau la
 plimbată în țară. Frieder mi-l descrie pe Jakob
 Lăudor a fost adevăratul mișcător economice la
 Cluj și datorită sacrificiilor lui nu a putut
 fi înviată țara deopotrivă de politică.

În sfârșit mi s-a vorbit de Jakob Lăudor în
 sensul ambitei se am avut-o la birourile
 generale a servitului, unde am datușă
 ambitei mi-a intervenit cu prietenii la sălă
 și alți 2. membrii neleguile și mișcătoru
 economice din țară, despre un Salama și un Fülöp,
 rându-mi să descrie ce stău despre sălă și sălă

mi-au fost reformatori.

La Cluj s-au născut au fost interopuți
supra lui Takab Săntos de către un mare
ambulator venit din Direcțiunea Generală
a securității. În toate cazurile au susținut
că nu mi-a fost reformat în materie comu-
nistă, ascultă fiind adevarul adevarat, deoarece
eu nu am avut cu el nici o legătură per-
sonală și amu o declar și scriu, bazat pe
multă gândire și recăminare a trecutului
meu, că singurul care l-a putut avea ca in-
formator este fostul director Simion Flăcăușan,
care nu știu din care motive nu vrea să-l di-
vulge și scrie în secretele sale și de-a fost
succesul să constată la politică Cluj, dar autorul
lui și pentru cei motive deoarece eu personal
nu l-am avut nici în secretare și de-a nu
facuți o sumă secretă, eu nu știu și nu mi
amintesc de de și pentru aceasta am cerut
interopuți agentilor handout și l'leu, care au
fost asemănați de încredere a lui Flăcăușan și
pulea și poteca țării și și amintesc de ase-
menea că, care eu nu mi. L'amintesc să fi avut
loc, altfel a și ști și l'asi declara, spre a se face
lumina în cauză și a se face dovada de buna
sua credință și sinceritate, ce am dovedit o în
toți sursele secretărilor, ce l-au avut până
amun la securitate, în legătură cu activitatea
mea din trecut.

Necasta și mi este relaxată pe care o sus-
țin și amun proprie.

Pop. S. Săntos

2. Decembrie 1953.

202

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Ion Leontin, născut la 1 August 1899 în
 orașul Bistrița, Reg. Cluj, fost șef de Siguranță la
 Cluj între anii 1930-1940, cu ultimul domiciliu în
 Cluj, str. Colonia Becasi nr. 14
 6 Ianuarie 1954

(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 11 și min. 55
 „ s'a terminat „ „ 14 „ „ 05

Intrebare: Ce scheme de organizare a avut
 Biroul de Siguranță, pe care l-ai condus?

Răspuns: Biroul de Siguranță, în
 perioada 1930-1940, când l-am condus eu
 avea următoarea schemă: Secția de
 cercetări și urmări, Centrul Străinilor,
 Secția de presă și Cabinetul cu arhive.

Intrebare: Ce atribuțiuni avea Secția
 de cercetări și urmări?

Răspuns: Secția de cercetări și
 urmări se ocupa de fapt cu problemele
 specifice de Siguranță: făcând urmări,
 supravegherile și cercetările.

Intrebare: Cine a condus această
 secție?

Răspuns: Până în ianuarie respectiv
 decembrie 1932, secția secție a condus-o
 comisarul Orlăscu C. tin, care în anul

Încălitura,
Ion Leontin

În mare: 1944 a fost anulat de trupe germane
în retragere.

După el a urmat comisarul
Todorascu Ghe, care a funcționat până
în 1940, la sedarea cordului. În
ca Todorascu Ghe a murit în epurările
1953.

Întrebare: În ce cazuri proceda Securitatea
de arestări și urmări la arestări și cercetări?

Răspuns: Securitatea de arestări și
urmări proceda la arestări și cercetări
numai în cazuri când existau probe
materiale asupra activității celor urmăriți,
și în cazurile când erau prinși în
flagrant delict.

Întrebare: Dar în alte cazuri, când
se mai proceda la arestări și cercetări?

Răspuns: În alte cazuri nu
se proceda la arestări și cercetări. În
toate cazurile trebuia mai întâi să
existe probe asupra culpabilității celor
în cauză. Fără probe nu se putea trece
la arestări și cercetări.

Întrebare: De la cine primea
Securitatea de arestări și urmări dispoziții
pentru arestări și cercetări?

Răspuns: Securitatea de arestări
și urmări primea dispoziții pentru
arestări și cercetări de la chestor prin
omine sau direct de la el, atât în
scrisori scurte cât și agenții de
siguranță

Prof. Lect. Dr. I. Leacătău
Iacalltura.

Urmare: Intrebare: Ce formalitati trebuia sa fie indeplinite pentru arestari si cercetari?

Raspuns: Pentru arestarea unei persoane trebuia sa se caute de la Parchet autorizatia de arestare si percheziția domiciliară. Acest lucru era cerut in scris pentru a adresa semnată de schiștor si de mine si uneori in locul meu semna seful Sectiei de Cercetari si urmasorii pe baza acestora obtineam autorizatia survenita si procedam la arestare. Erau si cazuri cand chestorul primea aprobarea verbal si numai dupa arestare indeplineam formalitatile despre care am vorbit mai sus. In orice caz pentru fiecare arestat, noi aveam autorizatiile respective fie ca o primeam inainte de arestare sau dupa arestare.

Intrebare: Prin ce mijloace cunoasteai ca ce persoane sunt arestate si cercetate?

Raspuns: In urma de faptul ca chestorul dadea dispozitiile de arestare si cercetari prin mine, seful sectiei de cercetari si urmasii era obligat sa-mi raporteze si-mi raporta zilnic, de doua ori pe zi, orice evenimente care se petceau si implicit imi raporta desi orice arestare pe care o avea.

Intrebare: Deci de ai avut cunoastinta de toate arestarile efectuate de catre Siguranța?

Raspuns: Da, am avut cunoastinta

Semnatura: [Signature]

Urmare: de toate arestările efectuate de Siguranța
Cluj, în perioada 1930 - 1940

Intrebare: În ce caz, arestă când
a fost arestat Iacob Alexandru?

Răspuns: Eu n'am nici o cunoștință
ce Iacob Alexandru n'ar fi fost arestat
de Biroul Siguranței din Cluj. Eu
nu mi-aduc aminte ce Siguranță
n'ar fi posesat asupra lui Iacob
Alexandru materiale informativ
compromitatoare pentru el, care puteau
duce la arestarea lui. Mi-aduc
aminte că Kardos Vasilie în 1934, era
cum am mai declarat, mi-a vorbit
o singură dată că un Takab ar
face parte din Regionala U.T.C.,
dar eu raportând chestiunii Hategan
mi-a spus că nu m'ar atinge de
nimic din Regionala U.T.C. Evident
că în timpul meu n'a fost nimic
arestat din Regionala U.T.C. sau P.C.R.

Intrebare: Puta Iacob Alexandru
n'ar fi arestat de Biroul de cercetări
și urmări fără ce el n'ar
cunoștință?

Răspuns: Iacob Alexandru
nu putea n'ar fi arestat în nici
un caz, fără ca eu cel puțin
n'ar iam cunoștință de acest lucru
cel puțin după arestare.

Intrebare: Cine dintre cei doi

Semnătură,

M. S. S. S.

Urmare: xfi ai reței de excitați și urmări
ti - e vorbit despre Jacob Alexandru?

Răspuns: Eu știu că nici Orlan
C-tui și nici Teodorescu Ghe. nu mi-au
vorbit niciodată despre Jacob Alexandru

Știu că-am citit proiectul proces-
verbal și că-mă văd că am vădit și am vădit
că corectunde în totul cele declarate de
mine susțin și semnez. Pop I. Leuștiș

Șeful Biroului
St. maj. de securitate
St. Brăneș

Semnătura,

205

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Martorul RAZVAN SERGIU, de profesie funcționar născut la 13 Aprilie 1914 în București cu ultimul domiciliu în București Str. B-dul Bălcescu Nr. 9.-

În Iunie 1952, București

Interogatoriul a început la ora 9,15

" s'a terminat la 14,35

Intrebare:

Aveți vreo cunoștință în legătură cu lichidarea C.A.S.B.I.-ului?

Răspuns:

Da.

Intrebare:

Ce cunoștințe aveți în legătură cu lichidarea C.A.B.I. ului și de unde aveți aceste cunoștințe?

Răspuns:

În 1947 am fost trimis în muncă la C.A.S.B.I. (Casa de Administrare și Supraveghere a Bunurilor Inamice), unde am fost angajat în calitate de inspector. Această casă era o instituție creiată în urma încheierii convenției de armistițiu cu U.R.S.S. și avea ca sarcină esențială să identifice și să predea Uniunii Sovietice bunurile supușilor germani din România.- C.A.S.B.I.-ul era condus de un consiliu de administrație din sânul căruia fusese ales un comitet de Direcție.-

În fapt C.A.S.B.I.-ul era condus de către un director general, un subdirector general pentru bunurile industriale și comerciale un subdirector general pentru celelalte bunuri, un director al corpului de inspecție și un director al Contenciosului care lucra cu un consiliu juridic format din avocați din contencios, avocați din afară și magistrați superiori.-

ss/Răzvan Sergiu.

././.

206
C.A.S.B.I. era tutelată de Comisia Română pentru aplicarea convenției de armistițiu, devenită apoi comisia Română pentru aplicarea tratatului de pace. Președintele acestei Comisiuni având rang de ministru era profesorul SIMION OERIU, iar consilier cu rang de secretar general era ATANSE JOJA.-

În iarna anului 1947-1948 se descoperă că MARIA CHIROU șefă de cabinet a generalului aviator NICOLAU subdirector general pentru bunurile industriale și comerciale, făcea spionaj în favoarea unui stat străin. Erau deasemenea bănueli că există și alte implicații.-

În urma acestei situații s'au făcut schimbări serioase în conducerea C.A.S.B.I.-ului astfel tov. JOJA a fost însărcinat să țină permanent legătura cu C.A.S.B.I., a fost numit subdirector general al bunurilor industriale și comerciale, defunctul EUGEN LUCIAN; Director al corpului de inspecție SERGIU NAVODARU, iar eu am fost numit director al contenciosului, membru în consiliul juridic și secretar al consiliului de Administrație, pentru ca astfel toate posturile chee să fie acoperite, directorul general BERCA membru de partid vechi funcționar nefiind un om care se bucura de încredere.-

După ce echipa aceasta a preluat conducerea efectivă a C.A.S.B.I.-ului s'a pornit o anchetă directă a activității vechi a C.A.S.B.I.-ului, și s'au luat măsuri pentru a intensifica pe deoparte identificarea și predarea bunurilor germane camuflate și pe de altă parte pentru a urmări pe foștii Administratori de Supraveghere care au furat.-

Noi am considerat că pentru a realiza misiunea noastră, trebuie să strângem cât mai mult raporturile cu Administrația Bunurilor Sovietice.- În acest scop ne vedeam foarte des cu tov. Maior DETCOF dela acea Administrație și SERGIU NAVODARU a avut sarcină specială să țină permanent legătură cu dânsul.-

În muna noastră, am avut dela început greutăți.-

Astfel prof. SIMION OERIU ne-a impus la 1 Ianuarie 1948 o comprimare masivă a funcționarilor tocmai când noi vroiam să intensificăm munca pentru a putea ajunge cât mai repede la o lichidare normală dar justă a C.A.S.B.I.-ului

ss/Răzvan Sergiu.

Profesorul OERIU susținea la protestul nostru că această este linia pe care i-a dat-o Ministrul Finanțelor VASILE LUCA.-

O altă greutate era că directorul contabilității SASU nu ne acorda suficienți bani pentru deplasări, așa încât nu se puteau face inspecțiile necesare în provincie.-

SASU pretindea că așa are linia dela Ministrul de Finanțe pe care îl reprezenta la C.A.S.B.I. și se știa că este în raporturi foarte bune cu MAEVSCHI, în acea vreme secretar general la Ministerul de Finanțe, fost director general la C.A.S.B.I. în epoca în care s'au făcut fraude și cunoscut ca un element dușmănos, fiind rus alb și autor al unor broșuri antisovietice.-

În primăvara anului 1948 LUCIAN ne-a prevenit că s'a hotărât de către OERIU lichidarea imediată a C.A.S.B.I-ului. Tov. Maior DETCOF pe care l-am înștiințat despre acest lucru ne-a spus că Administrația Bunurilor Sovietice nu știe nimica despre acest lucru.-

Față de această situație noi am considerat că lichidarea C.A.S.B.I-ului fără știința și acordul organelor sovietice care erau direct interesate, nu poate fi decât un act dușmănos destinat pe deoparte să saboteze tratatul de pace și pe de altă parte să împiedice verificările care erau în curs.-

LUCIAN, NAVODARU și cu mine am redactat o serie de memorii care au fost bătute la mașină de o dactilografă de încredere, anume ANTOANETA NEGRESCU, actualmente funcționară la Ministerul Construcțiilor.-

LUCIAN a predat aceste memorii după cât mi-a spus el la secretariatul C.C. al P.M.R.-

După câteva timp, la începutul verii 1948, tov. Maior DETCOF ne-a spus că în urma sesizărilor făcute de noi și de dânsul, Administrației Bunurilor Sovietice a primit asigurări, că nu se va lichida C.A.S.B.I-ul și că acesta își va continua activitatea sub tutela Ministerului de Finanțe și că deci interesele sovietice rămân asigurate.-

LUCIAN apoi ne-a comunicat că intradevăr C.A.S.B.I. va trece la Ministerul de Finanțe urmând ca până la legiferarea acestei măsuri, să se țină legătura cu Ministrul Adjunct IACOB ALEXANDRU.-

ss/ Răzvan Sergiu

Intr'o zi la cca o săptămână sau două după rezoluția Biroului Informativ al Partidelor Comuniste și Muncitorești, am aflat dela colegul meu SERGIU NAVODARU că a fost în audiență de lucru la IACOB ALEXANDRU, cred că împreună cu JOJA și că IACOB i-a spus că una din marile venituri ale C.A.S.B.I.-ului este că (citez din memorie): " Prea i-ați lăsat pe ruși să-și bage nasul în treburile noastre, eu cum am luat conducerea Administrației Livrărilor i-am dat afară dela mine".-

Această afirmație a lui IACOB ALEXANDRU a fost făcută cunoscut Comisiei de Control a C.C. al P.M.R., concret defunctul tov. COSTEA MIREL și tov. ELVIRA, cărora li s'a dat și material scris în acest sens.-

Prin luna August 1948 am aflat că de lichidarea C.A.S.B.I.-ului se ocupa o comisie formată din președinte: MAEVSKI membrii: CERNICICA director general al cadrelor Ministerului de Finanțe, EIDLITZ director de cabinet al lui VASILE LUCA, NISTOR ALEXANDRU director general al Administrației Livrărilor și din partea C.A.S.B.I.-ului EUGEN LUCIAN.-

Am fost dela început surprinși de prezența lui NISTOR care avea sarcina de a se ocupa în mod special de lichidarea C.A.S.B.I.-ului, deoarece LUCIAN care făcuse inspecții pe teren la Tg. Mureș și la Reghin de unde era originar NISTOR, afirma că acesta este un afacerist cunoscut acolo, el făcând parte din "ceace cetățenii din regiune numeau" Banda lui FRANK". FRANK era și el un afacerist și astăzi e funcționar la I.P.E.I.L. Reghin, La un moment dat șefa personalului care era și responsabilă de cadre a Comitetului de Partid SOFIA BLUMER, actualmente funcționară la Academia R.P.R. ne înștiințează că NISTOR i-a cerut să facă caracterizări ale personalului și curând după aceea NISTOR ne-a comunicat cadrelor administrative că personalul a fost împărțit în 3 categorii: o categorie din care făceam și eu parte va fi absorbită de Ministerul de Finanțe unde se va ocupa de lichidarea C.A.S.B.I.-ului o a doua categorie va fi pusă în disponibilitate cu plata unui preaviz de 14 zile și o a treia categorie care vor fi comprimați prin publicare în Monitorul Oficial conform legii atunci în vigoare, conform căreia se comprimau elementele antidemocratice.-

ss/Răzvan Sergiu.

Cum în urma succesivelor reduceri de personal ale C.A.S.B.I.-ului asemenea elemente cu excepția a doi funcționari, nu mai existau la C.A.S.B.I., am considerat că măsura este nejustă.- Funcționarii în această situație au luat legătură cu Uniunea Sindicatelor de Funcționari și cu Sectorul de Partid Ministere, de unde au primit asigurări că se va reveni asupra măsurii.-

Văzând că nu se revine asupra măsurii s'a format o delegație compusă din : SOFIA BIJMER și calitate de responsabilă de cadre a comitetului de partid, OVIDIU MARINESCU președintele Comitetului Sindical și eu în calitate de cadru administrativ.- Ne-am prezentat la MAEVSKI care ne-a spus că fiind vorba de o chestiune de cadre, hotărârea o ia CERNICICA.-

Ne-am prezentat la CERNICA, care întâi nu a vrut să ne primească și apoi după ce OVIDIU MARINESCU în câteva cuvinte a rugat să se revină asupra măsurii, a declarat că nu revine asupra măsurii deoarece la C.A.S.B.I. s'a dus o politică șovină antimaghiară (repetă astfel acuzația trădătorului KURKI GYARFAS) și deoarece la C.A.S.B.I. s'a furat buicul public.-

Opinia publică pretindea CERNICICA, cere neapărat satisfacții și aceasta este satisfacția care i se dă. Am luat atunci cuvântul și am arătat lui CERNICICA faptul că partidul și guvernul nu pot să dea satisfacție opiniei publice prin lovirea unor nevinovați și că ar trebui să se facă o anchetă pentru a se stabili vinovățiile, iar dacă este vorba să se lovească înainte de anchetă ar trebui loviți întâiu diferiții conducători ai C.A.S.B.I.-ului în frunte cu MAEVSKI care a fost primul director general și care nu știu prin ce împrejurare este tocmai acela care prezidează conducerea de lichidare a C.A.S.B.I.-ului. Am mai arătat lui CERNICICA, că a trece peste promisiunile făcute funcționarilor de către Sectorul de Partid și Uniunea Sindicatelor înseamnă a compromite prestigiul partidului și al Sindicatelor.- Deoarece intervenția noastră nu a dat rezultate, am considerat că poziția lui CERNICICA, coroborată cu declarația făcută de IACOB tovarășului NAVODARU cu însăși precipitarea lichidării C.A.S.B.I.-ului și cu alte manifestări, reprezintă o activitate antipartinică și am sesizat comisia de Control a C.C. al P.M.R.

ss/Răzvan Sergiu.

Una din manifestările dușmănoase la care am mai asistat este următoarea: s'a hotărât să se țină la C.A.S.B.-I. o ședință prin care să se consfintească dizolvarea C.A.S.B.I.-ului. -

Înainte de începerea ședinței, MAEVSKI a spus următoarele: "Când te gândești că eu am organizat și am fost primul director general al C.A.S.B.I.-ului și tot eu sunt chemat să-l lichidez! Imi aduc aminte de un pasaj din "TARAS BULBA" de GĂGOL, unde TARAS amorându-și fiul trădător îi spune: eu te-am făcut fiule dar pentru că ai trădat eu te omor".- Cei de față am înțeles că suntem considerați ca niște trădători, și legată aceasta de afirmația lui IACOB în legătură cu colaborarea cu tovarășii sovietici și cu infamiile reacționarilor, camufleori ai bunurilor germane, că noi cică am fi predat sovieticilor avutul țării, am tras concluzia că rusul alb, autorul de broșuri antisovietice MAEVSKI, ne consideră trădători pentru că am înțeles să colaborăm leal cu tovarășii sovietici și să aplicăm în mod cinstit tratatul de pace.-

Eu nu am fost de acord să intru la Ministerul de Finanțe, cu atât mai mult cu cât dosarul de contencios au fost preluate fără proces verbal în timp de câteva ore și eu ar fi trebuit să capăt o altă sarcină decât cea de contencios.- Tov. LUCIAN mi-a spus că are calitatea de ami da deslegarea de a nu intra la Ministerul Finanțelor și că la cererea mea îmi dă această deslegare ceace s'a întâmplat după aceea, știu numai din auzite.- Astfel știu dela SOFIA BLJMER că s'a organizat la Ministerul Finanțelor un serviciu al lichidării C.A.S.B.I.-ului al cărui șef era un vechiu funcționar anume STELIAN POPESCU, care a avut tot timpul o atitudine nejustă. - STELIAN POPESCU a fost ulterior exclus din P.M.R., scos din Ministerul Finanțelor, dar grație legăturilor pe care le avea în Ministerul de Finanțe a reușit să capete o muncă de răspundere la Direcția Generală a Canalului Dunăre-Marea Neagră. El s'ar fi exprimat: "cel mai mare serviciu ce mi-a făcut partidul este că m'a exclus".-

Știu dela defuncțul LUCIAN că el se ocupa în special cu verificările pe teren și MAEVSKI se aranja în așa fel încât ședințele de lichidare C.A.S.B.I. să se țină numai când era el plecat.-

ss/Răzvan Sergiu

Odată, LUCIAN pentru a participa la o ședință a trebuit să anunțe că pleacă în provincie fără ca însă să plece într'adevăr.-

Sedința a fost furtunoasă, deoarece LUCIAN a acuzat pe membrii comisiei în frunte cu MAEVSKI că vor să lucreze în lipsa lui, pentru a acoperi murdăriile trecutului.-

Unul din cei care a avut o poziție dușmănoasă a fost EIDLITZ.-

LUCIAN care nu cunoștea nimic despre trecutul lui EIDLITZ și despre activitatea sa la Ministerul Finanțelor dar care presupunea că nu e întâmplătoare cărdășia sa cu elemente dușmănoase ca MAEVSKI, NISTOR și CERNICICA, i-a spus: "Tov. EIDLITZ eu dacă aş avea bubele d-tale aş fi mai modest"

În urma acestei apostrofări, EIDLITZ a roșit și a tăcut.-

MAEVSCHI în urma acuzărilor concrete aduse de LUCIAN, i-a cerut să plece din comisie și l-a amenințat că-l dă afară cu oamenii de serviciu.-

Mai știu dela SERGIU NAVODARU că LUCIAN era foarte deprimat deoarece VASILE LUCA l-a chemat într'o zi la el în cabinet și i-a spus că sesizările pe care le-a făcut Comisiei de Control a C.C. al P.M.R. sunt niște acte dușmănoase împotriva colaboratorilor săi cei mai apropiați și că nu urmărești decât lovirea partidului, printr'un secretar al Comitetului său Central.-

După ce am cetit cele declarate de mine susțin și semnez.-

Lt. Maj. de Securitate

ss/Răzvan Sergiu.

I. Niculescu.

BN

3 ex.

III

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Martorul Răzvan Sergiu de profesie funcționar născut la 13 Aprilie 1914 în București
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu ultimul domiciliu în București Bdul Băcescu n=9

10 Iunie 1952
Orașul București

Interogatoriul a început la ora 9 și 15 min.
„ s'a terminat la „ 14 și 35 „

Intrebare: Aveți vreo cunoștințe în legătură cu lichidarea C. A. S. B. T. ului?

Răspuns: Da.

Intrebare: Ce cunoștințe aveți în legătură cu lichidarea C. A. S. B. T. ului și de unde aveți aceste cunoștințe?

Răspuns: În 1947 am fost trimis în misiune la C. A. S. B. T. (Casa de Administrare și Supraveghere a Bunurilor Trămnice) unde am fost angajat în calitate de inspector. Această casă era o instituție creată în urma încheierii convenției de armistitiu cu U. R. S. S. și avea ca sarcini esențiale să identifice și să prelucra bunurile Sovietice bucurate supușilor germani din România.

C. A. S. B. T. ul era condus de un consiliu de administrație din rândul căruia fusese ales un comitet de direcție.

În fapt C. A. S. B. T. ul era condus de către un director general, un sub-director general

Iscălitura,
I. Roman

Urmare: pentru bunurile industriale și comerciale un subdirector general pentru celelalte bunuri, un director al Corpului de Inspectie și un director al Contenciosului care lucrează cu un consiliu juridic format din avocați din contencios, avocați din afară și magistrali superiori. C.A.S.B.T. era tutelată de Comisia Română pentru aplicarea convenției de armistițiu, devenită apoi comisia Română pentru aplicarea tratatului de pace. Președintele acestei Comisii a vădit rang de ministru era profesorul Simion Perin, iar consilier în rang de secretar general era Stancușe Joga.

În iarna anului 1947-1948 se descoperă că Maria Ghirau, nfi de cabinet a generalului aviator Nicolae subdirector general pentru bunurile industriale și comerciale, făcuse spionaj în favoarea unui stat străin. Trebuia dovedim că există și alți implicați.

În urma acestei situații s-au făcut schimbări serioase în conducerea C.A.S.B.T.ului. Astfel tov. Joga a fost înscăunat să fie permanent legătură cu C.A.S.B.T.; a fost numit subdirector general al bunurilor industriale și comerciale, defunctul Eugen Lucian; Director al corpului de inspectie Sergiu Năvodaru, iar eu am fost numit director al Contenciosului, membru în consiliul juridic și secretar al consiliului de administrație, pentru că astfel toate posturile cheie s-au putut fi acoperite, directorul general Berca

Ascălitura,

J. R. Joga

Urmare: Membru de partid vechi functionar nefius
un om care se lucura de incredere. 212

Dupa ce echipe aceasta a preluat conducerea efec-
tiva a C.A.S.B. Iulii s-a permis o atacheta discretă
a activității vechi a C.A.S.B. Iulii, si s-au luat
măsură pentru a intensifica pe dioparte iden-
tificarea si predarea bunurilor germane ca-
rumpulati si pe di alta parte pentru a urmasi
pe fostii Administratori de Supraveghere care
au furat.

Noi am considerat că pentru a realiza
misiunea noastră, trebuie să strângem cât
mai mult raporturile cu Administratia
Bunurilor Sovietice. În acest scop ne vedeam
foarte des cu tot maiori Dăscăf de la acea
Administratie si Sergiu Kăvodou a avut
sercintă specială să țină permanent legă-
tură cu dăscăful.

În misiunea noastră, am avut de la ince-
put greutate:

Asfel prof. Simion Ceriu ne-a impus la
1 Ianuarie 1948 o comprimare masivă a
functionarilor tremsei când noi voiam să
intensificăm misiunea pentru a putea ajunge
cât mai repede la o lichidare normală dar
pută a C.A.S.B. Iulii.

Profesorul Ceriu sustinea la protestul nostru
că aceasta este linia pe care i-a dat-o Minis-
trul Finantelor Vasile Duce.

O altă greutate era că directorul contabilită-
ții Sănu nu ne acorda suficienți bani
pentru cheltoseri, așa încât nu se puteau

Iscălitura,

Kojum

Urmare: face inspectiile necesare in provincie.

Sau pretindea ca asa are linia dela Ministerul de Finante pe care il reprezinta la C.A.S.B.T. si se stia ca este in raporturi foarte bune cu Maersecki, in acea vreme secretar general la Ministerul de Finante, fost director general la C.A.S.B.T. in epoca in care s'au facut frade si emoscut ca un element dusmanos, fiind rus alb si autor al unor brosiuri antisovietice.

In primavara anului 1948 lucrau ne-a prevenit ca s'a hotarat de catre Orier lichidarea imediata a C.A.S.B.T.ului Tor. maior Detcof pe care l'am instiintat dupa acest lucru ne-a spus ca Administratia Sovietica nu stie nimic despre acest lucru.

Fata de aceasta situatie noi am considerat ca lichidarea C.A.S.B.T.ului fara stiinta si acordul organelor sovietice care erau direct interesate, nu poate fi de cat un act dusmanos destinat sa se departe de solutiile tratatului de pace si se dactile potu sa impiedice verificari care erau in curs.

Iucian, Răvodanu si eu mine am redactat o serie de memorii care au fost scrise la moartea de o doctoare grefa de in crechi, amune Antonaeta Negrescu actuala in functie la Ministerul Constructiilor.

Iucian a predat aceste memorii dupa

Iscaitura,

T. R. Man

Urmare: cât mi-a spus el la secretariatul
C.C. al P.M.R.

213
După câțeva timp, la începutul verii
1948, tov. maior Dețcof ne-a spus că
în urma rezoluției făcute de noi
și de decizia Administrației Burenilor
Sovietice a primit asigurări, că nu se
va lichida C.A.S.B.T. și că aceste în-
treprinderi vor continua activitatea sub tutela
Ministerului de Finanțe și că deci intere-
surile sovietice rămân asigurate.

Aușien apoi ne-a comunicat că între-
devar C.A.S.B.T. și va trece la Ministerul
de Finanțe urmând ca până la legife-
rarea acestei măsuri, să se încheie legătura
cu Ministerul Adjunct Jacob Alexandru.

Jut' o zi la cea o săptămână sau două
după reproșurile Biroului Informativ al
Partidului Comunist și Comunisti, am
aflat de la colegul meu Sergiu Kevodan
că a fost în audiență de lucru la Jacob
Alexandru, cred că împreună cu Jura și că
Jacob i-a spus că una din meritele vîin-
te C.A.S.B.T.ului este că (citez din me-
morie) „prea răți țesut pe rîuri să și țage
norul în treburile voastre, eu cum am luat
conducerea Administrației livrării și-au
dat aleră de la mine.”

Această afirmație a lui Jacob Alexandru
a fost făcută cunoscut Comisiei de Control
a C.C. al P.M.R., concret de membrii tov.
Bostea Nicol și tov. Olvira, cărora li s-a dat

Îscălitura,

J. Radu

Urmare: si material scris in acest sens.

Prin luna August 1948 am aflat ca de lichidarea C. A. S. B. T. ului se ocupa o comisie formata din: președintele: Maerski membri: Bernicea director general al cadrelor Ministerului de Finante, Lidity director de cabinet al lui Vasile Luca, istor Alexandru director general al Administratiei Divizionului si din partea C. A. S. B. T. ului Eugen Lucian.

Am fost dela inceput surprins de prezenta lui istor care avea sarcina de a se ocupa in mod special de lichidarea C. A. S. B. T. ului, de care Lucian care facuse inspectii pe teren la Tg. Mures si la Reghin de unde era originar istor afirma ca acesta este un afacerist cumobut acolo, el facand parte din ceea ce s-a numit din regimul nou ca "banda lui Frank". Frank era si el un afacerist si este si functionar la T. P. G. T. L. Reghin. La un moment dat se fa personalitate care era si responsabil de cadru a Comitetului de Partid Sofia Blumer, actualmente functionara la Academia R. P. R. ne instintez ca istor i-a cerut sa faca caracterizari ale personalului si curand dupa aceea istor ne-a comunicat cadrul administrative ca personalul a fost impartit in 3 categorii: o categorie din care faciam si eu parte va fi absorbita de Ministerul de Finante unde se va ocupa de lichidarea C. A. S. B. T. ului, o a doua categorie va fi pusa in disponibilitate cu plata unui pensiv

Iscaitura,

Thome

Urmare: de 14 zile si o a treia categorii care vor fi
comprimati prin publicari in Monitorul Oficial
conform legii atunci in vigoare ~~si~~ conform
cercis si comprimarii elimentale antidemocr.
lice.

214
Cum in urma succesivelor reduceri de per-
sonal al C. A. S. B. T. utru asemenea elimenti
cu exceptie a doi functionari, nu mai exis-
tau la C. A. S. B. T., am considerat ca masura
este nejusta. Functionarii in aceasta situatie
au fost legati in Unirea Sindicatilor de
Functionari si cu Sectorul de Partid Minister,
de unde au primit asigurari ca si va reveni
asupra masurii.

Vedand ca nu si revine asupra masurii
s'a format o delegatie compusa din: Sofia
Blumer in calitate de responsabil de cadru
a comitetului de partid, Ovidiu Mari-
nescu presedintele comitetului Sindical si
eu in calitate de cadru administrativ.
Ne-am prezentat la Maevski care ne a
 spus ca fiind vorba de o chestiune de
cadru, hotararea o ia Birouca.

Ne-am prezentat la Birouca, care intai
nu a putut sa ne primeasca si apoi dupa
ce Ovidiu Marinescu in câteva cuvinte
a rugat sa ne revine asupra masurii,
a declarat ca nu revine asupra masurii
deoarece la C. A. S. B. T. s'a dus o politica serua
antimoghiara (repeto astfel acuzatie tra-
datorului Kurko Gyarfai) si deoarece la
C. A. S. B. T. s'a furea buim public.

Isclitura,

T. Răjan

Urmare: Opinia publică, pretindea Bernice, care ne-a
părat satisfactie și aceasta este satisfactie care
i se da. Am luat atunci cuvântul și am
arătat lui Bernice faptul că partidul
și guvernul nu pot să dea satisfactie opi-
nii publice prin lovirile unor nevinovați
și că ar trebui să se facă o anchetă pen-
tru a se stabili vinovățiile, iar dacă este
vorba să se lovească înaintea de anchetă
ar trebui loviți în cei diferiți conducă-
tori ai C.A.S.B.T.ului în frunte cu Staevski
care a fost primul director general și care
nu știu prin ce înșururare este tocmai
acele care prezidează conducerea de
lichidare a C.A.S.B.T.ului. Am mai
arătat lui Bernice, că a treia parte
promisă a făcută funcționarilor de
cârmă Sectorul de Partid și Unimec Sin-
dicatelor înseamnă o compromisă presti-
giul partidului și al Sindicatelor.

Deoarece intervenția noastră nu a dat
reputată, am considerat că poziția lui
Bernice, coroborată cu declarațiile
făcute de Iacob Tavarășului răvodan
cu înșururări precizate lichidării C.A.S.B.T.
ului și cu alte manifestări, reprezintă
o activitate antipartinică și am re-
vizat Comisia de Control a C.C.A.S.P.M.R.

Una din manifestările desmănușate
la care am noi existat este următoarea:
și a hotărât să se țină la C.A.S.B.T. o
sedință prin care să se consfințească

Încălțura,

T. Popa

Urmare:

dizolvarea C. A. S. B. T. u lui

215

Încă de la începutul redinției, Maevski
a spus următoarele: „Bănuind te găndesti
că eu am organizat și am fost primul
director general al C. A. S. B. T. u lui și tot eu
sunt chemat să-l lichidez! Îmi aduc
aminti de un paragraf din „Taras Bulba” de
Gogol, unde Taras omorându-l și fiind tră-
dător îi spune: eu te-am făcut fiu
dar pentru că ai trădat eu te omor.”

Cei de față am întehs că suntem consi-
derati ca niști trădători, și legați aceasta
de afirmatia lui Jacob în legătura cu
colaborarea cu țovarăni sovietici și cu
infamii reacționari, camuflori și
furnuritori germane, că noi aici am fi
pudat sovieticilor avutul țării, am tras
concluzia că suntem albi, și autorul de bro-
nuri antisovietice Maevski, ne consideră
trădători pentru că am întehs să colabo-
răm feat cu țovarăni sovietici și să apli-
căm în mod cinstit tratatul de pace.

Eu nu am fost de acord să intru la Ministerul
de Finante, eu a-tat mai mult eu ești devară
de contencios au fost preluate faze prous
verbal în timp de câțiva ore și eu ar fi
trebuit să capăt o altă sarcină decât cea
de Contencios. Tot Lucian mi-a spus că
are calitatea de a-mi da desliga de a
nu intru la Ministerul Finantelor și că la
cererea mea îmi dă această desliga
Căce s'a întâmplat după aceea, știu

Iscălitura

J. Roman

Urmare: numai din aurite. Astfel stiu de la Sofia Blumer ca s'a organizat la Ministerul Finantelor un serviciu al lichidării C. A. S. B. T. al lui el cărui șef era un vechiu funcționar numit Stehau Popescu, care a avut tot timpul o atitudine nejustă. Stehau Popescu a fost un Lterior Exclus din P. M. R., șos din Ministerul Finantelor, dar grație legăturilor pe care le avea în Ministerul de Finante a reușit să capete o numire de răspundere la Direcția Generală a Bancii Ducele-Maria Keagra. El s'a exprimat: „cel mai mare serviciu ce mi-a făcut partidul este că m'a exclus.

Stiu de la de funcționar Lucian că el se ocupa în special cu verificările pe teren și că Maevski n'arunca în așa fel în căd sedințele de lichidare C. A. S. B. T. să n'au tina numai când era el prezent.

O dată, Lucian pentru a participa la o sedință a trebuit să amână că pleacă în provincie fără ca însă să plece într'adevăr.

Sedința a fost furtivă, deoarece Lucian a ocupat pe membrii comisiunii în frunte cu Maevski că vor să lucreze în lipsa lui, pentru a ocupa murdăriile tutele lui.

Unul din cei care a avut o părere dură asupra a fost Fidlitz.

Lucian care în emostiv nimic dege

Iscălitura,

T. A. Pan

Urmare: trumentul lui Bidlitz si despre activitatea
sa la Ministerul Finantelor dar con prou-
puna ca ca nu e intampietor cu cordoie sa
cu elemente dusmanoase ca Maevski
histo si Bernice, i-a spus: „tov. Bidlitz
eu deia as avea bulele d-tale as fi mai
modest.”

In urma acestei apostrofari, Bidlitz a
rosit si a tacut.

Maevski in urma acuzarilor concrete
aduse de Lucian, i-a cerut sa plece din
comisie si l-a amenintat ca-l da afara
cu omenia de serviciu.

Ma sti de la Sergiu Nevoadeu ca Lucian
era foarte deprimat deoarece Varik Luca
l-a chemat intr-o zi la el in cabinet
si i-a spus ca seriorile pe care le-a fa-
cut Comisia de Control a C. C. al P. M. R.
sunt miste acte dusmanoase impotriva
colaboratorilor sai cei mai apropiati
si ca nu urmaresc decat lozirea par-
tidului, printu un secretor al Comite-
tului sau Central.

Dupa ce am citit cele declarate de mine sustin si seunep.

Lt. maj. de Securitate

M. J. J.

✓ 217

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martorul RATIU LUDOVIC, născut la 1915 Septembrie 14, în comuna Halemen Regiunea Baia Mare, fiul lui BERNAT și EUGENIA de profesie medic, în prezent președintele Comitetului de Radio, domiciliat în Cluj-Str. Răcați Nr.72.-

15 Iulie 1953 București.-
Interogatoriul a început la 21
" s'a terminat la 23

Intrebare:

Arătați dvs. în anul 1925 unde vă găseați ?

Răspuns:

În anul 1925 mă găseam în comuna Soncuta Mare Reg. Baia Mare.-

Intrebare:

Ce persoane cunoșteați din Soncuta Mare, persoane care au avut legătură cu mișcarea muncitorească ?

Răspuns:

Din Soncuta Mare cunosc următoarele persoane care au avut legătură cu mișcarea muncitorească; IACOB ANDREI, IACOB ALEXANDRU, BULMEU FELD STEFAN, FEHER LUDOVIC și alții.-

Intrebare:

Arătați Dvs. ce cunoașteți în legătură cu IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns:

Pe IACOB ALEXANDRU l-am cunoscut prin anii 1926-1927 fiindu-mi coleg de școală. În anul 1937 am început să am legături organizate cu IACOB ALEXANDRU pe linie muncitorească. Până în anul 1937 l-am cunoscut ca pe un activist însemnat al mișcării muncitorești. IACOB ALEXANDRU era o fire îngâmfată, ironică și din aceste cauze nu era simpatizat de ceilalți tovarăși. Știu din auzite că în perioade anilor 1932-1933

.//.

ss. Ratiu Ludovic,

IACOB ALEXANDRU a fost arestat în comuna Soncuta Mare de către fostul plutonier de jandarmi BLAGA. In anul 1946 mi-a povestit IACOB ANDREI op cu ocazia unei călătorii făcute de el împreună cu IACOB ALEXANDRU întruna din comunele din jurul Clujului, l-au zărit din mașină pe fostul plutonier de jandarmi BLAGA care cu câțiva ani în urmă îl arestase pe IACOB ALEXANDRU.-

IACOB ALEXANDRU deși era unul dintre secretarii județenei de Partid Cluj și a fost cercetat de acest BLAGA nu a luat nici-o măsură împotriva lui. IACOB ANDREI mi-a spus că atunci când i la arătat lui ALEXANDRU IACOB pe BLAGA aceasta a dat din mână în semn de nepăsare.-Știu deasemeni că cu ocazia căderii dela Somesești din 1941, IACOB ALEXANDRU nu a fost arestat. Iar în anul 1943 când sa judecat aceste căderi din 1941, numele lui IACOB ALEXANDRU a fost pomenit la proces ca pe o persoană ce nu poate fi găsit de siguranță pentru a fi arestat.-

Acest proces a fost judecat de către judecătorul SEBESI GABOR, In zilele când se judeca procesul, IACOB ANDREI care era și el arestat mi-a spus că cineva i-a comunicat op la văzut pe fratele său IACOB ALEXANDRU plimbându-se prin Cluj.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că el corespunde în totul cu cele decal rate de mine susțin și semnez nesilit de nimeni.-

ANCHETATOR.
SLT DE SECURITATE,
Pop Virgil,

ss. Rațiu Ludovic,

219

Proces-Verbal de interogatoriu

Martorul Racz Natiu Ludovic născut la
~~Arestat~~ 1915 Sept. 14 în com. Halusca Reg. Baia Mare
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
fiul lui Bernat și Eugenia de prof. medic
în prezent președintele Comitetului de Radio
domiciliat în Cluj Str. Kococzi 72 15 Iulie 1953

Orașul Gușești

Interogatoriul a început la ora 4 și min. —
" s'a terminat " " 13 " "

Intrebare: Ștăti Ște în anul 1925 unde
va găseați?

Răspuns: În anul 1925 mă găseam în
comuna Suceava Mare Reg. Baia-Mare
întrebare Ce persoane murărești din Suceava
Mare, persoane care au avut legături
cu mișcarea murărească.

Răspuns: Din Suceava-Mare mușore
următoarele persoane care au avut
legături cu mișcarea murărească:
Yacob Andrei, Yacob Alexandru, Bluman
feld Stefan Feher Ludovic și alții.

Intrebare: Ștăti Ște pe murăreștii
în legătură cu Yacob Alexandru.

Răspuns: Ce Yacob Alexandru l-am
cunoscut prin prii 1926-1927 fiindu-mi
salig de perals. În anul 1937 am
început să am legături organizate cu

Iscălitura,
Racz

Urmare: Jacob Alexandru pe linie munitoroasă.

În anul 1937 l-am cunoscut ca pe un activist interesat al mișcării muncitorești. Jacob Alexandru era o fire îngâmfată, ironică și din aceste cauze nu era simpatic față de ceilalți țărâși. Mă știu puritate în perioada anilor 1932-1933 Jacob Alexandru a fost arestat în comuna Săuceni - hore de către fostul plutonier de jandarmi Blaga. În anul 1946 mi-a povestit Jacob Budui că pe scara unei călătorii făcute de el împreună cu Jacob Alexandru într-o oraș din comuna din jurul Clujului l-au rănit din mârșă pe fostul plutonier de jandarmi Blaga, care se răstăra că în urma ei arestat pe Jacob Alexandru.

Jacob Alexandru deci era unul dintr-un peritru județului de la Cluj și a fost peritru de pe Blaga nu a luat nici o măsură împotriva lui. Jacob Budui mi-a spus că atunci când i-l a arătat lui Alexandru Jacob pe Blaga acesta a dat din mână în juru și neșterere.

Mă asemeni că pe scara căderii dela Săuceni din 1941 Jacob Alexandru nu a fost arestat. Dar în 1943 când se judecau unele căderi din 1941 numele lui Jacob Alexandru a fost pomenit la proces ca pe o persoană

Iscălitura

[Signature]

220

Urmare: se nu poate fi găsite de către signatarii
 pentru a fi prezentă. Acest proces a
 fost judecat pe căile judecătorești Sebesi
 habot. În zilele rând se judeca procesul
 Nicol Andrei care era și el pus în
 pușcărie și după aceea comunicat
 să la văd pe fratele său Alexandru
 plimbându-se prin Cluj.

După ce am citit prezentul proces
 verbal de interogatoriu purtând pe
 purtând și care constatată că corespunde
 întru totul pe cele decise de com
 justiu și penitez

Inchitator

Lei. de securitate

Cluj

Șeful
Știință

✓ 22

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul RĂTIU LUDOVIC din anii 1925-1926 am urmat gimnaziul din Soncuta-Mare unde locuiam cu părinții.-

Prin anii 1926-1927 l-am cunoscut aici pe IACOB ALEXANDRU care urma și el acelaș gimnaziu dar era mai mare ca mine.-

M'am înprietenit cu fratele lui cu IACOB ANDREI care-mi era coleg de școală, fiind chiar în aceeași clasă cu mine. In acest fel după ce familia IACOB s'a mutat, după câte știu din Baia Sprie, la Soncuta am fost de mai multe ori în casa lor. Știu că erau oameni săraci în această vreme însă nu știu din ce anume trăiau și mai și învățau copii

IACOB ALEXANDRU din această vreme era o fire foarte îngâmfată, ironică, care vorbea cu oameni de sus, din această cauză el nu era iubit de prietenii care umblau în casa lor, c'am prin 1930-1931 știu că a fost la ei în vizită ceva rudă a lor din America. Nu cunosc însă nici-un amănunt despre legăturile lor cu această rudă.-

Prin 1930-31-32, IACOB ALEXANDRU a început să simpatizeze cu mișcarea muncitorească, fiind în legătură cu BLUMANFELD STEFAN, KORONI SANDOR și alți din Soncuta Mare. Acest lucru deduc din discuțiile lor pe care le-am auzit, cât și din faptul că mereu erau împreună și se retrăgeau de alții în diferite ocazii.-

Știu că IACOB ALEXANDRU a urmat mai târziu o școală (nu mai știu ce) la Satu-Mare și aicea era considerat de elevi drept comunist.- Din auzite știu că el în 1929-30 ar fi fost arestat pentru că s'a pus un drapel roșu pe clădirea școlii din Soncuta Mare, și că ar fi fost în mâna plutonierului de jandarmi BLAGA. (De aceste lucruri însă nu sunt absolut sigur)

222

În orice caz acest BLAGA era cunoscut ca un bandit furibund care urmărea în special pe comuniști cu înverșunare. După câte îmi aduc aminte și BLUMANFELD STEFAN, ARON MAXIMILIAN, KORONTI SANDOR au fost pe mâna lui. De prin anii 1937-1938 IACOB ALEXANDRU a fost la Cluj. Aici aproximativ din 1937 și până în 1938 el era legătura mea superioară în mișcarea ilegală. Subsemnatul, eram în colectivul de conducere al mișcării studențești ilegale și el credea, venea sau din partea Comitetului Local sau regional P.C.R.

Din această perioadă nu-mi amintesc de nimic semnificative în legătură cu el. În general s'a ocupat foarte puțin de noi (mișcarea studențească) dădea câteva dispoziții din când în când pe tonul de superior, ironic de comandă atât de caracteristic pentru el și altceva nimic.-

Stiu că în 1941 atunci când poliția hortistă a arestat o mare parte dintre membrii de Partid și U.T.C.-iști chiar și simpli simpatizanti, IACOB n'a fost arestat. Noi știam însă din diferite discuții pe care le prindeam între agenții nortiști sau din interogatoriu dela Someșeni în perioada când am fost arestat, că IACOB ar fi mult căutat.-

Mai mult la procesul din Noembrie 1943 președintele Tribunalului special care ne-a judecat SABESI GABOR mi se pare de mai multe ori în cursul procesului a pus întrebarea unor tovarăși și acuzați dacă nu știu unde se găsește "Otto alias IACOB omul sindicatelor roșii.- Deaceea cu mare surprindere am aflat dela IACOB ANDREI care era și el acuzat în acest proces, dar care era în libertate și deci avea contact cu lumea dinafară, că cineva i-a spus că l-a văzut pe fratele său pe IACOB ALEXANDRU în aceste zile ale procesului și ale unei noi mari căderi pe stradă plimbându-se.-

După eliberare, după ce m'am întors în lagăr, l-am găsit pe IACOB ALEXANDRU la Cluj secretar al regionalei P.C.R.-Precum se știe ce ducea în această perioadă o viață de burghez. Stiu că în doi ani cât el a fost la Cluj, nu am vorbit cu el 2 cuvinte, atât de sus mă privea, cu toate că ne cunoșteam mai de mult.-

Aveam însă legături de prietenie cu IACOB ANDREI care între altele mi-a povestit că mergând odată în călătorie cu mașina cu fratele său într'o comună l-a sărit pe fostul plutonier BLAGA.-

223

Când ANDREI l-a făcut atent IACOB ALEXANDRU a dat din mână nepăsător și n'a luat nici-o măsură împotriva acestui bandit, deși îl cunoștea bine, și ca secretar al regiunii P.C.R. putea să ia măsuri.-

După plecarea lui din Cluj din 1947 nu am mai vorbit cu el, l-am văzut doar când venea la Cluj în special de sărbători (1 Mai, 7 Noembrie, 23 August) stătea în tribună la Cluj.-

Stiu deasemenea că cumnatul său KORONI SANDOR din anii 1938-1939 a avut vederi netantisovietice, troțchiste.-

După câte știu, însă ei nu erau în relații bune încă din anii 1930-1932.-

București 16 Iulie 1953.

ss. Rațiu Ludovic,

Declarație

Spre responsabilizare
Ionescu St

Subsemnatul Trațiu Ludovic din anul 1925-26
am urmat gimnaziul din Șomuta - mare
unde locuiam cu părinții.

Prin anul 1926-27 l-am urmasit aici pe Ja-
col Doleandru care urma și el același gim-
naziu dar eu nu am mai mare ca mine.
Mi-am împretenit cu fratele lui cu Jacol Du-
dei care mi era coleg de școală, fiind chiar
în aciași clasă cu mine. Nu știam fel după ce
familia Jacol s'a mutat, după câte știu
din Baia Sprie, la Șomuta am fost de mai
multe ori în casa lor. Știu că erau oameni
bunăci în acea vreme însă nu știu din
ce anume trăiau și mai și în vârstă
copii. Jacol Doleandru din acea vreme
era o fire foarte împănțată, ro-
nică, care vorbea cu oamenii de noi, din
această cauză el nu era iubit de prie-
tenii care umblau în casa lor. Căci prin
1930-31 știu că a fost la ei în vizită ceva
madă a lor din România. Nu am vădit
niciun amănunt depre lepăturile lor
cu această madă.

Prin 1930-31-32 Jacol Doleandru a
inceput să simpatizeze cu mișcarea
muncitorească fiind în legătură cu
Blumenfeld Ștefan, toron Șandor și
alii din Șomuta - mare. Acest lucru
deci din discuțiile lor pe care le-am

auzit, căt n' ai² faptul că marea mare în
mâ n' se retrăseau de alții în diferite
ocazii.

Știu că Jacobo Deleanu a murit
mai târziu o școală (nu mai știu ce)
la Săteu. mare n' aici era considerat
de elevi drept comunist.

Din auzite știu că el în 1929-30
fi fost arestat pentru că n'a pus un doșor
noșu pe clădirea școlii din Săteu,
n' că ar fi fost în mâna plutonului
de jandarmi Blaga. (De aceste lucruri
înse nu sunt absolut sigur)

În orice caz acest Blaga era cunoscut
ca un bandit furibund care m-măna
în special pe comunistii cu teversuare.
Dre câte mi aduc aminte n' Blumel-
feld Ștefan, Doru Maximilian, Korvin
Sandor au fost pe mâna lui.

De prin anii 1937-38 Jacobo Deleanu
a fost la ely. Dăci aproximativ din 1931
n' până în 1938 el era lepătura mea me-
jioră în mișcarea ilegală. Subseu-
motul erau în colecțiile de cunoaștere
al mișcării studențesti ilegale n'
el era venea sau din parte comitetului
local sau regional P.C.R. Din aceste
perioade nu mi aduc aminte de
nimic semnificativ în lepătura mea

In general s'a ocupat foarte puțin de noi (mișcarea studentească) de câteva săptămâni din partea din când în când pe timpul de regim, ironic de comandă stet de caracteristic pentru el și altora nimic.

Știu că în 1941 atunci când politica hor-
tintă ~~am~~ arestat o mare parte dintre
membrii de partid și M.D.C. în. aliași și
singli negociabili. Jacob n'a fost arestat.
Noi stiam însă, din diferite discuzii
pe care le găindeam între agenții hor-
tintă sau din interopțiuni ^{în perioada când am fost arestați} ~~de la~~ de la sose la știri ce
Jacob ar fi mult căutat. Mai mult
la procesul din noiembrie 1943 prezidat
de tribunalul special care ne-a judecat
Gabi Babor mi se pare de mai multe
ori în cursul procesului a pus întrebarea
unor tovarăși acuzați dacă nu stiu
unde se găsește "Otto alias Jacob omul
și indicatelor noștri". Decese au mare
surprindere am aflat de la Jacob de unde
care era și el acuzat în acest proces dar
care era în libertate și deci avea contact
cu lumea ~~de~~ din afară, că cineva
i-a spus că l-a văzut pe fratele său
pe Jacob Debraudon în aceste zile ale
procesului și ale miei noi mari căderi
pe strada plimbându-se,

buze liberale, după ce mi-am întors în
lagăr l-am pînît pe Jacob Alexandru
la Cluj secretar al regiunii P.C.R.

Prezum că mie el ducea în secrete
perioadă o vîrstă de buget. Știu că
în cei 2 ani cît el a fost la Cluj, nu
am vorbit cu el și cu vîntă atît de
mă mîna pînă cu toate că ne cunoșteam
mai de mult.

Dreptul înseamnă legătura de prietenie cu
Jacob Dandrei care între altele mi-a
provenit că mergînd odată în călătorie
cu mama cu fratele său într-o co-
mună l-au vădit pe fostul plutonier
Blaga. Cînd Dandrei l-a făcut atît
Jacob Alexandru a dat din mîna
secretar și mi-a luat niște mîner
impotrivă a certui bandit din il cunoștea
bine și ce secretar al regiunii P.C.R.
putea să se mîner.

Buze plecarea lui din Cluj din 1947
nu am mai vorbit cu el, l-am vădit
doar cînd venea la Cluj în zilele
de sărbători (1 Mai, 7 Nov. 23 August) stătea
în tribună la Cluj.

Știu de asemenea că cumnatul său
Horvîț Sandor din anii 1938-39 a
avut vedeni net antisovietice, totaliste

Amplu câte stii încă ei nu erau în relații
bune încă din anii 1930-32.

București la 16. VII. 1953

Phatig

226

✓ 227

I N F O R M A T I E

=====

In luna Aprilie 1952, fiind la Cluj am fost rugat de Dr. KOHN HILLER să trec pela el la Universitate. Trecând pe acolo am observat că el face o serie de cercetări în cazul lui IACOB ALEXANDRU și că în această chestiune a audiat deacuma un număr mare de oameni dela care a cerute și referințe în scris. In fața mea a audiat pe PETER LUDOVIC (pantofar Cluj) și din discuția lor am aflat că KOHN HILLER a mai invitat la dânsul o serie de alți oameni chiar prin PETER.-

In fața mea a chemat la telefon pe Tov. TARR CAROL comisar militar (Raionul Gherla) chemându-l la Cluj pentru acelaș scop. Mi-a cerut și mie să-i dau în scris o declarație despre IACOB. Nu i-am dat declarație deoarece nu știam pe cine anume reprezenta KOHN HILLER. Dar am anunțat pe Tov. prinsecretar al regionalei P.M.R. Dejeu.-

Asistând la discuția cu PETER am aflat că în perioada 1941-1944 acesta l-a văzut de mai multe ori pe IACOB plimbându-se pe stradă, atunci când se părea că el e căutat de poliția hortistă.-

București 17 Iulie 1953

ss. Rațiu Ludovic,

Informație.

Arhivă Psihologică
225

În luna Aprilie 1952 fiind la Cluj am fost rugat de Dr. Kohn Hillel să trec pe la el la universitate. Trezându-se pe acolo am observat că el face o serie de cercetări în cadrul lui Jacob Alexandru și că în această destinație a audiat desigur un număr mare de oameni de la care a cerut și referințe în scris. În fata mea l-a audiat pe Peter Iudovi (pantofar Cluj) și din discuțiile lor am aflat că Kohn Hillel a mai invitat la deosebit o serie de alți oameni din prin Peter. În fata mea a chemat la telefon pe Tot. Tar Carol Comisar militar (nașul Gherla) chemându-l la Cluj pentru a-l vizita. Mi-a cerut și mie să-i dau în scris o declarație despre Jacob. Nu i-am dat declarație deoarece nu știu pe cine am spus referințe Kohn Hillel. Dar am amintit despre acest lucru pe Tot. prim-secretar al regiunii P. M. R. Dej.

Trintându-l la discuție cu Peter am aflat că în perioada 1941-1944 acesta l-a văzut de mai multe ori pe Jacob plimbându-se pe stradă atunci când se jurea că el a căutat de poliție horthistă. Brevet la B. M. R. 1953 Troian

Obiect.

Declarația lui Szébedos Ludovic.

229

PROCES VERBAL

14 Martie 1951, la Budapesta.-

In ziua de 14 Februarie 1951, am declarat pe bază de proces verbal că între anii 1929-1944, am fost informatorul plătit al Siguranței fasciste române, apoi al Siguranței fasciste maghiare.

In cele de mai jos, dau o completare la declarațiile anterioare asupra activității mele informative pentru Siguranța română.-

In anul 1929, am fost arestat timp de două zile la Siguranța din Tg. Mureș. In timpul acesta comisarul de siguranță fascist MORARIU m'a recrutat ca informator. De la această dată am furnizat pentru MORARIU în mod regulat informații despre activitatea mișcării tineretului muncitoresc pentru care am primit sume între 50 și 100 lei. In baza instrucțiunilor primite ca informator, am luat parte la excursiile și în acțiunile de difuzare de manifeste ale tineretului muncitoresc. Dintre manifeste câte un exemplar i-am dat Siguranței.-

I-am adus la cunoștință lui MORARIU că la tinerii metalurgiști conducătorii sunt: BERECKI IOSIF și NEMES DEZIDERIU. La croitori BODO ALEXANDRU și CSUPOR LUDOVIC. Am încunoștințat pe MORARU că în rândurile tinerilor muncitori forestieri am legături cu SZEKELY LASZLO și BALOG ALEXANDRU.-

In toamna anului 1929, cu ocazia unei acțiuni de difuzare de manifeste eu încă nu am făcut parte din conducerea locală a tineretului.-

Materialul ilegal de difuzat trebuia să-l primesc dela ADY LASZLO care era legătura mea. Nu-mi reamintesc exact dacă m'am dus la această întâlnire ilegală dar pe MORARU i-am informat asupra împrejurărilor în care se desfășoară pregătirile pentru această acțiune. Pe baza informațiilor mele au fost arestați mai mulți tineri muncitori ca: NENES DEZIDERIU, ADY LASZLO, KLEIN DEZIDERIU, ABRAHAM PARASCHIVA și alții. In urma acestei căderi ABRAHAM PARASCHIVA

./.

și KLEIN DEZIDERIU au fost condamnați la câte 2 ani. Pentru camuflarea activității mele de informator cu această ocazie am fost și eu reținut, însă la Parchet am fost pus în libertate.-

La sfârșitul anului 1929 a apărut un ziar ilegal al tineretului muncitor după câte îmi reamintesc a fost intitulat "Ifin Horcos" (Tânărul Luptător". Si din acest exemplar i-am dat lui MORARU însă nu știu dacă ar fi fost vre-o arestare în urma acesteia. Ziarul ilegal l-am primit dela VERES PAL.-

În timpul acesta în afară de mine în conducerea locală mai erau NEMES IOSIF, LOBL MARTIN, GSUPOR LUDOVIC, din partea partidului VERES PAL și din partea sectorului ABRAHAM ECATERINA. Despre legăturile mele de mai sus l-am informat pe MORARU în mod amănunțit.-

Legăturile mele cu MORARU au ținut până la începutul anului 1930 când Uniunea Tineretului Muncitoresc m'a trimis să lucrez la Brașov. Aici am stat 3 luni, după care am fost trimis de către Reg. mișcării tineretului muncitoresc ca să lucrez la fabrica de armament din Cugir. Nefiind angajări pela sfârșitul anului 1930 m'am reîntors la Brașov. La Brașov am avut legătură cu SZEKELI IOSIF, care la rândul lui mi-a făcut legătură cu tânărul muncitor din Arad VARGA KAROL, cu care am locuit împreună.-

Pela sfârșitul lunii Ianuarie 1931 am fost arestat împreună cu VARGA de Siguranța din Brașov, pe motivul că în urma unei percheziții domiciliare s'au găsit diferite manifeste și o mașină de multiplicat. Am fost condamnat la un an și jumătate, iar VARGA la 1 an, condamnare pe care am ispășit-o. În legătură cu aceasta declar că pe timpul acela am bănuț că reținerea noastră s'a datorat în urma informațiilor date de către un tânăr muncitor din Tg. Mureș, cu numele de PETRAS. Această bănuială am bazat-o pe faptul că în cursul cercetărilor l-am întrebat pe șeful Siguranței locale MUNTEANU dacă am fost arestat în urma unei supravegheri sau pe baza unor informațiuni. MUNTEANU mi-a răspuns că nu este recomandabil să te întâlnești cu vechi cunoscuți. În timpul acela ^{nu} m'am întâlnit cu alți cunoscuți vechi decât cu tânărul muncitor PETRAS.-

După executarea condamnării în anul 1933 am lucrat pe linie sindicală la Cluj. În vara acestui an am condus mișcarea sindicală de tineret și studenți, în calitate de membru în Secretariatul Regional, până la sfârșitul anului 1933. La începutul anului 1934, am fost trimis împreună cu VERES PAUL de către unul numit "BAJUSZES" nume conspirativ la Timișoara pentru reorganizarea mișcării tineretului muncitoresc din acea localitate. Aici am avut legături cu LOBL MARTIN, VOIN NINA, FARKAS GHIZELA și alții. Am stat la Timișoara

231

până la sfârșitul lui 1934.-

În timpul acesta pe teritoriul regiunii căderi au fost numai la Arad, studentul ~~MEZBLI~~ ICSIF, conform declarațiilor sale personale a fost arestat pe stradă în Arad. Șeful Siguranței i-a propus lui MEZBLI ca în caz că va da diferite date de identitate asupra persoanelor din mișcarea muncitorească ilegală din Timișoara, îl va pune în libertate și va putea continua studiile la Cluj. MEZBLI a primit propunerea Siguranței însă după câte a confirmat el n'a dat date de identitate reale. După aceea s'a reîntors să continue studiile la Cluj. Despre acestea am discutat cu VERES PAL, iar la sfârșitul anului 1934 i-am vorbit și tinerei muncitoare trimisă dela Centrală ca să schimbe de al cărui nume nu-mi reamintesc.-

După câte știu și VERES PAL a vorbit personal cu MEZBLI. După plecarea lui MEZBLI nu au mai fost arestări.-

Pela sfârșitul anului 1934 sau la începutul anului 1935 am fost schimbat dela Timișoara. Am fost trimis la Centrala Tineretului Muncitoresc din București pe linie sindicală. Eu am ținut legătura cu cei din provincie (tehnicul nobil). Tot atunci am devenit legătură politică între mișcarea tineretului muncitoresc și Ajutorul Roșu unde am avut legătură cu ZUKERMAN. La Centrala Tineretului Muncitoresc am lucrat împreună cu RENATH ANDREI, PETRE VULPESCU și un tânăr muncitor cu numele de VIRGIL.-

După cum am declarat și anterior, pentru un timp s'au rupt legăturile mele cu Siguranța. Pentru acestea în primăvara anului 1935, în timpul când eram în București din inițiativă proprie m'am dus la Șeful Direcției Generale a Siguranței care mi-a făcut legătură cu ȘTEFAN MIU detectiv cu funcție de conducere, căruia i-am oferit serviciile mele de informator. Lui MIU i-am povestit că sunt membru al Comitetului Central U.T.C. și sunt dispus ca să dau informații dacă voi fi plătit. Dela MIU am primit un număr de telefon la care îl chemam sub numele conspirativ de "VALENTIN".-

Întâlnirile noastre de obicei au avut loc într'o vilă în apropierea Dir. Generale a Siguranței. Pentru informațiile mele primeam lunar 4000 lei.-

Dela MIU la început am primit misiuni cu caracter general ca: ce activitate desfășoară U.T.C-iștii în organizațiile politice legale. L-am informat despre legăturile ilegale cunoscute de mine despre membrii C.C., despre activitatea și conducătorii ajutorului roșu, precum și despre omul de legătură dintre partid și C.C.U.T.C. Menționez că MIU în mai multe rânduri a afirmat că prin informațiile date de mine poate verifica și informațiile primite din alte surse.-

132

Că MIU avea și alți informatori m'am convins atunci când în vara anului 1935 a avut loc conferința pe țară a ajutorului roșu și cu toate că eu în prealabil i-am comunicat locul conferinței, participanții la conferință nu au fost arestați și pe MIU nu l-a interesat persoanele ci numai hotărârile luate.-

Intre timp la Siguranță mi s'au arătat fotografiile conducătorilor ajutorului roșu și a persoanei de legătură a partidului, deoarece eu nu le știam numele. După recunoaștere am văzut numele lor adevărat pe dosul fotografiilor. Astfel am aflat că ZUKERMAN este conducătorul ajutorului roșu și persoana de legătură cu partidul este SZENKO VICSI (numele conspirativ COSTEA).-

Aproximativ în luna Iulie, C.C.U.T.C.a ținut o ședință în care s'a discutat problemele de organizare a conferinței viitoare pe țară a U.T.C-ului. La ședință a luat parte un nou om de legătură a partidului al cărui nume și amănunte nu cunosc. La ședință au luat parte BEZNATH ANDREI, PETRE VULPESCU, VIRGIL, MOGYOROSI ALEX. omul de legătură al partidului și eu. Am stabilit că organizatorul conferinței va fi BERNATH secretarul C.C. și MOGYOROSI. Deasemenea am stabilit că nici eu și nici PETRE VULPESCU la această conferință nu vom lua parte, că în cazul unor eventuale arestări, noi doi să continuăm munca.-

Cele de mai sus le-am comunicat lui MIU. În zilele anterioare conferinței, am avut întâlniri ilegale în mai multe rânduri cu BERNATH, care a ținut legătură permanentă și cu omul de legătură al partidului. Înainte i-am comunicat lui MIU, locul, data și timpul exact al întâlnirilor. Astfel a putut fi urmărit BERNATH și prin el omul de legătură al partidului. În timpul acesta MIU s'a interesat de tipografia ilegală. Deoarece nu cunoșteam locul exact al tipografiei l-am indicat pe tehnicianul din Arad cu numele de ERICH ca fiind legătură tehnică și prin care ar putea fi stabilit locul tipografiei.-

Recunosc că am încunostiințat Siguranța despre participanții dela conferința pe țară. Însă nu am cunoscut locul unde urma să aibe loc conferința și acest lucru Siguranța a putut-o afla cu ajutorul meu prin ^{arta} filiera lui BERNATH.-

La conferință au participat BERNATH, MOGYOROSI, VIRGIL, deasemenea din Ardeal, HERBAK din Banat, SCHON ERNEST din Dobrogea, LIUBO CHISTINEVSCHI și în afară de aceștia delegații regiunilor Basarabia, Prahova, Oltenia și București. În timpul conferinței n'an fost arestări. După conferință participanții au avut întâlniri, unul câte unul cu BERNATH pentru discutarea problemelor parțiale. Delegații au fost reținuți cu ocazia acestor întâlniri.-

Dintre participanții la conferință n'au fost arestați VIRGIL și delegații din Basarabia, București și Prahova. Am avut convingerea că siguranța nu a procedat la arestarea participanților în timpul conferinței, deoarece în rândurile lor s'ar fibgăsit și alți informatori de ai lor. Bănuiala mea a fost întărită prin faptul că VIRGIL a luat parte la întâlniri împreună cu BERNATH și a plecat de acolo împreună cu el. BERNATH și ceilalți au fost arestați iar VIRGIL a rămas în libertate.-

La aproximativ după o săptămână dela conferință Siguranța a aflat locul unde era tipografia și dintre lucrătorii de aici, au fost arestați ADIK LASZLO, soția lui SIMA IULIU și încă un necunoscut de mine. O persoană dintre manipulanții tipografiei a reușit să scape, despre aceasta știu doar atât că a fost un muncitor forestier din Cluj.-

Despre descoperirea tipografiei ilegale, declar că conform celor spuse ulterior de MIU în urma informațiilor furnizate de mine legătura tehnică în persoana lui ERICH a fost arestat în intervalul de timp dintre conferință și descoperirea tipografiei. La întrebarea mea că ERICH a vorbit, MIU mi-a răspuns doar atât "că totul este în ordine". Tot dela MIU am aflat că ERICH a fost eliberat în preajma zilelor descoperirii tipografiei. Din toate acestea am dedus că locul unde este tipografia a fost divulgat siguranței de ERICH.-

La 2-3 săptămâni după conferință au fost arestați câțiva din C.C. al Partidului printre care și ANA PAUKER. După presupunerea mea aceasta s'a datorat filării lui BERNATH care a ținut legătură și cu omul de legătură al partidului. Recunosc că în cazul când siguranța în baza informațiilor furnizate de mine în urma filării lui BERNATH a ajuns la C.C., atunci eu sunt răspunzător pentru reținerea lui ANA PAUKER și al favorizatorilor săi.-

După câteva săptămâni dela conferință, MIU mi-a atras atenția că după informațiile primite bănuiala divulgării este îndreptată asupra persoanei mele și mi-a cerut să fiu precaut. La întrebarea pusă de mine că informațiile în legătură cu mine se referă la numele meu legal sau conspirativ, mi-a răspuns că pe cel conspirativ. ("GEZA" sau "GLIGOR"). Aceste nume conspirative au fost cunoscute de VIRGIL, PETRE VULPESCU și omul de legătură al partidului.-

Incepând dela această dată nu am mai ținut legătură strânsă cu Min. Conf. instrucțiunilor primite dela C.C. ^{în} acest timp am făcut numai munci legale. Mai departe am dat informații despre activitatea mișcării tineretului socialist a lui POPOVICI, unde am participat împreună cu PETRE VULPESCU.-

In anul 1936 am lucrat într'o uzină mică din satul Pantelimon. Intre anii 1937-1938 am fost concentrat la muncă obligatorie. In anul 1939 am fost angajat cu ajutorul siguranței la firma Metallo-globus din București.-

In cadrul firmei Metallo-globus pela sfârșitul anului 1939, a fost o grevă pentru ridicarea salariilor despre care i-am dat informații lui MIU. Despre organizatorii grevei muncitorii MOISESCU ANTON, ABRAHAM BERNATH și POPA EMIL am dat informațiuni amănunțite. In urma acestor informațiuni toți au fost arestați și împreună cu alți muncitori conducători de grevă am primit domiciliu forțat.-

In vara anului 1940 am fost concentrat din nou la muncă obligatorie. De aici am dezertat și m'am mutat la Oradea împreună cu soția. După cedarea Ardealului de Nord m'am mutat la Budapesta unde m'am angajat la uzinele optice maghiare, de unde am fost concediat în vara anului 1943.-

In anul 1944 am fost arestat și cu această ocazie m'am angajat ca să furnizez informațiuni Jandarmeriei Maghiare. Jandarmeriei maghiare am declarat că am fost agentul siguranței din România. In ceea ce privește activitatea mea de informator și legăturile cu Jandarmeria maghiară am dat o declarație amănunțită la data de 14.II.1951.-

Altceva nu am de declarat.-Conținutul procesului verbal este fidel cu cele declarate de mine și după ce mi s'a citit mă declar de acord și semnez.-

ss. Szabados Lajos

Direct.

Declarația lui Szabados Ludovic.

Proces - Verbal.

14 - Martie - 1951 la Budapesta - -

În ziua de 14 - Feb. 1951 am declarat pe baza de proces verbal ca între anii 1929 - 1944 am fost informatorii plătiți ai siguranței fasciste române, apoi al siguranței fasciste maghiare.

- În cele de mai jos dau o complecțare la declarațiile anterioare asupra activității mele informative în fața siguranței române -

- În anul 1929 am fost arestat timp de 2 zile la Siguranța din Tg. Mureș. ^{În timpul acestei} ~~unde~~ ^{comșane} de siguranță fascist Mozeru m-a recrutat ca informator. De la această dată am furnizat pentru Mozeru în mod regulat informații despre activitatea ~~ținerii~~ mișcării țineretului muncitoresc pentru care am primit sume între 50 și 100 lei. - În baza instrucțiunilor primite ca informator, am luat parte exersivă și în activități de difuzare de manifeste ale țineretului muncitoresc. Dintre manifeste câte un exemplu și-au dat siguranței.

I-am adus la cunoștință lui Mozeru că la ținerii metalurgici conducătorii sunt: Berecki Ionif și Nemes Desideriu. La croitorii Bodo Alexandru și Szeged Ludovic. Am încuvișorțat pe Mozeru ca în rândurile ținerilor muncitori prețier am legăturii în Szekely Laszlo și Balog Alexandru.

În toamna anului 1929 în ocazia unei activități de difuzare de manifeste eu înșiși nu am făcut parte din conducerea locală a țineretului.

Materiale ilegale de difuzat trebuia să le găsim de la Ady Laszlo care era legătură mea. - Nu-mi revin în minte exact dacă m'am dus la această întâlnire ilegală doar pe Mozeru 1-2 ani după met asupra imperfecțiunilor în care se desfășurau pregătirile pentru această activitate. Pe baza informațiilor mele am fost arestat mai mulți ținerii muncitori ca: Nemes Desideriu, Ady Laszlo, Klein Desideriu, Abraham Baroschiva și alții. În urma acestei căderi Abraham Baroschiva și Klein Desideriu au fost condamnați la câte 2 ani. Pentru împlinirea activității mele de informator în această ocazie am fost și eu reținut, însă la Berechet am fost pus în libertate. -

da sferite anul 1929 a apărut un ziar ilegal al tineretului muncitor
după toate inițiativile reamintate a fost intitulat "Mihai Haxos" (Tânărul Luptător).
Și din acesta un exemplar i-am dat lui Maram, însă nu știu dacă
ar fi fost vreo creștere în una din aceste. - Ziarul ilegal nu a putut
Veres Paul.

În timpul acesta în afară de mine în conducerea localei
mai erau Meneș, Gonif, Löbl Martin, Buszay Ludovic, din
partea partidului Veres Paul și din partea sectorului Abraham
Zlatarina. După legăturile mele de mai sus li-am informat
pe Maram în mod amănunțit.

Legăturile mele în Maram au fost puse la începutul anul
1930 când minea tineretului muncitor m'a trimis să lucrez
la Bessar. Aici au stat 3 luni, după care am fost trimis de
vite Reg. misiunii tineretului muncitor să lucrez la
Folcia de amarat din buștină. Între timp angajați pe la sfârșitul
anului 1930 m'a reîntors la Bessar. La Bessar am avut legă-
tură cu Székely Gonif, care ~~m'a~~ la îndelung m'a fost pe
lângă un tineret muncitor din Hrad Vezse Karoly, care
am avut impresii.

Pe la sfârșitul lui Martie 1931 am fost avut
impresii în Vargó de Sigurta din Bessar pe motive că în
una din parohizii domiciliare s-au găsit diferite manifestări și o mare
de multiplicat. Au fost condus la Bessar și în județ, iar
Vargó la Bessar, condus pe care am isprăvit. În legătură cu
acesta declar că pe timpul acela eu am bănit că redinven-
nțele s-au datorat în urma informațiilor date de către un
tineret muncitor din Tg. Mureș în valea de Petros. - Aceste bănuț
am bazat-o pe faptul că în unele cercetări nu am întărit pe
pepe Sigurta locale Muntean deci am fost avut în urma de un
supravegher, care pe baza unor informații Muntean m'a că-
că în este din recomandabil să se întărească un vechi muncitor
În timpul acela m'a înțeles în altă parte muncitor vechi
deci un tineret muncitor Petros.

După exortarea condusă în anul 1933 am lu-
at legătură pe linie sindicală la Bly. - În vara acestui an
am condus misiunea sindicală de tineret și studenți în calitate
de membru în secretariatul Regional, până la sfârșitul anul
1933. La începutul anul 1934 am fost trimis în Vargó
de vite mele mit "Bajuszos" me conspirativ pentru
pentru reorganizarea misiunii tineretului muncitor de aceea localitate
Aici am avut legătură cu Löbl Martin, Voim Mino, Farkas Shizella,
și alții. Au stat la Timisoara până la sfârșitul anul 1934.

101
confinita, partii partii
Min nu l-a interesat personal ci mai notorii laute...
Nuta timp la Siguranta, mi par o tot fotografie
condoitorii ofiteri sau ni a personal de politie
partidului ~~hidro-energetic~~ deoarece au m ^{la o tara} mela. J to
venontera au vot mela dar aderent pe date fotografice.
Astfel a albat un Fu Zu Keimn ste conditorii ofite-
rului sau ni personal de politie in partidice este Seukha
- vici (mai completiv baste).

Agroactiv in la hucie l.g. - U.T. a huc o sedinta
in una poa discutat problema de organizare a ^{vitorii} confinitii pe
pore a U.T. & vici. Sa sedinta a lat parte ~~de m~~
un man or de legiti a partidului de vici ma ni ~~de~~
~~de identitate~~ ^{o organizatie} m mare. Sa sedinta or lat parte
Beruth Andra, Zeta Vagner, Virgil, Moggiari, Albandi or
de legiti a partidului ni en. Au stabili or organizare confinti
Va fi Beruth secretare l.g. ni Moggiari. - De aceea or
stabilit or vici la ni vici Zeta Vagner la orator confinte
m vor la parte, or in orca non eventual orator, sau
dar or vici in marea.

vee de mai sau in orca la Min. In gela orator
confintei, or ~~partii~~ or aut intaliri ilegale in mari mela
vo duni in Beruth, una a huc legiti ~~ni~~ permanent ni
m ore de legiti or partidului. Guvinta in orca lauri
Min laur, date ni huc exact or intalirile. Astfel a put
fi munit Beruth ni pri- or ore de legiti or partidului. In
~~partii~~ in huc orca Min or interesat de hipogrefie
ilegale - Doar m marea laur exact al hipogrefiei l-a
indiat pe tehnica di- Acad m mela da Zwick ca fiind
legiti tehnici ni prin or or puter fi stabilit laur

Hipogrefie:
partii partii Remat - Remat or inactivitat riguroza ^{deyne}
~~partii~~ datei confintei pe tona. Juc m or munit
la e vade una ni aibe la confinta ni orca laur riguroza
a partii or orca m prin ^{fierea} ~~anapropie~~ la.
Beruth:

la confinti or participat Beruth, Moggiari, Virgil
dearora di- Fedral, Heibak, di- Bonat Schöu givest, di-
Dobroga Liuba Bliznevski ni in orca de orca delegati ^{segru}
Beruth, Zavalova, orca, ni Bucurati. Nu huc confinti ni

3. În timpul acestor perșurări defărmate...
Acad. Mezblu Gonf... - corpul declarativă sale personale a fost
arrestat pe strada în Acad. Sepe signantă în a propus lui Mezblu
în vază în vază de diferite date de identitate asupra ~~unor~~ personal
di- minoră ^{cu} ilegală di- Timșoare, și va pune în libertate și va
putea continua studiile la Blj! - Mezblu a primit propunerea sign
vantă însă după câte a tipicit el n'a dat date de identitate
reale. - După aceea pleacă din nou să continue studiile la Blj! - După
acestea au dispartat în Veres Bal, iar la sfârșitul anului 1934
i-a vorbit și înveți mitorale trimisă dela centrulă și n'a
înșchimbă 'de al vâri' mea ^{nu-mi} reamintesc...
După câte ști- în Veres Bal a vorbit ^{cu} Mezblu. După plecare la
Marblu n'a mai fost arestat.

Bela sfârșite anului 1934 sau la începutul anului 1935 a
fost înșchimbă dela Timșoare. Au fost trimis la centrulă Timșoare
Mitorale di- București pe linie închisă. - În an fiit legătura
în cei di- provincie (tehnice mobil). Tot atunci au ~~put~~ devănit
legătura politică între mitorale mitorale și ajitare și
unde au avut legătura în Zerkmen. La centrulă Timșoare
mitorale au lucrat și puse în Bernath Andru, Petre Vulpen
și în un țară mitor în mele de Vîșgi.

După ce a declarat și anterior, pentru un timp sa
sunt legătura mele în Signantă. - Pentru aceste în primăvară
anului 1935 în timpul când era în București di- inițiativă proprie
n'a dus la ~~la~~ Sepe Direcția Generală a Signantă și mi-
fiit legătura în Stefan Min detectiv în funcție de conducere, și
i-a oferit securitate mele de informator. Lui Min i-a permis să
sunt membru al societății Central U.T.C. și săt după ce sa
dă informații doar voi fi plătit. Dels Min au primit un număr
de telefon la care îl cheamă mele mele conspirativ de "Volenti"

Interviurile noastre ~~și~~ de obicei au avut loc între
vâri și aproprie Dr. gen. al Signantă. - Pentru ~~ce~~ infor-
tibile mele pusea laor 4000 lei.

Dels Min la început au primit misiuni în caracter general
în: be activitate dispoziere U.T.C. în ~~și~~ organizație politică legală
și L-a informat despre legătura ilegale înainte de mine, despre
membrii l.b., despre activitatea și conducători ajitare și
preu și despre legătura ~~cu~~ omne de legătura di- te partid
și l.b. U.T.C. - Menționez că Min în mai multe rânduri a oferit
și prin informațiile date de mine poate verifica și informații prin
di- alte surse. - Că Min avea și alți informatori ~~și~~ n'a
lucruș atuci când și vaze anului 1935 a avut loc ~~pe~~ ^{comparație pe țară}
ajitare și n'a toate în e înșchimbă și-a vârit ~~la~~

... conferința participativă, au avut întotdeauna
unele câte unele în Bernath pentru discutarea problemelor
partiale. Delegații au fost refuzați în ocazia acestei întotdeauna.

- Între participanții la conferință nu au fost auzite nici
delegații din Bernath, București și Prahova. Au avut unvingerea
câte o semnătură nu a procedat la creșterea participativă în timpul
conferinței deoarece: - cădurile lor s-au făcut în altă
metodă de a se face. - Bănăciula mea a fost întotdeauna prin faptul
că Virgil a luat parte la întotdeauna în Bernath și
a plecat de acolo împreună cu el. Bernath și ei alții au fost
creștători iar Virgil a rămas în libertate.

- La aproximativ după o săptămână de la conferință
la semnătură a aflat locul unde era tipografia și distric
muncitoresc de aici au fost creștători Adolf Leszko, Sotia L.
Simona Iulian și încă un număr de muncitori. O persoană distric
muncitoresc tipografiei a venit să vorbească, deși acesta nu
decepește că a fost un muncitor forestier din Bley. -

- După desoperirea tipografiei ilegale, deși că
conform celor spuse ulterior de Min: - una împiedicată
furnizată de mine, ~~amplasamentele în muncă de Zurich~~ care
a fost legătura tehnică în persoane la Zurich a fost creștător
interval de timp dintre conferință și desoperirea tipogra
fie. La întrebarea mea că Zurich a vorbit Min mine
după aceea că "cât de este în ordine". - Tot de la Min
a aflat că Zurich a fost eliberat în în propria țară deso
pererii tipografiei. - Din toate acestea a dedus că locul unde
este tipografia a fost de Vulgat și grădini de Zurich. -

- La 2-3 săptămâni după conferință au fost
creștători câteva din b.b. al partidei muncitorești și Ana Panke
După presupunerea mea aceasta sa datat filozofii la Bernath
care a fost legătura și un oraș de legătura a partidei. Aceasta
și ~~semnătură~~ - în cazul în care semnătură în baza informațiilor
pe furnizate de mine și în una filozofii la Bernath a
ajuns la b.b. - atunci este un grup compus din
reținerii la Ana Panke și al tovarășilor săi. -

- După câteva săptămâni de la conferință, Min mine
a atras atenția că după informațiile partidei bănăciula este din cauza
este un grup de creștători asupra persoanei mele și mine când

6. Să fi prezent. În interviuul persoanelor care au furnizat informații
legitime în mine se referă la unele surse legale sau ilegale de informații
și să se precizeze în ce scop au furnizat informațiile („Léza” sau „Blizari”). Alții
me au spus că au fost membri de Vizeșil, Petre Vulpeșu
sau de legături cu partidul lui...

- Începând de la această dată nu am mai avut
legături directe cu mine - benef. instructivă la finele
de la b.l. în acest timp au fost mai mici legături. - Mă
departe ~~în~~ ~~informații~~ sau date informativ despre activitate
financiară socialistă a lui Zeporici, unde am participat
și presa în Petre Vulpeșu.

- În anul 1936 am avut interviu mare cu
satul Bantilineri. - În anii 1937-1938 am
fost prezentat la unele obligatorii. - În anul 1937
am fost angajat în activitate la firma
Metaloglobus din București.

- În cadrul firmei Metaloglobus și pe
spatele anilor 1939, a fost ~~activ~~ ^o ^{gura} ^{pt.} vizitarea solariilor
de pe un teren dat informativ în M. în. După organizarea
grupului ^{miting} Moiseșu Anu, Abrahă Barnabă și Popa Ștefan am
dat informații amănunțite. În urma acestei informații tot
am fost arestat și înțeles în alți membrii organizației de grup
~~am~~ ~~am~~ am primit domiciliu forțat.

- În vara anilor 1940 am fost prezentat din
nou la unele obligatorii. De atunci am desertat și din
totul la unele informații în noaptea. După ce am
Ardeșchi de Nord nu am mai putut la Budapesta, unde am
angajat la unele optice maghiare, de unde am fost
arestat și în anul 1943.

- În anul 1944 am fost arestat și în această ocazie
nu am angajat în ce furnizez informații gardenerie
maghiare. - G. Gardeneriei maghiare am declarat că am fost
agentul de informații din România. În ceea ce privește activitatea
mea de informator în legătură cu gardenerie maghiară
dat o declarație scrisă în data de 14-II-1951

- Altarea nu am de declarat. - ~~Pe~~ ~~pe~~ verbal
conținutul prezentei verbal este fidel cu cele declarate de mine
și după ce mi s-a cerut să declar de acord și senza

238.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestat SZABADOS LUDOVIC, născut la 16 Ianuarie 1914, în Budapesta, fiul lui Ludovic și Ana, de profesie constructor matrițer, domiciliat în Budapesta.-

12 Aprilie 1952, București.

Interogatoriul a început la ora 10

" s'a terminat " 13,20.

Intrebare:

Ai cunoscut vre'un activist de partid cu numele de IACOB ALEXANDRU, în decursul activității d-tale în mișcarea muncitorească?

Răspuns:

Nu-mi aduc aminte să fi cunoscut sub numele de IACOB ALEXANDRU vre'un activist de partid. Mi amintesc însă de un membru al P.C.R., cu numele de IACOB din Brașov, dar fără să fi avut cu el vre'un fel de legătură.-

Acest IACOB din Brașov, lucra la fabrica de cauciuc din acelaș oraș între anii 1930-1931.-

Deasemeni nu cunosc nimic despre activitatea lui în partid.-

Deasemeni nici fotografiile arătate nu-mi reamintesc de vre-o persoană cunoscută.-

După ce am citit cele declarate, susțin și semnez.

Invinuit:

ss. Szabados Ludovic

ANCHETATOR:

LT. MAJ. DE SECURITATE

ss. Anghel Mircea

239

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat - Syahados Lubovic, nașcut la 16
mai. 1914, în Budește, fiul lui Lubovic și Alina
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
 de profesie constructor metalic, domiciliat în
Budește -

12 Aprila 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și min.
 „ s'a terminat la „ 13 și 20 „

Intrebare: Ați cunoscut vreun membru activist
de partid cu numele de pseudonim Alina în
decursul activității sale în mișcarea noastră
comunistă?

Răspuns: Nu-mi amintesc să fi cunoscut
sub numele de pseudonim Alina vreun activist
de partid. - Mă amintesc însă de
un membru al P.C.R. cu numele de pseudonim
din Bureș, dar fără să fi știut că el
vreun fel de legătură.

Acest pseudonim din Bureș lucra la
Fabrica de lanierie din acele vremuri
într-un an 1930-31 -

Deosebi în camerele unde se țineau
reuniunile de partid.

Deosebi aici fotografiile arătate au fost
reacumulate de vreo persoane cunoscute

Știu că cel care lucra acolo se numea

Andrei
 Mihail

Întru încredere,

Syahados Lubovic

Tárgy: Szabados Lajos vallomása.

210

J e g y z ő k ö n y v .
Budapest, 1951. március 14.-én.

1951. február 14.-én jegyzőkönyvi vallomást tettem arról, hogy 1929.-től 1944.-ig a román fasiszta rendőrség, majd a magyar fasiszta rendőrség fizetett besugója voltam. Az alábbiakban kiegészítő vallomást teszek a román Sigurancának végzett besugói tevékenységemről.

1929.-ben a marosvásárhelyi Sigurancán két napig voltam őrizetben. Ez alatt szervezett be Morariu fasiszta román rendőrtiszt. Ettől kezdve a marosvásárhelyi ifjumunkás mozgalomról, - kb. 50-100 lei ellenében - rendszeresen szolgáltattam Morariu-nak adatokat. A kapott besugói feladatoknak megfelelően résztvettem az ifjumunkás kirándulásokon és röpiratterjesztésben. A röpcéülákból 1-1 példányt a Sigurancá kezére juttattam.

Jelentettem Morariu-nak, hogy a vasas ifjak vonalán Bereczky József és Nemes Dezső a vezető, továbbá a szabó ifjumunkásoknál Bodó Sándor és Csupor Lajos. A famunkás ifiknél Székely László és Balogh Sándor kapcsolataimat árultam el.

1929. őszén még nem voltam a helyi vezetőség tagja, amikor egy röpirat akciót kellett végrehajtani. A terjesztésre rámbizott illegális anyagot Ady László nevű kapcsolatomtól kellett megkapnom. Arra már nem emlékszem határozottan, hogy az illegális találkozóra elmentem-e, azonban Morariu-nak jelentettem a készülő akció körülményeit. Besugásom következtében több ifjumunkást letartóztattak, így Nemes Dezsőt, Ady Lászlót, Klein Dezsőt, Ábrahám Piroskát és még néhány ifjumunkást. E lebukásból kifolyólag Ábrahám Piroskát és Klein Dezsőt 2-2 évre itélték.

A lebukás során besugói tevékenységem leplezése érdekében engem is őrizetbevettek, de az ügyészségről szabadlábrahelyeztek.

Szabados Lajos

241

1929. végén egy illegális ifjusági munkáslap jelent meg, úgy emlékszem "Ifju Harcos" címmel. Ebből is adtam 1 példányt Morariu-nak, azonban lebukás állítólag nem történt. Az illegális lapot Veres Páltól kaptam kézhez.

Ekkor a helyi vezetőségben rajtam kívül Nemes József, Lőbl Márton, Csupor Lajos, a Párt részéről Veres Pál, a kerület részéről Ábrahám Kató működött. Fenti kapcsolataimról részletesen informáltam Morariu-t.

Morariu-val való kapcsolatom 1930. elejéig tartott, amikor a Kommunista Ifjumunkás Szövetség Brassóba küldött munkára. Itt 3 hónapig tartózkodtam, majd Kudzsirra küldött a tartományi ifjumunkás mozgalom, hogy a fegyvergyárban dolgozzam. Felvétel azonban nem volt és visszatértem Brassóba 1930. végén. Brassóban Székely Józseffel tartottam kapcsolatot, aki összehozott Varga Károly aradi ifjumunkással. Vargával egy lakásban laktam.

1931. január végén a brassói Siguranca Vargával együtt letartóztatott, mert a lakáson illegális röpiratot és sokszorosító gépet találtak. Engem másfél évi, Vargát pedig egy évi börtönre ítélték, melyet le is töltöttünk. Ezzel kapcsolatban előadom, hogy abban az időben az volt a feltételezésem, hogy letartóztatásunk Petrás nevű marosvásárhelyi ifjumunkás besugásának volt a következménye. Mindezt a következőkre alapítottam: letartóztatásom során Munteanu helyi Siguranca főnöktől megkérdeztem, hogy lefigyelés, vagy besugás alapján fogtak-e le. Munteanu azt válaszolta, hogy: "Nem jó régi ismerősökkel találkozni". Ugyanakkor Brassóban régi kapcsolataim közül csak Petrás nevű ifjumunkással találkoztam.

Büntetésem letöltése után 1933.-ban Kolozsváron szakszervezeti vonalon dolgoztam. Ez év nyarán, mint a tartományi titkárság tagja irányítottam a szakszervezeti ifjusági és a diák mozgalmat 1933. végéig. 1934. elején "Bajuszos" fedőnevű központi ifjumunkás Temesvárra küldött Veres Pállal együtt, az ottani ifjumunkás mozgalom felépítésére. Itt Lőbl Mártonnal, Voicu Ninával, Farkas Gizellával és másokkal voltam kapcsolatban. Temesváron voltam 1934. végéig.

Ez idő alatt a tartomány területén csak Aradon volt lebukás. Merbli József főiskolai hallgatót, - saját elbeszélése szerint - Aradon az utcán letartóztatták. A Siguranca-főnök felajánlotta Merblinek, hogy amennyiben a temesvári szervezett tagjairól személyleírást ad, úgy szabadlábrahelyezi és tovább folytathatja tanulmányait Kolozsváron. Merbli a Siguranca ajánlatát elfogadta, de - állítása szerint - nem megfelelő személyleírásokat adott. Ezután Kolozsvárra ment tanulni. Erről én beszéltem Veres Pállal, valamint 1934. végén a központból engem leváltó ifjumunkás lánnyal is, akinek nevére nem emlékszem. Tudomásom szerint Veres Pál személyesen is

Lebukás leírás

beszélt Merblivel. Lebukás, Merbli távozása után nem volt.

1934. végén, vagy 1935. elején lettem leváltva Temesváron. A bukaresti országos ifjusági központhoz kerültem, szak szervezeti munkára. Én tartottam az összeköttetést a vidéki kapcsolatokkal /mozgótechnika/. Ugyanakkor politikai összekötő lettem az ifjuság és a Vörös Segély között, ahol Zuckermann-nal volt kapcsolatom.

Az ifjusági központban együtt dolgoztam Bernát Andorral, Petre Vulpescu-val, és Virgil nevű ifjumunkással.

Mint már vallottam, a Sigurancával való kapcsolatom egy ideig megszakadt. Ezért bukaresti tartózkodásom alatt 1935. tavaszán önként felkerestem a bukaresti fő Siguranca főnökét, aki összekapcsolt Stefan Miu Siguranca detektívfelügyelővel, akinél további besugói tevékenységre ajánlkoztam. Miu-nak elmondtam, hogy a KISZ /UTC/ központi bizottságának vagyok tagja, s pénzért szolgálatukba állok. Miu-tól kaptam egy telefonszámot, melyen "Valentin" álnéven mindig felhívhattam. Találkozásaink rendszerint a fő Siguranca épülete közelében lévő magánvillában történtek. Besugói tevékenységemért havonta 4.000 leit kaptam.

Miu-tól először általános jellegű feladatokat kaptam. Jelentettem, hogy a kommunista ifjumunkások a legális szervezetekben milyen politikai tevékenységet folytatnak, ifnormáltam az általam ismert illegális kapcsolatokról, a központi bizottság tagjairól, a Vörös Segély működéséről és vezetőjéről, továbbá az ifjusági központtal kapcsolatot tartó pártösszekötőről. Itt hozzá kell tennem, hogy Miu többször hangsúlyozta, hogy az általam kiszolgáltatót adatok alkalmasak arra is, hogy más uton szerzett információit is ellenőrizze. Arról, hogy Miu-nak más informátora is volt, akkor győződtem meg, amikor 1935. nyarán a Vörös Segély országos konferenciát tartott és miután én előre közöltem a konferencia helyét, a résztvevők mégsem buktak le és Miu-t nem a személyek, hanem csak az ott hozott határozatok érdekelték.

Időközben a Sigurancán megmutatták a pártösszekötőnek és a V.S. vezetőjének fényképét, miután nevüket nem tudtam. Felismerés után a fénykép hátlapján láttam meg valódi nevüket. Így tudtam meg, hogy a V.S. vezetője Zuckermann és az akkori pártösszekötőnk Senkovics /illegális néven Costea/.

Kb. júliusban az ifjusági központi bizottság egy ülést tartott, melyen megtárgyaltuk az elkövetkező országos ifjusági konferencia szervezési kérdéseit. Az ülésen résztvett egy új pártösszekötő, akinek sem nevét, sem közelebbi adatait nem ismerem. Az ülésen résztvettek Bernát Andor, Petre Vulpescu, Virgil, Mogyorósi Sándor, továbbá az új pártösszekötő és én. Megállapodtunk, hogy a konferencia szervezője Bernát, a központi bizottság titkára és Mogyorósi lesz. Valamint elhatároztuk, hogy a konferencián

Zuckermann

243

sem én, sem Petre Vulpescu nem vesz részt, hogy esetleges lebukás esetén a munkát ketten folytassuk tovább.

Fentieket Miu-val közöltem. A konferenciát megelőző napokban többször volt illegális találkozásom Bernáttal, aki a pártösszekötővel is tartott állandó kapcsolatot. Miu-nak előre jelentettem az illegális találkozók helyét és időpontját, így Bernátot és rajta keresztül a pártösszekötőt is lefigyelhették. Ebben az időszakban Miu érdeklődött az illegális nyomda felől. Miután a nyomda helyét nem ismertem pontosan, ezért Erik nevű aradi műszerészt neveztem meg, mint technikai összekötőt, akin keresztül az illegális nyomda helye megállapítható.

Beismerem, hogy az országos konferencia időpontját és résztvevőit a Siguranca kezére játszottam. A konferencia helyét azonban nem tudtam, ezt a Siguranca rajtam keresztül Bernát lefigyelésével állapíthatta meg.

A konferencián résztvettek Bernát, Mogyorósi, Virgil, továbbá Erdélyből Herbák, Bánátból Schön Ernő, Dobrudzsából Kisinevszky Ljuba, ezenkívül a besszarábiai, prahovai, olténiai, bukaresti tartományok küldöttei. A konferencia alatt lebukás nem történt. Utána a résztvevők Bernáttal egyenként találkoztak részletkérdések megtárgyalása végett. E találkozók során tartóztatta le a Siguranca a küldötteket.

A konferencián résztvevők közül nem bukkott le Virgil, továbbá a besszarábiai, bukaresti és a prahovai küldött. Akkor az volt a meggyőződésem, hogy a Siguranca azért nem buktatta le a konferenciát, mert valamelyik informátora bent lehetett. A lebukások után, mivel Virgil szabadon maradt, rá gyanakodtam. Gyanumat alátámasztotta, hogy Virgil a találkozókra résztvett és onnan Bernáttal távozott. Bernátot és a többieket lebuktatták, ugyanakkor Virgil kint maradt.

A konferencia után kb. 1 héttel a Siguranca megtalálta az illegális nyomdát és annak kezelői közül Ady Lászlót, Simó Gyulánét és egy előttem ismeretlen nevű személyt letartóztatott. Egy személy a nyomda kezelői közül megszökött, annyit tudok róla, hogy kolozsvári famunkás volt.

Az illegális nyomda lebukásával kapcsolatban előadom, hogy Miu utólagos elbeszélése szerint az általam kiszolgáltató Erik nevű technikai összekötőt a konferencia és a nyomda lebukása közti időben letartóztatták. Kérdésemre, hogy Erik beszélt-e, Miu csak annyit válaszolt, hogy "minden rendben van". Ugyancsak Miu-tól tudtam meg,

Balogh László

hogy Eriket a nyomda lebukása körüli napokban szabadlábba helyezték. Mindebből akkor arra következtettem, hogy a nyomda helyét Erik árulta el a Siguranának.

A konferencia után 2-3 héttel a Párt központjának négy tagját letartóztatták, köztük Anna Paukert is. Feltéve szerint ez Bernát lefigyelésének következménye volt, miután Bernát a központi pártösszekötővel tartott kapcsolatot. Beismerem, - hogy amennyiben a Siguranca az én besugásom alapján, Bernát lefigyelésével jutott el a központi bizottsághoz, - hogy Anna Pauker és társainak letartóztatásáért engem terhel a felelősség.

A konferencia után néhány héttel Miu figyelmeztetett, hogy értesülései szerint a gyanu rám terelődik, ezért óvatosságra intett. Kérdésekre, hogy értesülésük a legális, vagy illegális nevemre vonatkozott, azt válaszolta, hogy az illegális nevemre /"Géza", vagy "Grigor"/. Ezt a nevet a kintlévők közül Virgil, Petre Vulpescu és a pártösszekötő ismerte.

Ezekután Miuval csak lazább kapcsolatot tartottam. A központi utasítás szerint ugyanekkor csak legális munkát végezhattünk. A továbbiakban a Popovics-féle szocialista mozgalom ifjusági munkájáról informáltam, ahol Petre Vulpescuval együtt vettem részt.

1936.-ban egy Pantellimon nevű faluban lévő kisüzemben dolgoztam. 1937.-38.-ban munkaszolgálatot teljesítettem. 1939.-ben a bukaresti Metalloglobus-nál helyezkedtem el, a Siguranca közbenjárásával.

A Metalloglobus-nál 1939. végén bérmozgalom volt, melyről Miu-nak jelentést tettem. A sztrájk szervezőiről, Moisescu Anton, Ábrahám Bernát, Popa Emil, munkásokról adtam részletes információkat. Ennek következtében valamennyiüket a Siguranca letartóztatta és más sztrájk vezetőivel együtt kényszerlakhelyre küldte őket.

1940. nyarán ismét behívtak munkaszolgálatra. Innen megszöktem, feleségemmel Nagyváradra költöztem. Az erdélyi visszacsatolás után Budapestre költöztem, ahol a Magyar Optikai Műveknél helyezkedtem el. 1943. nyarán innen elbocsájtottak.

1944.-ben letartóztattak és ekkor a magyar csendőrségnek végeztem besugói szolgálatot. A csendőrségen közöltem, hogy Romániában a Siguranca ügynöke voltam. A csendőrségnek végzett szolgálatomról 1951. február 14.-én részletes jegyzőkönyvi vallomást tettem.

Mást előadni nem tudok. A jegyzőkönyv vallomáso-
mat helyesen tartalmazza és azt elolvasás után helyben-
hagyólag aláírom.

Ábrahám Bernát

245

Proces-Verbal de interogator

Arestat Martora Silaghi Mice văduță în Cluj
la 1905 în v. 5 de profesie activitate la Banca
Renie în ultimul domiciliu Cluj Bata Galicovskii
Nr. 1.

(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

și Februarie 1953

Orașul Cluj

Interogatoriul a început la ora 16 și - min.
„ s'a terminat la „ 22 și - „

Intrebare: bunătă o persoană cu numele
de Zorab Alexandru?

Răspuns: Da numai.

Intrebare: bând l-ai văzut și pe
numitul Zorab Alexandru?

Răspuns: În Zorab Alexandru l-am
văzut la sfârșitul anului 1934 și
începutul anului 1935 în orașul Cluj.
L-am văzut în maxima unei
vizite pe care a făcut-o la celula
de tortură a funcționarilor poliștii
unde a fost trimis pentru a se
indruma.

Intrebare: Care au fost relațiile dintre
și Zorab Alexandru?

Răspuns: Legăturile mele cu Zorab
Alexandru erau pe linie de tortură
și relații de încredere.

Semnătura,

Silaghi Mice

Urmare: Futurure: Cum s-a desfasurat Jacob
Alexandru activitatea desmanasă impotriva
clasei muncitoare?

Răspuns: Despre activitatea desmanasă
dusa de Jacob Alexandru impotriva
clasei muncitoare pot fi declar
urmatoarele: Căci din timpul
luptei ilegale era foarte distanțat
și ironic cu muncitorii. Jacob Alexandru
în timp ce curse erau duse în "gheto"
a salvat o serie de elemente care
nu erau legale cu nimic la
clasa muncitoare astfel a salvat
pe fiica fratelui industrial Forcas
de intermare în loc să păluzere pe
luptători comunisti de nelegalitate
curcioasă care erau interzicți în "gheto"
După căderea dela Horneseni data la
care a fost arestat și tatăl meu
Syloghy Kudri întâlnindu-mă
cu mai multe tovarosi a căror
patii au fost arestateți mi-au
dus la ~~librărie~~ "Biblioteca de
impunmut, Libro" unde l-au
văzut pe Jacob Alexandru care
spera la intuițiile mele ce să
foc după pe tatăl mi-a fost
arestat el ma sfătuit să nu
fug pentru că căderile dela
Horneseni nu are prea mare
importanță iar arestarile peu făcut

ster de
nuie
ntul litr
Grigori

ster de
nuie
Grigori

Semnatura,
Grigori Orlov

Urmare:

prezentiv. In urmând șeful
dat de Nicol Alexandru care s-a
pe loc sa după circa două zile
să-și prin arestată. Nicol Alexandru
în muna pe ilegală nu lura
conspirație și nici nu a învâlat
nici pe scitalli luptătorii și imitari
pe lura conspirație și de
precia sau produs multă căderi
din rândul comunistilor.

In 1943 în ocazia procesului din
Judureda sau fost încarcerate într-o
celulă cu Saulmann Reuka, Fischer
Zussa, Refalvi Paraschiva (mătușă), Szabo
Julia ș.a. Szabo Julia în timpul
procesului a avut o purtare înădăstare
deosebită arătând activitate peleraltă
tovarășe. Deosebită eram încarcerate
și precizăm celulă sau începuit să
o urâm din cauza trădării. Ea
ne-a măturat că a trădat
fundia și fost totuși și fundia
a fost confruntată cu o persoană
care era unul din conducătorii
miscării și pe care îl stima mult.
La confruntare și-a dat seama că
acea persoană care în miscare
avea un rol de conducere este
omul D.E.F.-ului și atunci a
succesat pe noi oride în comunism
și a trădat tat. Acest fapt a

Semnătura,

Ștefan Alie

Urmare: fost comentat mult timp la noi în cetate și ne pândeam cine poate fi acest om. În acel timp conducători de vază ai mixerei din Cluj erau Jacob Alexandru, Racz Lupin, Farkas Istif, Neues Istif. s. a. dintre care numai Jacob Alexandru, Iyja Bela și Sirmay Istifon nu au fost arestați. Szabo Julia nu a vrut să spună cine a fost comentat și să dea indicații a fost comentată atunci putea și numai eu așez pe urmă ei erau liberi.

În seara primăriei publice de codru după dr. Jacob Alexandru el se înscriseră de elemente burghize ex. Belatz (Eugen) și son fine unui profesor din Cluj, Schlaifer. Iși afecerist om cu multe repetări în lumea burghiză care astăzi e plecat din țară în Israel pe pluctis. A lăsat un postum de răspundere la "Derwille" de menta dești ex: Deutsch Horni care a înăbușit greva muncitorilor dela Derwille cu ajutorul burghezilor. Acesta după 23 August și-a pînă mbat numele din Deutsch Horni în Deveni Hor și a pînă în conducere pe urmă era puclă

Semnătura,

Istif Istif

Urmare:

in patia lui Sobch, Magdalena.
Acest fapt a creat o stare de nemulțumire
in rândul muncitorilor și și demoraliza
de la lucru. Sobch Alexandru a dat
oferta din punct de activitate a partidului
pe Brașov Roxalia pentru faptul
că a scris un articol care lironic
pe Baloveșanu căutând prin
arest fapt să demoralizeze țărâni
și să înădușe critica. Din surse
seu aflat în Sobch Alexandru trăia
faptă luxos în: înălțarea locuința
cu electrică în timp ce muncitori
nu aveau ce să mănânce. Spel
muncitori de la Dornate spunea că
haui care îi dă Sobch pentru plata
luminei electrice ^{o lungă de zile} sunt ^{adâncat} ^{de dur} multi
deciât primirea un muncitor sărăcu
n. Subaprecia țăr. care au dreptat
în ilegalitate spunând că țărâni
bine ar fi murit țărâni în lagere
și închisori deciât să trăiesc în
au făcut multe greșeli.

Veres Clari

care s-au scris anul 1946 - 1947
și plecat la Paris și de acolo
în America de Sud

în America

Semnătura,

Ștefan Ștefan

Urmare: de Lud are o verișoră a nevetei.
să și amare Feroc Bla în Paris
are o prietenă a nevetei: sate Feroc
Edith în Palestina are două verișori
ale satei sale dintre care una e
jurnalistă și un altă care
ocupă funcții importante în guvern
(ministru adjunct) iar alta a
fugit din țară în mod ilegal.

John Tuis e vechi administrator
la întreprinderea "Kapochemia" am
fost înstruct să înțeleg
când era conducătorul. Hirs Gabor
(Lunson) are la guvern și a
accentuat pe în primul rând
medicamentul pe se vindeau firmei
"Quidrog" pentru că proprietatea
particulară. Prin persoane Quidrog
a obținut un monopol în țară
relativă droguri și farmacie având
un preț înalt. Ulterior am
aplat de la Hirs Alexandru și
Feroc Gabor în câștigul de la
firmei Quidrog și mers în
prolul lui Gabor Alexandru.

În anul 1938-1939 Sora Julia a fost
repedată de la fabrica de mătă și
atunci Gabor Alexandru mi-a spus
că urea să-i dea lui Sora Julia
o muniție de activitate. Târziu
sare i-am comunicat-o lui Gabor

Semnătura,

Prisagi Alina

Urmare: a fost în ca nu e de ajuns de
fermită pentru o muncă plătită.
Jacob nuia răpunu iroune că prate
o invidiez. Sător Julia detori to
lui a fost ridicată în muncă de
partid ca apoi să trădeze miresora
comunității lui Cluj

Au aușit' dela Tor. Klein? răduva
muni ter ilegalist în anul 1933
Jacob Kleaudu a invitat la locuința
sa niște tovarăși ca să țină o sedință
Jacob a plecat de acasă în tovarăși
se urmă au fost arestați.

Dela Tor. Klein era directorea Cinescra-
grafului Populor din Satu-Lore au aușit
că în anul 1941 când fabricatul său
a fost arestat de către DEF sa întâlnit
în apropierea lagărului unde era
interneat totuși sau cu Jacob Kleaudu
a fost foarte mică când sa întâlnit unde
deorece atunci se făceau multe arestări
Jacob Kleaudu sa interesat cine a
fost arestat din Satu-Lore și cine e
liber. Klein era ia răpunu în apoi
după câteva zile a fost arestată.
nu a statut-o în fugă să se arunde
și a îndemnat-o să luereze un
deport.

Antepoze: De câte ori foi văzut Ste
pe Jacob Kleaudu după eliberarea
patriei noastre?

Semnătura,

Prilagi Olac

mea din lagar in 23 Aug 1945

Urmare: Reșpuns După eliberarea ~~terei noastre~~ sters de mine; Stilagi
m-am prezentat la fedinel totidului pentru a săpata o muniă undeva. Stilagi
Sue vrut să mă duc la Gocob într-o
mă am fost primită de către spunea
că e în fedință. Cu el m-am întâlnit
la un cinematograful noi târziu unde
mă întâlbat pe subit pe ni cum trecere
Ș-au răspuns scurt și m-am îndepărtat
de el. Pe urmă l-am vădit vorbit
cu oaxia unor jehători muncitorști
înși nu am discutat cu el.

Intrebare: Știți când ai discutat cu
Gocob Alexandru despre activitatea
lui criminală?

Răspuns: Despre activitatea lui
primivistică nu am discutat cu
Gocob Alexandru.

Intrebare: Ce persoane au fost trimise
la Știți din partea lui Gocob Alexandru
și în ce timp?

Răspuns: Nu am discutat cu nici
o persoană sau nu a venit la
mine din partea lui Gocob Alex.

După ce am avut prezentul proces
verbal de interogatoriului eu vănt eu
eu vănt și am consultat că este
intocuri cu cel declarat de mine
fustis și sumez.

Intrebare:
peuritate;
m

Marțona;
Stilagi Alex

Semnătura,
♀

✓
249

DECLARAȚIE
=====

Subsemnatul SMIOC MAURITIU, născut în anul 1911 Iulie 4, fiul lui IOSIF și SORANA, de profesie tinichigiu, avere nu am declar următoarele;

În comuna Soncuța Mare prin anii 1929 și 1933 a fost ca șef de post Jandarmi numitul BLAGA ILISIE, actualmente cu domiciliul în comuna Iclond Raionul Gherla. Susnumitul în activitatea sa principală a fost urmărirea comuniștilor și cari au simpatizat cu comuniștii. El a urmărit personal toate cotele și corespondențele cari venea pentru acei cari figura la el ca și suspecti de activitate comunistă.

Astfel în anul 1931 a primit un pachet cu manifeste pe numele lui CROITORU ALEXANDRU, șofer, actualmente decedat din Com.Soncuța Mare, după care a arestat circa 13 tov. printre care a fost BLUMENFELD STEFAN, mort, fost condamnat 4 luni, ARON MAXIMILIAN, actualmente director O.C.M. Cluj, fost condamnat la 6 ani închisoare grea- Doftana, SILBERMAN RUDOLF la închisoarea Aiud, IOAN, arestat și dus la Parchetul din Satu Mare, IACOB ALEXANDRU, a fost arestat dar a fost pus în libertate imediat. Pe acei cari BLAGA îi aresta pentru activitate comunistă ca și pe cei de mai sus, i-a schingiuit, bătut, foarte grav și i-a dus din post în post până la Legiunea de Jandarmi în Satu Mare, cu toate că tov.arestați au dat ca să plătească cheltuelile pe autobus.

În această perioadă IACOB ALEXANDRU a fost prin Soncuța Mare și mama sa a locuit la orașul Baia Sprie.

Și în acea perioadă tov.s'au mirat cum că toți tovarășii cari au dus activitate comunistă ilegală au fost arestați și condamnați iar IACOB ALEXANDRU nu a fost condamnat niciodată.

După ce s'au făcut arestările în Soncuța Mare, el a fost dispărut din localitate, posibil după instrucțiunile lui Blaga Ilisie și venea pela Soncuța Mare câteodată pe câteva zile în acea perioadă, cum știu a fost la Satu Mare și la Cluj.

Despre legături mai amănunțite între el și BLAGA nu am cunoștință despre aceasta, ar putea ca să dea tov.ARON MAXIMILIAN

250
director O.C.M. Cluj și LAZAR LILIA, soția lui Dr.SMILOVICI ANDREI în prezent la București, fost ilegalist, cu ultimul serviciu în Ministerul de Interne și la M.F.D.R., IOAN M.R.M.C. Satu Mare.

Din anul 1937 nu l-am mai văzut pe IACOB ALEXANDRU până în anul 1945 luna Mai când eu și cu tov.ARON MAXIMILIAN am fost la P.C.R.Cluj pentru a lua dela el o declarație contra lui BLAGA ILISIE pentru a putea fi arestat pentru activitatea lui criminală contra comuniștilor.

Si mare a fost mirarea noastră caci IACOB ALEXANDRU a refuzat categoric a da declarație contra lui BLAGA spunând că au trecut acele timpuri și nu dă nimica și să uităm că are lucruri mai urgente , el în acea perioadă a fost secretarul regional al P.C.R. Cluj.

Si la tov.cari au activat în ilegalitate și chiar au suferit mult de la BLAGA ELISEI i-a părut suspect că IACOB ALEXANDRU cu activitatea ilegală a refuzat ca să demaște pe un criminal. Noi totuși l-am arestat cu ajutorul Comandamentului Militar Sovietic din orașul Dej și dus la Soncuța Mare, Baia Mare, Satu Mare, de unde nu știi prin ce intervenție a fost eliberat și chiar în prezent este liber.

Nu mitul BLAGA în prezent este cu domiciliul în com.Iclod Raionul Gherla, Reg.Cluj, și a fost chiar și primar al comunei în acea perioadă când IACOB ALEXANDRU era ca secretar al P.C.R. Cluj.

Aceasta este declarația mea pe care o dau și susțin și semnez, nesilit de nimeni.

Soncuta Mare
3 Iunie 1953

SMIOC MAURITIU

3 ex./E.M.

Declarație

data noastră
de

Lăcăuștii lui Ștefan, născut
în anul 1911, 4. Febr. anul lui fost
Ștefan, de pe la Timchișii vechi, oraș
amplasat în județul Brașov, oraș
declara următoarele:

În comuna Lăcăuștii lui Ștefan
1929 și 1933, a fost ca șef de post
în unitatea Blaga Nicolae, actualmente în
domiciliul în comuna Ștefan. Răzvan Ștefan
susținutul în activitatea sa principală
a fost urmărirea comunistilor și
alții cu simpatizant în comunisti
și el a urmărit personal toate
câtele și corespondențele și vîna
pentru acei și figura la el și
suspecti de activitate comunistă,
apfel în anul 1937, a prins în
pochet cu manifeste terite pe numele
lui Ștefan Alexandru Ștefan, actual
mente deșchet în com. Lăcăuștii lui Ștefan, după
care a arestat circa 13. tovarăși, printre
care au fost Blumfeld Ștefan, înșt.
fost condamnat H. lui, din Motimbuș
actualmente Director O.C. Cluj fost con-
damnat la 6. ani închisoare O.C. Dej
Ștefan Rudolf, H. lui închisoare, și la
închisoare, și din Ștefan Ștefan arestat
și dus la Parchet Ștefan. Ștefan Alexandru
a fost arestat din a fost pus în libertate
imediat. Pe cei și Blaga și aresta
pentru activitate comunistă și și pe acei
de mai sus, ia relinșcint lăsat
Ștefan Ștefan

foarte prost si' in dus du'
fost in post jomii la sequis de
Jandani in Latoru, cu toate ca
tot crestati au fost aici plateasa
cheltusile pe autolus, ma
mai, aceasta perioada Local Alexandru
a fost joi Lamentu Mare si mama sa
a locuit la orasul Boia Spic,

Si in aceia perioada totorarii
sau mirat sun ca toti totorarii
sari au dus activitate comunita Tigolai
au fost crestati si condamnat' iar
Local Alexandru nu a fost condamnat
nici odata.

Dupa ce s-au facut crestariile
in Lamentu Mare, el a fost dispant
din localitate, jomii duza instructiunile
lui Blaga Trisie si s'ura pe la
Lamentu Mare cate odata pe cate zile
in aceia perioada sun s'ura a fost la
Latoru si la Cluj.

Dupa legaturii in mai, comunitate
intre el si Blaga, nu au avut
dupa aceasta ori putra s'ura d'ia
tot, Aron Hachimlia, dir. v. c. l. Cluj
si Loran Libe, s'ura lui Dr. Iulorici Dandru
in s'urat la Bucurati, fost ilegalist
cu ultimul servit'iu in Ministerul de
Interne si la M. F. D. R. Oron Joan
M. H. S. C. Latoru. Iun Menti

În anul 1937, în luna mai, totuși
 se face, Alexander János în anul
 1945. luna Mai, când cu și cu în
 Aron Motmilian au fost în P. C. B. Cluj
 pentru a da de la ~~la~~ declarație
 contra lui Blaga Ilie pentru a
 putea fi arestat pentru activitatea lui
 Criminală contra Comunistilor.

În mare a fost mirarea noastră
 că și János Alexander a refuzat
 categoric a da declarație contra lui
 Blaga spunându-ne că au trecut acele
 timpuri și nu se minimează și so-
 lutiuni să are lucrami misiuni urgente
 el în viața privată a fost Secretar
 Regional al P. C. B. Cluj.

În la teroriști sari au activat în
 ilegalitate și chiar au suferit
 mult de la Blaga Ilie în fața
 suspect că János Alexander cu
 activitatea ilegală a refuzat să
 demonte pe un criminal.

Ami totuși lam arestat și ajuto-
 rul comandamentului Militar Sovietic din
 orașul Dej, și dus la Lunculeasa
 Băișorului de unde nu știu
 și ce intervenție a fost eliberat
 și chiar în prezent este liber,
 Dum. Măntu

H
Mintul Blagei ni perdeti este
de domiciliu in comună Sădău, Roșu
Șorobă. Reg. Cluj și a fost chior și
Prințul de șomori, în orice perioadă
când faceți declarații. De ce
secretor P. K. B. Cluj

cauza în este declarată.
mea pe care o du și sunt și
șomori nefericit de mine

Comunitățile la-3. Iunie 1953

Linn Hativity

255
Declarație

Sub semnatura L. I. Ivanov Afanasie 4 nr. de
securitate din S. R. M. cu ~~număr~~ domiciliu în
București str. Clucerului Nr. 53, declar
următoarele:

În anul 1951, în luna de toamnă
(aproximativ luna septembrie), am fost chemat
de Iacob Alexandru (fost ministru adjuncț
la Ministerul de Finanțe) la camera bufet
secretariatului M. F.

După o introducere pe care a făcut-o că
alimentele care sunt la bufet sunt bune și
Aid Liz Zoltan stie ce cumpără, a început
în discuție că el a fost dimisat la
plimbare cu soția pe șoseaua Targoviște
cu merina și sa oprit aproximativ la K. 9-10
și a avut să fotografieze soția.)

În acest timp am venit cățiva ani
de la securitate și l-am reținut, până
la venirea Oficiului de servicii, care l-a
legitimată și se dat drumul.

După ce a terminat prestare, mi-a
propus să mergem la fote-bucului unde
sa întâmplat cazul.

Am plecat cu el pe șoseaua mare
arbitră la K. 9-10. /

Sabia sau
evacuare
militară?

Tot în acest timp mi-a propus, ca eu să
scot raportul de la unitate acia care le
reținut.

Fiind cum fost la fetele lui și am văzut
că este unitate a M.A.T. i-am spus că mi
face un raport și cei care sunt în drept
să rezolve aceste probleme.

Am primit răspuns că nu este nevoie
dece trebuie să fac raportul. Se aranjează
el singur cu Tr. Ministru Ciuosecu sau
cu Tr. Ministru Telejancu, după care am
venit la M.F.

Eu am făcut un raport la Dir. II la
Lt. Lt. Maj. Nestor Robert și la un timp
prin Tr. Lt. Bejciu Tudor, un am entolot
dece aceste note a fost exploatate sau nu.

Menționez că în aceste note am au-
tot punctul meu de vedere, că Iacob Alex.
nu a vut să fotografieze pe soție, dar
a vut să fotografieze unitate militară
a M.A.T. care se găsește acolo.

Acest fapt a lui Iacob Alexandru
am avertat și lui Luca Voile, spunându-i
că nu este căra curat cu Iacob, un am
primit aici un răspuns din parte lui Luca

dar am fost în tehat de Luca cum
a fost cu cazul lui Iacob.

Supra ce a fost scos din funcție de
ministru al Finanțelor

Trăim ca
raportul
ce investiga
sunt

După stabilizare la cota zilei treb
 îi spune lui fideliz ca să-i cante o casă
 mai mică ca un an eu ce sa plătesc,
 totu-lea trebuie să de pe chirie și
 e timpul să treacă în el mai modest

Acești îmi este declarație
 pe care o semnez proprie

Lt. Col. Al. Bănuș

4 258

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martorul SARY STEFAN, avocat, născut la 22 Septembrie 1914 în Cluj, fiul lui ADALBERT și MARIA, cu ultimul domiciliu în Cluj Str.Mica No.62.

Azi 8 Iunie 1953- Cluj
Interogatoriul a început la ora 11.
" s'a terminat la ora 17.

Intrebare ;

In anii 1940-1944 unde ai locuit Dta ?

Răspuns;

In anii 1940-1944 am domiciliat în Cluj Str.Mica 60.

Intrebare ;

Care era ocupația Dtale în această perioadă?

Răspuns;

In această perioadă am practicat profesia de avocat.

Intrebare ;

In această calitate ce procese mari ai apărut?

Răspuns;

Am apărut în calitate de avocat procesele comuniștilor din anul 1942-1943 care s'a dezbătut în Tribunalul special din Cluj.

Intrebare ;

In procesul comuniștilor arestați în anul 1941 care au fost apărătorii?

Răspuns;

Stiu că a fost următorii apărători în procesul comuniștilor arestați în anul 1941; DEMETER IOAN, av., în prezent arestat, FAGARAS IOSIF, în prezent domiciliat în Str.Universității No.1, PAZTAI GHEZA, în prezent arestat, SOCOL AUREL, av., în prezent arestat și se află la Canal, GHEORGHE LADISLAU, în prezent domiciliază în Cluj nu știu strada unde locuiește,

././.

259

SOTMORI IOAN, av., în prezent domiciliază în Cluj Str. Kosut, STANESCU AUREL, av., domiciliază în orașul Stalin nu știu unde precis și alții al cărui nume nu-mi amintesc momentan.

Intrebare ;

Cine erau cei acuzați în acest proces ?

Răspuns;

Știu că erau acuzați în procesul comuniștilor din anii 1942-1943 următorii comuniști; FEREC MAYER VASILE, în prezent decedat din anul 1944 pe front, ROZENTAL IACOB, domiciliat în Cluj, FODOR POTOK ADAM, domiciliat în Cluj Str. Karl Marx, SZABO IULIANA, nu știu unde se află în prezent, POGOCEANU domiciliază în București lucrează la Ministerul Cultelor, ROTH IMRE, nu știu unde se află în prezent și alții.

Intrebare ;

Dta pe cine ai apărut în acest proces ?

Răspuns;

Eu am apărut pe FEREC MAYER VASILE, ROZENTAL IACOB, GROS IOSIF, domiciliat în Cluj, FODOR POTOK ADAM și pe alții al căror nume nu-mi amintesc.

Intrebare ;

Ce anume ai discutat Dta cu FEREC MAYER VASILE privitor la persoanele care erau acuzate ?

Răspuns;

Eu nu am discutat cu FEREC MAYER VASILE absolut nimic referitor la comuniștii arestați și judecați în anul 1943 la Cluj.

Intrebare ;

Despre persoanele libere și aveau legături cu cei arestați ce anume ai discutat cu FEREC MAYER VASILE ?

Răspuns;

Nu am discutat nimic cu FEREC MAYER VASILE referitor la comuniștii liberi care aveau legături cu comuniștii arestați.

Intrebare ;

Dar referitor la IACOB ALEXANDRU (OTTO) ce anume ai discutat?

Răspuns;

Nu am discutat nimic cu FEREC MAYER VASILE despre IACOB ALEXANDRU (OTTO) niciodată.

Intrebare ;

În timpul dezbaterii procesului ce ai discutat cu FEREC MAYER VASILE despre IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns;

Nu am discutat nimic cu nimeni în timpul dezbaterii procesului despre IACOB ALEXANDRU.

Intrebare ;

Ancheta cunoaște că în timpul dezbaterii procesului, pe coridorul Tribunalului , FEREC MAYER VASILE, v'a spus că în urmă cu câteva zile a văzut pe IACOB ALEXANDRU intrând la Poliția Hortistă din Str.Kosut, însoțit de un agent. Acum vă amintiți?

Răspuns;

Nu am discutat nimic în timpul dezbaterii procesului s'au în pauză cu FEREC MAYER VASILE, despre IACOB ALEXANDRU. Până la eliberarea Ardealului de Nord de către trupele sovietice nici nu am auzit și nici nu am vorbit nimic cu nimeni despre IACOB ALEXANDRU.

Intrebare ;

Arestatul DEMETER IOAN, cu privire la aceasta declară; " Am discutat cu FEREC MAYER VASILE că a văzut pe IACOB ALEXANDRU la Siguranță, de față fiind și avocatul FAGARAS IOSIF și SARY STEFAN, pe coridorul Tribunalului din Cluj înaintea începerii ședinței de dezbateri a procesului comuniștilor ".... Acum vă amintiți?

Răspuns;

Nu am discutat cu FEREC MAYER VASILE despre acest lucru niciodată nimic. Dacă FEREC MAYER VASILE ar fi spus despre cele arătate mai sus și declarate de DEMETER IOAN, eu mi-aș aduce aminte deoarece am o memorie foarte bună, fiind și un fapt destul de important.

Intrebare ;

Cum apărea IACOB ALEXANDRU în proces ?

Răspuns;

Eu nu am auzit atât în timpul dezbaterilor la proces cât și după aceasta, decât după eliberare despre numele lui IACOB ALEXANDRU. Deasemeni nu am auzit în timpul dezbaterii de nici un nume OTTO care să figureze în proces sau să fi avut legătură cu comuniștii arestați și apoi condamnați și discutat în timpul procesului.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.

Anchetator,
LT.DE SECURITATE,

ss.SARY STEFAN.

Gh.Diță,

261

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Martorul Savy Stefan, avocat, născut la 22
sept 1914 în bluj, fiul lui Adalbert și Maria cu
(Data de stare civilă, ultimul domiciliu)
ultimul domiciliu în bluj str: Mica nr 68.

Azi 8. Iunie 1953

Orașul bluj.

Interogatoriul a început la ora 11 și min.

" s'a terminat " " 17 " "

Intrebare: În anii 1940-1944 unde ai locuit și ta?

Răspuns: În anii 1940-1944 am domiciliat
în bluj str: Mica nr 60.

Intrebare: Care era ocupația și ta în această
perioadă?

Răspuns: În această perioadă am practicat
profesia de avocat.

Intrebare: În această calitate ce procese
mari ai aparat?

Răspuns: Am aparat în calitate de avocat
procesele comunistelor din anul 1942-1943
care s'a dezbătut în Tribunalul special
din bluj.

Intrebare: În procesele comunistelor aparate
în anul 1941 care au fost aparatori?

Răspuns: Știu că a fost un mare operator
în procesele comunistelor aparate în anul 1941:
Seneder Ioan, av, în prezent arestat, Fagaras

scălitu
Ivan Stefan

Urmare: Ionel, in prezent domiciliat in Str. Universitatii Nr. 1, Potari Szeza, in prezent arestat, local Aurel, av., in prezent arestat si se afla la canal, Ghenghe S. Adislan, in prezent domiciliata in blaj, nu stiu unde locuieste, Satmari Ioan, av., in prezent domiciliata in blaj, Str. Rosut, - Stansen Aurel, av., domiciliata in orasul Heliu nu stiu unde precis, si alti al carui nume nu-mi amintesc momentan.

Intrebare: Cine erau cei acuzati in acest proces?

Raspuns: Stiu ca erau acuzati in procesul comunistilor din anii 1942-1943 urmatori comunisti: Ferec Mayer Vorile, in prezent decedat din anul 1944 pe front, Rozental Jacob, domiciliat in Cluj, Fedor Potaki Solomon, domiciliat in blaj, Str. Karl Marx, Szabo Juliana, nu stiu unde se afla in prezent, Pogaceanu, domiciliata in Bucuresti lucreaza la ministerul Culturii, Roth Jure, nu stiu unde se afla in prezent si alti.

Intrebare: Si tu pe cine ai aparat in acest proces?

Raspuns: Eu am aparat pe Ferec Mayer Vorile, Rozental Jacob, Gros Ionel, domiciliat in Cluj, Fedor Potaki Solomon si pe alti al carui nume nu-mi amintesc.

Intrebare: Ce anume ai discutat si tu cu Ferec Mayer Vorile privitor la persoanele care erau acuzate?

Iscaitura.

Ionel Stefan

3

Urmare: Răspuns: Eu nu am discutat cu Ferec Mayer Vorile absolut nimic referitor la comunisti arestati si judecati in anul 1943. la bluzi.

Intrebare: Despre persoanele bibere si aveau legaturi cu cei arestati ce anume ai discutat cu Ferec Mayer Vorile?

Răspuns: Nu am discutat nimic cu Ferec Mayer Vorile referitor la comunisti bibere care aveau legaturi cu comunisti arestati.

Intrebare: Dar referitor la Jacob Alex. (Otto) ce anume ai discutat?

Răspuns: Nu am discutat nimic cu Ferec Mayer Vorile despre Jacob Alexandru (Otto) nici solata.

Intrebare: In timpul dezolterii procesului ce ai discutat cu Ferec Mayer Vorile despre Jacob Alexandru?

Răspuns: Nu am discutat ^{cu nimeni} nimic in timpul dezolterii procesului despre Jacob Alexandru.

Intrebare: Anchetă enuaste că in timpul dezolterii procesului, pe coridorul Sibiului, Ferec Mayer Vorile, va spus că in urma cu câteva zile a văzut pe Jacob Alexandru intrând la Politia Vorista din M. Kosut, însoțit de un agent. Acum vă amintiti?

Răspuns: Nu am discutat nimic in timpul dezolterii procesului si an in pauza cu Ferec Mayer Vorile despre Jacob Alexandru până la eliberarea Sibiului de Nord de catre trupele sovietice nici nu am auzit

Semnătura
J. Vorile

4
Urmare: ni mieu nu am vorbit nimic cu nimeni
despre Jacob Alexandru.

Intrebare: Avocatul demeter Ioan, cu
privire la aceasta declaratie; ... " Am discutat
cu Ferec Mayer Vorile ca a vazut pe
Jacob Alex. la siguranta, de pta fiind si
avocatul Fagaras Ionif si Sari Stefan,
pe coridorul Tribunalului din bluz inaintea
inceperii sedintei de dezbateri a procesului
comunisticilor "..... - Acum va amintiti?

Rosuns: Nu am discutat cu Ferec
Mayer Vorile despre acest lucru nici odata
nimic. - Daca T. Mayer Vorile ar fi spus despre
cele aratate mai sus si declarate de demeter
Ioan, eu mi-as aduce aminte deoarece
am o memorie foarte buna. fiind si un
pct obscur de important.

Intrebare: Cum aparca Jacob Alexandru
in proces?

Rosuns: Eu nu am auzit atat in
timpul dezbaterilor la proces cat si dupa
aceasta, decat despre eliberare despre numele
lui Jacob Alexandru. deoarece nu am
auzit in timpul dezbaterilor de nici un
nume otta care sa figureze in proces
sau sa fi avut legatura cu comunisticii
arstati si apoi condamnati si executati in
timpul procesului.

Dupa ce am echit prezentul proces
verbal de interogatori curant cu curant
si am constatat ca corespunde in totul
cu cele declarate de mine, il sustin si reamintez

Anchetator
St de
St. de

Signature
Stefan -

263

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martorul SYLAGY LUDOVIC, de profesie mecelar, născut la 19 Noembrie 1898 în Dej, fiul lui LUDOVIC și ILEANA, domiciliat în Cluj Str. Armata Roșie Nr. 78.-

Marti 6 Octombrie 1953 Cluj
Interogatoriul a început la ora 8.15
" s'a terminat la " 10.00

Intrebare:

Ai cunoscut dta o persoană cu numele de IACOB ALEX?

Răspuns:

În luna Iulie 1944 învățătorul SZEPESI LADISLAU care locuia în comuna Vaida Cămăraș, unde familia mea era evacuată, mi-a prezentat la locuința mea din Cluj pe IACOB ALEXANDRU ca pe un prieten al său sub numele de Inginer COVACS IOSIF. Nu mai după anul 1944 am aflat eu că Ing. COVACS IOSIF se numește IACOB ALEXANDRU.-

Intrebare:

În ce scop ți-a prezentat SZEPESI LADISLAU pe IACOB ALEXANDRU (COVACS IOSIF) ?

Răspuns:

Pe atunci eu mergeam în fiecare Sâmbătă la familia mea la Vaida Cămăraș unde locuia și SZEPESI LADISLAU și mi-a prezentat pe IACOB ALEXANDRU cu scopul că atunci când merg eu la Vaida Cămăraș în căruță să-l iau și pe IACOB ALEXANDRU acolo fiindcă SZEPESI mi-a spus că sunt buni prieteni.-

Intrebare:

IACOB ALEXANDRU și SZEPESI LADISLAU ți-au mai prezentat pe altcineva ?

Răspuns:

Nu mi-a mai prezentat pe nimeni.-

././.

Intrebare:

Al dus pe IACOB ALEXANDRU la Vaida Cămăraș ?

Răspuns:

Da, l-am dus de 2-3 ori și l-am adus și înapoi.-

Intrebare:

Pentru ce mergea IACOB ALEXANDRU la Vaida Cămăraș?

Răspuns:

Atunci eu am știut că merge la SZEPEȘI fiind un bun prieten, însă în anul 1945 am auzit că soția lui a fost adusă acolo în Vaida Cămăraș, însă eu n'am văzut-o niciodată. Fiica mea OLGA în prezent căsătorită LASLOSKI OLGA a văzut-o la SZEPEȘI odată pe soția lui IACOB ALEXANDRU care sta ascunsă într'o cameră și când a intrat fiica mea s'a ascuns sub pat, rugând apoi pe fiica mea să nu spună la nimeni că a văzut-o acolo. Fiica mea pe atunci avea 15 ani și a venit acasă spunând ne că la SZEPEȘI este o femeie nebună. Noi n'am dat importanță la această chestiune.-

Intrebare:

Când venea IACOB ALEXANDRU la dta ziua sau seara ?

Răspuns:

Eu întotdeauna am plecat ziua pe la orele 13-14 și el venea tot la acele ore. IACOB ALEXANDRU a mers cu mine numai de 2-3 ori dar a venit la locuința mea din str. Armata Roșie Nr.61 (pe atunci Magyar utca Nr.61) de mai multe ori și aducea lui SZEPEȘI LADISLAU la Vaida Cămăraș.-

Intrebare:

Unde locuia IACOB ALEXANDRU atunci și cu ce se ocupa?

Răspuns:

Îmi amintesc că SZEPEȘI LADISLAU mi-a spus atunci că or fi locuit pe str. Sfânta Stefan (Szent Istavan utca) însă unde lucra n'am știut.-

Intrebare:

În timpul cât ai călătorit cu IACOB la Vaida Cămăraș a-ți fost vreodată controlați de acte de către organele poliției nești ?

Răspuns:

Eu am fost controlat niciodată.-

Intrebare:

Cu ce scop IACOB ALEXANDRU în timpul cât a stat la Vaida Cămăraș ?

265

Răspuns:

IACOB ALEXANDRU sta acasă la SZEPESI LADISLAU venea pe acolo unde locuia familia mea și stam împreună cu fata mea și încă o fată KOVACS ARONKA și jucam reimi etc.-

Intrebare:

După 23 August 1944 l-ai mai văzut pe IACOB ALEXANDRU

Răspuns:

In anul 1945 l-am văzut de două ori pe stradă în Cluj odată am vorbit cu el și m'a întrebat de familie iar altă dată numai l-am salutat și n'am vorbit. In anul 1949 i-am scris o scrisoare la București să organizeze ca să fiu angajat la Comcar, însă nu mi-a răspuns la ea.-

Intrebare:

Mai ai ceva de adăugat cu privire la IACOB ALEXANDRU

Răspuns:

Nu mai am nimic, fiindcă eu nu vorbeam cu el prea mult iar din vara anului 1945 nu l-am mai văzut.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că cuprinde tot ce a,m declarat eu verbal susțin și semnez propriu nesilit de nimeni.

LT MAJ DE SECURITATE,
ENOIU GHEORGHE

ss.Sylagy Ludovic,

✓ 266

Proces-Verbal de interogatoriu

Artistul Szlagy Ludovic de profesie muzicant
născut la 19 Noiembrie 1898 în Cluj ^{fiul lui Ludovic}
și Ileana domiciliat în Cluj ^{la starea civilă, ultimul domiciliu} Armanda Rosic Nr. 78

Marti 6 Octombrie 1953

Orașul Cluj

Interogatoriul a început la ora 8 și min. 15
" s'a terminat " " 10 " " 00

Intrebare: Ai cunoscut și o persoană cu numele
de Jacob Alexandru?

Răspuns: În luna Iulie 1944 în satul Szepesy
Ladislau care locuia în comuna Vaida Lăunars,
unde familia mea era evacuată, mi-a
prezentat la bunurile mele din Cluj pe Jacob
Alexandru și pe un prieten al său sub
numele de inginer Corvas Josef. După
după anul 1944 am aflat eu că Ing.
Corvas Josef se numește Jacob Alex.

Intrebare: În ce scop ți-a prezentat
Szepesy Ladislau pe Jacob Alexandru
(Corvas Josef)?

Răspuns: De atunci eu mergeam în
fiecare Sâmbătă la familia mea la
Vaida Lăunars unde locuia și Szepesy Ladislau
și mi-a prezentat pe Jacob Alexandru
în scopul ca atunci când mergeam eu

Iscălitura,

Szilagy Ludovic

Urmas: la Vaida lămaros și carute și-l iau și
pe Iacob Alexandru orolo fiindcă Șepeszy
măa spus că sunt bunii prieteni
Întrebare: Iacob Alexandru și Șepeszy
Ladislou și-au mai prezentat și pe
altuneva?

Răspuns: Nu mi-au mai prezentat pe
nimic.

Întrebare: Ai dus pe Iacob Alexandru
la Vaida Cămaros?

Răspuns: Da l-am dus de 2-3 ori și l-am
adus și înapoi.

Întrebare: Pentru ce mergea Iacob Alexandru
la Vaida Cămaros?

Răspuns: Atunci eu am știut că merge
la Șepeszy fiind bunii prieteni, în anul
1945 am auzit că soția lui a fost
arrestată orolo în Vaida Cămaros, înor-
eu nu am văzut-o niciodată. Fiica mea
Olga în prezent căsătorită Ladlosky a văzut-o
la Șepeszy odată pe soția lui Iacob Alexandru
conștientă ascunsă într-o cameră și când a
intrat fiica mea s-a ascuns sub pat, după
apoi pe fiica mea și nu spune la nimeni
pe cine a văzut-o orolo. Fiica mea pe atunci
era 15 ani și a venit orolo spunându-ne
că la Șepeszy este o femeie nebună. Și
n'am fost importante la aceste chestiuni.

Întrebare: Când venea Iacob Alexandru la
duă zina sau scora?

Răspuns: Eu totdeauna am plecat zina
pe la orele 13-14 și el venea tot la orele 13

Iscălitura, *Șepeszy Ladlosky*

Urmare: Iacob Alexandru a mers cu Văduț numărul
de 2-3 ori dar a venit la locuința mea
din Str. Armata Rosie N° 61 (pe atunci Magyar utca
N° 61) de mai multe ori și aducea pachete
cu alimente pe care eu le dădeam lui
Izepsy Ladislau la Vaida Camaros.

Intrebare: Unde locuia Iacob Alexandru
atunci și ce se ocupa?

Raspuns: Iui amintesc că Izepsy Ladislau
mi-a spus atunci că or fi locuit pe Str. Șantier
Ștefan (fost Istom utca). Astăzi nu știu
nimeni.

Intrebare: În timpul cât ai călătorit cu
Iacob la Vaida Camaros, ați fost odată
controlați de oște de către organele politicești?

Raspuns: Nu am fost controlați niciodată.

Intrebare: Cu ce se ocupa Iacob Alexandru
în timpul cât a stat la Vaida Camaros?

Raspuns: Iacob Alexandru sta acasă la
Izepsy Ladislau, venea pe ocol și făcea
familia mea și stătea în primă cu fata mea
și încă o fată Kovacs Bronka și pe urmă Rednic etc.

Intrebare: După 23 August 1944 l-ai mai
văzut pe Iacob Alexandru?

Raspuns: În anul 1945 l-am văzut de mai
ori pe strada în care abia am vorbit cu el
și mi s-a întrebare de familie și alte date numeroase
l-am salutată și n-avea vorbit. În anul 1949
i-am scris o scrisoare la București și răspuns
cu o fiu sugărat la Comor în care mi-a
răspuns la ea.

Intrebare: Când și unde te adunat cu

Semnătura
Filiboș, Lucy

Urmare: in privin la locas Alexandru?

Respins: Nu mai are nimic, fiindca
in lui vobscu in el pra mult in din
vora sunlu 1945 mi l-am mai vazut.

Dupa ce am putut prezentat prous
verbal de interogatori in vaint cu
in vaint si am constatat ca cuprind
tot ce am delorat in verbal sustin
si ommes propria vaint de nemeni.

Silviu deabon

268 3

DECLARAȚIE
=====

Subsemnatul SERCUS M. DAVID, fost căpitan de miliție din Ianuarie 1949 până la 31 Decembrie 1951, în prezent salariat al O.C.L. "Aprozar" București, în prezent exclus din Partid, cu ultimul domiciliu în București Calea Victoriei nr. 23, declar următoarele:

Intrebare:

Cunoașteți persoana din fotografia arătată?

Răspuns:

Da. Este fotografia mea luată în 1946, la 14 Iulie, la Cluj, cu ocazia executării unei misiuni pe linia de S.S.I. în care apăream ca locotenent american. Fotografia a fost luată de de informatorul S.S.I., care făcuse legătura mea cu ALEXANDRU UNGVARY, șeful unor organizații șzalasiste din Ardeal.-

Intrebare:

Ancheta îți cere să arăți misiunea ce ai avut-o și împrejurările momentului când v'ati fotografiat?

Răspuns:

Prin 11-12 Iulie 1946, fostul director al Siguranței Capitalei, BONDREESCU, m'a însoțit la S.S.I. prezentându-mă subdirectorului BOERU, care mi-a cerut să execut o misiune, pe care mi-a explicat-o.-

Urma să plec la Cluj, pentru a lua legătura cu un informator al S.S.I., care să mă pună în contact cu UNGVARY, despre care mi s'a spus că este șeful "grupului U".- Intrucât informatorii noștri pe lângă UNGVARY, păreau a nu se mai bucura de încrederea lui - intrucât îi prinseseră în repetate rânduri fără a se ține de cuvânt, că o persoană de la Legația Americană va veni la Cluj pentru a discuta cu dânsul anumite probleme ce-l preocupau - trebuia ca prezentându-mă drept acea persoană, să stau de vorbă cu UNGVARY, informându-mă despre problemele ce-l preocupau, despre intențiile sale, întărind totodată încrederea sa în informatorii noștri (încredere ce începuse a se cam clătina).-

Intâlnirea a avut loc la Cluj, în ziua de 14 Iulie 1946, în locuința unuia din informatori, unde lua-se și masa de prânz.- Convorbirea mea cu UNGVARY s'a făcut în prezența celor doi informatori și a durat dela ora 16-18.- Vorbeam franceza - afectând accentul american iar un informator care vorbea această limbă, traducea în ungară lui UNGVARY, transmițându-mi răspunsul lui - dat în maghiară - tot în franțuzește.- Intrucât UNGVARY vorbea puțin germana, anumite pasagii despre care voiam să mă asigur că-mi erau traduse corect, i le repetam în nemțește și primeam răspunsul tot în nemțește.-

Eu contam față de UNGVARY drept succesor al lui MARKBAM, ziarist - spion american, care fusese expulzat din țară și mă numeam, pentru necesitățile misiunii, Lt. STEVE H. WICKES (sub care nume cred că figurez în registru hotelului Park din Cluj, unde trăsesem la sosirea mea acolo, după călătoria mea cu mașina).- UNGVARY s'a arătat deosebit de prevăzător, când m'am prezentat propunându-mi să ne legitimăm reciproc.- I-am câștigat încrederea discutând chestiuni generale, după care intrând în miezul preocupărilor sale, am reținut următoarele:

- El fusese unul din organizatorii dezordinilor dela Odorhei, ce avuseseră loc cu câțva timp în urmă și cu care prilej au fost omorâți mai mulți polițiști.-

- Era șeful mai multor organizații subversive din Tara Săcuilor.-

- Intenționa - dată fiind starea de nemulțumire care ar fi existat printre locuitori - să provoace dezordini mari, care pentru început - ar fi avut caracterul că sunt îndreptate împotriva celor ce rămăseseră cu pământ mult, (deoarece exproprierea nu s'a fi făcut în mod general), fără distincțiunea de naționalitatea "moșierilor", pentru ca mai apoi să transforme aceste mișcări într'o "răscoală îndreptată împotriva regimului.- (Am cerut în nemțește lui UNGVARY să-mi repete și mi-a repetat cuvântul "Revoluțion")

- "Mișcările" trebuiau să înceapă curând, spre a trezi atenția Conferinței de Pace, ce se ținea la Paris, arătându-i nemulțumirile de ordin național ce ar exista în Ardeal.-

Imi cerea sprijin moral si material.-

Sprijinul moral, consta ²⁷⁰ în luarea apărării ade-
ranților lui UNGVARY, dintre care mulți fuseseră arestați.
(legația Americană trebuia să geseze de prestigiul ei pentru
a obține eliberarea în cazul când arestările ar continua).-

Sprijinul material, consta în a-i pune la dispozi-
ție o mașină, cu care să-și poată vizita (eventual însoțin-
du-l și eu) organizațiile răspândite pe teritoriul 3 Scau-
ne.-

I-am promis și una și alta arătându-i însă că nu-l
pot însoți și că în locul meu va merge "legătura" mea (in-
formatoru). Urmam în aceasta instrucțiunile primite la
București.-

UNGVARY mi-a mai vorbit despre material de foraj
ce s'ar afla ascuns în Trei Scaune, despre utilitatea
unei autonomii a Ardealului, despre necesitatea unei ad-
ministrații militare americane "provizorii", etc., etc.-

(Toate acestea le-am consemnat într'un raport
scris la București la S.S.I. și predat subdirectorului
BOERU.-

La plecarea sa, UNGVARY a fost însoțit până
la poartă de informatorii noștri, care înapoiindu-se în
odaia în care mă aflam mi-au spus că la despărțire,
UNGVARY le-ar fi spus cu încântare: "Insfârșit, avem
omul nostru"! -

Misiunea răușise.- Luasem cu mine și însemnările
scrise pe o bucată de hârtie de către UNGVARY - în timpul
converbirii și care constituiau piese de dosar.- In-
formatorii erau încălziți de succes și continuau să-mi
spună "Domnule Locotenent".- Am eșit în curte și m'am foto-
grafiat, cu un aparat al informatorului promițându-mi-se
că mi se va trimite fotografiile prin tov. PATRICIU (dela
Siguranța Clujului) la București.- Faptul că nu mai pri-
meam fotografiile m'a făcut până într'un târziu să -mi
dau seama că comiseseam o greșeală - sub raportul conspi-
rativității - lăsându-mă fotografiat.-

Intrebare:

Dacă în discuțiile pe care le-ai purtat cu
UNGVARY, acesta ți-a arătat că în acțiunea sa se sprijină
și pe unele elemente politice, ce în acea vreme erau în
funcții de răspundere?

271 b

Răspuns:

În discuțiile noastre, UNGVARY mi-a spus că simte simpatia partidelor ostile regimului, dar că nu contează pe sprijinul direct al vreunei personalități, deoarece mai toți aceștia "se tem".-

Întrebare:

Dacă în discuțiile ce le-ai avut cu el, a vorbit despre o persoană cu numele de IACOB ALEXANDRU?

Răspuns:

Nu a vorbit despre o astfel de persoană și nu-mi amintesc să fi pronunțat un nume propriu.-

Întrebare:

Dacă ți-a vorbit de unele persoane, ce în acest timp erau în conducerea organizațiilor P.C.R. din localitate sau din Regiune?

Răspuns:

Nu.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.-

30 August 1952

ss/David. M. Sercus.

BN/3/ex.

2727

Declarație

Președintele
M. I. O. I. S. T.

Subsemnatul, Sereus M. David, fost Capitan de la Căpitanie de la Timișoara în 1949 până la 31 Decembrie 1951, în prezent salariat al O.C.L. "Apropaz" București, în prezent exclusiv la Căpitanie, cu ultimul domiciliu în București, Calea Victoriei 23, declar următoarele:

Întrebare: Cum a fost persoana din fotografia arifotă?

Răspuns: Da. Este fotografia mea luată în 1946 - la 14 Iulie - la Cluj, cu ocazia executării unei misiuni pe Căminul de S.S.T., în care apăream ca locotenent american. - Fotografia a fost luată de informatorul S.S.T., care făcea legătura mea cu Alex. Ungureanu, șeful unor organizații școlare din Cluj.

Întrebare: Acheța de care s-a arătat în fotografia a ai avut-o și în preajmă în momentul când a fost fotografiat.

Răspuns: În ziua 11-12 Iulie 1946, fiind șeful Director al Serviciului Căpitaniei, Soudierescu, am dus-o la S.S.T., prezentându-mi subordonatului Doeriu, care mi-a cerut să execut o misiune, pe care mi-a explicat-o.

Am mers să plec la Cluj, pentru a lua legătura cu un informator al S.S.T., care să mi facă în contact cu Ungureanu, după care mi s'a spus că este șeful "Grupului II". Întrucât informatorii noștri pe lângă Ungureanu făceau a nu se mai bucura de încrederea lui - întrucât îmi plănăse să se repete rândurile, fiind a se ține de cuvânt și că o persoană de la Legăția Americană va veni la Cluj pentru a discuta cu dânsul anumite probleme ce-l preocupau - trebuia să stau de vorbă cu Ungureanu, informându-l despre problema ce-l preocupau, despre intențiile sale, întărind totodată încrederea sa în informatorii noștri (încredere ce începuse să se caie clătina).

Întrebaștea a avut loc la Cluj, în ziua

213

de 14 iulie 1946, în București, unde s-au desfășurat negocierile de pace. În urma acestor negocieri, a fost semnat Tratatul de Pace de la Paris, care a pus capăt celui de-al doilea război mondial. Tratatul este semnat de reprezentanții celor două tabere: aliații și Axele.

- acordarea accesului american - în urma înfrângerii care urmează - în Europa, în special în țările ocupate de nazizi - și în special în Germania și Japonia. Tratatul de Pace este semnat în Paris, la 18 septembrie 1945.

care urmează să se realizeze și în cazul celorlalți țări care vor fi ocupate de armata sovietică, în special în Polonia, Cehoslovacia și România.

În contextul acestor negocieri, a avut loc și Conferința de Pace de la Yalta, în februarie 1945, la care au participat liderii celor trei mari puteri: SUA, URSS și Marea Britanie.

de la Yalta, în februarie 1945, la care au participat liderii celor trei mari puteri: SUA, URSS și Marea Britanie. În urma acestor negocieri, a fost semnat Tratatul de Pace de la Paris, care a pus capăt celui de-al doilea război mondial.

- acordarea accesului american - în urma înfrângerii care urmează - în Europa, în special în țările ocupate de nazizi - și în special în Germania și Japonia. Tratatul de Pace este semnat în Paris, la 18 septembrie 1945.

care urmează să se realizeze și în cazul celorlalți țări care vor fi ocupate de armata sovietică, în special în Polonia, Cehoslovacia și România.

În contextul acestor negocieri, a avut loc și Conferința de Pace de la Yalta, în februarie 1945, la care au participat liderii celor trei mari puteri: SUA, URSS și Marea Britanie.

- acordarea accesului american - în urma înfrângerii care urmează - în Europa, în special în țările ocupate de nazizi - și în special în Germania și Japonia. Tratatul de Pace este semnat în Paris, la 18 septembrie 1945.

care urmează să se realizeze și în cazul celorlalți țări care vor fi ocupate de armata sovietică, în special în Polonia, Cehoslovacia și România.

În contextul acestor negocieri, a avut loc și Conferința de Pace de la Yalta, în februarie 1945, la care au participat liderii celor trei mari puteri: SUA, URSS și Marea Britanie.

de la Yalta, în februarie 1945, la care au participat liderii celor trei mari puteri: SUA, URSS și Marea Britanie. În urma acestor negocieri, a fost semnat Tratatul de Pace de la Paris, care a pus capăt celui de-al doilea război mondial.

- acordarea accesului american - în urma înfrângerii care urmează - în Europa, în special în țările ocupate de nazizi - și în special în Germania și Japonia. Tratatul de Pace este semnat în Paris, la 18 septembrie 1945.

care urmează să se realizeze și în cazul celorlalți țări care vor fi ocupate de armata sovietică, în special în Polonia, Cehoslovacia și România.

În contextul acestor negocieri, a avut loc și Conferința de Pace de la Yalta, în februarie 1945, la care au participat liderii celor trei mari puteri: SUA, URSS și Marea Britanie.

- "Misiunile" trebuiau să înceapă curând, spre
a trezi atenția Conferinței de Pace, ca se țineau
la Paris, arătându-i nemulțumirile de ordin
național ce ar exista în țară.

- Tui cerea sprijin moral și material.
Sprijinul moral consta în luarea apărării
aderenților lui Ungary, dintr-o parte unchi
Jules și vrăstori. Legătură americană trebuia
să așeze de prestigiu și fașta a obținut
eliberarea în cazul când vrăstoriile ar
continua. -

Sprijinul material consta în a-i pune la
dispoziție o mașină, cu care să-și facă
vizita (eventual, însoțindu-l și cu organiza-
țiile răspândite pe teritoriul 3 Scamă).

J. au promis și una și alta arătându-i
unde să-și facă mașina și să-și facă local
va merge "legătură" mea (informatorul)
Urmasii în această instrucție provinți la
București. -

- Ungary mi-a mai vorbit despre necesitatea
de foraj ce s-ar afla acum în "3 Scamă"
despre "utilitatea unei autonomii"
"bucureștului", despre necesitatea unei ad-
ministrative americane "privizii",
etc. etc.

(Toate acestea le-am consemnat într-un
raport scris la București, la S. S. T. și predat
Subdirectorului Doaru. -

La plecarea sa, Ungary a fost
însoțit până la frontiera de informatorii
noștri, care însoțindu-l în odăia în care
am aflat, mi-au spus că, la despartire,
Ungary le-ar fi spus cu încredere "vă
sărut, aveți omul nostru!" -

Misiunea răsună. Luasem cu mine
și însemnările scrise făcute de către
de către Ungary - în timpul convorbirii
care constituiau piesa de datură. Informatorii
& eram încălțati de succes și continuasem să-și
spun "Domnule Locotenent" adu-i aici
curte și mi-au fotografiat, pentru a-și
ca mi se vor trimite fotografiile prin
Fra. Patricia (de la logoranta Clujului) la
București. - Faptul că mi-au trimis
fotografiile mi-a făcut până într-un

Fără să-și dau seama că Comitetul 10 o general-
- sub raportul conspirativității - lăsa să-și fotografieze

Intrebare: Dacă în discuțiile pe care le-ai purtat cu
Megvary, acesta ține iritat că în activitatea sa te
sprijină și pe unele elemente politice, ce în acea
 vreme erau în funcții de răspundere. -

Răspuns: În discuțiile acestea, Megvary mi-a
 spus că simte simpatia partidelor ostile regiunii,
 dar că are contază pe sprijinul direct al reșei
 personalități, deoarece unii țineau acest "te-
 tem".

Intrebare: Dacă în discuțiile ce le-ai avut cu el,
 a vorbit despre persoane cu numele de Ioan
Alexandru. -

Răspuns: Nu a vorbit despre o astfel de
 persoane și mi-a amintit să fi promuncat
 un nume propriu. -

Intrebare: Dacă ți-a vorbit de unele persoane,
 ce în acel timp erau în conducerea organiza-
 ționii P.C.R. din localitatea ta din Reghin. -

Răspuns: Nu. -

Aceasta mi este declarația pe care o dau,
 sustin și reamint. -

30 August 1972 J. G. foeu

C O P I E

276

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Martora TOLWAY MARTA, nascuta 27 Iulie 1912, fiica lui Gheza si Maria de profesie functionara, divortata cu un copil cu domiciliul Cluj Str. Amurg Nr. 3.

23 Februarie 1953

Orasul Cluj

Interogatorul a inceput la ora 9 si 30
" " sa terminat la 10 si 30 m.

INTREBARE: Cand si in ce imprejurari si cunoscut pe numitul IACOB ALEXANDRU.

RASPUNS: Pe IACOB ALEXANDRU, l, am cunoscut prima data in anul 1929 sau 1930, precis nu mi aduc aminte data in acel timp subsemnata fiind functionara la Fabrica de Tricoteaj "DIBELA" din Cluj unde la fel si susnumitul era functionar lucrând in acelaș birou in aceeaș camera.

INTREBARE: Ce legaturi si avut cu el si cat timp a durat legaturile dintre D-voastra.

RASPUNS: Cu IACOB ALEXANDRU, am intretinut legaturi de colegialitate, deoarece am lucrat dupe cum am aratat mai sus impreuna la acelaș fabrica si in acelaș birou. Alte legaturi mai apropiate nu am avut impreuna. Aceste legaturi a durat cca. un an de zile precis nu cunosc, insa mentionez ca legaturile noastre a durat atat timp cat IACOB ALEXANDRU, a fost functionar cu mine la fabrica susmentionata, iar dupe plecarea sa din fabrica, nu l, am mai vazut decat in anul 1944 insijte de eliberare cand din nou m, am intalnit cu el.

INTREBARE: Pentru ce motiv IACOB ALEXANDRU a parasit fabrica susmentionata si cu ce se ocupa dupa acesta data.

RASPUNS: Declar ca dupe cum cunosc eu acest lucru stiu ca motivul pentru care IACOB ALEXANDRU a parasit fabrica a fost ca mereu a fost cautat de Politie. Nu cunosc cu ce se ocupa susnumitul dupe ce a plecat din fabrica, deoarece dupe cum am aratat mai sus nu am mai suzit de el si nici nu l, am mai vazut pana in anul 1944.

INTREBARE: Pentru ce a fost cautat IACOB ALEXANDRU de politiei.

RASPUNS: Dupe cum cunosc eu IACOB, a fost cautat

. / .

277

de politie pentru faptul ca a lucrat in ilegalitate pe linia miscari muncitoresti.

INTREBARE: Dupa reantalnirea cu I ACOB ALEXANDRU, in anul 1944, ce legaturi ai avut cu el si cat timp a durat aceste legaturi.

RASPUNS: Dupa ce ne, am reantalnit in anul 1944, IACOB ALEXANDRU, fiind ascuns la numita SZECSI acesta pana dupa eliberare, ne, am intalnit de mai multe ori la locul unde se ascundea dupa care ne, am mai intalnit la fabrica si in alte locuri intamplatoare. Legaturile dintre noi erau la fel ca vechi preteni si colegi.

Aceste legaturi a durat pana ce susnumitul a plecat la Bucuresti dela care data ne, am mai intalnit, mai rar si anume cu ocazia cand venea pela Cluj imi facea vizita la domiciliu, in acest fel legaturile noastre a durat pana in anul 1950 ca, and 1, am vzut ultima data.

INTREBARE: Ce activitate a desfasurat IACOB ALEXANDRU in cat timp v, ati cunoscut, in perioada aratata mai sus.

RASPUNS: Incepand cu anul 1944, dupa ce din nou ne-am revazut, stiu ca pana la eliberare IACOB ALEXANDRU, nu se ocupa cu nimic, stand mereu ascuns la familia SZECSI, iar dupa eliberare, stiu ca a ocupat functiunea de secretar de partid, functiune care a detinut-o pana ce a plecat dela Cluj.

In ceea ce priveste activitatea lui din acesta perioada, nu cunosc in mod precis ce activitate a desfasurat in afara de faptul dupa cum am aratat mai sus ca era secretar de partid. Din auzite de pela diferiti cunoscuti stiu insa ca IACOB ALEXANDRU, nu era simpatizat de populatie, pentru motivul ca era ironic si increzut, acesta si datoritat situatiei lui materiale dupa casetoriei el casatorindu-se cu fata fabricantului FARCAS. Alta activitate a susnumitului nu cunosc, deoarece nu aveam in acesta perioada legaturi asa de apropiate.

INTREBARE: Ce enturaj a avut numitul IACOB ALEXANDRU in afara de D-ta in acesta perioada.

RASPUNS: Dupa cum stiu eu numitul IACOB ALEXANDRU ca enturaj mai intim avea familia SZECSI, la care familiei facea dese vizite, atat cat a fost in Cluj, cat si dupa ce a plecat din orasul Cluj.

INTREBARE: Ce mai cunosti in legatura cu activitatea a lui IACOB ALEXANDRU, din perioada cat v, ati cunoscut.

RASPUNS: In afara de cele declarate mai sus, alta activitate a susnumitului nu cunosc, stiu insa ca se vorbea

278

despre el ca a trait pe picior mare, cat a fost in Cluj, precum si la Bucuresti.

Dupa ce am citit procesul verbal deinterogatoriu cuvnt cu cuvnt si am constatat ca corespunde intru totul cu declaratiile mele sustin si semnez.

Ancehstor

Lt. Maj. de Securitate

ss/ Gavrilă Iusco

Martora

ss/ Tolvay Maria

279

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Martina TOLVAY MARTA, născută 27
Iulie 1912, fiica lui Ștefan și Maria, de profesie, funcț.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
căsătorită divorțată cu un copil, cu domiciliul în oraș.
Amurg nr. 3.

13 Februarie 1953

Orașul Iley

Interogatoriul a început la ora 9 și min. 30
„ s'a terminat la „ 10 și „ 30

Intrebare: Când și în ce împrejurări ai cunoscut
pe unitul IACOB ALEXANDRU.

Răspuns: Pe IACOB ALEXANDRU, l-am
cunoscut prima dată în anul 1929 sau 1930,
precis amni odată cu mine, în acel timp
subnumita fiind funcționară la Fabrica de
Tricotaj „DIBELA” din Iley, unde la fel și
sunt unitul era funcționar, lucrând împreună
în aceeași cameră.

Intrebare: Pe legătură ai avut cu el
și cât timp o dăruit legătură dintr-o
la ce parte.

Răspuns: Cu IACOB ALEXANDRU, am
întreținut legătură de colegialitate, deoarece
am lucrat odată cu el odată cu mine și
împreună la aceeași fabrică și în același birou.

Alte legături mai apropiate nu am
avut împreună. Acestea legături o dăruit etc.

Urmare: unu cu o bile proces un curc, ino mar-
tiner cu legaturile noastre a denot otot fiuz
cot IACOB ALEXANDRU, a fost functionar
cu unine la fabrica surmenhantot, iar dupa
dececa sa olin fabrica un l, un mai votat
derot in anul 1944 inainte de eliberare cond
olin unu un, un intoluit cu el.

Intrebare: Pentru ce unoto 194013
ALEXANDRU, a foront fabrica surmenhantot
ni cu ce sa ocupot dupa accepta otota.

Raspuns: Delea co dupa un curc
cu accept lucru stia co unotoal pentru core
IACOB ALEXANDRU, a foront fabrica a fost
co unere a fost cotot de Politie. Nu
curc cu ce sa ocupot surmenhantot dupa ce
a flocot olin fabrica, deorece dupa un un
ototot unoi un un un unoi unoi ot de el
ni unoi un l, un unoi votat foro in anul
1944.

Intrebare: Pentru ce a fost cotot
IACOB ALEXANDRU de politie.

Raspuns: Dupo un curc un
IACOB, a fost cotot de politie pentru forotal
co a lucrot in ilegalitate pe linia unere
unecitoresti.

Intrebare: Dupa reotaluirea un
IACOB ALEXANDRU, in anul 1944, ce lego-
turi ai orut cu el ni cot fiuz a denot
acceptea legoturi.

Raspuns: Dupo ce un un reotaluit
in anul 1944, IACOB ALEXANDRU fuol
ocun la unito SZECSI, accepta foro dupo

Urmare: eliberare, neam intalnit ~~de~~ ²⁸⁰ multe
ori la locul unde se reunirea ei, dupa
care neam intalnit la fabrica si, in
alte locuri intalnitore, legaturile olintine
neam erau la fel ca vechi proteni si colipi.

Aceste legaturile a durat jona ce
summitul a plecat la Bucuresti dela care
dofa neam intalnit mai noi si summe
cu orora conol venea go la Cluj iuni
joca ritita la olencilia. In acest fel
legaturile noastre a durat jona in anul
1950, conol l, au co put ultima dof.

Intre bore: Le activitate a olforjunt
IACOB ALEXANDRU, in cot timp o-oti curcat
in jencia de olforjunt mai noi.

Proxim: Incepional cu anul 1944, dupa
ce olu neam neam recitit, jtu co jona la
eliberarea IACOB ALEXANDRU, un se orea cu
unice stonal ueren orem la familia SECSI
in olu eliberare jtu co a oreat juncione
de secretor de jortid juncione care a olforjunt
jona ce a plecat dela Oluj.

In ceea ce priveste activitatea lui
olii aceasta jencia de curc in uast
jrecis ce activitate a olforjunt, in oforo de
jortid olu cu am olforjunt mai noi co era
secretor de jortid. Din surte de jela
oliferiti curciti jtu iuro co IACOB, un
era niu otrol de jortid jentur material
co era, iranie si iurerat, aceasta si olforjunt
rituatiei lui material olu co otrol de

Semnatura,

Julian Kula

Urmare: cōnsistoriul meu cu foto fabricutului
FARKAS. Altă activitate a surinutului meu
cu mine, deoarece un oraș în aceeași perioadă
de legătură ora de oraș.

Intrebare: Pe cuturaș a surinut un-
nutil IACOB ALEXANDRU, în aforă de
N. fo în aceeași perioadă.

Răspuns: După cum știu eu un-
nutil IACOB ALEXANDRU, ca cuturaș
meu întru oraș familia SZECSI, la care
familie făcea dere vizite atât cât a
fost în plai cât și după ce a plecat din
orașul leg.

Intrebare: Pe surinut în legă-
tură cu activitatea lui IACOB ALEXANDRU
din perioada pot vorbi cu mine.

Răspuns: În aforă de cele declarate
meu surinut, altă activitate a surinutului, știu
într-o coră vorbea despre el coră a fost pe
ficioz meu cât a fost în legă precum și
la București.

Deși ce am citit procesul verbal
de interogatoriă curănt cu curănt și eu con-
statat coră corecturile întru totul cu declară-
țiile mele surinut și revue.

Atestator
de locuitate
Jumcoș.

Julius Kaita

~~T. Teleki Adam~~
Rus

289

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul TELEKI ADAM, moșier-preot, născut la 25 Noembrie 1900, în Cluj, fiul lui Adam și Agneta, cu ultimul domiciliu în Tg. Mureș str. Mihai Viteazul nr.1.-

20 Mai 1955, București.

Interogatoriul a început la ora 9,15
" s'a terminat " 14,30

Intrebare:

De când cunoști d-ta pe IACOB ALEXANDRU și ce relații ai avut cu el?

Răspuns:

L-am cunoscut personal pe IACOB ALEXANDRU în luna Iunie 1945, când am mers la el la sediul Partidului din Cluj, pentru a discuta despre un articol pe care l-am scris eu în ziarul "Vilagossag".- Înainte de 1945, adică în vara anului 1944, mi-a vorbit contele TELEKI BELA, președintele partidului burghez ardelenesc că are legături cu IACOB ALEXANDRU.

Intrebare:

Arată concret legăturile lui IACOB ALEXANDRU cu TELEKI BELA?

Răspuns:

În vara anului 1944, când conducătorii "Partidului Ardelesc" au văzut că războiul este pierdut de către Germania și trupele sovietice se apropie de granițele Ungariei, TELEKI BELA și DEMETER BELA, secretarul lui TELEKI, mi-au spus că a luat legătură cu IACOB ALEXANDRU care în acel timp conducea Partidul Păcii din Ardealul de Nord și cu o serie de elemente progresiste ca: BALOGH EDGAR, DEMETER IOAN, IORDACHE LUDOVIC, CSOGOR LUDOVIC și alții, cu care au început să ducă o serie de tratative politice.-

Intrebare:

Ce anume urmărea TELEKI BELA prin ducerea acestor tratative?

ss. Teleki Adam

282

Răspuns:

TELEKI BELA și alții urmăreau prin aceste tratative în primul rând să-și mențină poziția lor și ale Partidului Ardele- nesc după ce se va schimba situația politică și în al doilea rând urmărea ca Partidul Păcii condus de IACOB ALEXANDRU să susțină în fața autorităților sovietice ca Ardealul de Nord să rămână alipit și în viitor la Ungaria.-

Intrebare:

Ce anume concret a făcut TELEKI BELA pentru realizarea celor arătate mai sus?

Răspuns:

TELEKI BELA mi-a spus că a luat legătură cu IACOB ALEXANDRU, BALOGH EDGAR, DEMETER IOAN și IORDACHE LUDOVIC și în timpul tratativelor care au fost între 23 August 1944 și până la eliberarea Clujului, în sediul ERGE și "Erdely Kar" TELEKI BELA și-a spus punctul său de vedere, în sensul că după intrarea trupelor sovietice susnumiții (IACOB ALEXANDRU, IORDACHE, BALOGH, DEMETER) trebuiau să se prezinte ca conducătorii maghiarimei din Ardealul de Nord.- În această calitate ei trebuiau să asigure și pe mai departe funcționarea unor conducători respectiv Parti- dul Ardelelesc și să susțină alipirea Ardealului de Nord, Un- gariei, în fața organelor militare și politice sovietice.- IACOB ALEXANDRU, BALOGH EDGAR, DEMETER IOAN și IORDACHE LUDOVIC au fost de acord cu cele spuse de TELEKI BELA.- TELEKI BELA mi-a spus că IACOB ALEXANDRU i-a cerut ca să ia legătură cu autoritățile horticiste, respectiv cu generalul DALNOKI și atât IACOB cât și BALOGH, IORDACHE și DEMETER IOAN să nu fie arestați.- TELEKI a luat legătură cu DALNOKI și s'a înțeles, ca aceștia să nu fie arestați.- După ce TELEKI BELA a aranjat aceasta cu DALNOKI, a comunicat susnumiților că nu vor fi arestați.-

Intrebare:

Ce alte măsuri a mai luat TELEKI BELA pentru a aplica în practică planurile sale dușmănoase?

Răspuns:

Pentru a avea mai mult succes în planurile sale duș- mănoase arătate mai sus, TELEKI BELA a luat legătură cu poliția hortistă și a mers din nou la DALNOKI VERES LAJOS ca să elibe- reze o serie de comuniști din închisoare, recomandați de IACOB ALEXANDRU, lucru ce a și reușit că au fost eliberați SIMO IULIU,

ss. Teleki Adam

VERES PALL și NEMES IOSIF și încă câțiva de al căror nume nu-mi amintesc.- După eliberarea acestora din închisoare, TELEKI BELA a luat legătură prin DEMETER BELA cu SIMO IULIU, NEMES IOSIF, VERES PALL și alții al căror nume nu-mi reamintesc.-

Intrebare:

Unde s'a întâlnit cu aceștia și ce anume au discutat?

Răspuns:

Stiu că s'au întâlnit cu SIMO IULIU, NEMES IOSIF și VERES PALL în locuința lui DEMETER BELA sau în sediul EMGB, unde TELEKI a comunicat acestor persoane eliberate că în urma unei intervenții a lui, X la propunerea lui IACOB, ei au fost eliberați din închisoare.- Deasemenea tot atunci le-a mai spus și conținutul discuțiilor și înțelegerea dintre TELEKI BELA și IACOB ALEXANDRU, DEMETER IOAN și BALOGH și IORDACHE LUDOVIC.-

Acești comuniști eliberați din închisoare de către TELEKI au fost de acord cu înțelegerea pe care a făcut-o TELEKI cu IACOB și au promis lui TELEKI că vor sprijini și ei cele stabilite între acesta și IACOB ALEXANDRU.- Stiu că IACOB ALEXANDRU împreună cu SIMO IULIU, VERES PALL, NEMES IOSIF și alții, au continuat legăturile cu TELEKI BELA și au organizat împreună o serie de acțiuni dușmănoase.-

Intrebare:

Despre ce acțiuni este vorba?

Răspuns:

TELEKI BELA a făcut o serie de manevre pentru a duce în eroare conducătorii militari sovietici cu scopul ca și după eliberare, Ardealul de Nord să rămână Ungariei.- Pentru realizarea acestui țel, trebuia să desfășoare o asemenea activitate încât conducătorii sovietici să vadă că majoritatea populației este împotriva războiului anti-sovietic.- Pe această bază TELEKI BELA împreună cu (TELEKI ADAM) subsemnatul și IACOB ALEXANDRU și alții, am redactat un memoriu către guvernul Horti, prin care solicitam să înceteze războiul.- Acest memoriu l-a făcut cu scopul ca conducătorii militari sovietici să vadă că populația din Ardealul de Nord nu vrea să continue războiul cu URSS și în felul acesta credeau ei că vor influența ca URSS să realipească Ardealul de Nord Ungariei.- Acest memoriu l-am dus eu personal și l-am predat fiului lui HORTI pe care l-am rugat să-l predea tatălui său pe care știu că l-a și predat.- Mai știu că IACOB ALEXANDRU și alții, după eliberarea Ardealului de Nord de către trupele sovietice, s'au ținut de cele stabilite

cu TELEKI BELA.-Astfel când pe TELEKI BELA i-au arestat, IACOB ALEXANDRU, DEMETER IOAN, BALOGH, IORDACHE și alții, au intervenit, dând un memoriu la autorități pe baza căruia TELEKI BELA a fost pus în libertate, după care a fugit imediat în Apus, scăpând să fie tras la răspundere pentru activitatea lui criminală, fascistă, dusă contra clasei muncitoare.-

Intrebare:

De unde cunoști d-ta cele arătate mai sus?

Răspuns:

Cele de mai sus le cunosc din cele spuse mie de TELEKI BELA și DEMETER BELA cu care eram bun prieten.- Eu fiind moșier ca și TELEKI BELA de multe ori, și mai ales când am văzut că Germania fascistă pierde războiul, am discutat modalitatea practică de a găsi un mijloc de scăparea noastră cât și a burgheziei în general care era reprezentată de TELEKI BELA ca Președinte al Partidului burghez Ardelenesc și împreună am căzut de acord ca să ne folosim în menținerea pozițiilor noastre ca moșieri, după ce armatele sovietice vor elibera Ardealul, de Partidul Păcii din Ardealul de Nord condus de IACOB ALEXANDRU, care avea o atitudine de simpatie față de burghezie.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.-

ss. Teleki Adam

ANCHETATOR
LT. DE SECURITATE

Gh. Diță

285

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Șeleki Holan, moșier-prest, născut la 83. Nov. 1900, în Bluz, fiul lui Holan și Agneta, cu ultimul domiciliu în Sng. Mureș St. Mihai Viteazul H. 1. (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

Azi 20 Mai 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 9 și min. 15

„ s'a terminat „ „ 14 „ „ 30

Intrebare: De când cunoști d-ta pe Zocol Alexandru și ce relații ai avut cu el?

Răspuns: S-am cunoscut personal pe Zocol Alexandru în luna Iunie 1945 când am mers la el la sediul Partidului din Bluz pentru a discuta despre un articol pe care l-am scris eu în ziarul „Măguraș”. - Înainte de 1945, adică în vara anului 1944 mi-a vorbit contele Șeleki Bela, Președintele Partidului hughes Ardeleanesc că are legături cu Zocol Alexandru.

Intrebare: Nota concret legaturile lui Zocol Alexandru cu Șeleki Bela?

Răspuns: În vara anului 1944, când conduceam „Partidului Ardeleanesc”, am văzut că războiul este pierdut de către germania și țările sovietice se apropie de granițele Ungariei, Șeleki Bela mi-a semnat Bela secretarul lui Șeleki, mi-au spus că a luat legătura cu Zocol Alexandru care

Iscălitura,

Holan

Urmare: in acel timp conducea Partidul Paci din Ardealul de Nord, si cu o serie de elemente progresiste ca: Balogh Edgar, Semeter Ioan, Jurdache Iudovic, Csagär Iudovic si alti, cu care au inceput să ducă o serie de tratative Politice.

Intrebare: Ce anume urmarea Teleki Bela prin duceea acestor tratative?

Raspuns: Teleki Bela si alti urmăreau prin aceste tratative in primul rând să mențină pozițiile lor si ale Partidului Ardeleanesc după ce se va schimba situația Politică si în al doilea rând urmarea ca Partidul Paci condus de Iacob Alex. să susțină în fața autorităților Sovietice ca Ardealul de Nord să rămână alipet si în viitor la Ungaria.

Intrebare: Ce anume concret a făcut Teleki Bela pentru realizarea celor arătate mai sus?

Raspuns: Teleki Bela mi-a spus că a luat legătura cu Iacob Alexandru, Balogh Edgar, Semeter Ioan si Jurdache Iudovic si în timpul tratativelor care au fost între 23. August 1944 si până la eliberarea blugului, în sediul E.M.G.E. si "Erdeli Käl". Teleki Bela si-a spus punctul său de vedere, în sensul că după întoarcerea trupelor sovietice susnumite (Iacob Alex, Jurdache, Balogh, Semeter), trebuiau să se prezinte ca conducătorii maghiarimei din Ardealul de Nord. În această calitate ei trebuiau să asigure si pe mai departe funcționarea unor conducători respectiv Partidul Ardeleanesc si să susțină alipirea Ardealului de Nord, Ungariei în fața organelor militare si politice sovietice. - Iacob Alexandru

Iscălitura.

Iacob Alexandru

286

Urmare: Bologh Edgar, semeter soan si Jardoche Judovici au put de acord cu cele expun de Selek Bela.
 Selek Bela mi-a spus ca Jacob Alexandru ia cant ca sa ia legatura cu autoritatile partizane respectiv cu S. rad. Saluoki si atat Jacob, cat si Bologh, Jardoche si semeter soan sa nu fie arestati. Selek a luat legatura cu Saluoki si sa scrie, ca ocestea sa nu fie arestati. După ce Selek Bela a aranzat ocesta cu Saluoki, a comunicat surmintilor ca nu vor fi arestati.

Intrebare: Ce alte munci a mai luat Selek Bela pentru a aplica in practica planurile sale de eliberare?

Raspuns: Pentru a avea mai mult succes in planurile sale de eliberare arestati mai sus Selek Bela a luat legatura cu Politica partizana si a mers din nou la Saluoki Veres. La jos ca sa elibereze o serie de comunisti din inchisoare, recomandat de Jacob Alexandru, lucru ce a si reusit ca au put eliberati Simo Juhui, Veres Paul si Nemes Ionif. si inca o serie de al comi nume nu mi amintesc. După eliberarea ocestora din inchisoare Selek Bela a luat legatura prin semeter Bela cu Simo Juhui, Nemes Ionif. Veres Paul si alti o cora nume nu mi amintesc.

Intrebare: Unde sa intalnit cu ocesta si ce anume au discutat?

Raspuns: Stiu ca sa intalnit cu Simo Juhui Nemes Ionif. si Veres Paul in locuinta lui semeter Bela sau in sedrul E. M. G. E. unde Selek a comunicat ocesta persoane eliberate ca in urma interventiei lui si la propunerea lui Jacob Alex., ei au put

Semnatura,

Paul Odian

Urmare: eliberati din inchisoare. - de asemenea tot atunci le-a mai spus in continutul discutii si intelegerea dintre Selekki Bela si Iacob Alexandru Semeter sau si Bologh si Radache Iudavre. Acesti comunisti eliberati din inchisoare de catre Selekki au fost de acord cu intelegerea pe care a facuta Selekki cu Iacob si au promis lui Selekki ca vor sprijini si orice notabilitate intre acesta si Iacob Alexandru. - Stiu ca Iacob Alexandru impreuna cu Sima Iuliu Veres Paul, Nemus Ion si alti au continuat legaturile cu Selekki Bela si au organizat impreuna o serie de activitati de subversie.

Intrebare: despre ce activitati este vorba?

Raspuns: Selekki Bela a facut o serie de manevre pentru a duce in eroare conducatori militari sovietici cu scopul ca si dupa eliberare, Ardealul de Nord sa ramana Ungariei. - Pentru realizarea acestui tel, trebuia sa desfasoare o anumita activitate incat conducatori sovietici sa vada ca majoritatea Populatiei este impotriva rezoluirii Auti-soviete. - In aceasta Baza Selekki Bela impreuna cu (Selekki Bolam) subnumitul si Iacob Alexandru si alti au redactat un memoriu catre guvernul Harti prin care solicitau sa inceteze razboiul. - Acest memoriu la facut cu scopul ca conducatori militari sovietici sa vada ca populatia din Ardealul de Nord un vrea sa continue razboiul cu URSS si in felul acesta credeau ei ca vor influenta ca U.R.S.S. sa abandoneze Ardealul de Nord Ungariei. Acest memoriu l-au dus eu personal si

Semnatura,

Dimitrie Bolam

284

Urmare: l-am predat fiului lui Harb pe care
l-am rugat să-l predă tatălui său pe care
știu că la să-l predat. Mai știu că Jacob Alex
și alții, după eliberarea Podolului de Nord de
către trupele sovietice, s-au fiut de cele
stabilite cu Selekți Bela. - Astfel când pe
Selekți Bela l-au arestat, Jacob Alex, semeteu Ioan,
Bologh, Iordache și alții au intervenit dând
un memoriu la autorități pe baza cărora
Selekți Bela a fost pus în libertate, după care
a fugit imediat în Apus, seipând să fie
tros la răspundere pentru activitatea lui criminală,
precisă, duse contra clasei muncitoare.

Intrebare: de unde curioși & te cele arestate
mai sus.?

Răspuns: bea de mai sus la curioși
din cele spuse mie de Selekți Bela și semeteu
Bela cu care eram bun prieten. - Eu
fiind monier ca și Selekți Bela de multe ori,
și mai ales când am văzut că germania
precisă pînă războiul, am discutat modurile
practice de a găsi un mijloc de separare
noastră cît și a burghezilor în general care
era reprezentată de Selekți Bela ca hereditate
al Partidului burghez polonez, și împreună am
cîștigat de acord ca să ne plimăm în membrana
partizilor noastre ca monieri, după ce armatele
sovietice va elibera Podolul, de Partidul
Păcii din Podolul de Nord condus de Jacob
Alexandru care avea o atitudine de simpatie
față de burghezii. - după ce am citit
prezentul proces verbal de întrebătorii curant

Semnătura,

Dimitrie Iordan

288

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul TURCU NICOLAE, fost șef de poliție, născut la 6 Oct. 1890, în comuna Oiești-Arges, fiul lui Ion și Chircuța, cu ultimul domiciliu în București str. Ilarie Chendi nr. 5.-

20 Septembrie 1952, Făgăraș.
Interogatoriul a început la ora . . .
" s'a terminat " . . .

Intrebare:

Cine ți-au fost informatorii în problema căderii C.C. al P.C.R. din 1935?

Răspuns:

Am avut ca singur informator pe PARGARU VASILE care a dat și C.C. și tineretul.-

Intrebare:

Dacă în timpul acțiunii informative sau la cercetări ai aflat de o persoană cu numele de OTTO?

Răspuns:

Nu am aflat deși atât acțiunea informativă cât și cercetările au fost făcute de mine.-

Fiind orb n'a semnat.-

LT. DE SECURITATE

Enoiu Gheorghe

CM/3 ex.

289

Proces-Verbal de interogator

Arestat pe Turcu Nicolae fost sup se politica
 mesurte la 6 Oct 1990 in Cam. District-Arges. pinal lui
 Ion si Chiriacu cu ultimul domiciliu in Bucu-
 resti Str. Glorie Chendi nr 5
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

Lombrita de Sept 1952

Oraşul Bucuresti

Interogatoriul a inceput la ora _____ şi _____ min.
 „ s'a terminat la „ _____ şi _____ ”

Intrebare: Cine ti-au fost informatori in
problema caderei C.C. al PCR din 1935?

Raspuns: Au avut un singur informator
pe Păgusa Voile care are si C.C. si tineretul.

Intrebare: Amă in timpul detenţiei în formaţie
sau la unităţi ai oprit de o persoană în numele
de Otto?

Raspuns: Am avut oprit desi atat actiunea
informatori cat si unitatea au fost pe unde
de unii -

Fiind obuz a scuzat

[Handwritten signature]

Semnătura,

Giurgiu, 1 februarie 1952

Spre Direcția Subord. a Securității
Ștefan

DECLARAȚIE.

Subsemnatul, VELOEA M. VASILE, domiciliat în Giurgiu, str. Tudor Vladimirescu Nr. 33, în vârstă de 34 de ani, de naționalitate română, căsătorit, având 2 copii, nu am făcut politică în trecut, în prezent sindicalist, salariat la I.C.T. București, șantierul Principal Giurgiu, declar următoarele :

Am fost salariat la Departamentul Livrărilor către URSS., ca șofer tilingraf și apoi ca secretar la Subdirecția Generală Industrială, având ca subdirector general industrial pe tov. Ionitǎ Ioan, în prezent se află la rușe în Regiunea de Mures, Devesceai, am fost secretar al Inspectorului naval SERBAN DUMITRU, în prezent consilier ministerial la Ministerul Transporturilor, cu domiciliul în București, str. Lt. Victor Manu Nr. 12, prin percul Ianului, telef. 5.57.13.-

În perioada anilor 1947-1948 am avut cunoștință de unele fapte petrecute în Departament de unele elemente duse-mănoase și afaceriste ca Alexandru Iacob, fost ministru adjunct la Finanțe, pe atunci mai întâi subdirector general, apoi director general adjunct, Dinu, director general directorul Utilajului Industrial, ing. Rozei Aurel, în prezent judecat la procesul seceturilor dela Canalul Dunarea Mare Neagra.

Astfel, ing. Rozei Aurel, a luat parte la un mare mare banchet organizat la grădina parc restaurant Iuzana, din București, împreună cu toți patronii fabricilor particulare, care executau comenzi în contul Armatei tiului. Locul unde a avut loc banchetul era complet interzis ca acces, noi văzând cele ce se petreceau ascunși în boschet. Banchetul a avut loc în seara zilei când s'au aprobat fondurile pentru comenzile următoare.

De câte ori mă duceam cu referate pentru comenzi la directorul Rozei, pentru prima viză, pentru acordarea creditelor, când referatele erau pentru întreprinderile de stat mă făcea să aștept, în schimb primea numai dacă erau referate pentru întreprinderile particulare, sau așteptam după ce erau primiți toți patronii sau mandatarii acestora din întreprinderile particulare.

Arhiva anilor 1947-1948 graeste clar despre preferințe în acordarea creditelor pentru întreprinderile particulare în detrimentul celor de stat, de altfel ce mi la repartizarea materialelor și a materiilor prime, în special pentru sortimentele ce lipseau în general.

Despre cele de mai sus pot da relații ample și concrete și tov. Serban Dumitru și ing. Ionitǎ Ioan, care luptau pe atunci din răspuneri pentru a înlătura efectele acțiunii duse-mănoase a lui Rozei și care au avut de suferit din cauza acțiunii lor.-

Venind dela Resita, din inspecție directorul Rozei a luat parte la banchetul organizat la lansarea primului șlep la șantierul naval carticular dinamic din Tr. Severin, șantier construit dintr'un singlu atelier

cu banii poporului, in detrimentul finantării comensurilor de stat. Aci la banchet muncitorii care lucrase la primul alep construit de ei au mncat o bucatie de branză, o bucată de paine si au bătut vin ordinar, in timp ce in aceiasi sală separat, Iacob Alex., Dina, Rozei, fostul comandor Gion Popescu, director Mat. Naval, tot din Departamentul Livrării si alte ase menea elemente, au mncat iore negra, fripturi, au baut sampanie, in vâzul muncitorilor rezultasiti. Mai mult, la plecarea, au plecat fiecare cu cete un cadou, din partea patronilor santierului, elemente periculoase, reactie mare.-

Pe atunci Iacob Alexandru era trimis de C.C. al Partidului pentru întărarea muncii la Dep. Livrării, iar el întărrea munca politică după cum se vede mai sus. El nu a relatat pe atunci C.C. cele ce se petreceau la Livrări pentru motivele care se vor vedea mai jos.

De cate ori mă duceam la Rozei eu nu eram primit imediat desi stia ca mă duc cu acte importante din partea sefului meu care era si seful lui, in schimb elemente dusañoase ca amiralul Gheorghiu "Iulea", care in timpul războiului Antonescian făcea chefuli in delta cu fostul Minis al Vermanței la Bucuresti. Rozei era într'o stransa legătură cu acesta cu directorul general Dinu, cu directorul materialului naval Gion Popescu fost Comandor in marina militară si alti, si imediat dela venirea cu Alex. Iacob, iar pe timpul cat era secretar general la Ministerul Industriale, cu ing. cornel Manciu, in ultima vreme arestat,-

Cele mai multe actiuni de sabotaj ale lui Rozei pot fi reconstituite de mine la Bucuresti, in stransa colaborare cu cei cu care am actionat pe atunci, adica tov. Serban Dumitru, ing. Ioanita Ioan si tov. Matilda Pretorian, cu ultimul domiciliu in Bucuresti, str.

Ing. Rozei poseda o fabrică impreună cu un element capitalist, fabrica de vopsele. Aceasta fabrică a livrat vopsele pentru vasele ce se construiau in contul Armistiului. Vopseaua a fost livrata de proastă calitate si pe langa acest fapt nu a fost folosită nici imediat fapt care a dus la alterarea ei, pietrificare. Rozei prin influenta lui a avut grije ca să obtina aprobarea unei noi comenzi, pentru firma particulară unde era interesat.-

Tot de utilajul industrial tinea si sectia auto. După venirea lui Iacob Alex. la Livrări, toate masinile stricate erau reparate la un atelier auto din Cluj, proprietatea fratelui lui Iacob, desi erau numeroase ateliere de reparatii de specialitate din Bucuresti. Pentru aceasta se năstetea diferite cheltuieli suplimentare ca diurnă, carburanti, cazare, etc., pentru personalul care incotea coloana de masini. După venirea dela reparatie dela Cluj se făcea formal receptionarea reparatiilor. La receptionarea unor reparatii comisia a constatat ca reparatiile nu erau de calitate si pentru aceasta o parte din comisie au avut curajul să nu semneze actele respective, iar cei in cauza au avut de suferit depe urma atitudinii

lor ciastite.-

292
In ceea ce priveste comenzile navale, directorul Gheorghe Ionescu, un prieten intim al amiralului Gheorghe Iulian, avea grije să ia priza ritmul preferintelor. Astfel, în timp ce șantierului SRT Brăila i s'a dat o comandă pentru un singur șlep, deși ~~era de stat~~ era de stat, lui Dinamica din Tr. Severin, se țier particular i s-au dat 7 șlepi comandă. Acest șantier era prevăzut cu procedere și preferință și la repartizarea materialelor și în special la repartizarea materiilor prime ce în general nu se prea găseau. În aceia vreme, în timp ce lui Dinamica i s-au dat comanda cele 7 vase, tuturor șantierei navale din Brăila i s'au dat numai 2 vase comandă. Aceasta a dus la nemulțumirea generală a celor peste 2.000 muncitori industriali navali din Brăila, care erau lăsați fără lucru, fapt ce a avut ca urmare că o delegație a muncitorilor au venit la București, în frunte cu președintele comitetului.-

O serie întreagă de afaceri și acțiuni de sabotaj sunt bine și concret cunoscute de tov. indicată mai sus, eu amintindu' mi foarte vag de ele.

Menționez că banda aratăată în prezenta era în legătură cu o serie întreagă de elemente afaceriste și dusemănoase, care în prezent pot avea posturi mari de răspundere. Toate aceste elemente organizate, care aveau strânse legături între ele lucrau nestingherit sub ocrotirea lui Iacob Alex., care în ultimul timp avea o atitudine dură, de comandă și intimidare astfel că orice acțiune de demascare era pe atunci inabusită prin intimidare.-

Personal am dat declarații, mai întâi la Direcția Controlului Economic, persoana este cunoscută de tov. Serban Dumitru, care mi-a creat posibilitatea de a fi chemat acolo pentru declarație. Ulterior, tot prin mijlocirea tov. Serban Dumitru, m'am dus la Dir. Generală a Securității Statului unde am declarat deasemeni. Ca urmare cercetărilor intrerînse atunci, a fost arestat directorul general ing. Dinu care a fost vreme îndelungată menționat arestat. Anul trecut însă am aflat că a fost eliberat și i s-a dat un post de răspundere, nu știu însă unde.

poate partile neconcrete, precum și o sumedenie de fapte ticslouse și legături cu elemente afaceriste și dusemănoase le pot completa la București reconstituind cele petrecute în anii 1947 - 1948 și după aceasta perioadă chiar.-

Menționez că în aceia perioadă aproape toți tehnicienii "departamentului Livrărilor erau foști ofitieri superiori, care erau în legătură cu elemente dusemănoase, afaceriste.'

În ordinea importanței, cunosc lucruri importante și oameni urmăritorii : ing. Ionită Ioan, în prezent la Reghia Mures, Matilda Pretorian, cu ultimul domiciliu în București, str. Buzesti Nr. 44, din informațiuni ar locui pe lângă Gara de Nord, pe Calea Grivitei, Serban Dumitru, consilier Minister la Ministerul Transporturilor, u domiciliul în București, str. t.v. Manu

293

Nr.12, telef.5.57.13, prin Parcul Iancului.-

Mentionez ca banchetul din parcul Luzana a fost exact in perioada foametei, cand s-a descoperit ca malaiul din porumbul dat de americani era stricat si cand muncitorii o duceau foarte greu strangand cureaua.- Tot locul cu aleele respective era strasnic pazit. Eu am anuntat pe tov. Serban Dumitru, care m-a trimis la fata locului si am reusit sa ma strecoz într'un boschet. Apoi m'am inapoiat aratand situatia, iar tov. Serban a telefonat la C.C. si un activist, tov. Serban il stie, a fost la fata locului constatand realitatea faptelor.-

ca urmare actiunii dusă de noi a fost concediată tov. Matilda Pretorian, dactilografă, apoi inspectorul Serban Dumitru, si in ultima serie tov. ing. Ionita Ioan si eu, care in acel moment faceam parte din comitetul de intreprindere sindical.-

Mentionez ca forma lucrurilor in care apare in prezenta este mult mai putin decat se poate stabili printr'o reconstituire a faptelor, in legatura cu oamenii indicati in prezenta sa care stiu foarte multe chestiuni, ce intereseaza organele de securitate, chiar astazi.-

Ulcioi

294

Proces-Verbal de interogator

Arestat VERES PAUL născut la 22 Iunie 1906 în
Ț. Mureș, fiul lui Vasile și Ecaterina de neam Căstun
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu ultimul domiciliu în blaj Nr. 1

14 Februarie 1953
Orașul București

Interogatoriul a început la ora 24 și - min.
„ s'a terminat la „ 5 și „

Intrebare: Când și în ce împrejurări ai
amuzat D^{le} pe Iacob Alexandru?

Răspuns:
De Iacob Alexandru l-am amuzat în anul
1934 la Blaj, unde activez ilegal în
cadrul tehnicii comitetului regional P.C.R.,
prin apel tehnicii, Ovidiu Pitner.

Intrebare:
ce relații ai avut D^{le} cu Iacob Alexandru?

Răspuns:
Relații permanente nu am avut cu
Iacob Alexandru până la eliberare, am avut
însă întâlniri periodice cu el în cadrul
activității ruznicilor și de Partid.

Artfel în anul 1934 l-am știut la Ț. Mureș
ca instructor permanent pe lângă organizația
judeteană fiind recunoscut în calitate de
comitetului regional P.C.R.

Semnătura
[Signature]

Urmare: In anul 1935 a fost trimis la Patu Mare
in munca fizica, devenind membrul
nucleului metalurgic. In anul 1940
dupa restitutul din Ucraina, Jakob A. a fost
trimis la Ig. Ilus de comitetul regional
de Partid in problema naziilor si
organizarea activitatilor de munca. In cadrul
activitatii sale a sustinut o linie grăbită
in problema naziilor, spunând ca: nu
este nici o diferenta intre naziistii din
si centrul de munca nationala. Din
anul 1940 a ramas in luna Septembrie 1944
nu am nici un fel de legatura
cu Jakob A.

Intrebare:

ce activitate politica a desfasurat Jakob A.
in perioada anilor 1940-1944?

Raspuns:

In perioada anilor 1940-1944 stiu ca Jakob A.
a activat in scara Blaj, Budapesta
si apoi din nou la Blaj. Fiind inca in
inchisoare in aceasta perioada nu am avut
cunostinta exacta despre activitatea sa
sau o desfasura Jakob A. in libertate. Stiu
ca a avut legatura cu grupul progresiv
si ca a avut un activ in ceea ce priveste
un comitet ilegal format din Balazs
Egon si Iorgovanii Reghin.

Intrebare:

ce activitate comunista a desfasurat Jakob
A. in grupul comunistilor eliberati din

Semnatura,

Drumari

Urmare: inclusiune?

295

Răspuns:

După eliberarea întâluindă noastră cu prob. A1. în strada noastră mi-a avut soțul fac legătura cu Homocloșii. Am făcut astfel lucru după care Jakob A1. a făcut legătura cu Homocloșii până la eliberarea Blajului. Jakob A1. a participat în mod activ la activitatea Partidului Comunist din Ardealul de Nord. Deapănându-l și a avut cunoștință despre tratativele care între grupul Teloki Bota și comitetul eliberării din inclusoare fiind de acord. Jakob A1. nu suportă cu problemele tehnice ale Partidului Comunist din Ardealul de Nord, din conducerea comuna făcând parte până la eliberarea Blajului. În perioada până la eliberarea Blajului el a avut o bună legătură cu Homocloșii căpitan în armata noastră.

După eliberarea Jakob Horandru a participat ca membru în comitetul regional al P.C.R. ocupându-se cu probleme economice organizând o serie de interviuri în societate comunistă.

Veritabil deosebit interviuri sau vorbărit la Partid și Jakob a fost astfel că a făcut din acesta o cursă de veritabil personal.

În numele sa de Partid și-a făcut puțină activitate ne participând grupuri de elemente care l-au răsturnat ca Balas Eron, Ștefan și alii. Fără de membri de Partid a avut o atitudine dictatorială. Viața lui personală a

Urmare: fort un subiect de discutie si scandal. Democrit

Intrebare:

ban a fost pozitia lui taros H. in problema
Mandului de vana dupa eliberare?

Raspuns:

taros H. a avut oportunitate in ocazia
vizitelor facute la Sley de Vars Zoltan si Simai
Hapo mai tarziu, ne cunoastand si acceptand
in mod tacit declaratiile lor cu privire
rezolvarea problemei Mandului de vana pe linia
Nietotului de la Vania.

Dupa ce am citit prezentul proces verbal
de interogatori am dat un raspuns si am scuturat
co. convingandu intru totul ca este delocata de
marea justitie si numai pentru ca am inceput.

112. do [Signature]
[Signature]

[Signature]
[Signature]

296

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul WIEDER SAMUIA, născut în anul 1907 luna Ianuarie 20, în comuna Hideaga Raionul Soncuța Mare, Reg.Maia Mare, fiul lui DAVID și ReGHINA, căsătorit, ocupația pantofar, în prezent Dir.la tabăra de pioneri- Baia Sprie, membru de partid din anul 1945, am participat la "Ajutorul Roșu " armata satisfăcută la Rg.8 Vânători de Munte Bistrița- pedepsit nu am fost, declar următoarele asupra celor întrebate ;

In ce privește dacă cunosc pe numitul BURA MIRON- și activitatea lui în Baia Sprie.

Il cunosc pe BURA MIRON din anul 1920, când a venit la Baia Sprie, știu că a fost în grad de comisă"ajutor, și pe urmă a devenit comisar. Când a venit la Baia Sprie a venit cu un singur pantalon și rupt, iar când a plecat din Baia Sprie a plecat cu vre-o 20 rânduri de haine din cele mai bune stoffe. Totodată a avut și bani mulți.

Această avere pe care a adus-o din Baia Sprie, a făcut-o din șperțuri și din diferite legături pe care le-a avut cu diferiți comercianți și bogătași.

Stiu concret că a avut legături cu contrabandiștii cari treceau granița în Cehoslovacia.

In ce privește activitatea lui contra tov. ilegalisti.

Aici po t să arăt concret că a fost unul dintre acei polițiști care a urmărit mai tare pe comuniști. Astfel, eu singur l-am prins în curte la noi când a urmărit pe Tov.KUPAS ANTON ilegalist. Totodată în fiecare an de 1 Mai a arestat pe fosta mea soție și a ținut-o diņ propria lui inițiativă 2-3 zile.

BURA a mai arestat pe PODELENSCHI IGNATIU, pe care l-a predat la Parchet. Pe soția lui PODELENSCHI- pe care i-a înaintat la Caracal. A mai arestat pe MOLNAR IOAN, KUPAS ANTON, RETEGHI LUDOVIC, MOLDOVAN LEON acum pensionar, a mai făcut arestări și la mina Herjy. Pe toți arestații i-a bătut

294

în mod crâncen. Iar dacă arestații dădeau bani, îi elibera imediat și cine nu i-a dat le încheia proces.

În ce privește legăturile lui.

În oraș Baia Sprie a fost în bune relații cu HOFMMAN GHERMAN, IJAC ARON, KLEIN, ROTH NICOLAE, POROSZ ARMIN, WOLF MIHAI de la aceștia de mai sus primea lunar bani, o sumă destul de mare.

În orașul Baia Sprie el n'a locuit într'un singur loc ci la mai mulți. A locuit la PARAS ARMI- care a fost tatăl vitreg la IACOB ALEXANDRU, cu care a fost în bune relații întrucât primea șperț, mită lunar.

Nunitul IACOB ALEXANDRU a făcut școala primară în Baia Sprie, de unde a plecat la Soncuța Mare, pentru continuarea școlii și a locuit la o mătușă de a lui.

În Baia Sprie în timp ce a făcut școala primară și până la plecarea lui, n'a dus nici-o activitate în cadrul mișcării ilegale, întrucât tatăl lui vitreg a fost contra mișcării ilegale și a doua oară BURA a fost cu locuința la ei.

În ce privește legături mai strânse cu familia lui POROSZ respectiv cu IACOB ALEXANDRU.

Trebuie să arăt că până ce a mers la școala a fost un băiat tânăr de 15 ani iar mai târziu când venea câteodată la Baia Sprie a luat legătură cu WOLF FRANCISC, cu FODELENSCHI. Dacă a avut ceva legături cu BURA n'am cunoștință.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau că răspund la întrebările date și o iscălesc neforțat de nimeni.

Baia Sprie
4 Iunie 1953

ss. WIEDER SAMUILA

4 Febr 1913

Declarație

298

dat în fața noastră
[Stampa circulară]

Subsemnatul Hedev Laumita - născut
în anul 1907 luna 7 - în comuna Glodocpa
Raionul Sereuta Mare Rp. Basarabia fiul lui domn
și Regina Sănterit - ocupare profes în pre-
zent și la Tabara de pionieri - Baia Sprie, membru
de partid din anul 1945 - am participat la
ajutorul rom - cauza te ocăsi facut la stația de
de munta Montuta - pe de șant nu am facut dec-
șor următoarele anupra celor între bată:

În ce privește dacă am vorbi pe numele
Bura liron - și activitatea lui în Baia
Sprie -

El a vorbit pe Bura liron din anul
1920. când a venit la Baia Sprie -
și a fost în grad de comisar ajutor.
și pe urmă a devenit comisar. Când
a venit la Baia Sprie a venit cu un
singur pantalon și supte, iar când a
plecat din Baia Sprie a plecat cu
15-20 vânduri de haine lui cele mai bune
stofe. Totodată a avut și bani mulți.

aceasta avere pe care a dus-o
din Baia Sprie - a făcut-o din sporturi
! scutur

si din diferite legaturi pe care le avut
cu diferite comenzi si bogate si.

El coveret ca a avut legatura in
centra bancarii cari treceau prauita in
Cehoslovacia -

In se priveste activitatea lui
contra tr. ilegalisti.

El pot sa arat coveret, ca a
gat real dintre acii politici, cari a
urmărit mai tare pe comunisti, astfel
cu singur lam prius in curte la noi
cand a urmărit pe tr. Lupas Antou
ilegalist. Potolatu in final fiecare cu
de 1. lui. a arestat pe fata mea
Batie si a tuta din propria lui iustitie
pe cat 2-3 zile.

Buna a mai arestat pe Dodeleuschi
Ignatiu pe care la predat la Darohet. Pe
sotia lui Dodeleuschi - pe cari l-a urantat
la Caracal. a mai arestat pe Moluar
Ivan, Lupas Antou, Delepsi Ludovic, Moldovan
Ivan. ~~nume prussiar~~, a mai facut prostii si la
mima Iryja. Pe toti arestatii l-a batut
victime

300
in med prânecu. Jan dacă arăsta, li dădeau
baui - a a liberat imediat si cine nu
l-a dat - l-a inchisat proces. -

In ce priveste legăturile lui.

In oraș Baia Sprie sa fost in bune relații.
cu Hofmann Hermann, J. J. A. von, Klein Soudor
Roth ~~Hindae~~ - Prosz Armiu - Wolf. Nuțai
dela aceștia de mai sus prima lunar
baui - o numă destul de mare.

In orașul Baia Sprie el s'a locuit
in ~~trăim~~ singur loc. si la mai multi.
a locuit la Doros Armiu - care sa fost
tatăl vitreg la Jacob Alexandru - eu
carea sa fost in bune relații intrucât
prima sport nita lunar.

Numele lui Jacob Alexandru a făcut
seca la primară in Baia Sprie, de unde a
plecat la Scurta Mare - pentru curturarea
secolii si a locuit la o mătura de a lui.

In Baia Sprie in timp ce a făcut seala
primară si până la plecarea lui - s'a dus in
• activitate in cadrul mișcării ilegale.

Tractat

întrucât tatăl lui vitreg a fost cu tra
misiuni ilegale, și a sursă sursă Paura
a fost cu locuința la ei.

În ce privește legătura mai strânsă
cu familia lui Doros respective cu tacele

Alexandru

Tribun săi vrăit că până se a mers
la școală a fost un băiat tânăr de circa 15 ani
iar mai târziu când venea câte odată la
Doina Spic a luat legătura cu Hălț. Francușchi
și Gosta leușchi. - Doina are ceva legătură cu
Paura și nu cunoaște.

Recostu mi este declarația pe care o dau
ca răspuns la întrebările date. - nu îscă
luc ne în tot de mine.

Doina Spic le 4, Iunie 1953

[Signature]

6 August 1952
Dota în fața instanței
Lect. *Blumenfeld*
Ministerul Interioarei

302

Declarație.

Subsemnatul Weiszbrunn Zoltan născut 2 Septembrie 1910 în comuna Bagamer 'Ungaria' fiul lui Eugen și Margareta de profesie avocat fără avere căsătorit fără copii în trecut nu am făcut parte din nici un partid politic, în prezent în org. C.D.E., judecat și condamnat nu am fost cu ultimul domiciliu în Satu Mare Regiunea Baia Mare Str. Puskin Nr. 10 declar următoarele despre Jakab Alesandru:

Am cunoscut pe numitul Jakab Alesandru în jurul anului 1920, făcând cunostință cu el la Somcuta Mare în casa familiei Blumenfeld, unde am făcut vizite prietenesti.

L-am servit pe numitul Jakab Alesandru în calitate de avocat, în careva ani între anii 1920-1928, fără să-mi aduc aminte de dată precisă, fiind rugat din partea mamei numitului. Nu-mi aduc aminte deja precis de cazul, dar cred că fie în preajma zilei de 1. Maiu, fie în preajma zilei de 7 Noembrie Postul de Jandarmi din Somcuta Mare a descoperit ceva manifeste, a pus mână pe ele, a încheiat acte, pe care le a înaintat Parchetului Satu Mare. Postul de Jandarmi a considerat atunci că autorul manifestelor și a acțiunii pe Jakab Alesandru. Cum imi aduc aminte Jakab Alesandru a reușit să afle, că Postul de Jandarmi îl caută și a dispărut. Ca avocat am obținut, că Parchetul nu a considerat dovedite concluziunile Postului de Jandarmi și a clăsat dosarul. Nu-mi aduc aminte nici de conținutul dosarului /mai mult decât am scris mai sus/ nici că au mai figurat alte persoane în dosar sau ba.

Intervenția mea a fost pe cale profesională și mai mult avea ca scop ca să tin evidentă cauzei, să văd ce se întâmplă cu dosar, ce rezoluții se aduc și despre toate acestea să pot informa pe familia lui Jakab Alesandru.

Alte legături cu numitul nu am avut, decât că în anul 1946 ne am întâlnit iară la Baia Mare, când m-am întors la deportare. El m-a invitat la Cluj ca să-mi refac acolo viața și acolo să caut pe el. Eu nu m-am dus și de atunci nu l-am văzut.

Aceasta imi este declarație pe care o dau și o semnez cu mâna proprie.

Zoltan Weiszbrunn

Satu Mare la 6 August 1952

303

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Martona Zador & Elisabeta, născute la
17 mai 1899 în Cluj, fiica lui Andrei și Ana, de pro-
fesie funcționară, domiciliu Cluj. H. Târnău Nr. 4.
(Data de stare civilă, ultimul domiciliu)

29 sept 1953

Orășul Cluj

Interogatoriul a început la ora 12 și min.
s'a terminat 13.

Intrebare: Dacă sunteți căsătorită, și cum
se numește sotul dvs?

RĂSPUNS:

Sunt căsătorită, sotul meu se nu-
mește Zador Alcazâr.

INTREBARE:

Dacă cunoașteți pe Takab Alexan-
dru?

RĂSPUNS:

Cunosc pe Takab Alexandru, din
anul 1944.

INTREBARE:

Tu se împrijorai și ști cum sunt și
ce știți despre activitatea acestuia?

RĂSPUNS:

Tu anul 1944, înainte de eliberare,
sotul meu se aruncă pentru a nu fi
deportat ca evreu. Tu erai timp și sunt

Iscălitura.

Lúdor Elisabeta

Urmare: la domiciliul nostru pe str. Gajdu Nr. 2,
ne-a intebat ce facem si a dat sfaturi
cum sa procedam pentru a scapa. L-am
curiosul sub numele „Szabo Tibor”, stiam
ca este un om bun sau a venit sa se intre-
seze de marita noastra, el a lucrat pe
seful meu impunand la fabrica de truo-
taj.

La un timp relativ scurt a trecut din
nou pe la noi, iar a treia sara cand
ne-a vizitat, nu cu mult de libera ora-
zului ely, a trecut sa-i dau cheia dela
o camera din cladirea din pradiua, Apru-
ma sa vrea sa ste a cevo de vorba fu-
riva, unde a stat aproximativ o ora.

INTREBARE:

Daca Takab Alexandru, a stat la dvs. in
acea perioada?

RAZPUS:

Nu a locuit la noi niciodata Takab
Alexandru, mai mult, ca la etaj locuia
un colonel, si in advoica rond noi erau
evrei persecutati si detinutii si o mi-
gura camera si bucataria.

Dupa ce am citit prezentul proces
verbal de interogatori, surdit cu surdit
si am constatat ca corespunde in totu-
ru cele declarate de mine nostri si sur-
mez.

Lador Blis abeta

Acchetator:

Let

Iscălitura,

304
✓

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Martorul ZELIG ILEANA, lector universitară, născută în Cluj la 31 Iulie 1915, fiica lui HENRICH și EVA, domiciliată în Cluj Str. Bethlem Nr.20.-

Miercuri 7 Octombrie 1953 Cluj
Interogatoriul a început la ora 8.30
" s'a terminat la " 9.35

Intrebare:

Când ai cunoscut dta pe IACOB ALEXANDRU ?

Răspuns:

Pe IACOB ALEXANDRU l-am cunoscut la Soncuta Mare prin anul 1927 unde locuia și el.-

Intrebare:

\ Când ai aflat dta că IACOB ALEXANDRU activează cu mișcarea muncitorească ?

Răspuns:

Am aflat în anul 1932 toamna când el a fost arestat la Soncuta Mare de jandarmărie în legătură cu arborarea unui steag roșu pe Școala Elementară din Soncuta Mare. Atunci a fost ținut o săptămână la judecătorie la Soncuta apoi a fost trimis la Satu-Mare la Procuratură de unde a fost pus în libertate, după cum mi-a spus că pentru că nu a declarat nimic.-

Intrebare:

De câte ori a mai fost arestat IACOB ALEXANDRU după aceea ?

Răspuns:

Eu mai știu că a fost arestat numai la 7 Noiembrie 1936 (?) la Satu Mare când am fost arestați amândoi și eu și el și ținuți, eu o zi și el două zile.- De altă arestare a lui IACOB ALEXANDRU eu nu mai știu. Știu însă că a fost căutat de Siguranță astfe; În anul 1933 au voit să-l aresteze la Cluj

././.

toamna și atunci m'a arestat comisarul ORLESCU pe mine și m'a întrebat de el arătându-mi și fotografia lui, însă nu am declarat că nu-l cunosc și în aceeași noapte am fost pusă în libertate. După anul 1934 IACOB ALEXANDRU nu a mai fost căutat niciodată de Siguranță până în anul 1941 când a fost căutat de poliția hortistă la Soncuta Mare la locuința mamei lui.-

Intrebare:

Dta de câte ori ai fost arestată între anii 1930-40?

Răspuns:

De trei ori. Prima dată am fost arestată la Cluj în anul 1933 toamna cred că luna octombrie de către comisarul ORLESCU care au venit la serviciul meu la fabrica IDIT DIBELA pe str. Budai Nagy Antal Nr. ... iar IACOB ALEXANDRU lucra tot la DIBELA însă pe Str. Dostoievski (atunci Zapolya și m'a luat de acolo ducându-mă la Siguranță. Înainte de a merge la Siguranță mi-au cerut să -i duc acasă să facă percheziție, eu nu i-am dus acasă deoarece acolo aveam material pe care-l avea BOGHIDA ANA (în prezent la Baia Mare) ci i-am dus pe două adrese și apoi m'am dus la Siguranță. - La birou eu bătușem înainte de venirea polițiștilor ceva material, și când am fost luată nu a fost găsit, iar după plecarea mea BERGNER EMERIC l-a aruncat în foc.

La Siguranță mi-a cerut actele, m'am legitimat, mai târziu mi-au arătat fotografia lui IACOB ALEXANDRU și m'au întrebat dacă-l cunosc, eu am spus că nu, și nu au mai insistat. M'am ținut acolo până noaptea târziu și ORLESCU personal m'a condusă până acasă la Str. Dogarilor la o fată din Tg. Mureș.-

A doua oară am fost arestată în luna Martie 1934 de doi agenți într-o dimineață de la locuința mea din Str. Măloasa Nr. 7. M'au dus la Siguranță unde am fost ținută vreme îndelungată fără să fiu cercetată. Nu-mi amintesc cine m'a cercetat numai la sfârșit știu că am fost cercetată de POP LEONTIN apoi am fost trimisă la Tribunal. - Cel care m'a cercetat cred că era TODIRAS și m'a întrebat despre IACOB ALEXANDRU și mi s'a arătat fotografia lui. Eu am spus că îl cunosc de data aceasta, - Am arătat că suntem din același sat. POP LEONTIN m'a cercetat dacă am fost la IACOB ALEXANDRU la locuință și că ce am văzut la el în locuință. După acea cercetare am fost trimisă la închisoarea Militară. Cercetările propizise au fost făcute despre materialul găsit la birou .-

Eu nu știu pentru ce m'au trimis la Tribunalul Militară deoarece nu mi-au văzut dosarul. La închisoarea Militară eu am

vorbit în cameră despre activitatea mea cu celelalte arestate și ei m'au ascultat dintr'oa celulă vecină și m'a chemat un judecător și m'a cercetat despre aceasta. În celulă vorbisem cu FODOR dela Oradea și alții.-

La desbaterea procesului m'a întrebat despre activitatea mea însă de IACOB ALEXANDRU nu m'a întrebat și apoi m'au pus în libertate, fără să fiu condamnată, deoarece pentru mine aranjasem cu președintele să fiu pusă în libertate.-

Intrebare:

Ai discutat cu IACOB ALEXANDRU despre cele ce ai fost întrebată la Siguranță și la Tribunal ?

Răspuns:

Da, i-am comunicat după ce am fost pusă în libertate de fiecare dată cu IACOB ALEXANDRU. Despre cele întâmplate la cea de a doua arestare i-am spus și lui VEG ECATERINA care a venit împreună cu IACOB ALEXANDRU la mine.-

A treia oară am fost arestată la Satu Mare în 1936 pentru o zi și am fost pusă în libertate fără să fiu ^{arestată} arestată.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt susțin și semnez propria și nesilită de nimine.-

LT MAJ DE SECURITATE,
ENCIU GHEORGHE

ss. ZELIG ILEANA,

307

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Marton Lelig Steana lector universitar nascut
in Cluj la 31 Iulie 1915 fiu al lui Heinrich si Eva Domici-
liate in Cluj Str. Bethlen 2020. (Date de stare civila, ultimul domiciliu)

Mururi 7 Oct 1953

Oraşul Cluj.

Interogatoriul a început la ora 8² și min. 30
s'a terminat . . . 9 . . . 35

Intrebare: Când ai cunoscut ste pe Jacob Alexandru?

Raspuns: Pe Jacob Alexandru l-am cunoscut
la Tomnita mare prin anul 1927 unde locuia
si el ~~cu familia sa~~.

Intrebare: Când ai aflat ste ca Jacob Alexandru
a fost arestat in misiunea sa?

Raspuns: Am aflat in anul 1932 prin
cau el a fost arestat la Tomnita mare de
jandarmii in timpul cu aborarea unui
steag rosu pe scoala elementara din Tomnita
mare. Atunci a fost tinut 6 saptamani la
jandarmii la Tomnita apoi a fost trimis la
Satu Mare la promisiunea de unde a fost
pus in libertate, dupa care mi-a spus el
putina mi a declarat nimic.

Intrebare: St cate ori a mai fost arestat Jacob
Alexandru dupa aceea?

Raspuns: Eu mai stiu ca a fost arestat numai

iscălitura,

Kálmán J.

Urmare: la 7 Noiembrie 1936(?) la Satu Mare cand
am fost onstate amenajari si ca si el si
timpul, eu o fi in el dom' zile.

De alta onstare a lui Jacob Alexandru
eu nu mai stiu. Itin ussi ca a fost cantat
de figuranti asfel: In anul 1933 au venit si-l
onstare la Cluj, toamna, si atunci mi-a onstat
onasonul Orlescu pe mine si m'e intrebat
de el onatandu-mi si fotografia lui m'ea
eu am declarat ca nu-l cunosco si in onsa,
exceptu am fost pusu in libertate.

Dupe anul 1934 Jacob Alexandru nu a mai
fost cantat niciodata de figuranti pana in
anul 1941 cand a fost cantat de politici
horlysta la oncurta Mare la locuinta momeu
lui.

Intrebari De cate ori ai fost onstate intre
anii 1930 - 1940?

Raspuns: De trei ori. Prima data am fost
onstate la Cluj in anul 1933 toamna nel
luna Noiembrie ~~ca~~ catre onasonul Orlescu
care am venit la serviciul meu la fabrica
'T. D. IT - Sibela pe str Budui Nagy Antal in
oras Alexandru lucuand tot la Sibela insa
pe str. Dostoienski (atunci Zapolya) si m'a
lucst de onolo m'andu-mi la figuranti.
Insiute de a merge la figuranti mi-au onstat
on-i dus onsa si - zica - perchezitie, eu
nu i-am dus onsa deose onolo onsa
material pe care-l privescu Blaghide
pro (mi praput la Boia Mare). Ci i-am dus
pe la ~~onura onstare~~ si apoi m'au dus

Iscălitura,

Kálmán Keaver

308

Urmare: la Sigmunda.

La birou eu batuse in inainta de revizora
pohitator cea material si cand am fost
luate mi a fost grait in dupa pleura
una Bequel Enchik l-a ordonat in joc.

La Sigmunda mi-au cunit qelele mi am lji-
timet. Aici tor jin mi-au ordonat fotografia
lui Iacob Alexandru si mi au intrebat doi-
pusos, eu am spus ca nu si nu
au mai insistat. M-au tunit oculo pami
noapte a tor jin si Orlescu personal mi a
contus pami oiesu-lu Str. Degorilor
la o pata din Tg. Mures.

A doua oara am fost ordonata in luna
hartaie 1934 de doi agenti intro documento-
dela locuinta mea din Str. Măleasa nr 7
M-au dus la Sigmunda unde am fost tunit
vreme indelungata si mi au juit cercetate.

Nu-mi amintesc cine mi a cunit muniti
la sforsit stiu ca am fost cercetate de Pap
Leontiu apoi am fost trimisa la Tribunal.

El con mi a aratat drept ca era Todirasca
mi a intrebat despr Iacob Alexandru si mi s-a
ordnat fotografia lui. Eu am spus ca il cunosc
de data seuita, ~~dupa batuturile~~ unde am ordonat
ca suntam din oculos sat. Pap Leontiu mi a
cunit doia am fost la Iacob Alexandru in locuinta
si a se am va fut la el in locuinta. Dupu
oara amitor am fost trimisa la inchisoarea
hiliton. Cunitaile papinose au fost fante
despr materialul gosit la birou.

Eu nu stiu pentru ce m-au trimis la Tribu-

Stiu de
mine

Semnatura

Mădăra Neana

Urmare: noialul hilitor procese nu mi-au avut
 posand. La Tribunalul hilitor eu am
 vorbit in comuna despre activitatea mea ^{de calitate}
 si m'au consultat pentru o celula vederea si
 m'au chemat un judecator si m'au consultat despre
 aceasta. In celute vorbisem cu Fodor din Oradea
 si alti.

La desbateri prausului mie intrebati despre
 activitatea mea in ora de lucru Alexandru
 nu m'a intrebat si apoi m'au pus in libertate
 fara sa fim condamnati - deoarece parinta mea
 vorajsem sa procedutele si am pus in
 libertate si chiar am fost pus in libertate

Intrebare: Ai discutat cu locas Alexandru
 despre cele ce ai fost intrebati la Siguranta si
 la Tribunal?

Raspuns: Da i-am comunicat dupa ce
 am fost pus in libertate de fiecare data
 cu locas Alexandru. Dupa cele acceptate
 la casa de adunare orator i-am spus si lui
 Veg Ecaterina cum a decurs viaa mea cu locas
 Alexandru la mine.

A treia ora am fost orator la data non
 in 1936(?) pentru o fi si am fost pus in
 libertate fara sa fim cercetati.

Dupa ce am avut prezentul proces
 verbal de interceptare dintr-o si de curier
 propriu rezultata de unura.

Kalmán Deana

17.06.1962
 verificat dos. continut 209 file.
 inclusiv fila 210 bis. (ly) Semnatura.